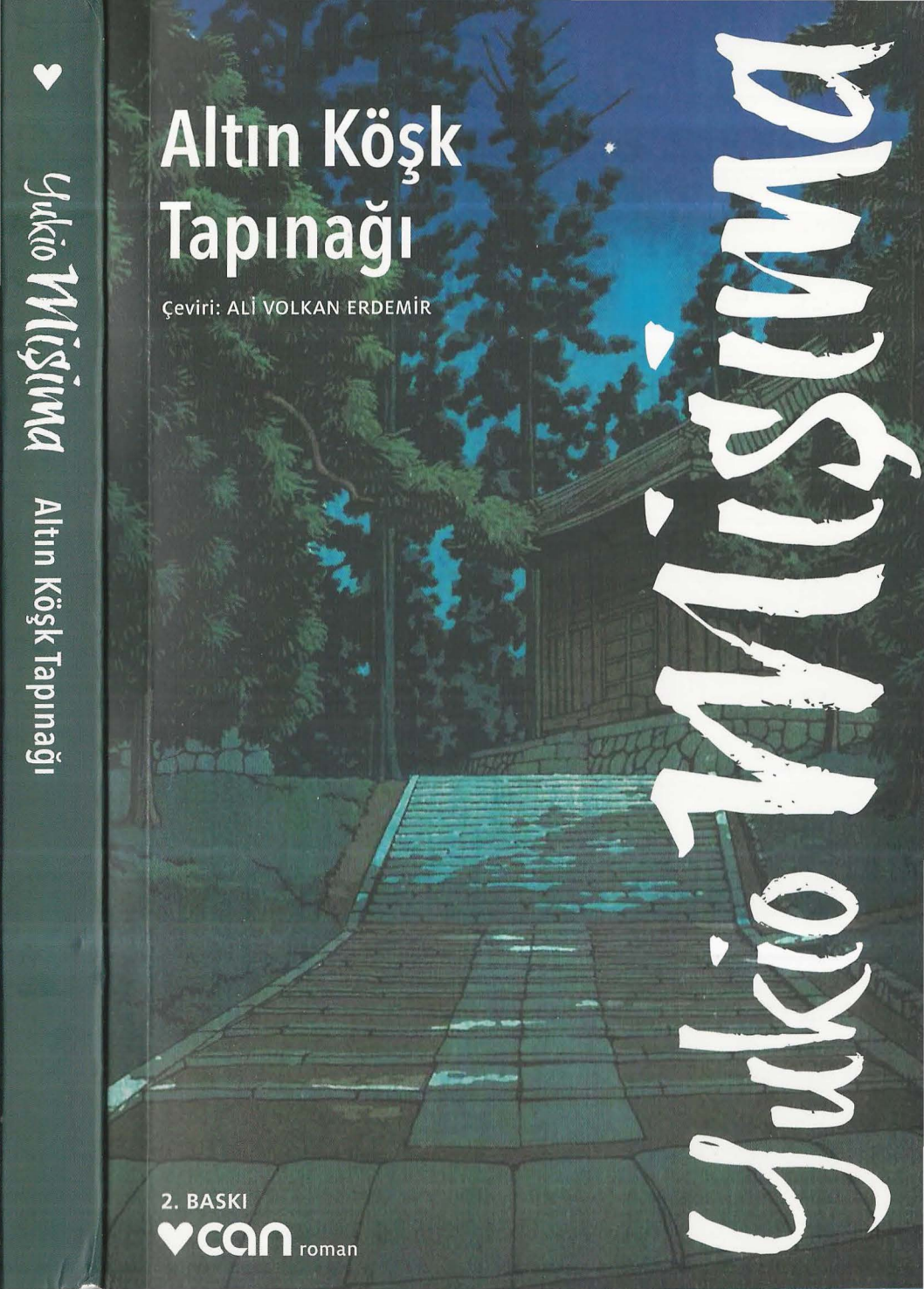

Yukio Mişima
Altın Köşk Tapınağı
Yukio Mişima
Altın Köşk Tapınağı
Çeviri: ALİ VOLKAN ERDEMİR
2. BASKI
can roman

YUKİO MİŞİMA

ALTIN KÖŞK TAPINAĞI

Kinkakuji, Yukio Mişima
© 1956, Yukio Mişima vârisleri
© 2017, Can Sanat Yayınları A.Ş.
Bu eserin Türkçe yayın hakları The Wylie Agency (UK) Ltd. aracılığıyla alınmıştır.
Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: 2017
2. basım: Aralık 2018, İstanbul
Bu kitabın 2. baskısı 1000 adet yapılmıştır.

Editör: Berrak Göçer

Düzelti: Ebru Aydın
Mizanpaj: Bahar Kuru Yerek

Kapak tasarımı: Utku Lomlu / Lom Creative (www.lom.com.tr)

Kapak baskı: Saner Basım Hizmetleri San. ve Tic. Ltd. Şti.
Maltepe Mah. Litros Yolu 2. Matbaacılar Sit. No: 2/4 2BC 3/4
Zeytinburnu, İstanbul
Sertifika No: 35382

İç baskı ve cilt: Yıldız Matbaa Mücellit
Maltepe Mah. Gümüşsuyu Cad. Dalgıç İş Merkezi No: 3 Kat: 2
Topkapı-Zeytinburnu
Sertifika No: 33837

ISBN 978-975-07-3592-9

CAN SANAT YAYINLARI
YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.
Hayriye Caddesi No: 2, 34430 Galatasaray, İstanbul
Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33
canyayinlari.com
yayinevi@canyayinlari.com
Sertifika No: 31730

YUKİO MİŞİMA

ALTIN KÖŞK TAPINAĞI

ROMAN

Japonca aslından çeviren

Ali Volkan Erdemir

can

Yukio Mişima'nın Can Yayınları'ndaki diğer kitapları:

Bahar Karları / Bereket Denizi 1, 1992
Kaçak Atlar / Bereket Denizi 2, 1993
Şafak Tapınağı / Bereket Denizi 3, 1994
Meleğin Çürüyüşü / Bereket Denizi 4, 1994
Bir Maskenin İtirafları, 2010
Yaz Ortasında Ölüm, 2011
Denizi Yitiren Denizci, 2013
Dalgaların Sesi, 2014

YUKİO MİŞİMA, asıl adı Kimitake Hiraoka. 1925'te doğdu. İlk hikâyelerini çocukken yazmaya başladı. Babasının ısrarıyla Tokyo Üniversitesi'nde Hukuk okudu. Mezun olduktan sonra girdiği memuriyette ancak bir yıl çalışabildi. İstifa etti, tüm zamanını yazmaya ayırdı. Mişima'nın kısa sürede uluslararası bir ün kazanmasını sağlayan *Bir Maskenin İtirafları*, 1948'de yayımlandı. Çok sayıda romanın, popüler dizi romanların, öykü kitaplarının, denemelerin ve edebiyat eleştirilerinin yanı sıra *kabuki* tiyatrosu ve geleneksel *no* oyunları için çağdaş metinler kaleme aldı. Çağdaş Japon edebiyatının en önemli yazarı olarak kabul edilen Mişima, 1970'te ününün ve prestijinin doruğundayken Henry Miller (*Reflections on the Death of Mishima*) ve Marguerite Yourcenar (*Mişima ya da Boşluk Algısı*) gibi yazarların kitaplarına konu olacak bir intiharla yaşamına son verdi.

ALİ VOLKAN ERDEMİR, 1974'te Denizli'de doğdu. AÜ Japon Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı'nda öğrenim gördü. Tokyo University of Foreign Studies'de Japon dili ve kültürü derslerine katıldı. Kyoto Üniversitesi'nde yüksek lisans ve doktora derecelerini aldı. 2008'den itibaren Erciyes Üniversitesi Japon Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı öğretim üyesi olarak görev yapıyor. Boğaziçi Kitap Fuarı Haiku Yarışması'nda (2010) Mansiyon Ödülü kazandı. *Loti'yi Anlamak / Pierre Loti'nin Doğusu* adlı eseri 2011'de, *Japonya'da Türk İmgesinin Oluşumu* ise 2014'te yayımlandı. Çevirileri arasında *Japon Kültür Tarihinin Satır Başları*, *Kurbanı Beslemek*, *Kadınsız Erkekler*, *Karanlıktan Sonra*, *Fırın Saldırısı*, *Sputnik Sevgilim*, *Tuhaf Kütüphane* adlı eserler yer alır.

Birinci bölüm

Kendimi bildim bileli babam bana sıklıkla Altın Köşk Tapınağı'ndan[1] söz ederdi.

Doğduğum yer, Mayzuru'nun kuzeydoğusundan Japon Denizi'ne doğru uzanan ıssız bir burundu. Babamın memleketi ise Mayzuru'nun doğusunda bulunan Şiraku adında bir yerdi. Babam din adamı olmaya ikna edilince, sapa burunda yer alan bir Budist tapınağına keşiş olmuş, orada evlenmiş ve sonra ben dünyaya gelmişim.

Nariu Burnu civarında uygun bir ortaokul bulunmadığından annemle babamın yanından ayrılıp babamın memleketine, amcamın evine gönderildim ve oradaki Doğu Mayzuru Ortaokulu'na devam ettim. Okul, yürüyerek gidip gelinecek mesafedeydi.

Babamın memleketi, bol güneş alan bir yerdi. Ancak kasım ve aralık aylarında, tek bir bulutun bile görülmediği günlerde bile, aniden yağmur bastırabiliyordu, hem de günde dört-beş kez. Değişken ruh halim bundan mı kaynaklanıyor acaba diye merak etmişimdir hep.

Mayıs günlerinde, okuldan döndükten sonra amcamın evinin ikinci katındaki çalışma odasına çıkar, akşa-

1. Resmî adı *Rokuonji* (Geyik Bahçesi Tapınağı). Yıllar içinde *Kinkakuji* (Altın Köşk Tapınağı) adı daha ön plana çıkınca bu adla anılmaya başlamıştır. (Ç.N.)

müzeri karşıdaki tepeleri seyrederdim. Güneş batarken tepenin yamacını kaplayan taze yapraklar, tarlayı kaplayan altın bir örtü gibi görünürdü. Bu manzaraya bakarak Altın Tapınak'ı hayal ederdim.

Altın Tapınak'ın fotoğraflarına ve ders kitaplarındaki resimlerine bakarken zihnimin bir köşesinde hep babamın anlattığı haliyle Altın Tapınak olurdu. Babam tapınağın altın rengiyle parladığını söylemiş falan değildi aslında ama ona göre yeryüzünde onun kadar güzel başka bir şey yoktu. Ayrıca bu tapınağın adının yazıldığı karakterlerin şekli ve hatta tapınağın adının okunuşu bile bende muhteşem bir his uyandırıyordu.

Uzaktaki tarlaların parıldayan yüzeylerini gördükçe, bu parlaklığın görünmeyen Altın Tapınak'ın tarlaların üstüne vuran gölgesi olduğunu düşünürdüm. Fukui bölgesi ile Kyoto bölgesi arasındaki sınırı oluşturan Kiçizaka Geçidi doğuya doğru uzanıyordu. Güneş bu dağ geçidinin üzerinden doğardı. Aslında Kyoto tam aksi yönde bulunmasına rağmen vadideki sabah güneşinin altında Altın Tapınak'ın sabah göğüne doğru uzandığını görür gibi olurdum.

Böyle birçok yerde Altın Tapınak'ın hayalini görürdüm ben; gerçekte tapınağı görmüyordum elbette ancak bu durumu denizi görmeye benzetirdim. Şöyle ki; Mayzuru Körfezi, Şiraku'nun batısında, ondan beş buçuk kilometre uzaktaydı, ne var ki dağlar denizin görülmesine engel oluyordu. Yine de orada denizin varlığını her zaman hissedebilirdiniz; rüzgâr deniz kokusunu getirirdi, dalgalı olduğunda denizden kaçıp gelen martılar tarlalara konardı.

Zayıf bünyeli bir çocuktum, ne koşuda ne de barfikste diğer çocukların önüne geçebiliyordum, hep beni yeniyorlardı; üstüne üstlük doğuştan kekemeydim ve bu

da beni daha içe dönük biri yapmıştı. Herkes benim bir Budist tapınağında yaşadığımı biliyordu. Kötü niyetli çocuklar, kekeme bir keşişin kutsal sutraları okumasının taklidini yaparak benimle dalga geçiyorlardı. Ders kitabımızda kekeme bir dedektifle ilgili bir kısım vardı, yüzüme karşı kasten bu kısmı yüksek sesle okurlardı.

Kekemelik, söylememe gerek yok gerçi ama, benimle dış dünya arasında bir engel oluşturuyordu. İlk sesi düzgün olarak çıkaramıyordum. O ilk ses de sanki benim iç dünyam ile dış dünya arasındaki kapının anahtarı gibi bir şeydi ama bu anahtar hiçbir zaman yuvasında düzgün dönmüyordu. Genelde insanlar özgürce konuşuyor, iç dünyaları ile dış dünyanın arasındaki kapıyı açık tutarak rüzgârın oradan rahatça geçmesine izin veriyorlardı ama ben bunu bir türlü yapamıyordum. Paslıydı anahtarım.

Kekemeler, ilk sesi çıkarmak için çabalayıp durdukça iç dünyaları, bedenini ökseden çekip kurtarmak için çırpınan küçük bir kuşu andırır. Nihayet bedenini kurtardığındaysa artık çok geçtir. Şüphesiz ben çırpınırken, dış dünyanın gerçekliğinin ellerini açıp beni beklediğini düşündüğüm zamanlar olurdu. Ancak beni bekleyen gerçeklik yeni bir gerçeklik olmazdı. Bir gayret dış dünyaya ulaşmayı başardığım anda orasının rengi solar, kayıp giderdi – bunun bana gayet uygun olduğunu düşünürdüm: Bayatlamış gerçeklik, içinden çürük kokusu yayılan gerçeklik, orada boylu boyunca uzanmış olurdu.

Böyle bir genç olarak, kolayca düşünebileceğiniz gibi, birbirine karşıt iki tür güç hayali kurardım. Tarihteki diktatörlerin betimlemelerini okumayı severdim. Ben kekeme ve sessiz bir diktatör olsaydım, hizmetkârlarım gece gündüz görüntümden korkarak yaşarlardı. Gaddarlığımı haklı çıkarmak için açık ve akıcı bir şekilde konuşma gereği de duymazdım. Sessizliğimin kendisi her tür-

den gaddarlığımı haklı çıkarırdı. Bir yandan beni hor gören öğretmenlerim ve sınıf arkadaşlarımı teker teker nasıl cezalandıracağımın hayalini kurardım; öte yandan da kendi iç dünyamın kralı, sessiz, net bir görüşe sahip bir sanatçı olduğumu düşlemekten keyif alırdım. Dış görüntüm fakir olabilirdi ama iç dünyam bu haliyle herkesinkinden daha zengindi. Kurtulması zor bir zayıf noktası olan bir gencin kendisinin özel olarak seçilmiş biri olduğunu düşünmesi doğal değil midir? Dünyanın bir yerlerinde beni bekleyen, henüz benim kendimin bile bilmediği bir görevim olduğu hissine kapılıyordum.

Bu tür bir olayı hâlâ hatırlıyorum.

Doğu Mayzuru Ortaokulu, geniş bir araziye kurulmuş, etrafı dağlarla güzelce çevrilmiş, modern ve ferah bir binaydı.

Bir mayıs günü, bizim okulumuzdan mezun olmuş, artık Mayzuru Deniz Kuvvetleri Mühendislik Okulu'nda öğrenim gören bir öğrenci çıkageldi; okulu tatil olunca eski okulunu ziyaret etmek istemiş.

Güneşten yanmış teni, göz hizasına kadar çektiği asker kepinin siperliğinin altından fırlayan gösterişli burnuyla baştan ayağa genç bir kahramana benziyordu. Öğrencilere, şimdiki yaşamında uymak zorunda olduğu katı kurallardan söz ediyordu. Ama her nedense bu zorlu yaşamını sanki lüks ve savurganlık dolu bir yaşamı anlatır gibi bir tonla dile getiriyordu. Her hareketinden kibir okunuyordu; ancak yaşından beklenen alçakgönüllülüğün de bilincinde gibiydi. Üniformasının altındaki gergin göğsü, denizde rüzgâra karşı ilerleyen bir geminin başı gibiydi. Okul bahçesine inen taş basamaklara oturmuştu. Çevresinde onu hevesle dinleyen dört-beş öğrenci vardı; bahçenin eğiminde mayısçiçekleri, lale, bezelyeçiçeği, denizşakayığı, gelincikler açmıştı. Başlarının üze-

rinde ise manolya ağacının bembeyaz açmış çiçekleri vardı.

Hem konuşmacı hem de dinleyiciler heykel gibi hareketsizdiler. Beni sorarsanız, onlardan iki metre kadar uzaktaki bankta tek başıma oturuyordum. Benim tarzım da buydu işte. Mayısçiçekleriymiş, gururla giyilen üniformaymış, neşeli gülüşmelermiş, tüm bunlara karşı benim tarzım buydu.

Neyse; bu genç kahraman hayranlarından ziyade benimle ilgileniyordu. Sadece ben onun yüceliği karşısında baş eğmemiştim, bu düşünce de onun gururunu zedelemişti. Çevresindekilere benim adımı sordu.

Sonra, "Hey, Mizoguçi!" diye bana seslendi; ilk defa doğrudan bana bakmıştı. Ben de sessizce doğrudan ona baktım. Bana yönelttiği gülümsemesinde bir erk sahibinin pohpohlamasına benzer bir şey vardı.

"Cevap versene, sağır mısın yoksa?"

"Ke-ke-ke kekemeyim ben," diye yanıtladı hayranlarından biri benim yerime; bunun üzerine hepsi katıla katıla güldüler. Birini küçümseyerek ona gülmek ne kadar da göz kamaştırıcı bir şeydi. Sınıf arkadaşlarımın gençlere özgü zalim bir tavırla gülmelerinde ışıltılı bir şeyler vardı, tamamen açmış yapraklardan yansıyan ışıltılar gibi görünüyordu bana.

"Ne? Kekeme misin? Deniz Kuvvetleri Mühendislik Okulu'na girsene. Kekemelik falan kalmaz, bir günde döve döve düzeltirler seni."

Her nasıl olduysa bir anda net bir şekilde cevap verdim. Sözcükler pürüzsüz bir şekilde, iradem dışında bir anda ağzımdan çıkıverdiler.

"Girmem. Ben keşiş olacağım."

Herkes susup kalmıştı. Genç kahraman başını öne eğdi ve yerden bir ot koparıp dudaklarının arasına kıstırdı.

"Hımm, o halde birkaç sene içinde sana işim düşecek desene."

Pasifik Savaşı çoktan başlamıştı.

O zaman şüpheye yer bırakmayacak şekilde net bir farkındalık yaşadım. Yapmam gereken şey karanlık dünyaya ellerimi açıp beklemekti. Nihayetinde mayısçiçekleri, üniforma, eziyet eden sınıf arkadaşlarım, hepsi sonunda benim açtığım ellerimin içine geleceklerdi. Sanki dünyayı avucumun içinde tutmuşum ve dibine kadar sıkıyormuşum gibi bir duygu. Ancak bu farkındalık benim gibi bir gencin gurur kaynağı olmak için fazla ağırdı.

Gurur, daha hafif, daha neşeli, görmesi daha kolay, daha pırıltılı bir şey olmalıydı. Gözle görünür bir şey istiyordum. Sözgelimi, *onun* belinde asılı duran kama tam da böyle bir şeydi.

Ortaokul öğrencilerinin hepsinin özendiği bir şeydi bu kama, gerçekten de güzel bir süstü. Deniz Harp Okulu öğrencilerinin kurşunkalemlerini o kamayla açtıkları söylenirdi. Böylesine etkileyici bir sembolü bile bile günlük sıradan işlere kullanmak ne kadar da zarif bir şey olurdu.

Şans eseri genç adam Mühendislik Okulu formasını çıkarmış, beyaz boyalı çitin üzerine asmıştı. Pantolonunu, beyaz iç çamaşırlarını ve gömleğini de asmıştı. Hemen çiçeklerin yanında asılı duruyorlardı ve üzerinden genç kahramanın ter kokusu yayılıyordu. Bir arı yanlışlıkla beyaz ışıltılı gömlekteki çiçeğin üzerine kondu. Yaldızlı şeritle süslenmiş kepini de çitin birine, tıpkı başına koymuş, gözüne indirmiş gibi takmıştı. Genç adam öğrencilerin meydan okumasına kapılmış, onlarla birlikte okul binasının arkasındaki sumo ringine sumo güreşi yapmaya gitmişti.

Çıkarılıp atılmış bu kıyafetler bende saygın bir mezar izlenimi uyandırdı. Etraftaki gür mayısçiçeklerinin

varlığı bu izlenimi daha da kuvvetlendiriyordu. Özellikle de kepin siperliğinin kapkara yansısında, bunun yanına asılmış deri kemeriyle kamada, onun bedeninden kesilip alınmışlar gibi, lirik bir güzellik vardı. Bunların varlığı bir şeylerin hatırası kadar harikaydı. Demem o ki, bunlar muharebe alanında genç bir kahramandan kalan yadigârlar gibi görünüyordu.

Etrafta kimse olup olmadığını kontrol ettim. Sumo güreş ringinden tezahürat sesleri geliyordu. Cebimden kalemlerimin ucunu sivriltmek için kullandığım paslı bıçağı çıkardım ve sessizce yaklaşıp o güzel kamanın siyah kınına birkaç çirkin çizik attım.

Yaptığım bu tasvirleri okuyan biri benim şair olmaya hevesli biri olduğumu falan düşünebilir. Ancak o güne değin şiir şöyle dursun birkaç satır günlük bile yazmış değildim. Diğerlerine göre eksik yanlarımı başka yeteneklerimle telafi etmek, böylece onlara üstün gelmeye çalışmak gibi bir dürtüm olmamıştı hiç. Diğer bir deyişle, sanatçı olmak için fazla gururluydum. Bir diktatör ya da büyük bir sanatçı olma hayalim, hayalin ötesine geçmiyordu ve aslında herhangi bir şeyi başarmak için de zerre kadar istek duymuyordum.

İnsanlar tarafından anlaşılmamak yegâne gurur kaynağım olduğundan başkalarına bir şeyleri ifade etmeye çalışmak, beni anlamalarını sağlamak itkisine de kapılmadım hiç. İnsanların gözünün önünde olan şeylerin doğuştan bana bahşedilmemiş olduğunu düşündüm. Yalnızlığım gittikçe büyüyordu, giderek şişmanlayan bir domuz gibi.

Birden kasabamızda yaşanan trajik bir olayı hatırladım. Bu olayla gerçekte hiçbir şekilde ilgim olmadığı halde, yine de bana o olaya bizzat dahil olmuşum gibi gelen sahici bir histen kurtulamıyordum bir türlü.

Bir anda tek bir olay üzerinden her şeyle karşı karşı-

ya gelmiştim sanki. Yaşamla, şehvetle, ihanetle, nefret ve aşkla; pek çok şeyle. Ve onun içinde gizlenen yüce ögeyi, belleğim kendi isteğiyle reddetmiş, görmezden gelmişti.

Amcamın evinin iki yanındaki evde güzel bir kız yaşıyordu. Adı Uiko'ydu. Kocaman, parlak gözlüydü. Belki ailesinin zengin olmasının da etkisiyle herkese tepeden bakan bir hali vardı. Herkes tarafından şımartılmasına karşın yalnız görünüyordu ve ne düşündüğünü anlamak mümkün değildi. Uiko muhtemelen henüz bakireydi; ancak onu kıskanan kadınlar onun kısır olduğu söylentisini yaymışlardı.

Uiko, Kız Lisesi'nden mezun olduktan hemen sonra Mayzuru Deniz Kuvvetleri Hastanesi'ne gönüllü hemşire olarak çalışmaya başlamıştı. Hastane bisikletle gidip gelinebilecek mesafedeydi. İşe yetişebilmek için şafak vaktinde evden çıkıyordu, bizim okula gitme saatimizden iki saat önce demekti bu.

Bir gece, Uiko'nun bedenini düşünerek kasvetli hayallere dalınca iyi uyuyamadım. Daha hava aydınlanmadan yatağımdan kalktım, spor ayakkabılarımı giyip yazın aysız karanlığında dışarı çıktım.

Uiko'nun bedenini ilk kez düşünüyor değildim. Önceleri ara sıra aklıma gelirdi, bir süre sonra giderek artık aklımdan çıkmaz olmuştu. Sanki düşüncelerimin karanlık ruhu nüfuz etmiş gibi Uiko'nun beyaz ve esnek bedeni, güzel kokulu ve katı bir parça et parçasına dönüşmüştü. Ona dokunan parmaklarımın sıcaklığını hayal ettim. Yine parmaklarıma karşı gelen bedeninin esnekliğini ve poleninkine benzer kokusunu düşledim.

Karanlık yolda dosdoğru koştum. Taşlar ayağıma takılmadı, karanlık önümdeki yolu bana serbestçe açtı.

Önümdeki yol Şiraku kasabası Yasuoka köyüne çıkıyordu. Burada bir kayın ağacı vardı, gövdesi sabah çiyiy-

le nemliydi. Onun alt kısmına gizlendim ve köy tarafından Uiko'nun bisikletle gelmesini bekledim.

Bekleyip de ne yapacağım hakkında hiçbir fikrim yoktu. Buraya nefesim kesilene dek koşarak gelmiştim ve kayın ağacının gölgesinde soluklanmıştım. Ancak bundan sonra ne yapacağımı bilmiyordum. Ne var ki, bugüne dek dış dünya denilen şeyle ilgisiz bir yaşam sürdürdüğüm için bir kez dış dünyaya karıştım mı her şeyin kolaylaşacağı, mümkün olacağı yanılsamasına kapılmıştım.

Sivrisinekler bacağımı ısırıyordu. Etrafta horozların ötüşleri duyulmaya başlamıştı. Gözlerimi dikkatle yola diktim. Uzaklarda belli belirsiz, beyaz bir şey görür gibi oldum. Önce şafak söküyor diye düşündüm ama aslında Uiko'ydu.

Uiko bisikletini sürüyordu. Bisikletin farı yanıyordu. Bisiklet sessizce süzülerek geldi. Kayın ağacının gölgesinden fırlayıp bisikletin önüne atladım. Bisiklet son anda durmayı başardı.

O anda taş kesilmiştim. İsteklerim ve arzularım da taşa dönüşmüştü sanki. Dış dünya, iç dünyamla bir bağlantısı olmadan, bir kez daha çevremi katı bir şekilde sarmıştı. Amcamın evinden çıkan, beyaz spor ayakkabılarını giyip şafağın alacakaranlığında bu kayın ağacına dek koşup gelen ben, aslında kendi içimde koşmaktan başka bir şey yapmamıştım. Şafağın alacakaranlığında ana hatları belli belirsiz ortaya çıkan kasabadaki evlerin damlarında, ağaç karaltılarında, Aoba Dağı'nın kara zirvesinde ve gözümün önünde duran Uiko'da büsbütün ve korkutucu bir anlamsızlık vardı. Gerçeklik, kendisine yetişmemi beklemeden gelip oracığa kurulmuştu, dahası, benim o âna değin görmediğim bir ağırlıktaki bu manasız, büyük, karanlık gerçeklik bana bahşedilmiş, bana baskı yapmaktaydı.

Her zamanki gibi muhtemelen sözcükler bu du-

rumda beni kurtaracak yegâne şeydir diye düşündüm. Bu tam bana özgü bir yanlış anlamaydı. Eylemin gerekli olduğu durumlarda, ben hep sözcükler tarafından zapt edilirdim. Demek istediğim, ağzımdan sözcükler çıktığında bunlar tarafından ele geçirilir ve hareket etmeyi unuturdum. Bana göre baş döndürücü ve değişik hareketler, her zaman baş döndüren sözcüklerle birlikte olmalıydı sanki.

Ben hiçbir şey görememiştim. Hatırladığım kadarıyla, Uiko, önce korkmuş, sonra karşısındakinin ben olduğumu fark edince ağzıma bakmıştı. Muhtemelen, şafağın alacakaranlığında anlamsız bir şekilde kıpırdayan; sıkıcı, karanlık, küçük deliğe; küçük bir vahşi hayvanın ini kadar kirli, çirkin küçük deliğe, yani benim ağzıma bakıyordu. Ve oradan beni dış dünyaya bağlayacak gücün hiç çıkmayacağından emin olunca, rahatlamıştı.

"Ne oluyor böyle? Bir kekeme olduğuna bakmadan, ne saçmalıyorsun sen!"

Uiko'nun sesinde sabah rüzgârının terbiyesi ve ferahlığı vardı. Bisikletin zilini çaldı, tekrar pedala bastı. Bir taştan sakınır gibi benden sakınıp yanımdan geçip gitti. Etrafta tek bir kişi bile görünmüyor olmasına rağmen onun uzak tarlalara dek çaldığı bisikletinin zil sesini duyuyordum.

O akşam, Uiko'nun şikâyeti üzerine annesi amcamın evine geldi. Genelde nazik biri olan amcam beni kötü azarladı. Uiko'ya lanetler okudum ve ölmesini diledim, birkaç ay sonra da bu lanetim gerçekleşti. O günden beri insanlara lanet okumanın gücüne inanırım.

Gece gündüz Uiko'nun ölmesini dilemiştim. Utancımın tanığı ortadan kalksın istemiştim. Geride tanık kalmazsa, utancımın kökleri de yeryüzünden sökülüp atılmış olacaktı. Diğer insanların tümü tanıktı. Diğer insanlar olmazsa, utanç denen bir şey de olmazdı. Ben

Uiko'nun yüzünde, şafağın alacakaranlığında su gibi parlayan, ağzıma dikilmiş gözlerinin ardında, diğer insanların dünyasını – diğer bir deyişle, bizleri asla tek başımıza bırakmayan, bizlerin suç ortağı ve suçumuzun tanığı olan diğer insanların dünyasını- görmüştüm. Diğer insanların tümü ortadan kalkmalıydı. Yüzümü gerçekten güneşe çevirebilmem için, dünya tümden yok olmalıydı.

Söz konusu şikâyetin iki ay sonrasında Uiko, Deniz Kuvvetleri Hastanesi'ndeki işini bırakıp eve kapandı. Kasabadakiler bu konuda bir sürü dedikodu çıkardılar. Derken, güz sonunda o olay meydana geldi.

Kasabamıza Deniz Kuvvetleri'nden kaçan bir askerin sığınacağını rüyamızda görsek inanmazdık. Öğlen vakti belediyeye bir askerî inzibat geldi. Ancak askerî inzibatın gelişi alışılmadık bir şey olmadığından, pek umursamamıştık.

Ekim ayının sonlarına doğru güneşli bir gündü. Her zamanki gibi okula gitmiş, akşam ödevlerimi yapmıştım, artık uyku saatim gelmişti. Işığı kapatacağım sırada kasaba yoluna doğru baktım; kalabalık bir grup insan koşuyordu, köpek sürüsü gibi nefes nefese kalmışlardı. Alt kata indim. Amcam ve yengem de uyanıp aşağıya inmişlerdi; evin girişinde sınıf arkadaşlarımdan biri duruyordu, bize doğru gözleri fal taşı gibi açılmış halde haykırdı:

"Bakın bakın, orada Uiko'yu askerî inzibat tutukladı. Haydi, oraya gidelim."

Hasır sandaletlerimi ayağıma geçirdiğim gibi koşmaya başladım. Ayın güzelce görüldüğü bir geceydi, sağda solda pirinç öbeklerinin belirgin gölgesi biçilmiş tarlalara vuruyordu.

Bir ağaç kümesinin arkasında insan karaltıları hareket ediyordu. Siyah elbise giymiş Uiko yerde oturuyordu. Yüzü bembeyaz olmuştu. Etrafında dört-beş kadar

askerî inzibatla anne babası vardı. İnzibatlardan biri elinde sefer tasına benzer bir şeyi tutmuş, bağırıp çağırıyordu. Uiko'nun babası başını bir o bir bu tarafa çeviriyor, bir yandan inzibatlardan özürler dilerken bir yandan da kızını azarlıyordu. Annesi ise yere çömelmiş ağlıyordu.

Biz bir pirinç tarlasının diğer ucundan izliyorduk onları. Hiç konuşmadan orada dikilen seyirciler olarak omuzlarımız birbirine değecek kadar kalabalıklaşmıştık. Ay sanki sıkılmış gibi küçülmüş, başımızın üstünde asılıydı.

Sınıf arkadaşım kulağıma fısıldayarak olanları anlattı.

Uiko, sefer tasını alıp evden çıkmış, komşu köye giderken askerî inzibata yakalanmıştı. O sefer tasını şüphesiz asker kaçağına götürüyormuş. Asker kaçağı ile Uiko, Deniz Kuvvetleri Hastanesi'nde yakınlaşmışlar, hamile kalan Uiko'nun hastanedeki işine son verilmiş. İnzibat, asker kaçağının saklandığı yeri ona söyletmeye çalışıyordu ama Uiko gıkını bile çıkarmadan inatla susuyor, yerinden bir adım bile kıpırdamıyordu.

Beni sorarsanız, gözümü bile kırpmadan Uiko'nun yüzüne bakıyordum. Yakalanmış deli bir kadını andırıyordu. Ayın altında yüzü tamamıyla kıpırtısızdı.

O âna dek böylesine reddedişle dolu bir yüz hiç görmemiştim. Kendi yüzümün dünya tarafından reddedildiğini düşünürdüm; ancak Uiko'nun yüzü dünyayı reddediyordu. Ay alnına, gözlerine, burun köprüsü ve yanaklarına acımasız ışıklarını gönderiyordu. Hareketsiz yüzü ışıkla yıkanıyor gibiydi. Azıcık gözünü kırpsa, birazcık ağzını kımıldatsa, onun reddettiği dünya, bunu bir işaret olarak kabul edip oradan ona hücum edebilirdi.

Nefesimi tutup olanları izledim. Tarih orada, onun yüzünde donmuş gibiydi, ne geleceğe ne de geçmişe dair bir şey söylüyordu yüzü. Böyle bir yüzü, bazen daha yeni kesilmiş bir ağaçta görebilirsiniz. Tazedir, nemli bir renkle sarılı olsa da gelişimi artık orada durmuştur, hiç

maruz kalmaması gerekirken rüzgâr ve gün ışığına maruz kalarak aslında ona ait olmayan bir dünyayla aniden karşı karşıya gelen kesitte o güzel ağaç damarları tuhaf bir yüze benzer. Salt reddetmek için bu dünyaya sunulmuş bir yüz.

Uiko'nun yüzünün böylesine güzel olduğu başka bir ânın, ne onun yaşamı boyunca ne de onun yüzüne bakmakta olan benim yaşamım boyunca bir daha olacağını düşünmeden edemedim. Ancak düşündüğüm kadar uzun sürmedi bu an. O güzel yüzde aniden bir değişiklik oldu.

Uiko ayağa kalktı. Bir an güldüğünü gördüğümü sandım. Ay ışığında beyaz ön dişlerinin parladığını görür gibi oldum. Bu değişim hakkında bundan daha fazla bir şey diyemem. Ayağa kalkan Uiko'nun yüzü, ayın direkt üzerine vuran ışığının altından çekilip ağacın gölgesine geçti.

İhanete karar verdiğinde Uiko'daki bu değişimi görememiş olmam çok yazıktı. Ona doğru düzgün bakabilmiş olsam, belki bende de insanları affeden bir kalp, her türlü çirkinliği hoş gören bir kalp filizlenebilirdi.

Uiko, komşu köy Kahara'daki vadiyi işaret etti.

"Kongo Tapınağı'nda demek!" diye haykırdı askerî inzibat.

Bunun ardından içimde çocuksu bir bayram sevinci doğdu. Askerî inzibat gruplara ayrılıp Kongo Tapınağı'nı dört koldan sardı. Çiftçilerin de yardımı istendi. Hain bir ilgiyle ben de beş-altı çocukla birlikte yolda rehberlik yapan Uiko'nun bulunduğu ilk partiye katıldım. Ay ışığı ile aydınlanmış yolda, etrafı askerî inzibatlarca kuşatılmış Uiko'nun en önde yürürkenki kararlı adımları beni şaşırtmıştı.

Kongo Tapınağı ünlü bir yerdi. Yasuoka'dan yürüyerek on beş dakikalık mesafede bir vadide yer alıyordu ve

Prens Takaoka tarafından dikilmiş meşe ağacı ile Cingoro Hidari'ye atfedilmiş üç katlı zarif kulesiyle ünlüydü. Yazları sık sık o dağın ardındaki şelalede yıkanıp eğlenirdik.

Ana giriş kapısı nehrin kıyısındaydı. Kırılmış toprağın üzerinde tüykamışı türemiş, beyaz renkli başakları gecede parlıyordu. Ana giriş kapısının yanında *sazanka* çiçeği açmıştı. Bizim grup sessizce nehir kıyısından yürümekteydi.

Kongo Tapınağı'nın giriş salonu biraz daha yukarıdaydı. Tomruklardan yapılmış köprüyü geçince sağda üç katlı kule, solda kızıl yapraklı orman, içerisinde ise yosun tutmuş yüz beş taş basamak vardı. Kireçtaşından yapıldığından kaygandı.

Tomruk köprüyü geçmeden önce askerî inzibat geri döndü, elini kaldırarak grubumuza durmasını işaret etti. Eskiden burada Unkey ve Tankey tarafından inşa edilmiş Deva Kapısı'nın yer aldığı rivayet edilirdi. Buradan sonra ise tapınağın arazisine dahil olan Kucuku Vadisi tepeleri uzanıyordu.

Nefesimizi tutmuştuk.

Askerî inzibat Uiko'yu yürümesi için sıkıştırıyordu. Tek başına kütük köprüyü geçti, bir süre onun peşinden devam ettik. Taş basamakların alt kısmı gölgede kalmıştı. Ancak orta kısmından yukarısı, ay ışığıyla aydınlanmıştı. Biz taş basamakların gölgede kalan kısmına gizlendik, kızıl kahverengiye dönmüş yapraklar ay ışığında siyah gibi görünüyordu.

Kongo Tapınağı'nın ana girişi taş basamakların yukarısındaydı, oradan sola doğru üstü kapalı koridor yer alıyor ve *Kagura* Salonu gibi boş salona çıkıyordu. Bu boş salon göğe açılıyor, Kiyomizu Tapınağı'ndaki balkon örnek alınarak yapılmış, çok sayıda sütun ve çapraz hatıllar kayalığın aşağısından onu destekliyordu. Salon da, üstü kapalı koridor da, destekleyici ahşap payandalar da

rüzgâr ve yağmurla yıkandıklarından kemik gibi bembeyazdı. Yapraklar tamamen kızıla döndüğünde, kızıl yaprakların rengi ile beyaz iskeleti andıran bu yapı güzel bir ahenk yaratıyor, gece benek benek ay ışığının yansıdığı beyaz, ahşap iskelet gizemli ve çekici görünüyordu.

Asker kaçağı, balkonun üstünde bulunan salonda saklanıyor olmalıydı. Askerî inzibat, Uiko'yu yem olarak kullanıp onu yakalama niyetindeydi.

Biz *tanıklar* gölgeye gizlenip soluğumuzu tuttuk. Ekim ayı sonlarının gece serinliği etrafı sarmıştı ama yanaklarım yanıyordu.

Uiko tek başına yüz beş kireçtaşı basamağı çıktı. Adeta bir deli kadın gururuyla.

Siyah giysisi ile siyah saçlarının arasında sadece güzel profili beyazdı.

Ay ve yıldızlar, gece ve bulutlar, sedir ağaçlarının başlarını göğe uzattığı dağlar, benek gibi ayın gölgesi, beyaz parıltılar saçan tapınak binası, tüm bunların arasında Uiko'nun ihaneti ve saydam gibi görünen güzelliğiyle kendimden geçmiştim. O tek başına, göğsünü gere gere beyaz taş basamakları usul usul çıkma gücüne sahipti. İhaneti, yıldızlar, ay ve sedir ağaçlarıyla aynıydı. Diğer bir deyişle, biz tanıklarla beraber bu dünyada yaşıyor, çevremizdeki doğayı kabul ediyordu. O bizlerin temsilcisi olarak o basamakları tırmanıyordu.

Ve ben nefesim kesilmiş halde şöyle düşünmekten kendimi alamıyordum:

"İhanet etmekle, nihayet o beni kabul etmiş oluyor. Artık o bana ait!"

Olay dediğimiz bir şey de bir an gelir ve hafızamızdan yok olur. Uiko, gözümüzün önünde, yosun tutmuş yüz beş basamağı ağır ağır çıkmaktaydı. Sanki sonsuza dek o basamakları çıkacakmış gibi geldi bana.

Ancak o andan itibaren o artık başka biri olmuştu. Muhtemelen taş basamakları tırmanan Uiko, bir kez daha bana, bizlere ihanet etmişti. O andan itibaren o, artık dünyaya hiç karşı koymuyordu. Tam olarak kabul de etmiyordu. Kendini tutkunun buyruğuna teslim ediyor, bir erkek için kendinden vazgeçiyordu.

Bu yüzden sonrasında olanları ancak taşbaskı bir manzara gibi hatırlıyorum.

Uiko koridoru geçip salonun karanlığına doğru seslendi. Adamın gölgesi göründü. Uiko bir şeyler söyledi. Adam taş basamağın ortasına doğru elindeki tabancayı ateşledi. Buna karşılık olarak askerî inzibatlar da tabancalarını, çalılıktan ateşlediler. Adam bir kez daha ateş etmeye hazırlanırken Uiko koridora doğru koşmaya başlayınca onun sırtına birkaç el ateş etti. Uiko yere yuvarlandı. Adam bu kez silahı kendi şakağına dayadı ve tetiği çekti.

Önde askerî inzibatlar, herkes taş basamaklara doğru atıldı, ikisinin cansız bedenlerine doğru koşmaya başladılar; bense kızıl yaprakların gölgesinde gizlenmiş halde kıpırdamadan kaldım. Tapınağın beyaz iskeleti başımın üstünde farklı yönlerde kesişiyordu. Onun üzerinden, balkonun taş zemininde koşan insanların ayak sesleri geliyordu hafiften. El fenerlerinin ışıkları koridorda çaprazlamasına yansıyor ve kızıl yapraklara dek ulaşıyordu.

Tüm bunlar sanki başka bir yerde olup bitiyormuş gibi hissediyordum. Duyarsız insanlar kan akmadıkça şaşırmazlar. Ancak kan aktığında, trajedi artık çoktan geçip gitmiştir. Hiç farkında olmadan uyuyakalmışım. Gözümü açtığımda herkesin beni unutup gittiğini gördüm, çevremde kuş cıvıltıları yayılıyor, sabah güneşi etraftaki ağaçların yapraklarını geçip altlarındaki dalları aydınlatıyordu. Üzerine gün ışığı düşen beyaz iskeletli yapı alttan bakınca yeniden doğmuş gibi görünüyordu. Sessizce, gururla, kızıl yapraklı vadiye doğru açılmaktaydı boş salon.

Yerimden doğruldum, bedenimi hareket ettirdim, ellerimle ovaladım. Soğuk içime işlemişti. Geriye kalan tek şey üşümeydi.

* * *

Ertesi yıl, bahar tatilinde, babam savaş sırasında giyilen sivil üniformasıyla amcamın evine ziyarete geldi. Beni birkaç günlüğüne Kyoto'ya götürmek için gelmişti. Babamın akciğer hastalığı daha da kötüleşmişti, onun ne kadar çöktüğüne şaşırmıştım. Sadece ben değil, amcam ve yengem de onu Kyoto'ya gitmekten vazgeçirmeye çalışsa da babam hiçbirimizi dinlemedi. Daha sonra düşündüğümde anladım nedenini, babam henüz hayattayken beni Altın Tapınak'ın başkeşişiyle tanıştırmak istemişti.

Elbette Altın Tapınak'ı ziyaret etmek, benim uzun yıllardır düşünü kurduğum bir şeydi ama her ne kadar metanetli davransa da, hiçbirimizin gözünden ağır hasta olduğu kaçmayan babamla bu yolculuğa çıkmaya gönlüm razı olmuyordu. Hiç görmediğim Altın Tapınak'la karşılaşma vakti yaklaştıkça sabırsızlanıyordum. Ne olursa olsun, o tapınak çok güzel olmalıydı. Bu yüzden Altın Tapınak'ın gerçek güzelliğinden ziyade, onun benim hayalimdeki güzelliğine umut bağlamıştım.

Bir çocuk zihninde ne kadar idrak edebilirse ben de Altın Tapınak'la ilgili o kadar bilgiliydim. Bir sanat kitabında onun tarihiyle ilgili şunlar yazılmaktaydı:

> Aşikaga Yoşimitsu, Saionci ailesinin elinden Kitayama malikanesini aldı ve onu büyük bir köşke dönüştürdü. Ana binalar Kutsal Sandık Odası, Tütsü Yakılan Oda, Buda'ya Yiyecek Sunulan Salon ile Hossui-in'den oluşan Budizmle ilgili kısımlar ve Şinden Lordlar Salonu, Toplantı Salonu, Tenkyo Kulesi, Kohoku Kulesi, İzumi Salonu

ile Kansetsu Köşkü gibi konutla ilgili yerlerdi. Bunların içinde en çok önem verilerek yapılan Kutsal Sandık Odası'ydı ve daha sonra burası Altın Köşk Tapınağı adını aldı. Hangi yıldan itibaren bu adla anılmaya başlandığını kesin olarak belirlemek mümkün değildir ancak Onin Savaşı (1467-1477) sonraki Bunmey Dönemi'nde (1469-1487) yaygın olarak kullanıldığı bilinmektedir.

Altın Tapınak, bahçedeki gölete (Kyoko Göleti) bakan, üç katlı kuleden oluşan bir yapıdır. İnşasının 1398 yılında tamamlandığı tahmin edilmektedir. İlk iki kat, *şinden* tarzında yapılmış, açılır kapanır kepenkler kullanılmıştır. Ancak üçüncü kat yaklaşık 1,7 metrekareye büyüklüğünde bir odadan oluşmakta ve tamamıyla Zen Budizmi stilinde tasarlanmış, ortada panolu bir ahşap kapı, sağ ve solda ise birer sürmeli pencere yer alır. Çatı *hokey* tarzında yapılmış ve selvi kabuğuyla kaplanmıştır, üstünde kırmızı altın renginde Anka kuşu yer alır. Yine gölete bakan, üçgen çatısıyla çıkıntı yapan Tsuri Salonu (Sosey) yapının tüm uyumunu bozar haldedir. Altın Tapınak'ın çatısı hafif meyillidir, iyi kalitedeki ince ahşaptan yapılmıştır, yapı hafif ve zarif görünümde olup bu haliyle konut ve Budist tarzı mimarinin uyum içinde olduğu bir başyapıttır. Tapınak, saray kültürünü tüm kalbiyle kabul etmiş Aşikaga Yoşimitsu'nun zevkiyle birlikte o dönemin atmosferini de iyi bir şekilde gösterir.

Yoşimitsu'nun ölümünden sonra onun vasiyeti üzerine Kitayama Salonu bir Zen tapınağına dönüştürüldü ve Rokuon Tapınağı adını aldı. Sonraki yıllarda bu yapılar başka yerlere götürüldü ya da bakımsızlıktan yıkıldı. İçlerinde şansı yaver giden Altın Tapınak geride kaldı sadece...

Geceleyin gökteki ay gibi, Altın Tapınak karanlık zamanların sembolü olarak inşa edilmişti. Bu yüzden be-

nim hayalimdeki Altın Tapınak, etrafında ona dayanan tüm kötülüklere gereksinim duyuyordu. Karanlık içindeki ince sütunlar, içeriden ince bir ışık yayarak kıpırdamadan, sessizce dikiliyorlardı. İnsan bu yapıyla hangi sözcüklerle konuşmaya kalkışırsa kalkışsın, güzel Altın Tapınak sessiz kalıp zarif yapısını göstererek etrafındaki karanlığa dayanmak zorunda.

Ben çatının tepesine konmuş, uzun yıllar boyunca rüzgâr ve yağmurla yıpranmış, kırmızı altın renkteki Anka kuşunu düşündüm. Bu gizemli altın kuş ne gün doğumunda ötüyor ne kanat çırpıyordu, kendinin bir kuş olduğunu unuttuğuna kuşku yoktu. Ancak onun uçmuyor olduğunu düşünmek de yanlıştı aslında. Diğer kuşlar gökyüzünde uçarken bu kırmızı altından Anka kuşu parlayan kanatlarını açmış, sonsuza dek zamanın içinde uçmaktaydı. Zaman onun kanatlarına çarpıyordu. Kanatlarına çarpıp geri süzülüyordu. Uçması için bu Anka kuşunun hareket etmesine gerek yoktu, gözlerinde haşin bir bakışla kanatlarını açmış, kuyruğundaki tüyler parlıyor, altın rengi görkemli bacakları yere sıkı sıkı basıyordu.

Böyle düşünürken Altın Tapınak'ın zaman denizini aşıp gelen görkemli bir gemi olduğunu düşündüm. Sanat kitabında söz edildiği haliyle "az duvarlı, cereyanda kalan bina" gözümün önüne bir gemi yapısı getirdi. Bu karmaşık üç katlı eğlence gemisinin yüzdüğü göl, deniz sembolünü çağrıştırdı. Altın Tapınak, uçsuz bucaksız geceden çıkıp gelmişti. Ne zaman biteceği bilinmeyen bir seyahatti bu. Ve öğlen vakti, bu garip gemi yapmacık bir kayıtsızlıkla demir atıyor, insan kalabalığı tarafından izlenmeye bırakıyordu kendini; gece olunca etrafındaki karanlıktan güç alıp çatısını yelken gibi şişirip denize açılıyordu.

Yaşamımda karşıma çıkan ilk gerçek problemin güzellik kavramı olduğunu söylersem abartmış olmam. Ba-

bam bir taşrada basit bir keşişti, kelime haznesi zayıftı, bana öğrettiği tek şey, "Bu dünyada Altın Tapınak'tan daha güzel bir şey yoktur," olmuştu. Benim bilmediğim bir yerde, halihazırda güzel bir şeyin var olduğu düşüncesi karşısında tedirginlik ve rahatsızlık hissetmeden duramıyordum. Eğer güzellik gerçekten orada yer alıyorsa, ben denilen varlık güzellikten mahrum bırakılmıştı.

Altın Tapınak benim için sadece bir kavram değildi. Dağlar onu görmeme engel teşkil etse de onu görmek istersem oraya gidip görebilirdim. Güzellik, böyle parmakla dokunulabilen, göze net bir şekilde yansıyan bir şeydi. Ama dünyada her ne değişirse değişsin Altın Tapınak'ın değişmeden kaldığını biliyor, buna inanıyordum.

Altın Tapınak'ın avucuma alabileceğim kadar küçük ve narin, el yapımı bir şey olduğunu düşündüğüm zamanlar olurdu; kimi zaman da göğe doğru uzadıkça uzayıp giden muazzam büyüklükte bir tapınak olduğunu düşünürdüm. Güzelliğin büyüklük ya da küçüklükle ilgili bir şey olmadığını, dengeyle ilgili bir şey olduğu olduğunu anlayamayacak kadar küçüktüm. Küçük bir yaz çiçeğine bakıp onun sabah çiyiyle nemlenip belli belirsiz bir ışık yaydığını gördüğümde, Altın Tapınak gibi güzel, diye düşünürdüm. Yine bulutlar dağın arka tarafında sıralandığında, yalnızca şimşek çakan karanlık kısımlarının altın renginde parladığını gördüğümde, bu görkem bana Altın Tapınak'ı düşündürürdü. Nihayet güzel insanların yüzlerine baktığımda, zihnimde, "Altın Tapınak kadar güzel," diye betimlemeye kadar varıyordu bu durum.

Hüzünlü bir yolculuk oldu. Mayzuru hattındaki tren, Batı Mayzuru'dan hareket edip Magura, Uesugi gibi tüm küçük istasyonlarda durarak Kyoto'ya vardı. Vagonların içi kirliydi, Hozu Geçidi'ne ulaştığımızda tren bir tünelden diğerine girip çıktı ve bu sırada içeriye du-

man doldu ve babamın defalarca öksürmesine neden oldu.

Yolcuların çoğu şu ya da bu şekilde Deniz Kuvvetleri'yle ilişkili kişilerdi. Üçüncü sınıf vagon askerler, denizciler, fabrika işçileri ve bahriyelilerle görüşmekten dönen ailelerle doluydu.

Camdan dışarıya, koyu renk bulutlarla kaplı bahar göğüne baktım. Babamın sivil üniformasının üstüne giydiği urbaya ve yanımızdaki genç astsubayın göğsündeki yaldızlı düğmelere baktım. Sanki bilerek ikisinin ortasına yerleştirilmişim gibi bir hisse kapıldım. Ben de yetişkin olduğumda askere alınacaktım. Ancak ben asker olsam da, buradaki askerler gibi, görevime sadık bir şekilde yaşayıp yaşayamayacağımı bilmiyordum. Her halükârda şu anda bu iki dünya arasına konmuştum. Bu kadar genç olmama rağmen çirkin, inatçı kafamın içinde babamın hükmettiği ölümün dünyası ile çavuşun temsil ettiği gençlerin hayat dolu dünyasının savaş aracılığıyla birbirine bağlandığını hissediyordum. Ben de bu bağın bir vasıtasıydım belki. Eğer ben savaşta ölürsem, önümdeki yönlerden hangisine gitmiş olsam da, sonunda aynı yere çıkacağı açıktı.

Gençliğim hafif ışıltılı bir renge bürünüyordu. Kapkaranlık gölgeler dünyası ürkütücüydü, gündüz vakti gibi açık seçik olan yaşam ise bana ait değildi.

Öksürüp duran babamla ilgilenirken bir yandan da camdan Hozu Nehri'ne göz atıyordum. Kimya dersi deneylerinde kullanılan bakır sülfat gibi koyu lacivert renkteydi. Tünellerden her çıkışımızda Hozu Geçidi bazen yoldan uzaklaşıyor bazen de ona çok yakınlaşıyor gibiydi. Düz kayalarla çevrelenmiş halde dönme dolap gibi dönüp duruyordu.

Babam içinde beyaz pirinç lapası topu yemeğinin olduğu kumanyasını vagonda açmaya çekiniyordu.

"Karaborsa pirinci değil. Tapınağı destekleyen müritler iyi niyetle verdiler, sevinçle ve minnettarlık duyarak yiyebilirim."

Vagondakilerin duyacağı şekilde yüksek sesle söyleyip yemeğe başlamıştı ama ufak bir taneyi zar zor bitirebildi.

Ben içi kurumla dolup duran bu eski trenin Kyoto'ya doğru gittiğine inanamıyordum. Bu buharlı trenin ölüm istasyonuna doğru ilerlediğini düşünüyordum. Böyle düşününce de her tünelde vagon içine dolan isten krematoryum kokusu alıyordum.

Ne var ki gerçekten Rokuon Tapınağı'nın giriş kapısı önüne geldiğimizde kalbim hızla çarpmaya başladı. Nihayet birazdan bu dünyadaki en güzel şeyi görebilecektim.

Güneş batmaya başlamış, dağlar sisle kaplanmıştı. Bazı ziyaretçiler önümüzden ve arkamızdaki o girişten geçtiler. Kapının solundaki çan kulesi erik ağacının hâlâ dökmediği çiçekleriyle çevrelenmişti.

Babam, önünde büyük bir meşe ağacı bulunan ana salonun girişinde durup içeri kabul edilmek için izin istedi. Başkeşişin yanında misafirleri olduğu için bizden yirmi-otuz dakika kadar beklememizi istediği söylendi.

"Bu arada biz de Altın Tapınak'ı gezip görelim," dedi babam.

Babam sanırım nüfuzunu kullanıp ücret ödemeden, misafir kapısından içeri girebileceğimizi oğluna göstermek istemişti. Ancak ne bilet satan ne muska satan ne de girişte bileti toplayan görevliler on küsur yıl önce babamın sıklıkla ziyarete geldiği zamanlardaki kişilerdi, hepsi değişmişti.

"Bir sonraki gelişimde de değişecektir görevliler," dedi babam yüzünde soğuk bir ifadeyle. Ancak babamın

"bir sonraki geliş" diye bir şeyin olacağına inanmadığını hissettim.

Ben mahsus bir çocuk gibi (sadece böylesi kasıtlı rol yapma durumlarında çocuk gibi oluyordum) neşeyle öne atıldım, hatta neredeyse fırladım. Onca zamandır hayalini kurduğum Altın Tapınak, kendini bütünüyle gözlerimin önüne serdi ve ben büyük bir hayal kırıklığı yaşadım.

Kyoko Göleti'nin kenarında durdum, Altın Tapınak'ın ön cephesi göletin diğer tarafında batmakta olan güneşle açığa çıkmıştı. Sosey'in sol tarafı saklanmış haldeydi. Sumercimeği ve su bitkilerinin yapraklarının yüzdüğü gölete, Altın Tapınak'ın gölgesi yansımıştı ve o gölgenin kendisi, aslından çok daha muhteşem görünüyordu.

Batan güneş ışıkları, gölet suyundaki dalgalanmaların yansımasını kulenin her katına dalga dalga aksettiriyordu. Etrafındaki aydınlıkla kıyaslandığında bu katın arkasındaki yansıma o kadar göz kamaştırıcıydı ki, perspektifi ön plana çıkaran resim gibi, Altın Tapınak da kibirle arkaya doğru kaykılmış bir izlenim veriyordu.

"Nasıl? Güzel değil mi? İlk kata Hossui-in, ikincisine Çoondoo, üçüncüsüne ise Kukkyoço denir."

Babam hastalıktan bir deri bir kemik kalmış elini omzuma koydu.

Görüş açımı değiştirerek farklı yönlerden baktım Altın Tapınak'a, sonra başımı eğip bir de öyle baktım. Ama içimde hiçbir his uyanmadı. Eski, karanlık, küçük üç katlı bir yapıdan başka bir şey değildi gördüğüm. Çatıdaki Anka kuşu oraya tüneyivermiş bir kargaya benziyordu. Güzel olmak şöyle dursun uyumsuzluk ve huzursuzluktan başka bir şey hissettirmemişti bana. Güzellik dediğin bundan daha çirkin bir şey olabilir mi, diye düşündüm kendi kendime.

Eğer ben alçakgönüllü, çalışmayı seven bir genç ol-

saydım, bu kadar kolayca hayal kırıklığına uğramadan önce kendi estetik değerlendirmemdeki yetersizlikten dolayı üzülürdüm. Ancak bunca zamandır görmek için can attığım bu yerle ilgili beklentimin boşa çıkmasının verdiği acı, diğer tüm düşünceleri benden alıyordu.

Birden, Altın Tapınak'ın güzelliğini gizleyip başka bir şekle dönüşmüş olabileceği düşüncesi geldi aklıma. Güzelliğin kendini korumak adına insanların gözlerini kandırıyor olması mümkündü. Altın Tapınak'ın biraz daha yaklaşıp gözüme çirkinlik olarak görünen engelleri kaldırarak, onun detaylarını birer birer inceleyip o güzelliğin özünü gözlerimle görmeliydim. Gözümle görmeden bir şeyin güzel olduğuna inanmadığım için bu tavrım çok doğaldı.

Babam saygılı bir şekilde beni Hossui-in'in veranda girişine kadar getirdi. Ben ilkin bir cam vitrin içine konmuş, çok becerikli bir şekilde yapılmış Altın Tapınak maketine baktım. Bu maket hoşuma gitti. İşte bu, hayalimdeki Altın Tapınak'a yakındı. Büyük Altın Tapınak'ın içinde onun tıpatıp aynısının küçüğünün yer alması, büyük evren içinde küçük evrenlerin bulunmasında olduğu gibi sonsuz bir ilişkiyi anımsattı bana. İşte şimdi hayal edebiliyordum, bu maketten daha da küçük, üstelik daha muhteşem bir Altın Tapınak'ı ve gerçeğinden sınırsız şekilde daha büyük olanı, neredeyse dünyayı sarmalayan Altın Tapınak'ı.

Elbette hep maket Altın Tapınak önünde kalmadım. Sonrasında babam beni ünlü, ulusal hazine olarak tescillenmiş Yoşimitsu heykelinin önüne götürdü. Bu ahşap Yoşimitsu heykeli adını Yoşimitsu'nun başının tepesini tıraş etmesinden sonra almış, Rokuonin-den Miçiyoşi olarak biliniyormuş.

Bu heykel de gözüme kurumlu, tuhaf bir form olarak göründü, onda da hiçbir güzellik hissedememiştim. Daha

sonra, ikinci kattaki Çoondoo'ya çıkıp Kano Masanobu'nun fırçasından çıktığı söylenen, müzik yapan meleklerin bulunduğu tavan resmine baktık. Son kattaki Kukkyoço'nun köşelerinde bulunan dokunaklı altın yaprak kalıntılarına baktık. Hiçbirinde bir güzellik görmedim.

İnce korkuluğa yüklenip dalgın dalgın gölete baktım. Gölet akşamüzeri güneşiyle parlamaktaydı, Altın Tapınak'ın yansıması, pas tutmuş, eski çağlardan kalma bronz bir aynaya benzer bir yüzeye düşüyordu. Su bitkileri ve sumercimeklerinin çok altında akşam göğü vardı. O akşam göğü, başımızın üzerindeki gökten farklıydı. Açıktı ve ilahî bir ışıkla doluydu, aşağı taraftan, içeriden, yeryüzünü tamamıyla yutuyor, Altın Tapınak onun içine doğru, kapkara pasla dolmuş büyük bir altın çapa gibi batıyordu.

Başkeşiş Tayama Dosen ile babam aynı Zen tapınağında öğrenim görürken arkadaş olmuşlardı. Başkeşiş de babam da üç yıl boyunca Zen tapınağında yaşamış, orada günlerini birlikte geçirmişlerdi. Yine her ikisi, Şogun Yoşimitsu tarafından yaptırılan Şokoku Tapınağı'ndaki özel eğitim merkezine, eski Nivadume ve Tangadume işlemlerinin ardından girmişlerdi. Bunların dışında, bir gün başkeşişin keyifli bir sohbet ânında anlattığından öğrendiğim kadarıyla, babam onun sadece bu zorlu zamanlarının yoldaşı olmakla kalmamıştı, uyuma saati geldiğinde birlikte tapınak duvarından atlayıp hayat kadınlarıyla birlikte olmaya da gitmişlerdi.

Biz baba ve oğul, Altın Tapınak'ı gördükten sonra bir kez daha ana salonun girişini sorunca, uzun ve geniş koridora yönlendirildik, ünlü çam ağacının[1] bulunduğu

1. Yelkenli Tekne Çamı: Yaklaşık altı yüz yaşında olan yelkenli tekne şeklinde çam ağacı. Aşikaga Yoşimitsu'nun (1358-1408) kendi eliyle diktiği söylenen bir ağaçtır. (Ç.N.)

bahçeye bakan, başkeşişin kütüphanesindeki odasına kadar bize eşlik ettiler.

Okul formamın içinde dimdik ve gergin bir şekilde oturuyordum, babam ise buraya varır varmaz rahatlamış görünüyordu. Ne var ki, babamla buranın başkeşişi aynı Zen okulundan mezun olmuş olsalar da çok farklı görünüyorlardı. Babam hastalıktan bir deri bir kemik kalmış, cildi kupkuru, tozlu gibiydi. Öte yandan başkeşiş, pembe renkli bir pastaya benziyordu. Başkeşişin masasının üzerinde görkemli bir tapınağa yakışır şekilde birçok yerden gönderilmiş paketler, dergiler, kitaplar ve henüz açılmamış mektuplar dağ gibi yığılıydı. Başkeşiş tombul parmaklarıyla bir makas aldı, paketlerden birini özenli bir şekilde kesti.

"Tokyo'dan gönderilmiş bir pasta. Bugünlerde böyle bir pastaya çok az rastlanır. Artık dükkânlara vermiyorlarmış duyduğuma göre, sadece orduya ve devlet dairelerine gönderiyorlarmış."

Yanında *maça* çayı içip o güne kadar hiç yemediğim, Batılı tarzda kuru pasta yedik. Heyecanlandıkça kırıntılar siyah ince yünlü kazağımın üzerine daha çok dökülüyordu.

Babamla başkeşiş, ordu ve devlet dairelerinin yalnızca Şinto tapınaklarını önemseyip Budist tapınaklarını hor görmelerine, hor görmekle kalmayıp onları baskı altına almalarına kızıyor, bundan sonra Budist tapınakların işletmesinin ne şekilde yapılması gerekeceği gibi konuları tartışıyorlardı.

Başkeşiş tombuldu, yüzü kırışıktı ancak sanki her kırışıklık ta içlerine dek yıkanıp temizlenmiş gibiydi. Yuvarlak yüzlüydü, uzun burnu ise sanki akıp katılaşmış reçineden gibiydi. Yüzü yumuşak görünmesine karşın, tıraşlı başı ona haşin bir ifade veriyordu. Sanki tüm gücü başına toplanmış gibiydi ve ona hayvansı bir hava katıyordu.

Babamla başkeşişin sohbet konusu, keşiş okulu zamanlarındaki anılara döndü. Bense bahçedeki çam ağacına bakıyordum. Bu büyük ağacın dalları aşağı doğru sarkmış, bir tekne şeklini almıştı, sadece tekne başındaki eğilmiş dallar bir arada yükseliyordu. Kapanma saatine yakın bir grup ziyaretçi daha gelmişti, duvarlarının diğer yanından sesleri geliyordu. Ayak sesleriyle konuşma sesleri bahar akşamında gökyüzüne karışıyordu, bu seslerde hiçbir keskinlik belirtisi yoktu; yumuşak, yuvarlak bir his yaratıyorlardı. Ayak sesleri çekilen dalgalar gibi uzaklaşırken, bu sesler gerçek anlamda yeryüzünden geçip giden insanların ayak seslerini düşündürdü bana. Altın Tapınak'ın tepesinde günün son ışıklarını içine çeken Anka kuşuna bakıyordum gözümü ayırmadan.

"Bu çocuğu..." diyen babamın sesiyle ona doğru döndüm. Neredeyse büsbütün karanlığa bürünmüş odada, geleceğim babamdan Keşiş Dosen'in ellerine devroluyordu.

"Fazla yaşayacağımı düşünmüyorum, zamanı gelince bu çocuğun bakımını üstlenmeni istiyorum."

Keşiş Dosen, hastalığıyla ilgili olarak babamı avutacak bir şey demedi.

"Elbette. Onunla ilgilenirim."

Beni şaşırtan şey, onların bu konuşmalarından sonra neşeli bir şekilde ünlü keşişlerin ölümleri üzerine sohbet etmeleri oldu. Bir keşiş son nefesinde, "Ölmek istemiyorum!" demiş, bir diğeri ise Goethe'nin sözlerini aynen tekrarlayıp ölmüştü: "Biraz daha ışık!" Bir başkası ise ölüm ânında tapınağın paralarını saymaktaymış.

"İlaç" olarak anılan akşam yemeği sunuldu, o gece tapınakta kalmamız sağlandı ama akşam yemeğinden sonra babamı ikna ettim ve bir kez daha Altın Tapınak'ı gezmeye çıktık; ay doğmuştu.

Babam, yıllar sonra başkeşişle yeniden görüşmüş olmaktan heyecanlanmış ve bu onu çok yormuştu ama Altın Tapınak'ın adını duyunca, ağır ağır nefes alarak, omzuma tutunarak benimle birlikte çıktı.

Ay, Fudo Dağı'nın sırtından yükseldi. Altın Tapınak arkasından ay ışığı alıyor, karanlık, karışık gölge bükülüp sessizliğe bürünüyor, sadece Kukkyoço'daki Kato pencerelerinin çerçeveleri ayın yumuşak gölgelerinin içeri kaymasına izin veriyordu. O soluk ay ışığı sanki Kukkyoço'nun merdiven boşluğunda ikamet ediyormuş gibi görünüyordu.

Aşivara Adası'nın gölgesinden kuşlar öterek uçtular. Omzumda babamın bir deri bir kemik, ince ellerini hissediyordum. Omzuma doğru baktığımda, ay ışığında babamın eli beyaz bir kemiğe dönüşmüş gibi görünüyordu.

* * *

Beni öylesine hayal kırıklığına uğratan Altın Tapınak, Yasuoka'ya döndükten sonra günden güne zihnimde güzelliğini yeniden kazandı, bir an geldi ki Altın Tapınak hayalimde artık onu gördüğüm zamankinden çok daha güzel bir hal aldı. Onu böylesine güzel yapanın ne olduğunu açıklayamıyordum. Hayalle beslenmiş şey bir an gerçekliğe kavuşmuş, sonrasında ise gerçek hayalleri beslemişti sanki.

Artık ben, gözlerimin önündeki manzarada ya da şeylerde, Altın Tapınak'ın hayalini aramıyordum. Altın Tapınak, giderek derinlemesine, ısrarcı biçimde, gerçek bir varlık halini aldı. O sütunların her biri, Kato pencereleri, tepesindeki Anka kuşu, sanki elimle dokunacakmışım gibi net bir şekilde gözümün önünde süzülüyordu. Detaylı kısımları, karışık yapısıyla uyumluydu. Bir müzik parçasının küçük bir bölümünü hatırlayınca tüm

parçanın akla gelmesi gibi, bir parçasını çıkarıp baktığımda Altın Tapınak'ın tümü zihnimde canlanıyordu.

Babam beni amcamın evine bıraktıktan sonra hemen ıssız burundaki tapınağa dönmüştü. "'Yeryüzünde en güzel şey Altın Tapınak'tır,' derken haklıymışsın," diye ilk kez mektup yazdım babama.

Mektubuma yanıt olarak annemden bir telgraf geldi. Babam, ağır bir kanama sonrasında ölmüştü.

İkinci bölüm

Babamın ölümüyle çocukluğum artık sona ermişti. Çocukluk dönemimde insancıl denebilecek şeylerin eksikliğine hayret etmiştim. Sonra bu hayretim, babamın ölümüne hiç üzülmediğimi fark ettiğimde, hayret olarak adlandırılamayacak, güçsüz bir duyguya dönmüştü.

Uçihara'ya kadar yürüyüp oradan tekneyle Nariu'ya ulaşmam bütün bir günümü almış, eve vardığımda ise babam artık tabuta konmuştu. Mevsim, yağmur sezonu öncesiydi; güneşli, sıcak bir gündü. Babamın bedeni, ben onu gördükten sonra hemen ıssız burundaki krematoryuma götürülüp deniz kenarında yakıldı.

Kırsal bölgelerde bir tapınağın başkeşişinin tapınakta ölmesi, özel bir durumdur. Özel bir şeydir çünkü çok anlamlıdır. O kişi, deyim yerindeyse, o bölgenin ruhani önderidir, tapınağın müritlerinin her birinin yaşamlarının koruyucusu, onların ölümden sonraki varlıklarını emanet ettikleri kişidir. Hem de o kişi, tapınakta ölmüştü. Bu, insanlara, onun işini büyük bir bağlılıkla yaptığı hissini veriyordu, nasıl ölüneceğini öğretmeye, kendisi uygulayıp göstermeye çalışırken yanlışlıkla ölmüş gibi, bir çeşit kayıp hissi de yaratmıştı.

Babamın tabutu göründü, her şeyin tüm detaylarıyla çok iyi düşünüldüğü yerine kondu, eksik tek bir şey

yoktu. Annem, genç keşiş ile cemaat, tabutun önündeydi. Keşiş titrek sesiyle kutsal sutraları okurken, hâlâ tabutun içindeki babamın yönlendirmesini bekler gibiydi.

Babamın yüzü yaz başında açmış çiçeklerle örtülmüştü. Çiçeklerin tazeliğinde ürkütücü bir şeyler vardı sanki. Çiçekler sanki bir kuyunun dibine doğru bakıyor gibiydiler. Çünkü, bir ölünün yüzü yaşadığı zamankine göre yüzeyden çok derinlere düşmüş gibi olur, bizlere sadece maske gibi bir şey kalır; bir daha yüzeye çıkamayacak kadar dibe düşmüştür. Aslında fiziksel maddelerden ne kadar uzakta olduğumuzu, onların gerçek varoluşuna erişmemizin ne kadar imkânsız olduğunu bir ölünün suratından daha gerçekçi bir şekilde ifade edebilen başka bir şey yoktur. İlk defa böyle bir durumla karşılaşıyordum, ruh ölümle birlikte salt maddeye dönüşüyordu ve şimdi azar azar anlıyor gibiydim; çiçekler olsun, güneş olsun, masa, okul binası, kalem... bu maddelerin neden bana soğuk geldiğini, neden onları benden uzak varlıklar olarak hissettiğimi anlıyordum.

Annemle cemaat, babamla benim son görüşmemizi izliyordu. Ancak bu "görüşme" sözcüğünün işaret ettiği, yaşayanların dünyasındaki anlamını, inatçı yüreğim bir türlü kabul etmiyordu. Görüşme değildi bu, ben yalnızca babamın yüzüne *bakıyordum*.

Ölüye bakılıyordu sadece. Sadece bakıyordum ona. Bakmak deyince, herhangi bir zamanda bilinçsizce yapılan bir hareketti bu; bakmak demek, insanların yaşama haklarının kanıtıydı; aynı zamanda zalimliğin bir ifadesi olma olasılığı da vardı – bugün bile hatırlıyorum o hissi. Yüksek sesle şarkılar söyleyen, bağıra çağıra atlayıp zıplayan bir genç değildim, ancak bu şekilde var olduğumu kanıtlıyordum kendime işte.

Medeni cesaret konusunda pek çok eksiği olan biriydim ama tek bir damla gözyaşı dökmemiş halde, neşe-

li yüzümü cenazeye katılanlara göstermekten zerre kadar utanç duymadım. Tapınak, denizi gören kayalıkların üzerine kuruluydu. Cenazede bulunanların arkasındaki Japon Denizi'nin üzerinde bulutlar küme küme olmuş, görüşümü kısıtlıyordu.

Tabutun kaldırılması sırasında sutralar okunmaya başlanmıştı, ben de katıldım. Tapınağın ana salonu karanlıktı. Sütunlara asılmış flamalar, kutsal yere konulmuş çiçekler, tütsü, vazo ve diğer şeyler kutsal lambanın ışığıyla parıldıyordu. Ara sıra denizden esen rüzgârla cüppemin kolu hafiften salınıyordu. Sutraları okurken, yaz bulutlarının arasından gözümün yanına vuran kuvvetli gün ışığını hissetmekten alamıyordum kendimi.

Durmadan yüzümün bir yanına vuran şiddetli ışık. Nasıl da ışıltıyla parlıyordu.

Cenaze alayının krematoryuma varmasına sadece birkaç yüz metre kalmıştı ki birden sağanak yağmur başladı. Neyse ki cenazeye katılanlardan birinin evinin hemen önündeydik de tabutla birlikte oraya sığınabildik. Yağmurun dineceği yoktu. Cenaze alayı ilerlemek zorundaydı. Hepimize yağmurluk dağıtıldı, tabut da muşambayla sarıldı; böylece krematoryuma doğru yola devam ettik.

Krematoryum kasabanın güneydoğusunda, denize doğru bir burun oluşturan, taşlı kumsalda bulunuyordu. Duman buradan köye doğru gitmiyordu, bu yüzden de çok eskiden beri burası krematoryum olarak kullanılıyordu.

Bu noktada dalgalar daha şiddetliydi. Dalgalar kıyıya doğru yuvarlanıp kabararak kırılırken, o tekinsiz su yüzeyine durmaksızın yağmur damlaları saplanıyordu. Kayıtsız yağmur damlaları alışılmadık şekilde deniz yüzeyine saplanıyordu sadece. Ancak kuvvetli bir deniz rüzgârı yağmuru aniden ıssız kayalıklara savurmaya baş-

ladı. Beyaz kayalıklar, üzerlerine mürekkep püskürtülmüş gibi karardı.

Bir tünelden geçip yakılma yerine vardık. Görevliler krematoryumu hazırlarken tünelde kalıp yağmurdan korunduk.

Deniz namına bir şey görünmüyordu. Görünen, dalgalar, ıslak, kara taşlar ve yağmurdu sadece. Üzerine dökülmüş yağla parlayan tabuta yağmur vuruyordu.

Onu ateşe verdiler. Aslında yağ karneye bağlıydı ancak bu bir başkeşişin cenazesi olduğundan bolca tedarik edilmişti, ateş yağmura karşı kırbaç gibi sesler çıkarak göğe doğru yükseldi. Öğle vakti olmasına rağmen alevler büyük bir duman bulutu içinde saydam ve net bir şekilde görünüyordu. Yoğun duman dalgalar halinde kayalıklara doğru azar azar rüzgârla sürüklendi. Sonra bir süre daha alevler yağmura karşı zarif bir şekilde yükseldi.

Aniden yırtılma sesi gibi korkunç bir ses duyuldu. Tabutun kapağı fırlamıştı.

Yanımda duran anneme baktım. Annem iki eliyle tespihini tutmuş, ayakta dikiliyordu. Yüzünde son derece sert bir ifade vardı ve suratı avuç içime sığacak kadar ufalmış ve katılaşmış gibi görünüyordu.

* * *

Babamın vasiyeti uyarınca Kyoto'ya gidip Altın Tapınak'ta yardımcı keşiş oldum. Başkeşişin emri altına girdim. Başkeşiş eğitim masraflarımı ödüyor, bunun karşılığında ben de temizlik yapıyor, onun işlerini görüyordum. Bir evde kalan bir öğrenciyle aynıydı durumum.

Tapınağa katılır katılmaz fark etmiştim, yatakhanenin gürültücü başkanı askere alınmış, geriye sadece yaşlılar ile çok genç olanlar kalmıştı, başka da kimse yoktu. Buraya geldikten sonra birçok açıdan rahatlamıştım. Or-

taokulda yaşadıklarımın aksine burada tapınakta yaşadığım için alay konusu edilmiyordum, buradaki herkes aynıydı çünkü. Benim farkım kekeme ve diğerlerinden biraz daha çirkin olmamdı.

Doğu Mayzuru Ortaokulu'nu bırakıp Keşiş Tayama Dosen'in aracılığıyla Rinzay Akademisi'nin ortaokul kısmına devam edecektim. Güz dönemi bir aydan kısa bir süre sonra başlayacaktı ve yeni okuluma geçecektim. Ancak okul başladığında hemen bir fabrikada çalıştırılmaya başlayacağımı biliyordum. Şimdi önümde yeni koşullar oluşmuştu ama birkaç haftalık yaz tatilim daha vardı. Yas tuttuğum yaz tatili, 1944 yılında, savaşın sonlarındaki tuhaf biçimde *sessiz* yaz tatili. Tapınakta yardımcı keşiş olarak tapınak kurallarına uygun bir yaşam sürdürüyordum; ancak bugün geriye bakıp o zamanları düşündüğümde o günlerin yaşamımdaki son gerçek tatilim olduğunu hissediyorum. Cırcırböceklerinin sesini bile tüm canlılığıyla işitebildiğim zamanlardı onlar.

Aylar sonra gördüğüm Altın Tapınak, yaz sonu ışığı altında sessizdi.

Keşişliğe yeni katılmıştım, kafam yeni kazınmıştı. Havanın başıma sımsıkı yapıştığı duygusu; o başın içinde düşündüklerimin, ince, hassas, kolayca incinebilecek derimle, dış dünyanın görüntüleriyle ilişki içinde olması tuhaf bir şekilde tehlikeli bir histi.

Böyle bir kafayla Altın Tapınak'a baktığımda, tapınak sadece gözümden değil, kafamdan da içeriye işliyor gibi hissediyordum. Bu kafa, gün ışığıyla ısınıyor, akşamüzeri rüzgârıyla bir anda serinliyordu.

"Ey, Altın Tapınak! Nihayet yanına gelip seninle yaşamaya başladım," diye yüreğimin içinden fısıldadım, süpürge tutan ellerimi dinlendirirken. "Hemen şimdi olmasa da bir gün yakınlık gösterip bana sırrını aç. Senin güzelliğini yakında açıkça görebileceğim, henüz göreme-

sem de. Hayalimdeki Altın Tapınak'tan daha güzel olduğunu göster bana. Eğer sen gerçekten bu yeryüzünde başka bir şeyle kıyaslanmayacak denli güzelsen, neden bu kadar güzel olduğunu, neden bu kadar güzel olmak zorunda olduğunu anlat bana."

O yaz Altın Tapınak, savaşın karanlık yüzünün ardı ardına gelen acı haberleriyle beslenip daha da parlamış gibi görünüyordu. Haziran ayında ABD kuvvetleri Saipan'a, Müttefik Kuvvetleri ise Normandiya'ya çıkarma yapmıştı. Ziyaretçilerin sayısı azalmıştı, Altın Tapınak bu yalnızlık ve sessizlikten keyif alıyor gibi görünüyordu.

Savaşın yarattığı huzursuzluk, çok sayıda ölü ve fazlasıyla kanla Altın Tapınak'ın güzelliğinin artması doğaldı. Zaten Altın Tapınak, huzursuzluğun inşa ettirdiği bir yapıydı, bir şogunun[1] etrafında toplanmış pek çok karanlık yürekli kişi tarafından inşa edilmişti. Sanat tarihçilerinin eklektik bir tarz olarak yorumladıkları, üç katın ayrı ayrı tasarlanmış olmasının nedeni, etraftaki huzursuzluğu kristalleştirecek bir arayışın doğal sonucu olarak oluşmuş olmasıydı, buna şüphe yoktu. Tek tip bir tasarımla inşa edilmiş olsaydı, Altın Tapınak'ın o huzursuzluğu kucaklayamayacağına, çoktan yıkılıp gitmiş olacağına kuşku yoktu.

Yine de süpürge tutan ellerimi dinlendirirken, tekrar tekrar ona bakarken, Altın Tapınak'ın orada var olması bana çok tuhaf geliyordu. Bir gece babamla birlikte ziyaret ettiğim zamanlarda böylesine bir duyguya kapılmamıştım. Şimdi ise burada uzun yıllar geçirecektim, Altın Tapınak'ın hep gözümün önünde var olacağına inanmak benim için çok güç bir şeydi.

Mayzuru'da yaşadığım sırada, bu tapınağın Kyoto'

1. Japonya'da 1192-1867 yıllarında bir askerî diktatörlük yönetimi olan şogunlukta komutanlara verilen isim. (Y.N.)

nun bir köşesinde daimi olarak durduğunu düşünürdüm; ancak burada yaşamaya başladığımdan beri Altın Tapınak'ın sadece ben ona baktığımda gözümün önünde belirdiği, ana salonda uyuduğum zamanlarda ise onun var olmadığı gibi bir hisse kapılıyordum. Bu yüzden gün boyunca defalarca Altın Tapınak'a bakıyordum ve bu yüzden diğer keşişler bana gülüyordu. Tekrar tekrar baksam da Altın Tapınak'ın gerçekten var olduğuna şaşırmaktan kendimi alamıyordum, ona iyice baktıktan sonra ana salona döndüğümde aniden geri dönüp yeniden bakarsam, sanki Altın Tapınak'ın Evridiki gibi bir anda ortadan kaybolduğunu görecekmişim gibi geliyordu.

Altın Tapınak'ın etrafını süpürmeyi bitirince, giderek ısınan sabah güneşinden kaçmak için arkadaki tepeden Sekkatey'e çıkan patikayı tırmandım. Açılış saati henüz gelmediğinden etrafta tek bir kişi bile görünmüyordu. Mayzuru Hava Filosu'na bağlı bir grup savaş uçağı Altın Tapınak üzerinde çok alçaktan geçtiler, geride bunaltıcı bir ses dalgası bıraktılar.

Arkadaki tepede, Yasuvamizava adı verilen sumercimeği kaplı ıssız gölet vardı. Sudaki adacıkta Şirahebizuka adlı beş katlı taş kule yükseliyordu. Sabah kuşların yaygaracı sesleriyle doluydu, hiçbiri görünmüyor ama tüm orman onların ötüşleriyle çınlıyordu.

Göletin hemen önünü kalın kümeler halinde yaz çimleri sarmıştı. Yol, kısa bir parmaklıkla çimli kısımdan ayrılmıştı. Orada beyaz gömlekli genç bir oğlan çocuğu uzanmıştı. Yanındaki akçaağaca bir bambu tırmık dayanmış halde duruyordu. Genç çocuk etrafımızı saran yaz sabahının yumuşak havasını delermiş gibi bir güçle yerinden doğruldu, bana bakarak, "Sensin demek," dedi.

Tsurukava adındaki bu gençle daha dün gece tanıştırılmıştım. Tokyo'nun banliyösündeki varlıklı bir tapı-

naktan geliyordu. Okul giderleri, harçlığı karşılanıyor, kumanyası ailesi tarafından bol miktarda gönderiliyordu, sadece yardımcı keşiş eğitimini tatsın diye başkeşişin bağlantısıyla tapınakta bulunuyordu. Yaz tatilinde evine gitmiş ama dün gece erken saatlerde Kyoto'ya dönmüştü. Mükemmel Tokyo şivesi konuşan Tsurukava, güz dönemiyle birlikte benimle Rinzay Akademisi'nin ortaokul kısmında aynı sınıfta olacaktı. Daha dün gece onun hızlı ve neşeli konuşma tarzı beni mahcup etmişti.

Şimdi ise bana, "Sensin demek," deyince sanki dilimi yutuvermiştim. Ne var ki suskunluğumu bir tür eleştiri olarak yorumlamış gibiydi.

"Aman, boş versene. O kadar da özenli süpürmemizin ne gereği var sanki! Nasıl olsa ziyaretçiler geldiğinde yine kirlenecek, üstelik bugünlerde gelen ziyaretçi sayısı da az."

Kıkırdadım. Bilinçsizce, ağzımdan kaçıveren bu kıkırdama karşımdakinde bana karşı bir sempati uyandırıveriyordu. Yani her zaman karşımdakiler üzerinde bıraktığım etkiden tümüyle sorumlu olamıyordum.

Çitin üzerinden geçip onun yanına oturdum. Tsurukava yeniden yere uzanmıştı; ellerini başının altına koymuştu, büktüğü kollarının dış kısmı oldukça yanık görünürken iç tarafları öyle beyazdı ki damarları seçilebiliyordu. Sabah güneşinin ışıkları ağaç yapraklarından çimenin üzerine açık yeşil dalgalar halinde yayılıyordu. Bu gencin Altın Tapınak'ı benim kadar sevmediğini seziyordum. Benim bu tapınağa tutkunluğum tamamen kendi çirkinliğimden kaynaklanıyordu çünkü.

"Babanın öldüğünü duydum."

"Evet."

Tsurukava hızlıca gözlerini başka tarafa çevirdi ve o çocuksu mantık yürütmesine kendini kaptırdığını saklamadan, "Altın Tapınak'ı sevmen, onun sana babanı hatır-

latıyor olmasından dolayı değil mi? Ona baktığında babanın onu ne kadar sevdiğini hatırlıyorsun," dedi.

Bu kısmen doğru tahmin ifadesiz suratımda bir değişiklik yapmasa da bir parça mutlu olmuştum. Tsurukava sanki insanların duygularını, tıpkı böcek koleksiyonu albümü hazırlamaktan keyif alan çocukların yaptığı gibi, odasındaki küçük, düzenli çekmecelerde kategorilere ayırıyor, ara sıra onları dışarı çıkarıp yerinde denemekten haz alıyordu.

"Babanı yitirince çok üzülmüş olmalısın. Bu yüzden de yalnızlık hissediyorsun. Dün tanıştığımızdan beri bunu düşünüyorum."

Söyledikleri hiç de itici gelmemişti; onun gözünde yalnız görünüyor olmam bana bir rahatlama ve özgürlük duygusu verince cümleler ağzımdan usulca çıkıverdi.

"Üzüldüğüm bir şey yok."

Tsurukava kaşlarını yukarı doğru eliyle düzeltti, öyle uzundular ki sanki bu iş epey vaktini alıyor gibiydi, sonra bana baktı.

"Yaa... O halde sen babandan nefret mi ediyordun? En azından ondan hoşlanmıyordun değil mi?"

"Ne kızgındım ona ne de nefret ediyordum!"

"Aa, öyleyse neden üzgün değilsin?"

"Öyle ya da böyle. Ben de bilmiyorum."

Tsurukava zor bir sorunla karşılaşmış gibi doğrulup çimenin üzerine dik bir şekilde oturdu.

"O halde seni üzen başka bir şey yaşadın."

"Bilmiyorum," dedim. Bunu söyledikten sonra da karşımdaki insanlarda şüphe uyandırmaktan neden bu kadar keyif aldığımı düşündüm. Benim için şüphe falan yoktu ortada. Gün gibi açıktı durum. Duygularımda da kekemelik vardı. Duygularım hiçbir zaman zamanında yetişemiyordu. Bu yüzden de babamın ölümü ile üzgün olmam, birbirinden bağımsız iki ayrı şeydi; birbirlerinin

hakkını zerre kadar ihlal etmiyorlardı. Zamanda en ufak bir uyuşmazlık, birazcık gecikme, duygularımla olayları hep birbirinden kopuk hale getiriyor, muhtemelen esas durumlarına geri çeviriyordu. Üzüldüğümde, bu çoğunlukla herhangi bir olaydan etkilendiğim için olmuyordu; üzüntü birdenbire, sebepsiz yere üzerime çullanıyordu.

Sonuçta yine düşündüklerimin hiçbirini gözümün önünde duran arkadaşıma anlatamamıştım işte. Tsurukava gülüyordu.

"Sen de ne tuhafmışsın."

Güldükçe beyaz gömleğinin altındaki göbeği kıpırdıyordu. Oraya vurup hareket eden güneş ışığı beni mutlu etti. Onun buruşuk gömleği gibi benim yaşamım da buruş buruştu. Ama bu kadar buruşuk olmasına rağmen güneş altında ne kadar da beyazdı bu gömleği. Ben de mi öyleydim acaba?

Zen tapınağı dünyayı kendi haline bırakmış, kendine özgü âdetleriyle yaşamını sürdürüyordu. Yaz dönemi olduğundan her sabah en geç beşte uyanıyorduk. Uyanmak, "kuralların başlaması" idi. Uyanır uyanmaz derhal "sabah vazifesi" olarak kutsal sutraları okumaya başlıyorduk. "Üç dönüş" denilen tarzda, üç kez ezberden okuyorduk. Sonrasında tapınağın içini süpürüyor, yerleri siliyorduk. Kahvaltı, "sulu yulaf lapası" idi.

Şuuyuu ciirii, nyooi ancin, kohoo buhen, kyuukincoraa.[1]

Sutraları okurken sulu yulaf lapasını içiyorduk. Kahvaltının ardından yabani otları yolmak, bahçeyi süpür-

1. Zen Budizmi inancında kahvaltı etmeden önce, kahvaltıda yenen sulu pirincin keşişlere verdiği on faydadan söz eden Şukuza sutrası okunur, buradaki bu sutranın başlangıç kısmıdır. (Ç.N.)

mek, odun kesmek gibi "vazife"lerimizi yerine getiriyorduk. Okul dönemi gelince, bu vazifelerin ardından okula gitme sırası gelecekti. Okuldan dönünce, "ilaç" vakti, yani akşam yemeği olacaktı. Yemeğin ardından bazı akşamlarda, başkeşişin Kutsal Kitap üzerine dersi oluyordu. Gece saat dokuzda "yastık açılışı", diğer bir deyişle yatma zamanı geliyordu.

Bu benim günlük rutinimdi, her sabah uyanışım ise mutfak ve yemek saatinden sorumlu keşişin çaldığı çan sesiyle oluyordu.

Altın Tapınak'ta, diğer bir deyişle Rokuon Tapınağı'nda aslen on iki-on üç kişi bulunuyordu. Ancak mecburi askerlik ve zorunlu hizmetten dolayı, yetmiş yaşlarındaki rehber ve altmışlarındaki kadın aşçı dışında tapınağın tek sakinleri olarak sadece başkeşiş ile onun yardımcısı ve biz üç çömez keşiş kalmıştık. Yaşlılar adeta yosun tutmuş halde, yarı ölü gibiydiler, gençler olarak bizse daha çocuktuk. Başkeşiş ve onun yardımcısı, "harici vazife" denilen, tapınağın hesaplarıyla çok çok meşguldüler.

Birkaç gün sonra, başkeşişin (biz onu "Büyük Hoca" olarak çağırıyorduk) odasına gazeteleri götürmekle vazifelendirildim. Gazete, sabah vazifelerimiz bittikten sonra, ki buna yerleri silmek de dahildi, geliyordu. Sayımız azdı ve kısa süre içinde otuz odalı tapınağın yerlerini yıkayıp paspaslamak bizim için çetin bir işti. İşim biter bitmez girişten gazeteyi alıyor, temsilci odasının bulunduğu koridordan geçip ziyaretçi salonunun arkasından dolanarak, koridor arasından geçip Büyük Hoca'nın bulunduğu büyük kütüphaneye ulaşıyordum. Sabah paspasladığımız için koridorlar nemli oluyor, sabah güneşiyle parlayan döşeme tahtalarındaki oyuklardaki su birikintileri ayak bileklerime kadar sıçrıyordu. Yaz olduğundan bu iyi bir his veriyordu. Büyük Ho-

ca'nın odasının kapısının önünde diz çöküp, "İzninizle," diye sesleniyor, "Gir," diye yanıt geldikten sonra odaya giresiye dek ayaklarımı keşiş elbisemin kenarıyla kuruluyordum; bu kurnazlığı diğer çömez keşiş arkadaşlarımdan öğrenmiştim.

Gazetenin mürekkebinden gelen, dış dünyanın kuvvetli, taze kokusunu içime çekerken gazetenin manşetine kaçamak bir bakış atıp hızlıca koridora geri çıktım. Manşette, "İmparatorluk başkentinin hava saldırısına uğraması kaçınılmaz mı?" diye yazıyordu.

Belki bu garip gelebilir ama o âna dek Altın Tapınak ile hava bombardımanları arasında bir ilişki kurarak düşünmemiştim hiç. Saipan düştüğünden beri Japonya üzerine hava saldırıları kaçınılmaz olmuştu, otoriteler Kyoto'nun bir kısmını boşaltma planlarını hızlandırıyorlardı. Ama yine de, Altın Tapınak denilen bu yarı ölümsüz varlık ile hava bombardımanları felaketi birbiriyle hiç ilişkisi olmayan şeylerdi benim için. Yıkılamaz Altın Tapınak ile o bilimsel ateş, birbirlerinin farklı doğada olduklarını çok iyi biliyorlardı bence; eğer bir gün karşılaşacak olurlarsa, birbirlerinin yanından otomatik olarak kayıp giderlerdi sanki... Yine de, nihayetinde Altın Tapınak da hava bombardımanının alevleriyle yanıp kül olabilirdi. Böyle giderse *Altın Tapınak'ın kül olacağı kesindi.* Bu düşünce içimde kök saldığından beri, gözümde Altın Tapınak'ın o trajik güzelliği daha da artmıştı.

Okulun başlamasından bir gün önceydi. Yazın son günlerinde bir öğleden sonrasıydı. Başkeşiş, yardımcısını yanına alarak, bir anma töreni için tapınaktan ayrılmıştı. Tsurukava beni sinemaya davet etti. Ancak benim ilgimi çekmeyince o da hemen ilgisini yitirdi. Tsurukava böyle biriydi.

Birkaç saat için izin aldık, başımızda Rinzay Akademisi ortaokulu kepi, üzerimizde haki renk pantolonlarımızla ana salondan ayrıldık. Yaz sıcağından dolayı tek bir ziyaretçi bile gelmemişti.

"Nereye gitsek ki?"

Onu yanıtladım; bir yere gitmeden önce Altın Tapınak'a baştan aşağı bakmak istediğimi, ertesi günden itibaren bu saatlerde onu artık görme imkânımız olmayacağını, bizlerin fabrikada çalıştığı sırada Altın Tapınak'ın hava bombardımanında yanabileceğini söyledim. Bunları duraksaya duraksaya kekeleyerek söylemiştim, Tsurukava beni yüzünde bir şaşkınlık ifadesiyle sabrını zorlayarak dinlemişti.

Bu kadarcık şeyi söylemeyi başardıktan sonra her nedense sanki utandırıcı bir şey demişim gibi yüzümden ter boşanmıştı. Altın Tapınak'a duyduğum o tuhaf düşkünlüğü bilen tek kişi Tsurukava idi. Ancak beni dinlerken Tsurukava'nın yüzünde, kekeme olduğum için dediklerimi anlamaya çalışan insanlarda gördüğüm *sıkıntılı* ifade yer alıyordu yalnızca.

Ben hep böyle bir yüz ifadesiyle karşı karşıya kalıyordum. Önemli bir sırrı açarken, beni cezbeden güzelliğin verdiği hisleri anlatmaya çalışırken, ta bağrımın içindekileri çıkarıp gösterirken, karşımda gördüğüm yüz ifadesiydi bu. Bu normalde insanların diğer insanlara gösterdiği türden bir ifade değildi. Bu yüz, mükemmel bir sadakatle benim komik sıkıntımı taklit ediyordu; deyim yerindeyse benim korkutucu aynamdı. Karşımda beni dinleyen kişinin yüzü ne denli güzel olsa da, o yüz öylesi anlarda aynı benim çirkin yüzüme dönüşüyordu. Bunu fark eder etmez, dile getirmeye çabaladığım önemli şey de adeta bir kiremit parçası gibi değersiz bir şeye dönüşüyordu.

Tsurukava'yla arama yaz güneşinin güçlü ışıkları

doğrudan vuruyordu. Onun genç, yağlı yüzü parlıyor, kirpikleri tek tek altın gibi ışıldıyor, burun delikleri bunaltıcı sıcaktan genişlemiş halde, sözlerimi bitirmemi bekliyordu.

Konuşmamı bitirdim. Bitirir bitirmez de öfkeyle doldum. Tsurukava tanıştığımız andan şimdiye dek bir kez bile kekemeliğimle alay etmemişti.

"Niye?" diye bunun nedenini sordum ona. Daha önce de sıkça belirttiğim gibi, bana sempati gösterilmesinden ziyade alay edilmek ve küçümsenmek beni daha çok memnun ediyordu.

Tsurukava'nın yüzünde anlamını çözemediğim bir gülümseme belirdi. Sonra, "Çünkü ben bu tür şeyleri önemsemeyen yapıda biriyim," dedi.

Çok şaşırdım. Taşranın kaba saba ortamında yetişmiş biri olarak bu tür nezaketten bihaberdim çünkü. Ben denilen varlıktan kekemeliği çıkarırsam, ben ben olarak kalabilecektim, bu keşfi bana Tsurukava'nın nezaketi yaptırmıştı. O an büsbütün, anadan doğma bir çıplaklığın zevkini çıkardım sanki. Tsurukava'nın uzun kirpiklerinin çerçevelediği gözleri, kekemeliğimi süzüp ayırıyor, kalanı ben olarak kabul ediyordu. O güne değin, ben denilen kişinin kekeme olduğunun göz ardı edilmesi mevcut halimle ben denilen varlığı öldürmek demekti, öyle olduğuna inanmıştım tuhaf bir şekilde.

Duygularımda uyum ve mutluluk hissettim. O zaman baktığım Altın Tapınak'ın görüntüsünü çok uzun süre unutamamış olmam tuhaf değildi. İkimiz uyuklamakta olan yaşlı kapı görevlisinin önünden geçip hiçbir insanın görünmediği yol boyunca hızlıca yürüyüp Altın Tapınak'ın önüne geldik.

Gayet canlı bir biçimde hatırlıyorum. İki genç, Kyoko Göleti dönemecinde, tozluk ve beyaz gömleklerimiz üzerimizde yan yana duruyorduk. Bu iki figürün önünde

Altın Tapınak, onlardan hiçbir şekilde ayrılmayacak biçimde duruyordu.

Bu son yazda, son yaz tatilinin son gününde gençliğimiz uçurumun kıyısında asılı kalmış gibiydi. Altın Tapınak da, bizim gibi, uçurumun kıyısında asılı duruyor, karşımızda, bizimle konuşuyordu. Hava bombardımanı beklentisi, bizimle Altın Tapınak'ı bu denli yakınlaştırmıştı.

Yaz sonunun dingin güneş ışığı, Kukkyoço'nun damını ince bir altın tabaka gibi süslemiş, doğrudan aşağıya inen ışık ise Altın Tapınak'ın içini gece gibi karanlıkla doldurmuştu. O âna dek bu binanın sonsuz zamanı beni ezip kendinden uzaklaştırırken, nihayet yangın çıkaran bir bombanın ateşiyle yanacak olmak yazgımızı bir kılmıştı. Altın Tapınak belki de bizden önce yok olup gidecekti. Böyle düşününce Altın Tapınak da bizimle aynı yaşamı sürüyormuş gibi geldi bana.

Altın Tapınak'ı saran kızılçam ağaçları cırcırböcekleri sesleriyle doluydu. Bir sürü keşişin aynı anda yangın çıkmaması için dua etmesi gibi bir uğultuydu bu. "*Gyaa, gyaa, gyuu, gyuu, gyaa gyaa. Un nun, şifuraa, şifuraa, haraşifuraa haraşifuraa!*"[1]

Bu güzel şey çok geçmeden yanıp kül olacak, diye düşündüm. Böylece, benim imgelemimdeki Altın Tapınak ile gerçek olanının, ipek tuvalin üzerine yeni bir resmin geçirilmesi gibi, giderek detayları birbirinin içine geçiyor, hayalimdeki çatı gerçek çatıya, gölete yayılan, hayalimde Sosey gerçek Sosey'e, hayalimdeki Kukkyoço'nun parmaklık ve pencereleri gerçek parmaklık ve pencerelere dönüşüyordu. Altın Tapınak artık hareketsiz bir yapı olmaktan çıkmıştı. Deyim yerindeyse, gerçek dünyanın faniliğinin sembolüne dönüşmüştü. Gerçek

1. Zen Budizmindeki (Shosaishu) Şosayşu sutrasının başlangıç sözleri, belâdan korunmak için okunur. (Ç.N.)

Altın Tapınak, böyle düşününce, güzellikte imgelemimdeki Altın Tapınak'tan aşağı kalmaz hale geldi.

Yarın gökten ateş yağabilir, o narin sütunları, çatının zarif kıvrımları küle dönebilir, tapınak bir kez daha gözümüze görünmez olabilirdi. Ancak şu an için gözümüzün önünde tüm detaylarıyla, yaz alevi gibi bir ışıkla yıkanarak kendi halinde dikilmekteydi.

Tepelerin üstünde, babamın cenazesinde kutsal sutraların okunması sırasında gözucumda hissettiğim gibi yine yaz bulutları yükseliyordu. Durgun bir ışıkla kaplıydılar ve yukarıdan narin tapınağa bakıyorlardı. Altın Tapınak, böylesine güçlü yaz sonu ışığı altında sanki yapısındaki önemli detayları kaybediyordu; içinde kasvetli, soğuk bir karanlığı tutarken, mistik hatları onu saran göz kamaştırıcı dünyaya aldırmaz gibi görünüyordu. Sadece çatısındaki Anka kuşu gözüne güneş ışığı kaçmış da tökezlememek için sivri tırnaklarını çıkarıp tabana sımsıkı tutunmuş gibiydi.

Tapınağa uzun süre bakmamdan sıkılan Tsurukava, ayağının ucundaki bir çakıltaşını alıp bir beyzbol topu atıcısına özgü özenli hareketlerle Kyoko Göleti üzerindeki Altın Tapınak'ın yansımasına doğru fırlattı. Küçük dalgaların sumercimeklerine çarparak genişlemesiyle güzel, zarif yapı bir anda paramparça oldu.

* * *

O günden savaşın bitimine dek geçen bir yıl boyunca, Altın Tapınak'a en yakın olduğum, onun güvenliğiyle ilgilendiğim, tamamıyla onun güzelliğine kapıldığım zamanlardı. Altın Tapınak'ı adeta kendi seviyeme indirdiğim, böylece hiç korku duymadan onu sevebildiğim bir dönem olmuştu bu. Altın Tapınak henüz bana şeytani yönünü göstermemiş, beni zehirlememişti.

Bu dünyada Altın Tapınak'la benim ortak bir tehlikeyle yüz yüze olduğumuz gerçeği beni yüreklendiriyordu. Güzellikle aramda bağ kuran bir aracı bulmuştum. O zamana dek beni reddedip uzakta tuttuğunu düşünürken artık onunla aramda bir köprü oluştuğunu hissediyordum.

Beni yakıp öldürecek ateşin Altın Tapınak'ı da yakıp yok edeceği düşüncesiyle adeta kendimden geçmiştim. Kaderimizdeki aynı felaket, aynı lanetli ateşle, Altın Tapınak ile benim yaşadığımız dünyalar aynı boyuta ait hale gelmişlerdi. Nasıl benim bedenim kırılgan ve çirkin ise, Altın Tapınak da ne kadar sert olsa da, bedeni kolayca tutuşabilecek karbondan meydana geliyordu.

Bunları düşündükçe, hırsızların kaçarken değerli mücevherleri yutup gizlemeye çalışmaları gibi, ben de aynı yöntemle Altın Tapınak'ı saklayıp kaçırmayı isterken buluyordum kendimi.

O bir yıl boyunca ne sutra ezberledim ne de kitap okudum. Günlerim ruhsal terbiye, askerî eğitim, dövüş sanatları, fabrikada çalışma ve zorunlu tahliye eğitimi gibi işlere yardım etmek dışında bir şey yapmadan geçti. Hayalperest doğam, savaş sayesinde daha da gelişmiş ve gündelik yaşam benden uzaklaşıp gitmişti. Savaş, biz çocuklar için, bir şekli olmayan, düşe benzer ve telaşlı bir deneyim, yaşamın anlamından tecrit edilmiş karantina odası gibi bir şeydi.

1944 yılı Kasım ayında B29 savaş uçakları ilk kez Tokyo'yu bombaladıklarında Kyoto'nun da her an bombardımana maruz kalabileceği düşünülüyordu. Gizli gizli tüm Kyoto'nun alevler arasında kaldığını düşlüyordum. Bu şehir, eski olanı olduğu şekliyle korumaktayken, çoğu Şinto ve Budist tapınakları içlerinden doğdukları kızgın külleri artık hatırlamıyordu bile. Büyük Onin Savaşı'nda şehrin yerle bir oluşunu hayal ettiğimde, Kyoto çok uzun

zamandan beri savaş ateşinin huzursuzluğunu tatmadığı için, güzelliğinin de bir kısmını kaybettiğini düşündüm.

Yarın yanacaktı belki de Altın Tapınak. Boşlukta yer tutan bu şekil yok olabilirdi. Çatısındaki Anka kuşu, ölümsüz bir kuş gibi yeniden canlanacak ve uçup gidecekti. Ve bir şeklin içine zapt edilmiş Altın Tapınak göletin üzerinde, denizin karanlık dalgalarında soluk bir ışık bırakarak çapasından çok uzaklara sürüklenecekti.

Ne kadar beklersem bekleyeyim Kyoto'ya hava bombardımanı gerçekleşmedi hiç. Ertesi yıl, 9 Mart'ta Tokyo'nun şehir merkezinin tümünün ateşle kaplandığını öğrenmiştik, uzaklarda bu felaket yaşanırken Kyoto'nun üzerinde erken bahar günlerinin berrak göğü yükseliyordu.

Neredeyse tam bir ümitsizlik içinde bekliyordum ve bu erken bahar göğü tam da ışıldayan bir cam gibiydi, içini göstermiyordu ama onun içinde ateş ve yok ediciliği barındırdığına inandırmaya çalışıyordum kendimi. Daha önce de belirttiğim üzere, ben insani duygular konusunda son derece zayıf biriydim. Babamın ölümü de, annemin yoksulluğu da benim iç yaşamımı neredeyse hiç etkilemedi. Ben sadece bir felaketi, büyük bir afeti, insanüstü trajedileri getirerek, insanları ve maddeleri, çirkin ve güzel şeylerin hepsini hiçbir ayrım gözetmeksizin aynı şartlar altında ezip parçalayacak büyük bir göksel kompresör gibi bir şeyi hayal ediyordum. Böyle olunca da, erken bahar göğünün o alışılmadık parlaklığı bana dünyanın üzerini kaplayacak kadar büyük bir baltanın soğuk keskinliğinin ışıltısı gibi görünüyordu. Sadece o baltanın inmesini bekliyordum; insana düşünecek zaman bile bırakmayacak kadar hızlı bir düşüş olacaktı bu.

Şimdi bile tuhaf bulduğum bir şey var. Aslında ben karanlık düşünceler tarafından ele geçirilmiş biri değildim. Asıl ilgimi çeken, gerçek varoluşsal sorunum güzel-

likti sadece. Savaşın zihnimi kasvetli düşüncelerle doldurarak beni etkilediğini falan düşünmüyorum. Sadece insan güzellik üzerine düşünmeye dalınca dünyadaki son derece karanlık düşüncelerle farkında olmadan karşı karşıya gelir. İnsanlar bu şekilde yaratılmış sanırım.

Savaş sonunda Kyoto'da bir söylenti çıkmıştı. Buna inanması güç olsa da, tek şahit ben değildim. Yanımda Tsurukava da vardı.

Elektriğin kesik olduğu bir gündü. Tsurukava'yla birlikte Nanzen Tapınağı'na gitmiştik. Bu orayı ilk ziyaretimizdi. Geniş araba yolunu geçip bayırın üzerine kurulmuş köprüden geçtik.

Güneşli bir mayıs günüydü. Teknelerin çıkarıldığı eğim artık kullanılmıyordu ve raylar paslanmış, neredeyse tümüyle yabani otlarla kaplanmıştı. Otların arasında narin, küçük haç biçiminde çiçekler rüzgârda sallanıyordu. Eğimin başladığı yerdeki kirli ve durgun su, bizim tarafımızdaki kiraz ağaçları sırasının gölgesi üzerine yansıyordu.

O küçük köprünün üzerinden boş boş suya bakıyorduk. Savaş sırasındaki anılarımın içinde o kısa anlamsız anlarım en canlı hatıralar olarak kalmıştır. Hiçbir şey yapmadan geçen, o her şeyden soyutlanmış kısa anlar, sanki mavi bulutlar arasından görünen gök yaması gibiydiler. Böylesi zamanların sanki insana dokunaklı bir keyif veren anılar gibi canlı olması, tuhaftı.

"Hoş, değil mi?" dedim, yine boş boş gülümseyerek.

"Hıı hıı," dedi Tsurukava bana bakıp gülümseyerek. İkimiz de bu iki-üç saatin sadece bize ait olduğunu derinden hissediyorduk.

Çakıltaşlı geniş yolun yanında, güzel su bitkilerinin akıntıyla salındığı temiz bir suyun aktığı kanal vardı. Nihayet o ünlü Sammon adlı kapı önümüzde belirmişti.

Tapınağın içinde hiç kimse görünmüyordu. Taze otlar arasındaki tapınağın çatısındaki kiremitler sanki büyük füme renkli bir kitap oraya konulmuş gibi göz alıcı biçimde parlıyordu. Tam şu anda savaş denilen şey ne anlama geliyordu acaba? Belli bir yerde, belli bir zamanda, savaş, insanların bilinci dışında var olmayan acayip, ruhsal bir olaymış gibi geliyordu bana.

İşigava Goemon'un parmaklıklarına ayağını koyup tamamen açmış çiçekleri seyretmenin keyfini sürdüğü, muhtemelen bu Sammon kapısıydı. Biz de çocuksu bir hevesle, artık kiraz çiçeklerinin döküldüğü mevsim olmasına rağmen, Goemon'la aynı pozu vererek manzarayı seyretmek istedik. Cüzi giriş ücretini ödeyip büsbütün kararmış merdivenlerden çıktık. Kutsal dansların yapıldığı en yukarıdaki salona vardık, Tsurukava alçak tavana başını çarptı. Ona güldüm ama sonra hemen ben de başımı çarptım. Bir tur daha dolandıktan sonra merdivenlerin başına kadar çıktık ve kulenin en üst kısmına ulaştık.

Tünel gibi dar merdivenlerden çıkıp birdenbire bedenlerimizi geniş manzaraya çıkarmanın heyecanı hoştu. Kiraz ve çam ağaçlarını seyrettik, bina sıralarının ardından Heyan Cingu'nun içinde yer aldığı ormana baktık, Kyoto caddelerinin sonunda Araşiyama, Kitanokata, Kibune, Minoura dağları sıralanmıştı, bir süre bütün bunları izlemenin keyfini sürdükten sonra sıradan bir çift çömez keşişmişiz gibi ayakkabılarımızı çıkarıp tapınağın içine girdik. Karanlık salon zemine yirmi dört hasır altlık seriliydi; merkezde yer alan Buda heykelinin on altı altın renkli gözü karanlıkta parlıyordu. Burası, Gohoro, Beş Anka Kuşu'nun Kulesi olarak anılıyordu.

Nanzen Tapınağı, Altın Tapınak'ın da dahil olduğu Rinzai mezhebine bağlı olsa da, Sokokutera mezhebine bağlı olan Altın Tapınak'tan farklı olarak Nanzen Tapınağı Daihonyama idi. Diğer bir deyişle bizler aynı din-

den ama farklı mezheptendik. İki sıradan ortaokul öğrencisi gibi, elimizde tanıtım broşürleri, Kano ekolünden Tanyu Morinobu ve Tosa ekolünden Hogan Tokuetsu'nun fırçasından çıkma olduğu söylenen renkli tavan resimlerini inceliyorduk.

Tavanın bir kısmına, gökte uçan, *biwa* çalan, flüt üfleyen melek resimleri çizilmişti. Başka bir yerde, bir Kalavinka gagasında beyaz şakayık olduğu halde kanat çırpmaktaydı. Bu ince sesli kuş, sutralarda geçtiğine göre, Sessan Dağı'nda yaşıyordu; bedeninin üst kısmı tombul bir kızdı, alt kısmı ise kuş biçimindeydi.

Sakyamuni heykelinin önünde diz çöktük, ellerimizi birleştirip dua ettik. Sonra salondan ayrıldık. Ancak canımız kuleden ayrılmak istemiyordu. Bedenlerimizi çıktığımız merdivenin en son basamağının güneye bakan parmaklığına dayadık.

Bir an oralarda bir yerde küçük, güzel, renkli bir sarmal görür gibi oldum. Bu, biraz önce tavanda gördüğüm muhteşem renklerin ardıl görüntüsü olmalıydı. Zengin renkler yoğunlaşmış gibiydi, sanki o Kalavinka'ya benzeyen kuş, taze yaprak ve çamların koyu yeşilliğinin arasında bir dala konup gizlenmiş, o harika kanatlarının ucundaki ışıldamayı bana göstermeye çalışıyormuş gibi hissettim.

Aslında öyle değildi. Bizim gördüğümüz, yolun karşısındaki Tencuan'dı. Huzur veren, bodur ağaçların dağınık bir şekilde yetiştiği bu bahçe, kenarları birbirine değen kare taşlarla döşenmiş, kâğıt sürme kapıları açık duran geniş bir odaya çıkıyordu. Odanın içinde yer alan duvardaki girinti de, raflar da görünüyordu. Burada sıklıkla çay adaklarının yapıldığı çay seremonileri gerçekleştiriliyor, oda bu merasimler için kiralanıyordu. Zeminde parlak kırmızı bir kilim seriliydi. Üzerinde genç bir kadın oturuyordu. Benim gözüme görünenler bu kadardı.

Savaş sırasında böylesine alımlı kimono giyen bir

kadına rastlamak pek olası değildi. Böyle bir giyim tarzıyla evden dışarı çıkacak olsa caddenin ortasında azar yer, eve dönmek zorunda kalırdı. Kıyafeti öylesine göz alıcı bir güzellikteydi. Desenin detaylarını tam ayırt edemiyordum ama soluk mavi bir zemin üzerine çiçekler çizilip işlenmiş, kırmızı kuşağında altın renkli iplikler parlıyordu; abartmış olacağım ama bu kıyafetiyle sanki etrafını ışıldatıyordu. Genç, güzel bir kadın dimdik oturmuştu, soluk profili sanki yontularak şekil verilmiş bir kabartma gibiydi, onun gerçekten canlı olup olmadığından kuşku duydum. Çok fena kekeleyerek sordum:

"O şey, gerçekten canlı mı?"

"Ben de aynısını düşünüyordum. Oyuncak bebek gibi," diye yanıtladı Tsurukava gözlerini kadından bir an bile ayırmadan; bedeninin ağırlığını tümüyle korkuluğa vermişti.

O sırada odanın gerisinden askerî üniformalı genç bir adam göründü. Kadının birkaç adım önünde durup saygılı bir şekilde oturdu ve ona baktı. Bir süre ikisi sessizce karşılıklı oturdular.

Kadın kalktı. Sessizce koridorun içinde kayboldu. Biraz sonra, elinde çay fincanları, elbisesinin uzun kolları salınarak geri döndü. Oturup adamın önüne çay fincanını sürdü. Görgü kurallarına uygun şekilde ona çayı ikram edip kendi yerine geçti. Adam bir şeyler söylüyordu. Çayını henüz içmemişti. Bu ânın tuhaf biçimde uzun, garip biçimde gergin geçtiği hissediliyordu. Kadın başını iyice aşağıya kadar eğerek onu selamladı.

Derken inanılmaz bir şey oldu. Hâlâ dimdik oturur halde, kadın beklenmedik bir şekilde kimonosunun yakasını gevşetti. Sıkı kuşağından kurtardığı ipeğin hışırtısını duymuştum neredeyse. Beyaz memeleri çıktı ortaya. Nefesimi tuttum. Kadın dolgun, beyaz memelerinden birini eline alıp öne çıkardı.

Subay koyu kara renkteki çay fincanını eline alıp onun önünde eğildi. Kadın iki eliyle memesini sıktı.

Tam anlamıyla gördüm diyemem ama kara çay fincanında bulunan yeşil çayın içine kadının memesinden ılık beyaz sütün fışkırdığını, yüzeyde beyaz benekler bırakarak çayın içine çöktüğünü, çayın durgun yüzeyinin beyaz sütle bulanıp köpürdüğünü gözlerimle görmüş gibi duyumsamıştım.

Adam çay fincanını ağzına götürüp o tuhaf çayın hepsini içti. Kadın beyaz memesini kimonosunun içine soktu.

İkimiz de gerilmiş bir halde bu manzarayı izlemiştik. Olayı daha sonra sırasıyla düşününce, bu olayın subayın çocuğuna hamile kalan kadın ile göreve giden subayın arasında bir ayrılık merasimi olduğuna karar verdik. Ancak o andaki hislerimiz, tüm yorumlamalara karşı çıkıyordu. Kendimizi izlemeye öylesine kaptırmıştık ki adamla kadının odadan çıktıklarını, geriye sadece kırmızı kilimin kaldığını fark edememiştik bile.

O sanki kabartma gibi olan soluk profil ile o benzersiz beyaz memeyi görmüştüm. Ve kadın ayrıldıktan sonra, o günün geri kalanında, ertesi gün ve sonraki gün de hep aynı şeyi düşündüm durmadan; o kadın kesinlikle hayata geri dönmüş Uiko'ydu, diye.

Üçüncü bölüm

Babamın ölümünün birinci yıldönümüydü. Annem tuhaf bir düşünce ortaya atmıştı. Zorunlu vazifemden dolayı benim eve dönmem güçtü, bu yüzden babamın mezarı başındaki tahta tabletini yanına alıp Kyoto'ya kadar gelecekti kendisi; böylece Başkeşiş Dousen eski arkadaşı için birkaç dakikasını ayırıp onun önünde dua okuyabilir diye aklına esmişti. Eskiden beri paramız olmadığı için onun merhametine hitap edecek şekilde Dousen'e bir mektup yazıp göndermişti. Başkeşiş bunu kabul etmişti. Bu durumu bana da iletti.

Ben bu haberi aldığıma hiç sevinmedim. O güne dek anneme kasıtlı olarak mektup yazmamıştım. Annemle ilgili şeylerle pek ilgilenmek istemiyordum.

Bir olay olmuştu ama ben anneme tek bir kınama sözü bile etmiş değildim. Bu konuda hiç konuşmamıştım. Muhtemelen annemin benim o olayı bildiğimden de haberi yoktu. Ancak o günden beri annemi affedemiyordum.

Doğu Mayzuru Ortaokulu'na girip amcamın evinde yaşamaya başladığım sene, birinci sınıfın yaz tatilinde ilk kez eve dönmüştüm. O günlerde anne tarafından akrabamız Kuray adında bir adam Osaka'daki işini batırmış, Nariu'ya dönmüştü. Ne var ki, varlıklı bir ailenin vârisi

olan karısı onu eve almamıştı. Bu durumda da olaylar yatışıncaya dek babamın tapınağında kalmak zorunda kalmıştı.

Bizim tapınakta cibinlik sayısı çok azdı. Bu yüzden annem, babam ve ben hep birlikte aynı cibinlik altında yatıyorduk, babamın vereminin bize bulaşmamış olması şaşırtıcıydı; daha sonra aramıza Kuray da katıldı. Bir yaz gece yarısıydı, bahçedeki ağaçlarda cır cır diye öten cırcırböceklerinin seslerini hatırlıyorum. Sanırım onların sesine uyanmıştım. Dalga sesleri de yüksekti, denizden esen rüzgâr açık yeşil cibinliği dalgalandırıyordu.

Cibinlik rüzgârla şişmeye başlıyor, sonra hava içinden geçerken sallanıyordu. Bu yüzden, sallanan cibinliğin şekli, rüzgârın asıl esme şekli değildi; sanki cibinlik rüzgârın gücünü alıp onu yüzüstü bırakıyor gibiydi. Hasır döşemeye sürtünme sesi gibi bir sesti cibinliğin çıkardığı. Ancak rüzgâr dışında bir şeyin neden olduğu bir hareket daha vardı cibinlikte. Rüzgârdan daha zor algılanan, tüm cibinliğe dalga gibi yayılan bir hareketti bu; sert materyali düzensiz bir şekilde büzüştürüp duruyor, içeriden bakıldığında kocaman cibinliğin yüzeyini huzursuzca, göl yüzeyi gibi dalgalandırıyordu. Göl üzerinde uzaktaki bir geminin çıkardığı dalgaların başı mıydı bu yoksa geçip gitmiş bir geminin neden olduğu uzak bir dalganın yansıması mı?

Korka korka bu dalgalamanın kaynağına doğru baktım. O zaman, karanlığın içinde fal taşı gibi açılan gözlerimin ortası bir matkapla oyuluyormuş gibi hissettim.

Dördümüze dar gelen cibinliğin altında, babamın yanında yatıyordum, uykumda dönerken babamı köşeye sıkıştırmış olmalıyım. Orada benimle, benim gördüğüm şey arasında buruşuk beyaz çarşaf vardı, sırt tarafımda büzülüp uyumuş babam boynuma doğru nefes alıp veriyordu.

Babamın uyanık olduğunu anlamam, onun öksürü-

günü bastırmaya çalışırken çıkardığı düzensiz, tekleyen nefesini sırtımda hissetmemle olmuştu. O zaman daha on üç yaşındaydım, birden fal taşı gibi açılan gözlerim, büyük ve ılık bir şeyle kapatılmıştı; bir şey göremiyordum. Hemen anlamıştım. Babam arkamdan ellerini uzatmış ve gözlerimi kapatmıştı.

Bugün hâlâ o elleri hissederim gözlerimin üzerinde. Eşi benzeri olmayan geniş eller. Arkamdan uzanıp görmekte olduğum cehennemi derhal gözlerimden kaldıran eller. Başka bir dünyadan olan eller. Sevgiden mi, merhametten mi, utançtan mıydı bilemiyorum ama yüz yüze geldiğim o korkunç dünyadan beni çabucak çekip karanlığın içine gömen ellerdi onlar. O ellerin içinde hafifçe başımı öne doğru sallamıştım. Küçük başımın öne doğru sallanmasından durumu anladığımı ve kabul ettiğimi hemen anlayan babam ellerini çekti. Sonra ben, o ellerin bana buyurduğu üzere gözlerimden o eller çekildikten sonra da uyumadığım halde sabah olasıya, gözkapaklarımdan içeri göz kamaştırıcı ışık nüfuz edinceye dek, sımsıkı kapalı tutmaya devam ettim.

Yıllar sonra, babamın tabutu evden çıkarken onun ölü yüzüne *bakmakla* çok meşgul olduğumdan tek damla gözyaşı dökmediğimi hatırlamanızı istiyorum. Onun ölümüyle birlikte onun ellerinin zincirlerinden serbest kaldığımı, kararlı bir şekilde onun yüzüne bakmak yoluyla kendi varlığımı teyit ettiğimi de hatırlamanızı istiyorum. Öyle ki hıncımı adeta o ellerden almak istemiştim, yani bu dünyada sevgi olarak anılan şeyden; annemle ilgili olarak ise, o olayı unutmamıştım elbette ama özellikle ondan intikam almayı düşünmemişim.

Annemin anma merasiminden bir gün önce Altın Tapınak'a gelip burada bir gece kalmasına izin verilmişti. Anma merasimi günü ise benim de okuldan izinli sayılmam için başkeşiş bir mektup yazıp vermişti bana. Zorun-

lu vazifesi olanlarımız vazife yerinden izin alabiliyordu ama önce gidip bildirmemiz öyle dönmemiz gerekiyordu. Merasimden önceki gün tapınağa dönerken kederliydim.

İçi dışı bir, basit yürekli Tsurukava, uzun zaman sonra annemle görüşecek olmama sevinmişti, tapınaktaki çömez keşiş arkadaşlarım da merak içindeydiler. Ben fakir görünen, sefil annemden nefret ediyordum. Annemi neden görmek istemediğimi nazik Tsurukava'ya nasıl anlatacağımı bilemiyordum. Daha fenası, fabrikadaki iş biter bitmez Tsurukava kolumu kavrayıp, "Haydi, koşarak gidelim," dedi.

Annemle görüşmeyi asla istemediğimi söylemek abartılı olabilir. Annemi özlememiş değildim. Sadece kan bağım olan kişilerden doğrudan bir sevgi ifadesiyle karşılaşmaktan hoşlanmıyordum, bu hoşlanmama halini de çeşitli yollarla mantıklı hale getirmeye çalışıyordum. Benim kötü huyumdu bu. Dürüst bir hissi farklı nedenler bularak mantıklı hale getirmeye çalışmamda sorun yoktu. Ama bazen beynimin ürettiği sayısız neden, kendimin bile öngöremediği duyguları bana dayatıyordu. Ve bu duygular aslında bana ait bile değildi.

Sadece nefretimde sahici olan bir şey vardı. Ben sadece nefretle harekete geçebilecek biriydim.

"Koşmanın anlamı yok. Yoruluruz koşarsak. Yürüyerek dönelim biz en iyisi."

"Haa anladım, böyle yaparak annenin sempatisini kazanacaksın, hızlı gelemeyecek kadar yorulmuştum demeye getirip onun gözüne gireceksin değil mi?"

Tsurukava her zaman aynı şeyi yapıyordu, beni hep yanlış anlıyordu. Ama bana en ufak bir rahatsızlık vermiyordu ve benim için vazgeçilmez olmuştu. O benim iyi yanımın yorumlayıcısıydı, sözlerimi benim için gerçek dünyanın sözlerine çeviren, yeri doldurulamaz arkadaşımdı.

Evet. Bazen Tsurukava bana tenekeyi altına dönüştüren bir simyacı gibi görünüyordu. Ben bir fotoğrafın negatifiydim, o ise aydınlık tarafıydı. Bir kez onun yüreği tarafından süzülmeye görsün, karanlık duygularım, geride tek bir tane bile kalmayacak şekilde, parıldayan duygulara dönüşüyordu, defalarca şaşırarak görmüştüm bunu! Ben duraksaya duraksaya kekelerken Tsurukava'nın elleri benim duygularımı alıp döndürerek dış dünyaya iletirdi. Onun yaptığı bu hareketten öğrendiğim bir şey vardı; duygular söz konusu olduğunda, bu dünyada en kötü duygu ile en iyi duygu arasında bir fark yoktu, ikisinin sonucu da aynıydı; cinayet işleme isteğiyle derin bir merhamet duygusu arasında gözle görülür bir ayrım yoktu. Sözcüklerle açıklayabilseydim belki Tsurukava buna inanmayacaktı ama benim için ürkütücü bir keşifti bu. Tsurukava'ya göre ikiyüzlü olup olmadığımı umursamıyor olsam bile, ikiyüzlülük benim için görece bir suçtan öte bir şey değildi.

Kyoto'da bir hava saldırısı yaşamadım ama bir kez fabrikada çalışma emri almış, uçak parçası siparişi dosyasını alıp Osaka'daki ana fabrikaya götürmüştüm; şans eseri bir hava saldırısı olmuş, bağırsakları dışarı çıkmış bir fabrika işçisini sedyeyle taşınırken görmüştüm.

Dışarı çıkmış bağırsaklar neden feci görünür acaba? Neden insanın içindekileri görünce dehşetle gözümüzü kapatmak isteriz? Neden kanın dökülmesi insanı şok eder? Neden insanın iç organları çirkindir? Sonuçta iç organlar da diri bir güzelliği olan pürüzsüz bir tenle aynı malzemeden yapılmış değil midir? Ben kendi çirkinliğimi bir hiçliğe dönüştüren bu düşünce biçimimi Tsurukava'dan öğrendiğimi kendisine söylesem acaba suratı nasıl bir şekil alırdı? İç taraf ve dış taraf; sözgelimi insanları gülün yaprağı gibi içi ve dışı olmayan şeyler olarak görmek, bu düşünce neden insancıllıktan uzak olarak gö-

rünsündü ki? Ah, keşke insanın iç kısımdaki ruhu ile dış kısımdaki eti, aynı gülün yaprağı gibi incelikle tersyüz edilebilse, güneş ışıkları ve bahar rüzgârına bırakılabilseydi...

Annem tapınağa varmış, başkeşişle sohbet ediyordu. Tsurukava'yla koridorun dışında, yaz başının aydınlığı altında diz çöküp geldiğimizi duyurduk.

Başkeşiş sadece beni odaya kabul etti, annemin önünde, "Bu çocuk çok iyi devam ediyor," gibi bir şeyler söyledi. Ben, annemin tarafına neredeyse hiç bakmadan başımı eğmiştim. Yıkanmaktan solmuş, bol, mavi koton *iş pantolonunu* ve üzerindeki kirli ellerini gözucuyla görüyordum.

Başkeşiş, biz ana oğula odamıza çekilebileceğimizi söyledi. Kendisine defalarca başımızı önümüze eğip selam verdikten sonra onun yanından ayrıldık. Küçük kütüphanenin güneyinde, avluya bakan beş *tatami*'lik[1] bir depo benim odamdı. Orada baş başa kalınca annem ağlamaya başladı.

Bu durumu tahmin ettiğimden serinkanlı davranabildim.

"Ben artık Rokuon Tapınağı'nın hizmetindeyim. Tam bir keşiş oluncaya dek beni ziyarete gelmeni istemiyorum."

"Biliyorum. Biliyorum."

Annemi sert şeyler söyleyerek karşılamaktan mutluydum. Ne var ki, aynı eski günlerdeki gibi, annemin hiçbir şey hissetmemesine, hiçbir tepki göstermemesine sinirlenmiştim. Aynı zamanda annemin eşiği aşıp içimdekileri okuyabileceği olasılığı tüylerimi ürpertiyordu.

1. Japonya'daki geleneksel hasır zemin anlamına gelmekle birlikte ölçü birimi olarak da kullanılır. Kimi bölgelerde ufak farklılıklar gösterse de yaklaşık 1,2 metrekareye denk gelir. (Ç.N.)

Annemin yüzü güneşten yanmıştı, küçük, çukura kaçmış, sinsi gözlerine baktım. Dudakları başka bir canlıya aitmiş gibi kırmızı ve parlaktı; taşralı kadınların güçlü, büyük dişlerine sahipti. Şehirli bir kadın olsaydı, yaşına rağmen ağır bir makyaj yapması tuhaf kaçmazdı. Yüzü bu haliyle oldukça çirkin görünüyordu. Yüzünde tortuya benzer bir tombulluk kalmıştı ve ben bundan nefret ediyordum.

Başkeşiş Dosen'in yanından ayrılıp doyasıya ağladıktan sonra annem bu kez yanında getirmiş olduğu sentetik lifli mendille çıplak, güneşten yanmış memesini sildi. Hayvani bir parlaması olan bez terle ıslanınca daha da parladı.

Sırt çantasından biraz pirinç çıkardı. Bunu başkeşişe vereceğini söyledi. Hiçbir şey söylemedim. Sonra eski, gri bir beze sarılmış halde babamın ölüm tabletini çıkarıp dikkatlice kitaplığıma koydu.

"Çok memnunum. Yarın başkeşişin ayin yapmasına baban da çok sevinecektir."

"Törenden sonra Nariu'ya geri dönecek misin?" diye sordum.

Annem beni şaşırtan bir cevap verdi. Dediğine göre çoktan tapınağın haklarını başkasına devretmiş, bize ait küçük bir arazi parçasını satıp babamın tedavi masrafları için alınan borçların tümünü kapatmıştı, bundan böyle amcamın yanında yaşamak üzere Kyoto yakınlarındaki Kasagun'daki evine gidecekti.

Artık babamın tapınağına geri dönmem gerekmiyordu. O ıssız burundaki köyde beni bekleyen bir şey kalmamıştı.

O sırada yüzümde oluşan rahatlamışlık ifadesini annemin nasıl yorumladığını bilmiyorum. Dudağını kulağıma yaklaştırıp şunları dedi:

"Anladın değil mi? Artık sana ait bir tapınak yok.

Bundan sonra Altın Tapınak'ın başkeşişi olmak dışında bir şansın yok. Başkeşişin seni beğenmesi sağlamalısın ve kendisinden sonra onun yerine senin geçmen gerek. Anlıyorsun değil mi? Annen bunu görmek için yaşayacak bundan sonra."

Şok olmuş halde annemin suratına baktım. Öyle paniğe kapılmıştım ki doğru düzgün bakamıyordum ona.

Oda kararmıştı bile. Ağzını kulağıma fazla yaklaştırdığından, bu "sevgi dolu" annenin ter kokusu üstüme sinmişti. O zaman annemin güldüğü zamanları hatırladım. Bana meme verişi, güneşten yanmış memelerinin hatırası, bu görüntüler beynimde nahoş bir şekilde dönüp dolaşıyordu. Aşağılık bir merakın kıvılcımlarında sanki bir şeyin fiziksel baskısı vardı ve bu beni korkutuyordu. Annemin bukle bukle saçlarının bir lülesi yanaklarıma dokunduğunda tozlu iç avluda yosunlu taş lavabonun üzerinde kanatlarını dinlendiren bir yusufçuk gördüm. Akşamüzeri güneşi havuz suyunda küçük, yuvarlak bir benek gibi yansıyordu. Etraf sessizdi, Rokuon Tapınağı bu saatte terk edilmiş bir yer gibiydi.

Nihayet annemin yüzüne doğrudan baktım. Parlak dudakları bir gülümsemeyle kıvrılmıştı ve ağzındaki altın dişleri parlıyordu.

"Evet ama herhalde ben de askere alınır savaşta ölürüm," diye kekeleyerek yanıtladım.

"Aptal! Senin gibi kekemeleri askere almaya kaldıysa, bu Japonya'nın sonu gelmiş demektir."

Gerilmiştim, annemden nefret ediyordum. Ancak kekeleyerek söyleyebildiğim cümleler kaçış çabasından başka bir şey değildi.

"Hava bombardımanında Altın Tapınak yanıp kül olabilir."

"İşler bu halde devam ederse Kyoto'ya hava bom-

bardımanı olasılığı hiç yok. Amerikalılar bunu yapmaktan geri duruyorlar," dedi.

Yanıtlamadım. Tapınağın kararan bahçesi deniz dibi rengini aldı. Taşlar, şiddetli bir şekilde kavga ediyorlarmış gibi görünüyordu ve bu şekilde battılar.

Annem, sessizliğime aldırmadı, ayağa kalktı, beş *tatami*'lik odamın tahta kapısına kaba bir bakış attı, "Akşam yemeği saati gelmedi mi henüz?" dedi.

Daha sonra düşündüğümde, o zaman annemle görüşmemin üzerimde önemli bir etkisi olduğunu fark ettim. Onun benimkinden tamamen farklı bir dünyada yaşadığını anlamıştım; ayrıca annemin düşüncesinin bana ilk kez güçlü bir şekilde etki etmesi de yine bu sırada olmuştu.

Annem, Altın Tapınak'ın güzelliğine hiçbir zaman en ufak bir ilgi duymamıştı. Bunun yerine, bende olmayan bir gerçekçilik duygusuna sahipti. Benim bütün hayallerime karşın Kyoto'ya hava bombardımanı yapılması gibi bir tehlikenin söz konusu olmadığını söylemişti, bu doğru olabilirdi. Ve bundan sonra Altın Tapınak'ın hava bombardımanı saldırısına uğrama riski yoksa, mevcut yaşama amacımı yitirirken yaşadığım dünya da paramparça olacaktı.

Öte yandan, her ne kadar ondan nefret etsem de, annemin benimle ilgili beklenmedik hevesi beni esir almıştı. Babam tek bir şey bile söylememişti ama annemle aynı hevesle beni bu tapınağa göndermiş olmalıydı. Başkeşiş Dosen bekârdı. Onun da kendisinden önce başkeşiş olan kişinin tavsiyesiyle bu görevi devraldığını düşünürsek, benim de onun ardından Rokuon Tapınağı başkeşişi olmam işten bile değildi. Bu gerçekleşirse Altın Tapınak benim olurdu!

Düşüncelerim birbirine karışmıştı. İkinci hevesim ağır gelmeye başlayınca birinci hayalime –Altın Tapı-

nak'ın hava bombardımanı saldırısına uğraması– geri dönüyor, ancak bu hayalim annemin gerçekçi yargısıyla bozulunca yine ikinci hevesime kapılıyordum; iki düşünce arasında gidip gelmekten ense kökümde büyük kırmızı bir şişlik oluşmuştu.

Kendi haline bıraktım. Bu şişlik, enseme sımsıkı yapışmış, boynumun arkasından ağır, sıcak bir güçle bastırıyordu. Rahatsız uykum sırasında, boynumda saf altın rengi bir ışığın büyüdüğünü, giderek başımın arkasında oval bir hale halini alarak genişlediğini gördüm. Ancak uyanınca anladım ki bu, habis şişliğin ağrısından başka bir şey değildi.

Sonunda ateşim yükseldi ve yatağa düştüm. Başkeşiş beni cerraha gönderdi. Halk üniformasına tozluk geçirmiş cerrah, çıban bu deyip geçti, alkol kullanmakla uğraşmayıp ateşte ısıtıp dezenfekte ettiği neşteri enseme sapladı.

İnledim. Sıcak, ağır dünyanın, başımın arkasında açılıp büzüldüğünü ve çöktüğünü hissettim.

* * *

Savaş sona erdi. Fabrikada radyodan imparatorun savaştaki düşmanlıkların artık bittiğini ilan edişini dinlerken tek düşündüğüm şey Altın Tapınak'tı.

Fabrikadan dönünce hızla Altın Tapınak'ın ön tarafına giderdim, benim için olağan bir şeydi bu. Ziyaretçilerin kullandığı yoldaki çakıltaşları yaz ortasının sıcağıyla kavrulmuş, spor ayakkabımın kaba lastik tabanına birer birer yapışıyordu.

Savaşın bittiğini imparatordan duyduktan sonra insanlar Tokyo'da büyük olasılıkla İmparatorluk Sarayı'nın önünde toplanmışlardı. Kyoto'da ise Goşo, Kyoto Sarayı önüne gelip ağlayan çok kişi vardı. Kyoto'da böylesi durumlarda gidip ağlamak için çok sayıda Şinto ve Budist

tapınağı mevcuttur. O gün hepsinin de tıklım tıklım olduğuna kuşkum yok. Ne var ki Altın Tapınak'a gelen kimse olmadı.

Kızgın çakıltaşlarının üzerine sadece benim gölgem düşmüştü. Altın Tapınak orada, ben buradaydım. O gün Altın Tapınak'ı gördüğüm andan itibaren "bizim" ilişkimizin artık değiştiğini hissettim.

Savaşta yenilmiş olmanın neden olduğu şok ve ulusal ıstıraptan Altın Tapınak yücelmişti. Ya da öyleymiş gibi görünüyordu. Daha düne kadar böyle değildi oysa ki. Bir hava bombardımanı saldırısına uğramamıştı sonuçta, bundan sonra da böyle bir tehlike olasılığı kalmamıştı, böylece Altın Tapınak'a yeniden, "eski zamanlardan beri buradaydım, bundan sonra da sonsuza kadar olmaya devam edeceğim" duruşunun geri geldiğine kuşku yoktu.

İçindeki antik altın sır olduğu gibi kalmıştı; dış duvara vuran güneş ışığı iki kat boya gibi korumuştu onu, bu haliyle Altın Tapınak kullanışsız ama zarif bir mobilya gibi sessizce duruyordu.

Ormanın capcanlı yeşili önüne konmuş, büyük, boş bir sergi rafı gibi. Bunun gibi raflara acaba hangi büyüklükte şeyler konuyordu? Aşırı büyük bir tütsü, devasa bir hiçlik mi? Bunun gibi şeyler olmalı. Altın Tapınak bu tür şeyleri tümüyle kaybederdi; varlığı bir anda sürüklenip gider, tuhaf bir şekilde orada hiçliğin şeklini alırdı. Daha tuhaf olan, Altın Tapınak'ın bana değişik zamanlarda gösterdiği o güzellikler içinde, onu hiç bugünkü kadar güzel görmemiş olmamdı.

Görünmez olmak gibi bir durum yoktu, benim imgelemimi aşan, hayır, sadece imgelemimi değil tüm gerçek dünyayı aşan şey, Altın Tapınak, şimdiye dek böylesine somut bir güzellik sergilememişti! Her türlü anlamı reddeden o güzellik hiç bu kadar parlak olmamıştı.

Bunları söylerken hiç abartmıyorum; ona bakarken ayaklarım titremiş, alnım boncuk boncuk terleyip buz kesmişti. Bir keresinde onu görüp memleketime döndükten sonra onun çeşitli parçalarıyla birlikte tüm yapı müzik gibi çınlamıştı kulağımda. O müzikle kıyasladığımda, şu an dinlediğim tam bir suskunluk, tam bir sessizlikti. Orada ne bir şey akıyor ne de değişiyordu. Altın Tapınak, bir müzik parçasındaki ürkütücü sessizlik ânı gibi, çınlayan sessizlik gibi, oradaydı, karşımda dikilmiş duruyordu.

"Altın Tapınak'la aramdaki *bağ* koptu!" diye düşündüm. "Artık Altın Tapınak ile benim aynı dünyada yaşadığımız hayali sona erdi. Eskisi gibi, hatta onun da öncesindeki gibi umutsuz durum yine başlıyor. Güzelliğin bir yanda, benim bir yanda olma durumum. Bu dünya döndükçe değişmeyecek olan durum..."

Savaşın sona ermesi benim için büyük hayal kırıklığı yaratan bir deneyimden başka bir şey olmamıştı. Şimdi bile gözümün önüne geliyor, 15 Ağustos'taki alev gibi yaz ışığının altında yaşadığım o yenilgi. Tüm değerlerin yıkıldığı söyleniyordu ama aksine, benim içimde sonsuzluk uyanmış, dirilmiş, haklarını talep ediyordu. Altın Tapınak'ın orada sonsuza dek var olacağını bana söyleyen sonsuzluk.

Gökten inip gelerek yanaklarımıza, ellerimize, karnımıza yapışan ve sonunda bizleri gömen sonsuzluk. Ne kadar da lanetli bir şeydir o... Hem de nasıl! Etraftaki dağlardaki cırcırböceklerinin ötüşünde, savaşın sona erdiği o günde, ben bu lanetli sonsuzluğu işittim hep; beni altın sarısı duvara doğru sürerek oraya hapsediyordu.

O akşam yatmadan önceki dua okuma vaktinde, özellikle imparator hazretlerinin güvenliği ve savaşta ölenlerin ruhlarının huzura ermesi için uzun uzun dua

okuduk. Savaş başladıktan sonra her mezhep basit cüppeler kullanmaya başlamıştı; bu akşam başkeşiş özellikle uzun yıllardır sandıkta tuttuğu kırmızı keşiş cüppesini giymişti. Kırışıklıklarının içine kadar yıkamışçasına tertemiz, tombul yüzünden bugün adeta sağlık fışkırıyordu. Sıcak yaz gecesinde, cüppesinin serin hışırtısı açıkça duyuluyordu.

Dua okuduktan sonra tapınaktaki herkes başkeşişin odasına, vaaz dinlemeye çağrıldı. Başkeşişin seçtiği Zen bilmecesi, *Kapısız Kapı* adlı kutsal kitabın "Nansen Bir Kedi Öldürüyor" başlıklı 14. bölümüydü.

"Nansen Bir Kedi Öldürüyor", *Mavi Uçurum Kayıtları*'nın 64. bölümünde "Nansen Bir Yavru Kediyi Öldürüyor" başlığıyla yer alıyor, aynı kitabın 16. bölümünde ise "Çoşu Başına Bir Çift Ayakkabı Giymiş" başlıklı yazının ikinci kısmını oluşturuyordu. Bunlar çok eskiden beri en zor Zen bilmeceleri olarak bilinirdi.

Tang döneminde, Nanquan Dağı'nda ünlü bir keşiş yaşamaktaydı. Soyadını bu dağdan almıştı, Çin'de Nanquan Punyan[1] olarak tanınırdı.

Bir gün tüm diğer keşişler çim biçmeye gittiklerinde, bu sakin, dağ başındaki tapınağa küçük bir kedi yavrusu gelir. Merakla kedinin peşinden gider ve onu yakalarlar. Sonrasında tapınağın doğu ve batı salonları arasında bu kedi tartışma konusu olur. Her iki grup da bu kediyi kendi evcil hayvanı olarak beslemek isteyince aralarında tartışma çıkar.

Bu durumu izleyen Keşiş Nansen, bir anda kediyi ensesinden tutup kaldırır ve elindeki çim biçme orağını yavruya dayayıp şöyle der: "Eğer tek bir şey söylerseniz bu kedi kurtulur, söylemediğiniz takdirde ölür." Hiç

1. Çin'de 749-835 yılları arasında yaşamış Zen Budist keşiş; Japonya'da Nansen Fugan olarak bilinmektedir. (Ç.N.)

kimse yanıt veremez ve Keşiş Nansen kediyi öldürüp bir kenara fırlatır.

Akşam olur. Baş çömez, Coşu, tapınağa döner. Keşiş Nansen ona olanları anlatır ve bu konuyla ilgili ne düşündüğünü sorar. Coşu derhal ayakkabılarını çıkarıp başına koyar ve odadan çıkar. Bunun üzerine Keşiş Nansen, hayıflanarak şöyle der: "Bugün burada olsaydın, kedi kurtulmuş olacaktı."

Bu konuşmanın genel hatlarıydı. Coşu'nun başının üzerine ayakkabılarını koyması, çözülmesi zor bir bilmece olarak bilinirdi.

Ne var ki başkeşişin vaazında bu o kadar da zor bir bilmece olmaktan çıkıyordu.

Nansen'in kediyi kesmesinin nedeni, özbenlik yanılsamasını ve tüm yanılsama ve fantezileri kökünden kesmek içindi. Duygusuz bir eylemle, kedinin boynunu keserek çelişki, karşı koyma, kendi ile başkaları arasındaki düşünce ayrılığını da tamamen keşmiş oluyordu. Bunu "Öldüren Kılıç" olarak adlandırırsak, Çoşu'nunki "Yaşam Veren Kılıç"tır. Çamurla kaplı, insanların hor gördüğü ayakkabıları, sonsuz bir hoşgörüyle başına koymak, Bodisatva'nın yolunu gerçekleştirmektir.

Başkeşiş bu açıklamayı yaptıktan sonra, Japonya'nın savaşta yenilmesiyle ilgili tek bir söz söylemeden vaazı kesti. Bir tilki tarafından büyülenmiş gibiydik.[1] Neden savaşı kaybettiğimiz böyle bir günde bu Zen bilmecesini seçmişti, hiçbir fikrimiz yoktu.

Odalarımıza dönerken koridorda, Tsurukava'ya kuşkumu dile getirdim. Tsurukava başını salladı. "Bilmem

1. Tilki Japon toplumunda kutsal bir hayvandır. Japonya'da temel besin kaynağı pirinçtir, tilkilerin çeltik tarlalarını kuşlar ve diğer hayvanlardan koruyan iyi canlılar olduğu inancının yanı sıra insanın içine girerek onu kötü şeyler yapmaya sürükleyen kötücül yanları olduğuna da inanılır. (Ç.N.)

ki. Bir keşiş yaşamı sürmeden bu anlaşılmaz. Yine de bu akşamki vaazın asıl noktası, savaşta yenildiğimiz günde, bunun hakkında konuşmayıp kedi kesmekle ilgili bir şey söylemesiydi."

Savaşta yenildiğimizden dolayı en ufak bir mutsuzluk hissetmiyordum. Ancak başkeşişin o fazlasıyla hoşnut halinden rahatsızlık duymuştum.

Bir tapınakta normalde başkeşişe saygı kavramı o tapınağın düzenini korur; ancak o tapınakta geçirdiğim bir yıl boyunca başkeşişe karşı içimde en ufak bir saygı ve sevgi hissi doğmamıştı. Bunda bir sorun yoktu. Ancak annem içimdeki hırsı ateşlediğinden beri, başkeşişi on yedi yaşındaki bir çocuk gözüyle yargılamaya başlamıştım.

Başkeşiş insaflı ve yansız biriydi. Ancak eğer ben başkeşiş olursam, insaflı ve yansız biri olabilir miyim, diye düşününce bunu yapabildiğimi hayal etmek hiç de zor değildi. Ayrıca onun bir Zen keşişine özgü karakteristik mizah anlayışı eksikti. Normalde tombul birinde mizah duygusu olurdu.

Başkeşişin kadınlara düşkün olduğunu duymuştum. Onun kadınlarla yaptıklarını gözümün önüne getirmek beni eğlendiriyordu ama aynı zamanda bir tür huzursuzluk da hissediyordum. Pembe lokuma benzeyen bir bedenin kollarındaki bir kadın acaba neler hissediyor olabilirdi? Bu pembe et dünyanın sonuna dek yayılıyormuş gibi, o yumuşak etle dolduğunu, etten bir mezara gömüldüğünü hissediyor olmalıydı.

Keşişlerin bedensel zevklerinin olması bana çok garip geliyordu. Başkeşişin kadınlarla düşüp kalkması, kendini bedensel zevklere kaptırması, etini küçümsemek içindir, diye düşünüyordum. Buna rağmen bu küçümsenen etin beslenmesini, pırıltılı bir şekilde başkeşişin ruhunu sarmalıyor olmasını garip buluyordum. İyi eğitil-

miş bir evcil hayvan gibi uysal ve alçakgönüllü et. Başkeşişin ruhu için bir tam anlamıyla bir metres gibiydi eti.

Benim için savaşta yenilmiş olmamızın ne anlama geldiğini size anlatmalıyım.

Bu bir kurtuluş değildi. Hiçbir şekilde kurtuluş değildi. Günlük yaşamımızı belirleyen, Budizme özgü değişmeyen, sonsuz rutinlere geri dönmekten başka bir şey değildi.

Tapınağın günlük işleri, savaşta yenildikten sonraki günden itibaren eskisi gibi devam etti. "Açılış", sabah işleri, sulu yulaf lapası, meditasyon, "ilaç saati", diğer bir deyişle akşam yemeği, banyo ve "yastık açılışı"... Dahası, karaborsadan pirinç satın alınması çok katı bir şekilde yasaklandığından bizlerin fakir tabaklarında yüzen, cemaatin bağışladığı ya da başkeşiş yardımcısının yetişme çağında olan bizler için bağışmış gibi göstererek karaborsadan satın aldığı azıcık yulaftı. Bazen de tatlı patates almaya gittiği oluyordu. Sadece sabahları değil, öğlen ve akşam yemeklerinde de sulu yulaf veya tatlı patates yemeğe devam ettiğimizden hep aç kalıyorduk.

Tsurukava, Tokyo'daki ailesinden tatlı istiyor, onlar da bazen gönderiyorlardı. Gece yarısı yatağımın başına geliyordu ve gelenleri birlikte yiyorduk. Karanlık gece yarısı bir şimşekle aydınlanmış gibi oluyordu böyle zamanlarda.

Tsurukava'ya, böylesine varsıl bir evi, şefkatli bir anne babası olduğu halde neden evine dönmediğini sordum.

"Çünkü bu benim için dinî bir eğitim. Muhtemelen zamanı gelince babamın tapınağını devralacağım."

Hiçbir şey canını sıkmıyor gibiydi. Yemek çubuklarının kutularına sorunsuz yerleşmesi gibi. Konuşmama devam ettim ve bundan sonra hayal bile edemeyeceğimiz yeni bir dönemin başlayabileceğini söyledim Tsuru-

kava'ya. Savaşın bitişinden üç gün sonra okula gittiğimde, fabrikadaki yöneticinin bir kamyon dolusu eşyayı evine taşıdığının konuşulduğunu hatırladım. Yönetici, o günden sonra karaborsa işine gireceğini söylemişti.

Bu arsız, zalim ve gözükara kişinin büsbütün kötülüğe doğru koştuğunu düşündüm. Yarı bilekteki asker postallarıyla gitmeye karar verdiği yol, savaştaki ölümün yüzünü andırıyordu; şafak vaktindeki huzursuzluk gibi bir his veriyordu bu görüntü. Göğsünün üzerindeki beyaz ipek şalı dalgalanacak, çaldığı malların ağırlığıyla beli bükülmüş halde, yanaklarında gecenin soğuk rüzgârını hissederek yola çıkacaktı herhalde. Müthiş bir hızla kendini yıpratacaktı. Çok uzaklarda, çok hafifçe, çan kulesinde çalan kargaşa çanının sesinin duyabiliyordum.

Ben bütün bunlardan ayrı bir yerde duruyordum. Ne param vardı ne özgürlüğüm ne de kurtuluşum. Ancak on yedi yaşında biri olarak "yeni dönem" dediğimde, henüz somut bir biçimi olmasa da bir kararın oluştuğu kesindi.

"Bu dünyada insanlar, yaşamlarında ve eylemlerinde kötülüğün tadına varıyorlar madem, ben de iç dünyamdaki kötülüklerin olabildiğince derinlerine ineyim," diye düşündüm.

Ne var ki aklıma gelen ilk kötülük, becerikli bir şekilde başkeşişin gözüne girip günün birinde Altın Tapınak'ı ele geçirmek ya da başkeşişi zehirleyip onun yerine geçmek gibi aptalca hayallerden öte bir şey değildi. Tsurukava'yla aynı hırslara sahip olmadığımızı anlayınca planların konusunda vicdanımı da rahatlatmış oldum.

"Gelecekle ilgili hiçbir endişen ya da umudun yok mu senin?" diye sordum.

"Yok, hiçbir şey yok. Hem, olsa ne olacak sanki?" diye cevap verdi Tsurukava. Ses tonunda zerre kadar karanlık ya da en ufak bir kayıtsızlık tınısı yoktu. O anda

bir ışık kıvılcımı onun görüntüsündeki en belirgin kısım olan ince, hafifçe kavisli kaşlarını parlattı. Berbere kaşlarının alt ve üst kısmını tıraş ettiriyor olmalıydı. Bu yüzden de kaşları daha da incelmiş görünüyor ve tıraş sonrasında jiletin o soluk mavi izi fark ediliyordu.

Bu maviliğe bakınca huzursuz oldum. Bu genç benden farklıydı; yaşamının son sade safhasında yanmaktaydı. Geleceği o denli belirsizdi ki genç yanıyordu. Geleceğinin fitili saydam, serin yağın içinde yüzmekteydi. Kim onun saflığını ve masumiyetini öngörmeye zorlanabilirdi? Tabii ki eğer onun geleceğinde saflık ve masumiyet kalmış ise.

O gece Tsurukava kendi odasına döndükten sonra, yaz sonunun aşırı nemli sıcağından bir türlü uyku tutmadı. Ayrıca mastürbasyon alışkanlığıma karşı koyma isteğim de uykumu kaçırmıştı.

Bazen uykum sırasında boşalıyordum. Somut bir cinsellik görüntüsü görüp de boşalıyor değildim. Sözgelimi karanlık bir sokakta koşmakta olan kara bir köpeğin ağzından alev gibi püsküren nefesini görüyor, boynuna takılı zilin sesine heyecanlanıyor, zilin sesinin en yüksek hale geldiği anda da boşalıyordum.

Her mastürbasyon yapışımda zihnim şeytani hayallerle doluyordu. Uiko'nun memeleri gözümün önüne geliyordu ilkin, sonra da kalçaları. Bu arada ben eşi benzeri görülmemiş küçük, çirkin bir böceğe dönüşüyordum.

Yataktan fırlayıp küçük kütüphanenin arka kapısından binaya gizlice girdim. Rokuon Tapınağı'nın arkasında, Yukatey'in doğusunda Fudo adı verilen dağ yer alıyordu. Dağ kızılçamlarla doluydu, aralarında uzamış bambularla birlikte havlu püskülü, açelya gibi ağaçlar da yer alıyordu. Gece karanlığında bile yolumu şaşırmadan ilerleyebilecek kadar alışkındım bu dağa. En tepesine tırmanınca Kyoto'nun yüksekleri ve merkezi ile uzaktaki Eyzan ve Daymonji dağları da görülebiliyordu.

Tepeye kadar tırmandım. Benden ürküp kaçan kuşların kanat çırpma sesleri arasında ağaç dallarına sürtünmekten kaçınarak yürüdüm. Hiçbir şey düşünmediğim için bu tırmanışta hemen ferahlamıştım. Tepeye vardığımda serin rüzgâr terli bedenimin üzerine esti.

Önümde beliren manzara karşısında gözlerime inanamadım. Uzun bir aradan sonra karartmaların sona erdiği Kyoto'da göz alabildiğince ışıklar vardı. Savaş bittikten sonra bir kez bile buraya çıkmışlığım olmadığından bu manzara bir mucizeye tanıklık etmek gibiydi

Işıklar yekvücuttu. Tüm düz yüzeye yayılan ışık, uzaklık-yakınlık hissinden yoksundu; sadece ışıktan oluşmuş saydam tek bir büyük yapı, karmaşık, boynuzu çıkmış, kanatlarını açmış halde gecenin karanlığında dikilmiş gibi görünüyordu. İşte başkent denilen şey tam da buydu. İmparatorluk Sarayı'nın ormanı ışıksızdı sadece; bu haliyle büyük, kara bir mağara gibiydi.

Çok uzaklarda, Eyzan Dağı yönünde karanlık gökyüzüne doğru ara sıra şimşekler çakıyordu.

"İşte bu dünyevilik," diye düşündüm. "Savaş bitti ve insanlar bu ışığın altında kötü düşünceler tarafından yönlendiriliyorlar. Çok sayıda kadın ve erkek bu ışığın altında yüz yüze bakıyor, neredeyse üstlerine abanan *ölüm gibi bir eylemin* kokusunu kokluyorlar. Bu sayısız ışığın zorlayıcı olduklarını düşününce avunuyordum. Lütfen, diyordum, yüreğimdeki şeytanilikler öyle büyüsün, öyle sonsuzca gelişsin ki, önümdeki her bir parıltıyla, her bir muhteşem ışıkla tek tek birleşsin! Şeytaniliklerin sarıldığı yüreğimdeki bu karanlık, bu sonsuz ışığı saran gecenin karanlığına eş olsun!"

* * *

Altın Tapınak'ın ziyaretçi sayısı çok arttı. Başkeşiş,

belediyeye başvurup enflasyona uygun olarak giriş ücretini artırmayı da başardı.

Bugüne dek gördüğüm ziyaretçiler, askerî üniforma, çalışma tulumları ya da savaş sırasında giyilen bol pantolonlardan giyen kişilerdi. İşgal ordusu Japonya'ya varmış, sıradan hayatın laçka alışkanlıkları Altın Tapınak çevresine kadar ulaşmıştı. Öte yandan çay adağı törenleri yeniden başlamıştı, kadınlar Altın Tapınak ziyaretine gelirken savaş sırasında gizledikleri renkli kıyafetlerini giyip geliyorlardı. Onların yanında biz ve kıyafetlerimiz tam bir zıtlık oluşturuyorduk, sanki bizler eğlence için keşiş rolü yapan kişilerdik. Bir bölgede oraya özel bir geleneği görmeye gelen turistler için bu çok eski geleneği sıkı sıkıya yaşatan bölge sakinleri gibi... Özellikle de Amerikalı askerler, cüppemin kollarını çekiştirip gülüyorlardı. Bazen de cüppemizi giyip hatıra fotoğrafı çektirmek için para teklif ediyorlardı. Bu, İngilizce bilmeyen rehberlerimizin yerine bazen çat pat İngilizce konuşabilen benim ya da Tsurukava'nın rehberlik etmemiz için görevlendirilmemiz durumunda yaşanıyordu.

Savaş bittikten sonraki ilk kıştı. Cuma günü akşamı başlayan kar cumartesi günü boyunca da sürdü. Okulda olduğum saatler boyunca öğleden sonra okuldan dönüp karla kaplı Altın Tapınak'ı görmeyi sabırsızlıkla bekledim.

Öğleden sonra da devam etti kar. Ayağımda plastik botlarım, sırtıma astığım çantamla ziyaretçi yolundan geçerek Kyoko Göleti'ne doğru yürüdüm. Kar şiddetini hiç kesmeden yağmaya devam ediyordu. Çocukluğumda da sıkça yaptığım gibi başımı gökyüzüne kaldırıp ağzımı kocaman açtım. Kar taneleri dişlerime değiyor, sanki çok ince varaklara çarpıyormuş gibi bir ses çıkarıyordu. Sıcak ağız boşluğumdan dağılıp kırmızı etime ulaştığını hissettim karın. O sırada Kukkyoço'nun üzerindeki

Anka kuşunun ağzını hayal ediyordum. O altın renkli kuşun yumuşak, sıcak ağzını.

Kar hepimize gençliğe özgü bir his veriyordu. Dahası, yeni yıla girmiş olsak da ben daha on sekiz olamamıştım. İçimde gençlere özgü bir heyecan hissediyor olmam aykırı mı kaçardı?

Karlarla kaplanmış Altın Tapınak eşsiz bir güzellikteydi. O soğuk cereyanlı bina karlarla kaplıydı, içine rüzgârla karlar savruluyordu, ince sütunlar birbirine daha yakın görünüyordu ve ferah bir çıplaklıkla orada dikiliyordu.

"Kar neden kekelemez acaba?" diye düşündüm. Sarmaşık üzerindeki karlar, onları süpürdüğümde, yere sanki kekeler gibi düştü. Ruhum, üzerime gökyüzünden kesintisiz bir şekilde, zarafetle dökülen kar taneleri altında, yüreğimdeki burkulmaları unutmuş müzikle yıkanıyormuş gibi uysal ritmine geri dönmüştü.

Gerçekte üç boyutlu Altın Tapınak, karla birlikte hiçbir şeye karşı koymayan düz bir figür, resim içinde bir figür halini almıştı. Göletin iki tarafındaki akçaağaçların çıplak dalları üzerlerinde neredeyse hiç kar taşıyamıyor, orman her zamankinden daha çıplak görünüyordu. Etraftaki çam ağaçlarında biriken kar görkemliydi. Göletin buzu üzerinde daha da kar birikmişti, garip bir biçimde hiç kar bulunmayan kısımlar da vardı; gölet beyaz büyük yamalarla sanki dekoratif bir resimdeki bulutlar gibi görünüyordu. Kyusanhakkay Kayalıkları da, Avaci Adası da, göletin buz tutmuş yüzeyi üzerindeki karla birleşmiş, orada yetişen küçük çam ağaçları, buz tabakası ve karın ortasında tesadüfen açmış gibi görünmekteydi.

İçinde kimsenin yaşamadığı Altın Tapınak bembeyazdı; Kukkyoço ve Çoondoo'nun tavanı ile Sosey'in küçük tavanı da. Gerisi karanlıktı, karanlık, karmaşık ahşap iskelet, karın karşısında ferah bir siyahlıkla dikili-

yordu. *Nanga*[1] resimlerindeki dağlar arasındaki bir kaleye bakan birinin bir an için bu kalede birileri yaşıyor mu acaba, diye düşünerek resme yüzünü yakınlaştırıp daha dikkatli bakması gibi, o eski karanlık ahşabın rengiyle büyülenmiş halde tapınakta yaşayan birileri var mı diye bakmak isteğine kapıldım. Ancak Altın Tapınak'a yüzümü yaklaştırsam da karın soğuk ipek tuvaline çarpıyordu yüzüm sadece, ona daha fazla yaklaşamıyordum.

Kukkyoço'nun kapıları bugün de kar yağan gökyüzüne doğru açılmıştı. Başımı kaldırıp oraya bakarken düşen kar tanelerinin, Kukkyoço'nun içinde hiçbir şey olmayan küçük alanında döndüklerini, sonra, nihayet onun eski, küflü, altın kaplamalı duvarlarına yerleştiğini, orada eriyip altın rengi çiyin lekesi haline gelişini izliyordum.

Sonraki gün pazardı. Sabahleyin yaşlı rehber beni çağırmaya geldi. Açılış saatinden önce yabancı bir asker ziyarete gelmişti. Yaşlı rehber ona el hareketiyle sen burada bekle, deyip, "İngilizce konuşabilen" biri olarak beni çağırmaya gelmişti. Şaşırtıcı bir durumdu ama hem Tsurukava'dan daha iyi İngilizce konuşabiliyordum hem de İngilizce konuşurken hiç kekelemiyordum.

Girişte bir cip bekliyordu. Kütük gibi içmiş bir ABD askeri sütuna elini dayamıştı, bana bakarak alaycı bir şekilde güldü.

Ön bahçe kardan parlıyordu. Bu parlaklığın karşısında genç askerin etli, boğum boğum yüzünden yüzüme doğru beyaz soluğuyla birlikte viski kokusu geliyordu. Benden bu kadar iri birinin aklından ne tür duygular geçtiğini hayal etmek her zamanki gibi huzursuz etti beni.

1. Japonya'nın kapalılık dönemi olarak bilinen Edo döneminin (1603-1868) sonlarında aydınların kurduğu Bunjinga olarak bilinen okul ve buna bağlı ekol. *Nanga* sözcüğü, Çin'deki Güney ekolünden gelmektedir. (Ç.N.)

İnsanlara hiçbir şekilde karşı koymayan biriydim, tapınağın ziyaret saatinin henüz başlamadığını ama ona özel rehberlik yapacağımı belirtip giriş ve rehberlik ücreti istedim. İri, sarhoş adam şaşırtıcı şekilde ödemede sorun çıkarmadı. Sonra cipe doğru baktı ve "Haydi gelin" anlamında bir şeyler söyledi.

Karın göz alıcı parlaklığından dolayı cipin karanlık içini iyi göremedim. Kapele muşamba camın ardından beyaz bir şeyin hareket ettiğini fark ettim. Tavşan gibi bir şey hareket etti sandım.

Cipin basamağına ince, yüksek topuklu bir ayakkabı bastı. Soğuğa rağmen çorap giymemiş olduğuna şaşırmıştım. Kadının ABD askerlerine hayat kadınlığı yaptığını bir bakışta anladım; kıpkırmızı bir manto giymişti, el ve ayak tırnaklarına da aynı renkte oje sürmüştü. Mantosunun alt kısmı açılınca, içinde havlu kumaşından yapılmış kirli bir gecelik olduğunu gördüm. Kadın da son derece içkiliydi ve gözleri donuk donuk bakıyordu. Adamın üzerindeki üniforma düzgündü ama kadının halinden yataktan kalkar kalkmaz geceliğinin üzerine mantosunu geçirip boynuna da bir şal dolayıp dışarı çıktığı belliydi.

Karın parlak yansımasında kadının yüzü son derece soluk görünüyordu. Neredeyse kansız gibi görünen cildinde, dudaklarındaki kıpkırmızı ruj keskin bir şekilde göze çarpıyordu. Arabadan çıkar çıkmaz hapşırdı, burnunda ince kırışıklıklar oluştu, yorgun, sarhoş bakışları bir süre uzaklara daldı, sonra yine derin, kasvetli bakışlar halini aldı. Adama seslendi: "*Caakku Tsuu Koorudo! Caakku Tsuu Koorudo!*"[1]

Kadının sesi hüzünlü bir şekilde karların üzerine yayıldı. Adam onu yanıtlamadı.

1. Karakter bozuk İngilizceyle "*Jack, too cold! Jack, too cold!*", "Jack çok soğuk," demektedir. (Y.N.)

İlk kez bir hayat kadınını güzel bulmuştum. Onu, Uiko'ya benzediği için güzel bulmuş değildim. Sanki ona birebir benzemesin diye belirsizleştirilip resmedilmiş bir portre gibiydi. Her nasılsa, benim hafızamdaki Uiko'nun görüntüsü model alarak yapılmış gibi görünen bu portrede cüretkâr, canlı bir güzellik bulunuyordu. Diğer bir deyişle, yaşamımda güzellik karşısında o ilk kez duyduğum cinsel duygular sonrasında gelişen bir methiye gibiydi.

Uiko'yla benzeyen tek bir yanı vardı: Üzerinde keşiş kıyafetleri yerine kirli bir mont ile uzun lastik botlar olan bana bakmamıştı o da.

Tapınaktaki herkes o sabah erkenden dışarı çıkmış, ziyaretçi yolundaki karları temizlemişti. Bir grubun birlikte geçemeyeceği kadar dar ancak birkaç kişinin düz bir sırada yürüyebileceği açıklıkta bir yol açılmıştı. Amerikalı asker ve kadının önünden yürümeye başladım.

Amerikalı asker gölete varıp da önündeki manzarayı görünce, ellerini havaya kaldırıp neşeyle anlamadığım bir şeyler haykırdı. Sonra kadının bedenini tutup şiddetle sarstı. Kadın kaşlarını çatıp aynı şeyi söyledi sadece: "*Caakku Tsuu Koorudo! Caakku Tsuu Koorudo!*"

Amerikalı asker, karla kaplı defne ağacının dallarındaki parlak kırmızı taneleri göstererek, "Bunlar ne?" diye sordu; İngilizcesini bilmediğimden ona ağacın adının Japoncasını söyleyebildim sadece. O iri bedenin içinde hisli bir şair yatıyor olabilirdi ama onun berrak, mavi gözlerindeki gaddarlığı hissedebiliyordum. "Anne Ördek" adıyla anılan yabancı çocuk tekerlemelerinde kara gözlü insanlar için eziyet eden ve gaddar tanımları kullanılıyordu; gerçi farklı bir kültürdeki kişinin başka kültürden insanların gaddarlığını kafasında kendine göre canlandırması olağan bir durumdu.

Altın Tapınak'ı gezdirirken yaptığımız standart reh-

berliği yaptım. Asker feci sarhoştu, ayakkabılarının birini bir yere birini başka yere fırlatıp attı. Hissizleşmiş ellerimle cebimden yabancılar için hazır tuttuğum İngilizce tanıtım metnini çıkardım. Ne var ki asker kâğıdı elimden kaptı ve gülünç bir tonla okumaya başladı. Açıklamalarıma gerek yoktu artık.

Hossui-in'in parmaklıklarına dayanıp harika bir şekilde parlayan göleti izledim. Altın Tapınak'ın içinin hiçbir zaman bu kadar endişe verici bir ışıltıyla parladığını görmemiştim.

Ben farkına varmadan Sosey'deki adamla kadının arasında bir ağız kavgası başlamıştı. Tartışmaları giderek şiddetlendiyse de ben tek bir sözcüğünü bile duyamıyordum. Kadın sert bir dille karşılık veriyordu ama bunu İngilizce mi Japonca mı yapıyordu, anlamıyordum. Benim varlığımı tümüyle unutmuşlar, tartışarak Hossui-in tarafına doğru geri yürüyorlardı.

Kadın, başını başına dayayıp kendisine kötü sözler söyleyen Amerikalı askerin suratına var gücüyle bir tokat patlattı. Sonra geri döndü, ayağında yüksek topuklu ayakkabılarıyla ziyaretçi girişine doğru koşmaya başladı.

Ben de şaşırmış bir halde Altın Tapınak'tan ayrılıp göletin köşesine doğru koştum. Ancak kadının yanına vardığımda, uzun bacaklı Amerikalı asker ona yetişmiş, kırmızı mantosunun yakasından tutmuştu.

Orada durmuş kadını yakasından tutarken genç adam bana bir bakış attı. Kadının alev kırmızısı yakasını tuttuğu elini hafifçe bıraktı. O elindeki güç hiç de sıradan bir güç değildi anlaşılan çünkü bıraktığı anda kadın, karların üzerine gerisingeri yumuşakça düştü. Alev kırmızısı mantosunun altı açıldı ve beyaz poposu karların üzerine yayıldı.

Kadın kalkmaya kalkışmadı bile. Aşağıdan, bulutlardaymış gibi yüksekte görünen adamın gözlerine dik dik

baktı. Tam diz çöküp kadına yardım etmek için hamle edecektim ki Amerikalı asker, "Hey!" diye bağırdı. Ona doğru döndüm. İyice açtığı bacaklarının üzerinde dikilmiş, karşımda duruyordu. Parmağıyla kadını işaret edip tamamen farklı, cana yakın ve nazik diyebileceğim bir ses tonuyla, İngilizce olarak, "Bas! Sen, onun üzerine bas haydi!" dedi.

Bu söylediğine hiçbir anlam veremedim. Ancak bana tepeden bakan mavi gözleri emrediyordu. Onun geniş omuzlarının ardında karla kaplı Altın Tapınak, sanki yıkanmış gibi mavi kış gökyüzünün altında parlıyordu. Adamın mavi gözlerinde gaddarlık namına hiçbir şey yoktu. Her nedense o anda son derece hisli bir şair gibi bakıyor gibi gelmişti bana.

İri elini indirdi, beni ensemden yakalayıp ayağa kaldırdı. Ancak emreden sesi cana yakın ve nazikti.

"Bas. Bas haydi!"

Karşı koymak güçtü, lastik botlu ayağımı havaya kaldırdım. Amerikalı asker sırtıma hafifçe vurdu. Ayağım yere indi ve bahar çamuru gibi yumuşak bir şeye bastım. Bu kadının karnıydı. Kadın gözlerini yumup bağırdı.

"Daha güçlü bas. Daha güçlü!"

Bastım. İlk bastığım andaki tuhaflık, ikinci basışımda içimde kabaran bir mutluluk hissine dönüştü. "Bu bir kadın karnı," diye düşündüm. "Bu, onun memesi." Bir başkasının etinin böyle, top gibi doğrudan bir güçle karşılık vereceğini hayal bile edemezdim.

"Yeter," dedi Amerikalı asker net bir şekilde. Sonra nazikçe kadını yerden kaldırdı, üzerindeki çamur ve karı serpti, kadının yürümesine destek olup bana bakmadan önümden geçti. Kadın bir kez bile yüzüme bakmamıştı.

Cipin yanına geldiklerinde önce kadını bindirdi. Yüzünden sarhoşluğunun geçtiği anlaşılıyordu. Amerikan askeri bana ciddi bir ifadeyle, "Teşekkür ederim," dedi.

Bana para vermek istedi, reddedince cipin koltuğundan iki karton Amerikan sigarası çıkarıp göğsüme dayadı.

Karın güçlü parlak yansımasının vurduğu girişte, yanaklarım alev alev yanarak dikildim. Cip, ardından kar bir duman bulutu çıkarıp sallana sallana uzaklaştı, görüş mesafesinden çıktı. Kalbim heyecandan hızlı hızlı çarpıyordu.

Nihayet heyecanım geçtiğinde, keyifli bir ikiyüzlülük planı yaptım; başkeşiş sigarayı çok severdi ve bu hediyeye de ne kadar sevinirdi! *Hiçbir şey bilmeden.*

Başkeşişe, yaptıklarımı itiraf etmenin gereği yoktu. Emir verilmişti, yapmaya zorlanmıştım. Karşı koysam başıma neler gelirdi kim bilir.

Büyük kütüphanede başkeşişin ofisine gittim. Yardımcısı onun başını tıraş ediyordu, bu işlerde becerikli biriydi. Sabah güneşinin bolca vurduğu koridorun köşesinde bekledim. Bahçedeki tekne biçimindeki çam ağacının üzerinde biriken karlar parlıyordu; sanki yelkeni katlanmış yepyeni bir tekne gibi görünüyordu.

Başı tıraş edilirken başkeşiş gözleri kapalı olduğu halde elinde düşen saçları toplamak için bir parça kâğıt tutuyordu. Tıraş edildikçe başının hayvani, kaba şekli daha da belirginleşiyordu. Tıraşı bitiren yardımcı, sıcak bir havluyla başkeşişin başını sardı. Bir süre geçince havluyu aldı. Havlunun altından parlak, yeni doğmuş gibi, haşlanmış yumurtayı andıran bir baş belirdi.

Nihayet söz alıp onu başımla selamlayarak iki karton Chesterfield sigarasını kendisine sundum.

Sanki yüzünü zorlayarak yapmış gibi gülümseyerek, "Aa! Zahmet oldu," dedi başkeşiş. Hepsi buydu. Başkeşiş iki karton sigarayı resmî bir iş yapar gibi, masadaki bir sürü döküman ve mektup yığınının üzerine gelişigüzel bir şekilde bıraktı. Yardımcısı omzunu ovmaya başlayınca yeniden gözlerini kapattı.

Geri çıkmaktan başka yapacak bir şey yoktu. Bedenim hoşnutsuzluktan alev alev yanıyordu. Benim akıl sır erdirilemeyecek kötücül hareketim, bunun ödülü olarak bana verilen sigara ve bunlardan habersiz olarak sigarayı kabul eden başkeşiş... Bütün bunların sıralanışı sonucunda daha dramatik, daha şiddetli bir şey olmalıydı. Başkeşiş denilen o adamın bunları fark edememiş olması, benim açımdan bakıldığında onu daha da küçümsemek için güçlü bir nedene dönüştü.

Ne var ki ofisinden çıkmak üzereyken başkeşiş beni durdurdu. Bana nazikçe minnetini göstermek istiyor herhalde, diye düşündüm.

"Sen var ya," dedi başkeşiş, "mezun olur olmaz seni Otani Üniversitesi'ne göndermeyi düşünüyorum. Vefat eden baban da mutlaka senin için endişe ediyordur, derslerine çok çalış ve yüksek notla üniversiteyi kazan, tamam mı?"

Bu haber çok geçmeden başkeşiş yardımcısının ağzından tapınaktakilere yayıldı. Bir çömezin başkeşiş tarafından üniversiteye devam etmesinin istenmesi, onun gelecek vaat eden biri olduğunun kanıtıydı. Eskiden üniversiteye gönderilmek isteyen çömezlerin geceler boyu başkeşişin odasına onun omzunu ovmaya gittiği, en nihayetinde bu dileklerine kavuştuğu anlatılırdı, böyle örnekler çoktu. Masraflarını ebeveyni karşılayarak Otani Üniversitesi'ne gidecek olan Tsurukava bu haberi alınca omzuma sevinçle dokundu. Başkeşiş tarafından kendisine üniversiteye gitme konusunda tek bir şey bile söylenmeyen bir başka çömez ise artık benimle hiç konuşmaz oldu.

Dördüncü bölüm

1947 yılının baharında nihayet Otani Üniversitesi'nin hazırlık kısmına başladığımda, bu kesinlikle başkeşişin eksilmeyen şefkati ve diğer çömezlerin imrenmesiyle dolu gururlu bir başlangıç olmadı. Dışarıdan belki öyle görülüyordu ancak üniversiteye başlamam hatırlamaktan bile tiksindiğim bir olayla gölgelenmişti.

Başkeşişin üniversiteye başlamama izin vermesinden bir hafta sonraydı. Yine karlı bir gündü. Okuldan döndüğümde, üniversiteye gitme izni alamayan diğer çömez, son derece mutlu bir yüz ifadesiyle bana bakıyordu. O zamana dek benimle tek bir kez bile konuşmamıştı. Hademenin ve başkeşiş yardımcısının bana karşı tavırları da her zaman olduğundan farklıydı. Görünüşte farklı davranıyor gibi yapmasalar da.

O gece Tsurukava'nın odasına gidip tapınaktakilerin bana karşı tavırlarının bir tuhaf olduğundan yakındım. Tsurukava önce başını bir yana eğip değişen bir şey olmadığına beni inandırmaya çalışsa da duygularını gizlemeyi becerebilen biri olmadığından nihayetinde bana suçlu bir yüz ifadesiyle baktı.

"Ben o çocuktan duydum," diye diğer çömezin adını söyledi ve devam etti: "Aslında o sırada okulda olduğundan kendisi duymamış. Her neyse, sen yokken burada tuhaf bir şey olmuş."

Belli belirsiz bir endişe duydum. Açıklama bekledim. Tsurukava, sır tutacağıma dair bana söz verdirdi, bakışlarını bir an olsun yüzümden ayırmadan anlatmaya başladı.

O bahsettikleri gün öğleden sonra kırmızı bir manto giyen ve yabancılara hayat kadınlığı yapan biri tapınağa gelmiş ve başkeşişle görüşme talep etmiş. Onun yerine yardımcısı kadınla görüşmek için girişe çıkmış. Ancak kadın ona kötü sözler söylemiş ve ne olursa olsun başkeşişle görüşmek istediğini haykırmış. O sırada şans eseri başkeşiş koridordan geçmekteymiş ve kadını fark edip girişe gelmiş. Kadın ona, bir hafta kadar önce kar yağdıktan sonra sabahleyin yabancı bir askerle Altın Tapınak'ı ziyarete geldiğini, o askerin kendisini itip düşürdüğünü, tapınaktaki çömez keşişlerden birinin de yabancı askere yaranmak için karnını tekmelediğini söylemiş. O akşam kadın düşük yapmış. Bu yüzden de başkeşişten para talep etmiş. Eğer kendisine ödeme yapılmazsa Rokuon Tapınağı'ndaki bu kötü muameleyi herkese anlatacak ve hak iddia edecekmiş.

Başkeşiş bir şey dememiş, kadına parayı vermiş ve onu geri göndermiş. O günkü rehberin ben olduğum biliniyordu ancak benim bu kötü davranışımın bir tanığı olmadığından başkeşiş konudan bana söz edilmemesini istemişti. Kendisi de her şeyi görmezden gelmişti. Ne var ki tapınaktakiler başkeşiş yardımcısından olanları işitmişlerdi ve suçlu olduğum konusunda hiç şüphe duymuyorlardı.

Tsurukava ağlamaklı bir halde elimi tuttu. Berrak gözleriyle bana bakıyordu, o çocuksu masum ses tonuyla bana sordu: "Gerçekten böyle bir şey yapmış olabilir misin?"

Kasvetli duygularımla karşı karşıya kalmıştım. Tsurukava bu baskıcı sorusuyla beni onlarla karşı karşıya getirmişti.

Neden Tsurukava bana bunu soruyordu? Arkadaş olduğumuz için mi? Bana böyle bir soru yönelterek kendisinin asıl görevini terk ettiğinin farkında mıydı acaba? Bu soruyla varlığımın en derininde bana ihanet ettiğini bilmiyor muydu?

Defalarca söylemiş olmalıyım: Ben fotoğrafın negatifiysem Tsurukava aydınlık yanıydı. Eğer Tsurukava ödevine sadık kalsaydı, bana bir soru dayatmadan, hiçbir şey sormadan, benim karanlık duygularımı olduğu haliyle alıp neşeli hale çevirmesi gerekirdi. O zaman yalanlar gerçek, gerçekler yalan olurdu. Tsurukava her zaman yaptığı şeyi yapsaydı tüm gölgeleri ışığa, tüm geceleri gündüze, tüm ay ışığını gün ışığına, tüm gece yosunlarının nemini gündüzün parlak taze yapraklarına çevirme yöntemini uygulasaydı, ben de bütün her şeyi kekeleyerek itiraf edebilirdim belki. Ancak bu defa yapmadı bunu. Böylece benim kasvetli duygularım da güçlenmiş oldu.

Belli belirsiz gülümsedim. Ateşin yanmadığı tapınakta gece yarısı. Soğuk dizler. Tapınağın eski, kalın sütunları yükselmiş, biz fısır fısır konuşurken çevremizi sarmıştı.

Soğuk yüzünden titriyordum herhalde. Ancak arkadaşıma açıkça ilk kez yalan söylemenin verdiği keyif de pijamamın altındaki dizlerimin titremesi için yeterliydi.

"Hiçbir şey yapmadım ben."

"Öyle mi? Kadın yalan söyledi demek. Lanet olsun. Başkeşiş yardımcısına kadar herkesin ona kandığına inanamıyorum."

Tsurukava'nın adalet duygusu öyle kabardı ki iş, ertesi gün benim yerime mutlaka başkeşişe olanları anlatacağını söylemesine kadar vardı. O an gözümün önüne, başkeşişin haşlanmış sebzeyi andıran tıraşlı başı geldi. Sonrasında ise pembe, kırışmaya müsait yanakları. Bu gö-

rüntü karşısında her nedense birdenbire güçlü bir iğrenme hissettim. Tsurukava'nın adalet duygusu ortaya çıkmadan önce ellerimle toprağa gömmem gerekiyordu onu.

"Peki, başkeşişin benim böyle bir şey yaptığıma inandığını düşünüyor musun?"

Bu soruyla Tsurukava'nın aklı karıştı hemen.

"Diğerleri arkamdan ne kadar kötü konuşursa konuşsun umurumda değil. Yeter ki başkeşiş olanları görsün, o zaman içim rahat olur. Benim düşüncem budur."

Sonra Tsurukava'yı, ona anlattıklarımı başkeşişe iletmesinin, düşündüğünün aksine bana karşı duyulan şüpheyi daha da artıracağına ikna ettim. Ona, başkeşişin benim masum olduğuma inandığı için sessiz kaldığını söyledim. Ona bunları söylerken yüreğimdeki sevinç arttı ve bu sevinç giderek içimde kök saldı. "Tanık *yok*. Şahit *yok*." Sevinmiştim.

Aslında başkeşişin benim suçsuz olduğumu kabul ettiğine de inanmıyordum. Hatta tam tersiydi. Başkeşişin sessiz kalması, aksine bu öngörümü kanıtlıyordu.

Belki de elimden iki karton Chesterfield sigarayı aldığında başkeşiş her şeyi anlamıştı. Hiç sorgulamaması, ona durumu kendiliğimden itiraf etmemi bekliyor olmasından olabilirdi. Sadece bu da değil. Belki beni üniversiteye göndermesi de bir yemdi, beni üniversiteye göndermekle itiraf etmemi sağlayacaktı; değiştokuş gibi. Eğer suçumu ona itiraf etmezsem, üniversiteye gitmemi engelleyecekti bir ceza olarak. Eğer itiraf edersem ve benim pişman olduğuma ikna olursa, ayrıcalıklı bir lütuf göstererek üniversiteye devam etmemi önerebilirdi. En büyük tuzak ise başkeşişin yardımcısına, bu durumdan bana söz etmemesini emretmesi idi. Gerçekten masumsam, böylece hiçbir şey hissetmeden, hiçbir şey bilmeden yaşayıp gidebilecektim. Aksi durumda, eğer bu suçu

işlemişsem ve bende birazcık akıl varsa, sessizliğimi korur, hiçbir şey yapmamış gibi davranarak suçumu itiraf etmek zorunda da kalmazdım. Evet, hiçbir şey yapmamış gibi davranmak en iyisi olacaktı. Bu en iyi metottu, masumiyetimi kabul ettirebileceğim tek yol. Başkeşiş bunu net bir şekilde biliyordu. Ve bu tuzağı hazırlamıştı bana. Bunları düşündükçe öfkeyle doluyordum.

Kendimi suçlamıyordum. Eğer o kadının karnına basmamış olsaydım, yabancı asker tabancasını çıkarıp canıma kastedebilirdi. İşgal kuvvetlerine karşı koymak mümkün değildi. Yaptığım her şey bana dayatılmıştı.

Tüm bunlara rağmen, kadının uzun lastik botumun altında hissettiğim karnı, o karnın gösterdiği direncin gururumu okşaması, inlemeleri, üzerine bastığımda etinin parçalanıp çiçek açması gibi his; sanki bir çeşit hissizleşme yaşamıştım o anda ve sanki kadının içinden benim içime gizemli bir şimşek çakışı geçmiş gibiydi... Hissettiğim keyif bana zorla yaşatılan bir şey değildi. Şimdi bile aldığım o zevkin bir ânını bile unutamıyordum.

Başkeşiş, en derinde hissettiğim şeyi, o zevkin derinliğini biliyordu.

Sonraki bir yılı kafese hapsedilmiş bir kuş gibi geçirdim. Kafes hep gözümün önündeydi.

Tuhaf bir şey. O zamanlar en ufak bir suçluluk hissettirmeyen hareketim, kadının üzerine basmam yani, hafızamda gittikçe daha büyük bir netlik kazanıyordu. Bunun nedeni, olayın kadının düşük yapmış olmasıyla sonuçlandığını bilmem değildi. O hareketim sanki altın tozu gibi dibe çökmüştü ve sonsuza dek gözlerimi alan bir parlaklığa sahip olmuştu. Şeytansı bir parıltı. Öyle! Ufacık bir kötülük bile olsa, kötülük yaptığıma dair bu net farkındalık bir anda beni ele geçirdi. Bir nişan gibi göğsüme iliştirilmişti sanki.

Demem o ki, Otani Üniversitesi giriş sınavına kadar

geçen zamanda başkeşişin niyetinin ne olduğu üzerine kafa yorarak şaşkın bir halde yaşamaktan başka bir yol yoktu. Başkeşiş, beni üniversiteye gönderme sözünden caydığını gösterecek bir şey demedi. Bununla birlikte, giriş sınavına yönelik hazırlıklarımı hızlandırmamı da söylemedi. Başkeşişin ağzından çıkacak bir şeyi, her ne olursa, ne çok bekledim oysa. O ise eziyet eden suskunluğunu koruyarak bana uzun bir süre çile çektirdi. Ben de, belki korktuğum belki de meydan okumak istediğim için üniversiteye gitmemle ilgili olarak başkeşişin niyetini yeniden teyit etme imkânı bulamadım. Eskiden olağan bir saygı gösterdiğim, bazen eleştirdiğim başkeşişin görüntüsü benim için giderek bir canavar boyutlarına ulaşmıştı ve o, gözümde insan yüreği taşıyan bir varlık olmaktan çıkmıştı artık. Gözlerimi ondan ne kadar kaçırsam da, o oradaydı, acayip bir kale gibi gizleniyordu.

Güz sonuydu. Başkeşiş, eski bir müridinin cenaze törenine katılmak için davet almıştı. Gideceği yer trenle iki saatlik mesafede olduğundan başkeşiş sabah beş buçukta hareket edeceğini bir önceki akşamdan duyurmuştu. Yardımcısı da ona eşlik edecekti. Bizler de başkeşişin gideceği saatte onu uğurlamak üzere sabah dörtte uyanmak, temizlik yapıp kahvaltıyı hazırlamak durumundaydık.

Yardımcısı başkeşişin işleriyle ilgilenirken biz de öncelikle sabah duamızı ettik.

Karanlık, soğuk avludan kuyu kovasının sesi kesintisiz olarak duyuluyordu. Tapınaktakiler yüzlerini yıkamak için acele ediyorlardı. Avludaki horozun ötüşü güzün karanlık şafağını yırtar gibiydi, sanki bu seste bir dirilik ve beyazlık var gibiydi. Cüppelerimizin kollarını sıvayıp ziyaretçi odasındaki sunağa doğru hızlı hızlı yürüdük.

Büyük salondaki, üzerinde kimsenin uyumadığı geniş hasır zemin, şafak sökmeden önceki soğuk havada sanki insan dokunuşunu iter gibi bir his uyandırıyordu.

Salondaki mumların alevi titreşmekteydi. Saygımızı sunduk; ayaktayken başımızı öne eğerek selamladık önce, sonra da gonk sesiyle birlikte diz üstü çöküp başımızı eğerek selam verdik. Bunu üç kez tekrarladık.

Sabah ibadeti sırasında sutraları okuyan erkeklerin sesindeki canlılık dikkatimi çekiyordu. Tüm gün içinde bu sabah sutra okumaları en güçlü olanıydı. Bu güçlü sesler gece boyunca bir araya gelen şeytansı düşünceleri dağıtmak içindi, sanki ses tellerinden kara bir püskürtü etrafa saçılıyordu. Kendimi bilmiyordum. Bilmediğim kendi sesimin, diğerleri gibi aynı kirliliği saçtığını düşünmek, bana tuhaf bir cesaret veriyordu.

Sulu yulaf lapamızı yemeden önce başkeşişin ayrılma saati gelmişti. Tapınaktakilerin tapınağın önünde sıra olup onu uğurlaması âdettendi.

Henüz şafak sökmemişti. Gökyüzü yıldızla doluydu. Sammon Geçidi'ne kadar olan taş kaplama yola yıldızların ışığı vurmuş, büyük meşe ağacı, erik ağacı ve çamların gölgeleri oraya buraya yayılmış, gölgeler gölgeler içinde eriyip yer tutmuştu. Üzerimdeki kazakta delikler vardı ve içinden geçen sabah ayazını dirseklerimde hissediyordum.

Her şey sessizlik içinde oluyordu. Bizler susmuş başımızı öne eğmiştik. Başkeşiş, uğurlamaya neredeyse hiç fark edilmeyecek şekilde karşılık veriyordu. Başkeşişle yardımcısının ayak sesleri taş kaplama yol üzerinde tıkır tıkır ederek bizden uzaklaşıyordu. Gözden kaybolana dek onları uğurlamak, Zen âdetiydi.

Uzakta sadece bir parçaları görünüyordu artık. Tek görebildiğimiz cüppelerinin beyaz kenarı ve beyaz çoraplarıydı. Bir süre sonra tümüyle gözden yittiklerini düşündük. Ama buna sebep ağaç gölgeleriydi. Gölgelerden çıkınca, bir kez daha beyaz kenar ve çoraplar göründü, sanki ayak seslerinin yankısı yükselmiş gibi geldi.

Onların ardından gözlerimizi ayırmadan bakmayı sürdürdük. Ana kapıdan çıkan ikisinin tamamen gözden kaybolması, onları uğurlayan bizler için çok ama çok uzun sürmüştü.

O sırada içimde tuhaf bir dürtü hissettim. Önemli bir şeyler söylemeye çalışırken kekemeliğimin bu sözcükleri durdurması gibi, bu dürtü boğazıma takılmış, alev alev yanıyordu. Ondan kurtulmak istiyordum. Annemin daha önce dile getirdiği, başkeşişten sonra onun yerini almam isteği bir yana, üniversiteye gitme arzum bile bu sırada yok olmuştu. Beni sessizce ele geçirip kendini dayatan bu şeyden kaçmak istiyordum.

O günlerde cesaretimin olmadığını söyleyemem. İtirafçının cesur olması gerektiği bilinir! Yirmi yıl boyunca susarak yaşamış biri olarak itirafın değerini biliyordum. Abarttığımı mı düşünüyorsunuz? Başkeşişin suskunluğuna direnmiştim, ona itirafta bulunmamıştım, yapmaya çalıştığım "Kötülük mümkün müdür?" sorusunu test etmekti belki de. Eğer sonuna dek itirafta bulunmazsam, bu en ufak bir kötülük de olsa, kötülük mümkün demek olacaktı.

Bununla birlikte, başkeşişin beyaz eteği ve beyaz çoraplarının ağaçların gölgesi arasında bir görünüp bir kaybolarak şafağın alacakaranlığında uzaklaşmasını izlerken boğazımı yakan güç, bastırılamaz bir güce dönüştü. Her şeyi baştan sona itiraf etmek istedim. Başkeşişin ardından koşmak, gidip koluna yapışıp o karlı günde yaşananları ona yüksek sesle anlatmak istedim. Bunu yapmak istememle başkeşişe duyduğum saygının kesinlikle bir ilgisi yoktu. Başkeşişin gücü benim gözümde kuvvetli bir fiziksel güç gibiydi.

Ancak itiraf etmem durumunda, yaşamımın ilk küçük kötülüğünün yerle bir olacağı düşüncesi beni itiraftan alıkoydu ve bir şey sırtımdan çekiştirip beni engelle-

di. Derken başkeşiş ana geçitten geçti ve hâlâ karanlık olan gökyüzü altında kayboldu.

Herkes o anda rahatladı, patırtılar içinde tapınağın ön kapısına doğru koşuştu. Orada dalgın dalgın duruyordum ki Tsurukava omzuma hafifçe vurdu. Omzum uyandı. Cılız, düşük omzum gururunu geri aldı.

* * *

Tüm bu olanlara rağmen nihayetinde Otani Üniversitesi'ne gitmeye başladığımdan söz etmiştim. İtiraf etmem gerekmemişti. O günden birkaç gün sonra, başkeşiş beni ve Tsurukava'yı yanına çağırıp kısaca üniversiteye hazırlanmamızı istedi ve bu sınav hazırlığı sırasında tapınakta sorumlu olduğumuz işlerden muaf tutulacağımızı söyledi.

Böylece üniversiteye gitmeye başladım; ancak bu, tüm güçlüklerin ortadan kalktığı anlamına gelmiyordu. Başkeşişin tavrından kendimle ilgili hiçbir şey çıkaramadığım gibi onun yerini alacak kişi hakkındaki niyetiyle ilgili de tek bir şey bile anlayamıyordum.

Otani Üniversitesi. Burası yaşamımda bir dönüm noktası olan yerdi; ilk kez fikirlerle, hem de bilinçli olarak, kendi seçtiğim fikirlerle tanışmıştım.

Bu üniversitenin kuruluşu üç yüz yıl kadar önce, Kanbun beş yılı, 1665'te Tsukuşi Kanzeon Budist Tapınağı'nın üniversite yurdunun Kyoto'da Kikoku Sarayı'na taşınmasına dayanmaktaydı. Ondan sonra Hongan Tapınağı'nın Otani mezhebi müritlerinin eğitim yeri olarak kullanılmıştı; ancak Hongan Tapınağı'nın on beşinci dinî lideri, Nanivalı Soken Takagi'nin de büyük katkısıyla başkentin kuzeyinde bulunan Karasumarugaşira'daki günümüzdeki yerine bu okulu inşa ettirmişti. On dönümlük bir alan, bir üniversite için kesinlikle büyük sa-

yılmazdı. Üstelik sadece Otani mezhebinden gençler değil, diğer Budist mezheplerinden olanlar da burada öğrenim görüp Budist felsefesinin temel bilgilerini burada alıyorlardı.

Eski tuğla ana giriş kapısı, tren yolu caddesi ile üniversite arazisini ayırıyor, batıda Hiey Dağı'na bakıyordu. Kapıdan girince, çakıl döşeli yol merkez binaya giden araba yoluna ulaşıyordu. Merkez bina eski, karanlık, kırmızı tuğladan oluşan iki katlı bir binaydı. Girişin tepesinde küçük bir bakır kule göğe yükseliyordu. Ancak bu bir çan kulesi olamazdı, çanı yoktu; saat kulesi de olamazdı, saati yoktu. Bu küçük kule, ince bir paratonerin altında, kullanışsız kare şeklinde penceresiyle mavi göğü deliyordu.

Girişin yanında yaşlı, uzun bir ıhlamur ağacı vardı, onun görkemli yaprakları güneş ışığı üzerine vurunca kırmızı bakır gibi parlıyordu. Üniversite, merkez binaya eklenen binalarla, belli bir sıra gözetilmeden yapılmış bağlantılarla zaman içinde genişlemişti. Çoğunluğu eski, ahşap, tek katlıydı. Binaların içinde ayakkabı giymek yasaktı ve ek binalar birbirine dağılıp gidecek gibi duran bambu zeminden yapılmış çok sayıda koridorla bağlanmıştı. Bambuların, hatırladığım kadarıyla, sadece zarar görmüş kısımları tamir edilmişti. Bu yüzden bir ek binadan bir diğerine geçerken, en yenisinden en eskisine, farklı koyuluktaki ağaçların renkleri mozaik gibi desenler oluşturuyordu ve bunların üzerine basarak geçiyorduk.

Okula yeni başlayan her öğrencide olduğu gibi ben de bir yandan her gün yepyeni bir duyguyla üniversiteye giderken, bir yandan da tutarsız düşünceler içindeydim. Üniversitede tanıdığım tek kişi Tsurukava'ydı. Sadece onunla konuşur buluyordum kendimi hep. Bu durumda da o kadar güçlük yaşadıktan sonra yeni bir yere gelmenin anlamı olmadığını düşünüyordum. Tsurukava da be-

nim gibi hissetmiş olmalı ki birkaç gün sonra boş zamanlarımızda birbirimizden bilerek ayrılıp yeni arkadaşlar edinmeye çalıştık. Ancak bir kekeme olarak pek cesaretim olmadığından, Tsurukava'nın arkadaşları çoğalırken, ben giderek daha da yalnızlaştım.

Üniversitenin hazırlık sınıfı, beden eğitimi, ahlak bilgisi, Japonca, Çince im bilgisi, Çince, İngilizce, tarih, Budist metin okumaları, mantık ve matematikten oluşan on ders içeriyordu. Mantık dersi en başından beri beni uğraştırdı. Bir gün, böylesi bir dersin ardından öğle tatilinde, bir süredir dikkatimi çeken bir öğrenciye birkaç soru sorarak yakınlaşmak istedim.

Bu öğrenci her zaman tek başına arka bahçede çiçeklerin yanında oturur, kumanyasını yerdi. Bu alışkanlığı sanki bir ritüel gibiydi, kötü bir tadı varmış gibi sanki iğrenerek yiyordu yemeğini, hiç kimse onun yanına uğramıyordu. O da okul arkadaşlarıyla hiç konuşmuyor, sanki arkadaşın edinmekten kaçınıyor gibi görünüyordu.

Adının Kaşivagi olduğunu biliyordum. Kaşivagi'nin en göze çarpan özelliği, çok güçlü görünen iki yumru ayağının olmasıydı. Yürümesi çok karmaşıktı. Her zaman çamurun içinde yürüyor gibiydi, bir ayağını çamurdan nihayet çıkardığında bir diğer ayağı çamura yapışıyor gibiydi. Bunu yaparken de tüm bedeni sallanıyor, yürüyüşü bir tür abartılı dans gibi görünüyor, her şey olağan halinden çıkıyordu.

Üniversitedeki ilk günden beri Kaşivagi'nin dikkatimi çekmiş olmasının başka özel bir nedeni yoktu. Onun kusuru beni rahatlatmıştı. Daha en baştan onun yumru ayakları, benim kendimi içinde bulduğum durumla bir uyum içindeydi sanki.

Kaşivagi, arka bahçedeki yonca patikasında kumanyasını açtı. Karate kulübü ve masa tenisi kulübü odalarının bulunduğu, penceresinden neredeyse tüm camın

aşağı iniverecek gibi göründüğü köhne bir bölüm arka bahçeyle bitişikti. Beş-altı kadar sıska çam ağacı ile boş, küçük çiçek tarhları vardı. Tarhların mavi boyaları kuruyup soyulmuştu, bu halleriyle de kaba ve kırışmış yapay çiçekler gibiydiler. Yanında iki-üç raflı tezgâh, dağ kadar moloz taşı yığını, çuhaçiçeği ve sümbül bahçesi vardı.

Yoncaların üzeri çok rahattı. Gün ışığı yumuşak yonca yaprakları tarafından emiliyor, diplerinde ince gölgeler oluşuyor, hepsi bir arada zeminde hafifçe salınıyor gibi görünüyordu. Kaşivagi otururken diğer öğrencilerden farklı görünmüyordu, anormalliği sadece yürürken çıkıyordu ortaya. Buna rağmen onun solgun yüzünde bir tür sert güzellik vardı. Bedensel kusuru bulunan erkekler güzel kadınlarla aynı gözüpek güzelliğe sahiptirler. Sakat erkek de güzel kadın da, kendilerine bakılmasından yorulmuş, bakılan varlık olmaktan bıkmıştır; çevreleri kuşatılmıştır sanki, bu durumda da varlığın kendisi o bakışlara cevap verir. Onlara gerçekten bakan kazanır zaferi. Yemeğini yiyen Kaşivagi önüne bakmaktaydı, ancak etrafındaki dünyayı dikkatle gözlediği hissediliyordu.

Gün ışığının altında otururken kendine yeter görünüyordu. Bu izlenim beni çarptı. Baharın ışıkları ya da çiçekleri arasındaki görüntüsüne baktığımda, benim hissettiğim utanç duygusu ve suçluluk hissini onun taşımadığını anladım. O, gölgenin temsili değil, gölgenin ta kendisiydi. Gün ışığının onun sert derisinin içine işlemediğine şüphe yoktu.

Yediği yemek çok lezzetsiz görünüyordu; bu fakir yemek sabah benim kendime hazırladığımla hemen hemen aynıydı. 1947 yılıydı, karaborsadan satın almadıkça yeterince sağlıklı beslenmenin olanaklı olmadığı bir dönemdi.

Elimde defterim ve kumanyamla yanında dikildim. Gölgem yemeğine düşünce başını kaldırıp baktı. Bana

bir bakış attı, sonra yine başını önüne eğdi ve ipekböceğinin dut yaprağını ısırması gibi monoton bir şekilde lokmalarını çiğnemeye devam etti.

"Affedersin, biraz önceki derste anlamadığım birkaç şey var, bunları sana sorabilir miyim?" dedim kekeleyerek, standart Tokyo Japoncasıyla.

"Ne diyorsun anlamıyorum ki, kekeleyip duruyorsun," diye yanıtladı. Yüzüm kıpkırmızı oldu. Yemek çubuğunun ucunu yaladı ve konuşmaya devam etti:

"Neden benimle konuşmaya başladığını çok iyi biliyorum ben! Mizoguçi değil mi adın senin? İkimiz de sakatız diye arkadaş olacağımızı düşünüyorsan bunda bir sorun yok, peki sen benim kusurumla kıyaslandığında kendi kekemeliğinin önemli olduğunu mu düşünüyorsun? Öyleyse kendini fazla önemsiyorsun demektir. Bu yüzden de kendinle birlikte kekemeliğini de fazla önemsiyorsundur."

Daha sonra Kaşivagi'nin de aynı Rinzay mezhebine bağlı bir aileden geldiğini öğrendiğimde, ilk soru ve cevaplarında az çok da olsa bir Zen keşişinin havası olduğunu anladım; ama yorumlarının o sırada üzerimde bıraktığı güçlü izlenimi de yadsıyamam.

"Kekeme! Kekeme!" dedi Kaşivagi, iki sözcüğü art arda getiremeyen bana karşı, eğlenerek.

"Nihayet yanında rahatlıkla kekeleyebileceğin bir kişiyle karşılaştın, öyle değil mi? İnsanlar hep böyle yapar, kendilerine benzer bir arkadaş ararlar. Peki söylesene, sen hâlâ bakir misin?"

Başımla onayladım, hiç gülümsemeden. Kaşivagi'nin soru soruş tarzı bir doktorunkini andırıyordu ve bu da bana, yalan söylemememin benim için daha iyi olacağını hissettirdi.

"Öyle olmalı tabii. Sen bakirsin. Ama güzel bir bakir değilsin. Ne kadınların ilgisini çekebilen birisin ne de bir

hayat kadınıyla birlikte olacak cesaret var sende. Olup olabileceğin de bu. Ama bir diğer bakir olarak benimle arkadaşlık etmek istiyorsan, yanılırsın. Benim bakirliğimi nasıl kaybettiğimi duymak ister misin?"

Kaşivagi ona cevap vermemi beklemeden anlatmaya başladı.

"Ben Sannomiya'daki bir Zen tapınağındaki bir keşişinin oğluyum. Doğuştan böyle yumru ayaklıyım. Sana açılmaya başlayınca da, benim her önüne gelene kendini anlatan bir zavallı, hasta biri olduğumu düşünebilirsin ama öyle biri değilim. Bunu söylemekten utanıyorum ama ben de en başından beri seni seçmiştim kendimi anlatmak için. Demek istediğim, benim bugüne dek yapıp durduğum şeyleri bilmenin diğerleri değil de senin için değeri olabileceğini; benim yaptıklarımı yaparsan, bunun senin için muhtemelen en iyisi olacağını düşündüm. Bilirsin sen de, bizim gibi dindarlar bu şekilde inançlı olanların kokusunu alır; ağzına içki sürmeyenler de kendileri gibi olanların kokusunu alırlar.

İşte böyle. Var olduğum bu halden dolayı utanıyordum. Durumumla uzlaşıp onunla barış içinde yaşamanın bir yenilgi olacağına inanıyordum. Kin duymaya kalksam, istemediğim kadar çoğu vardı. Anne ve babamın, ayaklarımı ben henüz bebekken ameliyat ettirmeleri gerekirdi. Artık çok geç. Ancak anne ve babamı umursamıyorum bile, onlara karşı kin tutmak çok sıkıcı bir şey olurdu.

Hiçbir kadın tarafından kesinlikle sevilmeyeceğime inanıyordum. Bu, sanırım senin de bildiğin gibi, insanların sandığından farklı olarak, aslında rahatlatıcı ve huzur veren bir inanış. Durumumla uzlaşmama kararım ile bu inanışım arasında kesinlikle bir çelişki yok. Neden dersen, ben bu halimle bir kadın tarafından sevilmemin mümkün olduğuna inansam, bu halde durumumla uz-

laşmış olacaktım. İki tür cesaretin, benim gerçekleri doğru bir şekilde değerlendirme cesaretim ile bu değerlendirmeyle savaşacak yürekliliğimin birbiriyle gayet güzel uzlaşabileceğini anladım. Birbirlerine karıştırmadan savaşıyor olma hissine alışmıştım.

İşte böyle benim, arkadaşlarımın yaptığı gibi, bir hayat kadınıyla birlikte olup bakirliğimi kaybetmeye yeltenmememin normal olduğunu söylemeye gerek yok. Nedenini sorarsan, hayat kadını müşterisini sevip de onunla birlikte oluyor değil. Müşterisi yaşlı biri de olsa, bir dilenci de olsa, tek gözlü de olsa, yakışıklı da olsa, fark etmez, hatta farkında olmadan bir cüzamlıyla bile birlikte olabilir. Sıradan insan bu eşitlik karşısında kendini rahat hissedip ilk bulduğu hayat kadınıyla birlikte olur. Ama ben bu eşitlik yaklaşımını beğenmemiştim. Tümüyle normal bir adam ile benim eşit muamele görecek olmamız düşüncesini kaldıramamıştım, bu kendimi korkunç şekilde kirletmek olurdu. Yumru ayak olma durumuma aldırış edilmez ya da bu durumum görmezden gelinirse varlığımın yok olacağını hissediyordum. Şimdi senin de kapıldığın bu korku beni de ele geçirmişti. Durumumun tamamıyla kabul edilip onay görmesi için diğer insanların ihtiyaç duyduğundan çok daha fazla lüks denebilecek ayarlamalara gereksinimim vardı. Ne olursa olsun, yaşamın benim için bu şekilde olmak zorunda olduğunu düşünüyordum.

Dünyanın bizimle zıtlaştığını düşündüğümüzde hissettiğimiz ürpertici hoşnutsuzluğun dünyanın ya da bizim değişmemiz halinde değişip düzelmesi gerekir ama ben bu değişimin düşünü kurmaktan haz almıyor, böylesi saçma hayallerden iğreniyordum. Ne var ki, dünya değişirse benim varlığım yok olacak, benim varlığım değişirse dünya var olmayacak denen bir mantığa olan sıkı inancım, aslında tam da tersine bir tür uzlaşma, bir

tür taviz vermeye benziyordu. Olduğum halimle sevilmiyor olmadığım düşüncesi, dünya ile birlikte var olduğum içindi. Bedensel engellilerin düştüğü nihai tuzak, zıtlaşma durumunun ortadan kalkması değil, zıtlaşma durumunun tümden bu zıtlık halini almasıdır. Bu yüzden engelli kişilerin tedavisi olası değildir.

Böylesi bir zamanda, yaşamımın baharında (bu sözcüğü iyice düşünüp taşındıktan sonra kullanıyorum) başıma akıl almayacak bir olay geldi. Tapınağın müritlerinden zengin bir ailenin güzelliğiyle bilinen kızı, Kobe Kız Lisesi'nden mezun olmuştu ve bir gün bana olan aşkını dile getirdi. Bir süre kulaklarıma inanamadım.

Bu talihsiz durumum sayesinde insanların psikolojilerini anlamakta becerikliydim; basitçe onun sevgi dürtüsüne karşı aynı hisleri besleyip huysuzluk etmemeliydim. Sempati duyduğu için bana âşık olmadığını herkes anlamış olmalıydı. Tahminim, onun bana âşık olmasının ardındaki neden sıra dışı gururuydu. Bu kız güzel olduğunun, bir kadın olarak değerli olduğunun farkındaydı, bu yüzden de özgüven sahibi bir talibi kabul edemezdi. Çünkü kendi gururu ile talibinin özgüvenini aynı kefeye koyma fikrine dayanamıyordu. Bir sürü iyi talibi vardı ama talibi ne kadar iyiyse ona karşı nefreti o kadar artıyordu. Nihayetinde, her açıdan kendine eşit, denk görünen taliplerini itinayla reddetti (bu noktada tamamıyla güvenilirdi) ve gözünü bana dikti.

Cevabım belliydi. Şimdi buna gülebilirsin ama ona dönüp, 'Seni sevmiyorum,' dedim. Bunun ötesinde verilebilecek bir cevap var mıydı? Hem dürüst bir yanıttı hem de içinde en ufak bir yapmacıklık barındırmıyordu. Kızın bana açılmasına karşılık bu fırsatı kaçırmamak adına ona, 'Ben de sana âşığım,' diye cevap vermek benim için saçmalamaktan da beter olabilir, acınası görünebilirdi. Benim gibi komik görünüşlü erkekler, kazara acınası

görünme riskinden kaçınma yollarını gayet iyi bilirler. Eğer bir kez acınası görünürsem, bu insanların bir daha benimle rahat ilişki kuramayacaklarını bilirim çünkü. Kendimi acınası göstermeyişim, her şeyden önce, başkalarının ruhu için önemli. Bu nedenle ben de açık bir şekilde kıza, 'Sana âşık değilim,' dedim.

Kız, benim cevabımla geri adım atmadı. Cevabımın yalan olduğunu söyledi. Bundan sonra kızın, gururumu incitmemeye özen göstererek beni ikna etmenin yollarını araması görmeye değerdi. Ona göre bir erkeğin onu sevmemesi olasılık dışıydı, eğer böyle biri çıkarsa da o adam kendini kandırıyor demekti. Benim üzerimde tam bir analiz yapmış, sonunda gerçekte onu eskiden beri sevdiğime karar vermişti. Akıllı bir kızdı. Onun bana gerçekten âşık olduğunu varsayarsak, ulaşılması gerçekten güç bir kişiye âşık olmuştu; hiç de çekici olmayan bir yüzüm olduğu halde yüzümün çekici olduğunu söylerse bu beni çok sinirlendirecek, eğer topal ayaklarımın güzel olduğunu söylerse bu beni daha çok sinirlendirecek, beni dış görünüşüm için değil de iç dünyam için sevdiğini söylerse bu beni çok daha fazla sinirlendirecekti; tüm bunları hesaba katarak bana sadece, 'Seni seviyorum,' demeyi sürdürdü. Benim içimde de, kendi çözümlemesine göre, onun aşkına karşılık veren duygular olduğunu bulmuştu.

Böylesine bir mantıksızlığı kabul edemezdim. Aynı zamanda da kıza karşı giderek artan vahşi bir şehvet duyuyordum; ancak bu arzunun onu ve beni birbirine bağlayacağını düşünmüyordum. Bu kız eğer bir başkasını değil de beni seviyorsa, beni diğerlerinden ayıran bana özgü bir şeylerim olmalıydı. Bu şey kesinlikle yumru ayaklı oluşumdan başka bir şey değildi. Bu yüzden kendisi dile getirmese de, o benim yumru ayaklı oluşumu seviyordu. Bu tür bir aşk benim düşünceme göre mümkün değildi. Eğer kendime özgülüğüm yumru ayaklı ol-

makla sınırlı olmasaydı belki bu aşk mümkün olurdu. Ne var ki ben, yumru ayaklı olmamın dışında kendime özgülüğümü varlık nedenim olarak kabul edersem, böyle bir şeyi bütünleyici olarak kabul etmiş olurdum; bu da bütünleyici bir bakışla başkalarının varlık nedenini kabul etmekti. Kendimi, dünyayla sarmalanmış bir halde kabul etmiş olurdum. Bu durumda aşk imkânsızdır. O kızın bana âşık olduğunu düşünmesi bir yanılsamaydı, benim ona âşık olmam da olanaksız. Ve ben bir kez daha ona, 'Sana âşık değilim,' dedim.

Ne tuhaf ki ben onu sevmediğimi söyledikçe, onun beni sevdiği yanılgısı gitgide derinleşti. Böylece bir akşam bana bedenini sundu. Vücudu göz kamaştıracak kadar güzeldi. Fakat ben birlikte olmayı beceremedim.

Böylesine büyük bir başarısızlık her şeyi basitçe çözümlemişti. Nihayet onu 'sevmediğim' açıkça kanıtlanmış olmalıydı. Benden ayrıldı.

Birlikte olmayı beceremediğim için utanmıştım ama yumru ayaklı olmamın verdiği utançla kıyaslandığında bu utanç hiçbir şeydi. Beni asıl rahatsız eden şey başkaydı. İktidarsız kalışımın nedenini biliyordum. Yeri gelince, benim yumru ayaklarımın onun güzel bacaklarına değeceğini düşününce, beceremediğimi. Bu keşfim, bana kesinlikle âşık olunamayacağı yönündeki inancımın verdiği huzuru bozmuştu.

Çünkü o sırada, içimde sahici olmayan bir mutluluk doğmuştu ve şehvet tarafından, o arzunun tatmini tarafından, aşkın olanaksızlığını kanıtlamaya çalışmıştım. Etim buna ihanet ederken, ruhumla yapmaya çalıştığım şeyi, etim yerine getirmişti. Bir çelişkiyle yüz yüze gelmiştim. Çekinmeden kaba bir ifade ile söylersem, ben bana âşık olunamayacağına olan katı inanışımla aşkın hayalini kurmuş oluyordum; ancak son aşamada, aşkın yerine arzuyu koyup ferahlamıştım. Halbuki arzunun

kendisinin, benim varlığımın koşullarını unutmamı talep ederek, benim aşkıma tek engel olan yerde sevilemeyeceğime dair katı inancımı bırakmamı talep ettiğini anlamıştım. Ben arzunun daha belirgin bir şey olduğunu sanmıştım hep, onun kişiye hayal gördürme ihtiyacı duyuracağı hiç aklıma gelmemişti.

O günden sonra ruhumdan ziyade etim ilgimi çeker hale gelmişti. Ne var ki saf arzunun vücut bulmuş hali de olamamıştım, sadece bunun hayalini kuruyordum. Rüzgâr gibi olmak, diğerlerinin göremeyeceği ancak kendisinin her şeyi görebildiği bir varlık haline dönüşmek, hedefine usulca yaklaşarak hedefini tümüyle kucaklayıp sonunda onun en içlerine kadar işleyip gitmek... Sen, beden farkındalığı dendiğinde, sanırım cüsseli, belirsiz, sağlam bir 'nesne'yle ilintili bir öz farkındalığı hayal ediyorsun. Ben öyle değildim. Benim için tek bir beden, tek bir arzu olarak tamamlanmak, şeffaf, görünmeyen bir şey olmak demekti, diğer bir deyişle, rüzgâr gibi olmak.

Ancak yumru ayaklarım hemen beni durdurmaya gelir. Bir tek ayaklarım şeffaf olmuyor. Bunlar, ayaktan çok inatçı bir ruh gibi çünkü. Hatta şu bedenimden daha sağlam bir 'nesne' olarak varlar.

Bir ayna kullanmadan kişi kendini göremeyeceğini düşünür ama sakat olmak demek her zaman burnunun ucunda bir ayna olması gibi bir şeydir. O aynaya günün her saati bütün bedenim yansır. Unutmak olanaksızdır. Bu yüzden de bu dünyada insanlara huzursuzluk veren şeylerin bana çocuk oyuncağı gibi görünmesi çok normal. Huzursuzluk yoktur bende. Benim bu şekilde olmam, güneş ve dünyanın var olması, güzel kuşlar ve çirkin timsahların var olmasıyla aynı biçimde tartışmasız bir gerçektir. Dünya, mezar taşı kadar sabittir.

Huzursuzluğun olmayışı, ayak bağımın olmaması, benim özgün yaşam tarzımın temeliydi. Yaşamımın ama-

cı nedir? Kişi bu soru karşısında huzursuzluğa kapılıp intihar bile edebilir. Ancak bu benim için bir şey ifade etmiyor. Yumru ayaklı olmak benim yaşamımın çıplak gerçeği, nedeni, amacı, gayesi; yaşamın ta kendisi. Sadece var olmak bile benim için yeter de artar bile. Zaten her şeyden önce, insanın varoluşuyla ilgili hissettiği huzursuzluk yaşamını doyasıya yaşamadığı düşüncesinden doğan şımarıkça bir tatminsizlikten ileri gelmiyor mu?

Kasabamızda kendi başına yaşayan yaşlı, dul bir kadın dikkatimi çekmeye başladı. Altmış yaşında olduğu söyleniyordu, bazıları ise daha yaşlı olduğunu söylüyordu. Babasının cenaze töreni sırasında, onun evine babamın yerine kutsal sutraları okumak için gönderilmiştim. Tek bir akrabası gelmemişti, sunakta sadece bu yaşlı kadınla ben vardık. Sutraları okumayı bitirince bana diğer odada yeşil çay ikram etti. Sıcak bir yaz günü olduğundan, 'Yıkanabilir miyim?' diye ricada bulundum. Yaşlı kadın, çıplak kalmış bedenimden aşağıya su döktü. Ayağıma üzgün üzgün baktığında aklıma bir plan geldi.

Odaya geri döndüğümüzde bir yandan bedenimi kurularken bir yandan da ciddi bir havayla konuşmaya başladım. Doğduğumda, annemin rüyasına Buda girmiş, 'Bu çocuk yetişkinliğe eriştiği zaman, onun ayağına yürekten tapan kişi cennette yeniden doğacak,' diye buyurmuş, diye anlattım. Yaşlı, dindar kadın beni dinlerken tespihini çekiyor ve dosdoğru gözlerimin içine bakıyordu. Ben gelişigüzel bir şekilde sutraları okuyup tespihi doladığım elimi göğsümde birleştirmiş, bir ceset gibi çırılçıplak halde sırtüstü uzanmıştım. Gözlerim kapalıydı. Dudaklarımı oynatarak hâlâ sutraları mırıldanıyordum.

Gülmemek için nasıl çabaladığımı hayal edebilirsin. İçimden kahkahalar taşıyordu. Ve bu bir rüya değildi. Yaşlı kadının sutraları okurken ayağıma taptığını biliyordum. Bense sadece ayağıma tapınıldığını düşünüyordum

ve bu saçma durum öyle komiğime gidiyordu ki nefesim kesilmiş bir haldeydim. Yumru ayak, yumru ayak; tek düşündüğüm buydu, sadece ayağımın korkunç şekli canlanıyordu zihnimde. Bu son derece korkunç halin içine doğmuş olmam. Bu vahşi bir kaba güldürüydü. Ara sıra ayağıma doğru secdeye varan yaşlı kadının saçı ayağımın tabanına değince hissettiğim gıdıklanma olayı daha da gülünç kılıyordu.

Daha önce, o güzel bacaklara dokunup birlikte olmayı beceremediğim zamandan beridir arzuyla ilgili olarak yanlış hisler içinde olduğumu düşünüyordum. Neden derseniz, o sırada bu çirkin tapınmanın tam ortasında aslında fiziksel olarak tahrik olduğumun da farkına varmıştım. Kendimi herhangi bir şekilde hayal etmeden hem de! Bu son derece insanlık dışı şartlar altında hem de!

Yattığım yerden doğruldum ve kadını birdenbire geriye ittim. Yaşlı kadının bu hareketime hiç şaşırmamasını tuhaf bulacak zamanım bile olmadı. Yaşlı dul kadın onu itip düşürdüğüm yerde yatıyordu, gözlerini sımsıkı kapatmış, sutra okumaya devam ediyordu.

İşin tuhafı o sırada yaşlı kadının ezberden okuduğu sutra 'Büyük Merhamet Darani'nin ilk bölümüydü. Okuduğu kısmı net bir şekilde hatırlıyorum.

İki ikii. Şino şinoo. Orasan. Furaşiri. Haza hazaa furaşayaa.

Senin de bildiğin gibi, bu bölümün 'yorumu' şöyledir:

Sana sunuyoruz, sana sunuyoruz. Açgözlülük, öfke ve aptallık; üç zehir ortadan kaldırıldığında saf ve kusursuz olanın ta kendisini.

Önümde gözleri kapalı, altmış yaşında bir kadın vardı, güneşten yanmış yüzünde hiç makyaj yoktu ve sanki beni bekliyordu. Ereksiyonum zerre kadar azalmamıştı. Ve bu kaba güldürünün en absürd yeriydi; farkında olmadan *içine çekilmiştim.*

'Farkında olmadan' gibi edebî şeyler söylememeyim. Ben her şeyi görmüştüm. Cehennemin rengini, her yerini dip köşe, açıkça görmüştüm. Dahası, tam bir karanlığın içindeyken!

Yaşlı dul kadının buruşuk yüzü ne güzeldi ne de kutsal. Aksine çirkinliği ve yaşlı oluşu, herhangi bir hayali barındırmayan benim içsel durumuma değişmez bir doğrulama getiriyor gibiydi. Çok güzel bir kadının yüzüne pek de hayal kurmadan bakıldığında, onun yüzünün bu yaşlı kadının yüzüne dönüşmeyeceğini kim söyleyebilir? Benim yumru ayaklarım ile onun yüzü... Öyle tabii; kısacası gerçeği görmek benim fiziksel olarak heyecanlanmamı sağlamıştı. İlk defa içten bir duyguyla birlikte arzuma inanmıştım. Sorun, benimle hedefim arasındaki mesafenin ne kadar kısalacağı değildi, hedefimle aramdaki mesafeyi korumalıydım ki o benim için hâlâ bir hedef olarak kalabilsin, bunu anlamıştım.

İnsanın hedefine bakması iyi bir şey. O sırada, orada duran ve aynı zamanda hedefe varmış olan sakatın mantığını, benim erotizm mantığımı keşfetmiştim; kesinlikle kararsızlığın uğramayacağı bir mantıktı bu. İnsanların karasevda diye adlandırdıkları 'mış gibi yapma' halini keşfetmiştim. Sihirli görünmez pelerin ve rüzgâra benzeyen arzunun birleşimi, benim için bir rüya değildi ve benim onu görmemle birlikte ben de tümüyle görülmek durumundaydım. Yumru ayaklarımla kadınlarımı, o sırada dünyanın dışına fırlatmıştım. Yumru ayaklarım da, kadın da benden eşit uzaklıktaydı. Gerçek oradaydı; arzu bir görüntüden öte bir şey değildi. Ona bakan ben de, bu görünme halinin içine durmaksızın düşerken, görülen gerçekliğe karşı cinsel boşalma yaşıyordum. Çarpık ayaklarım, kadınlarım kesinlikle birbirine temas etmiyor, hiçbir şekilde bir araya gelmiyordu, karşılıklı olarak dünyanın dışına atılmış haldeydiler... Arzu, sınırsız

bir şekilde içimde yükseliyordu. Çünkü o güzel ayaklar ile benim çarpık ayaklarım birbirine sonsuza dek dokunamayacaklardı.

Düşünme tarzımı anlamakta zorlanıyor musun? Açıklama gerekiyor mu? Ama benim bundan sonra rahatlayıp 'aşk olanaksızdır' diye inanır hale gelmemi sen de anlıyor olmalısın artık. Huzursuzluk yok. Aşk da yok. Dünya sonsuza değin durmuş, aynı zamanda da varılacak yere varılmış gibi. Bu dünyayı özellikle 'bizim dünyamız' diye açıklama gereği var mı? Yani bu dünyadaki 'aşk'la ilintili yanılsamayı tek bir cümleyle tanımlayabilirim. Bu, görünmenin gerçekliğe katılma çabası yanılsamasıdır. Şimdi ben, kesinlikle sevilemeyeceğime dair katı inanışımın, insan varlığının temel durumu olduğunu anladım. İşte, bu benim bakirliğimi yitirişimin detayları."

Kaşivagi konuşmasını bitirdi.

Onu büyük bir dikkatle dinlemiştim, nihayet derin bir soluk alabildim. Anlattıklarına kendimi kaptırmış, o âna dek hiç aklıma gelmeyen bir düşünce tarzıyla karşılaşınca elde olmadan bir acı duymuştum. Kaşivagi konuşmasını bitirdikten biraz sonra sanki bahar güneşinin ışıkları etrafımda yeniden uyanmış, parlak yoncaların taze yaprakları ışıldamaya başlamıştı. Arka bahçedeki basketbol sahasından yeniden bağırtılar gelmeye başlamıştı. Ancak bunların hepsi aynı bahar öğleden sonrasında olmasına karşın, her birinin ayrı ayrı anlamı olduğunu düşünmüştüm.

Suskun kalmayı başaramadığımdan, söze başlamak için kekeleyerek de olsa saçma bir şeyler dedim.

"O halde sen o günden beri yalnızsın, öyle değil mi?"

Kaşivagi yine nezaketsiz bir şekilde duymamış gibi yapıp bana aynı şeyleri yineletti. Ancak cevabında belli belirsiz bir yakınlık vardı.

"Yalnız mı? Neden yalnız olacakmışım ki? Bundan sonra beni daha yakından tanıdıkça anlarsın neler olduğunu."

Öğleden sonraki ders başlama zili çaldı. Ayağa kalkacak oldum; Kaşivagi hâlâ yerde oturuyordu, giysimin kolundan sıkıca kavrayıp çekti beni. Zen okulunda giydiğim formayı giyiyordum; biraz elden geçirilmiş ve sadece düğmeleri yenilenmişti; kumaşı eski ve yıpranmıştı. Dahası, bedenime tam oturuyor, zaten zayıf olan vücudumu daha da küçük gösteriyordu.

"Şimdiki ders Çince değil mi? Çok sıkıcı. Derse girmek yerine gezelim haydi."

Kaşivagi, böyle dedikten sonra vücudunu önce parça parça edip sonra da yeniden bir araya getirir gibi büyük bir gayret göstererek ayağa kalktı. Bir sinema filminde izlediğim devenin ayağa kalkışını anımsattı bu hareketi bana.

Daha önce hiç derslerimi asmamıştım ancak Kaşivagi'yi daha yakından tanımak istediğimden bu fırsatı kaçırmak istemedim. Ana kapıya doğru yürüdük.

Ana kapından çıkınca Kaşivagi'nin tamamıyla kendine özgü yürüyüş tarzı birden dikkatimi çekti ve utanma duygusuna yakın bir şey hissettim. Benim bu şekilde, dünyadaki herkes gibi Kaşivagi'yle birlikte yürümenin utanç verici olduğunu düşünmem tuhaftı.

Kaşivagi, bana utancımın nedenini açıkça gösterdi. Aynı zamanda da beni yaşama itti. Benim bütün yüz kızartıcı duygularım, yüreğimdeki bütün kötülük onun sözleriyle sanki iyileşmiş ve bir çeşit diriliğe dönüşmüştü. Bu yüzden belki de, çakılların üzerine basarak, kırmızı kiremitli ana geçitten çıktığımızda, önümüzde görünen, bahar güneşiyle puslu Hiey Dağı'nı bugün sanki ilk kez görüyor gibi bir his içindeydim.

Adeta dağ da, çevremde uyumakta olan pek çok

şeyde olduğu gibi, anlamı yenilenmiş, baştan yaratılmış bir şey gibi belirdi. Hiey Dağı'nın zirvesi sivriydi ama eteğindeki sayısız tepecik havada asılı müzik notaları gibiydi. Alçak çatıların ötesindeki Hiey Dağı'na baktığımda dağın sadece yan taraflarındaki yükseltiler yakın ve net bir şekilde seçilebiliyordu; geri kalanı koyu, karanlık maviliğe gömülmüştü.

Otani Üniversitesi ana girişinin önünden geçen pek kimse yoktu, park edilmiş bisiklet de azdı. Kyoto İstasyonu önünden Karasuma tren hattına bağlanan yolda da tramvay sesi pek duyulmazdı. Caddenin karşı tarafında, üniversite arazisinde eski kapı direkleri, ana kapıdakilerle yüz yüze bakıyor, sol tarafta ise taze yaprakları ile *gingko* ağaç kümesi yer alıyordu.

"Arazide dolaşalım mı?" diye sordu Kaşivagi. Benden önce tramvay yolunu aşıp karşıya geçti. Tüm bedeni kuyu çarkı gibi şiddetle sarsılarak boş caddeyi hızla geçti.

Arazi çok genişti; dersi asmış ya da boş dersi olan öğrenciler uzakta gruplar halinde top oynuyorlardı, daha yakında ise beş-altı öğrenci maraton antrenmanı yapıyordu. Savaş biteli henüz bir-iki yıl olmasına rağmen gençler enerjilerini tüketecek yeni planlar yapıyordu. Tapınağın lezzetsiz yemekleri geldi aklıma.

Çürümekte olan salıncağa oturduk, oval sahada bize bir yakınlaşıp bir uzaklaşan maraton antrenmanındaki koşuculara baktık dalgın dalgın. Dersi bu şekilde asmak, insanın tenine yeni bir gömleğin değişi gibiydi, çevredeki güneş ve hafif esinti bu etkiyi bedenimde hissettiriyordu. Bir grup koşucu nefes nefese kalmış halde bize iyice yaklaştı; artık yoruldukları için ayak seslerinin ritmi bozulmuştu, sonra geride bir toz bulutu bırakarak yeniden uzaklaştılar.

"Ahmaklar," dedi Kaşivagi; o koşucular gibi koşamadığı, onlar gibi sağlıklı olamadığı için içerlediğini hiç his-

settirmeden. "Neyin nesi bu herifler? Biz sağlıklıyız mı demek istiyorlar? Öyleyse bile sağlıklı olduklarını insanlara sergilemenin ne anlamı var? Pek çok yerde spor gösterileri sergileniyor, değil mi? İşte tam da çöküşümüzün işareti. Gösterilmesi gereken şeyler hiç gösterilmiyor. Gösterilmesi gerekenler, idamlar! Neden idamlar halka gösterilmiyor?" diye sanki rüyadaymış gibi konuşmaya devam etti. "Savaş sırasında asayişin, insanların infazlarının sergilenmesiyle sağlandığını düşünmüyor musun sen de? İdamların halka açık uygulanmasının bitmesiyle insanların kana susamışlığının önüne geçileceği düşünülmüş olmalı. Çok aptalca bence, hava bombardımanından sonra cesetleri toplayan insanların hepsinin nazik ve neşeli yüz ifadeleri vardı.

İnsanları acılar, kanlar içinde görmek, onların haykırışlarını duymak kişiyi alçakgönüllü yapar; onu duyarlı, neşeli ve huzurlu kılar. Bizler, böyle zamanlarda asla zalim olamayız ve kana susamayız. Bizlerin birdenbire zalim olması, sözgelimi, böyle havanın açık olduğu bir bahar öğleden sonrasında, özenle biçilmiş otların üzerinde, yaprakların arasından sızan güneş ışığını tembel tembel izlerken, böylesi bir anda oluverir diye düşünmüyor musun sen de? Dünyadaki tüm kâbuslar, tarihteki tüm kâbuslar bu şekilde doğmuştur. Ancak açık gün ışığı altında, kana bulanmış, ıstırap içindeki insanın görüntüsü, kâbusa açık hatlarını verir, kâbusu şekillendirir. Kâbus bizlerin ıstırabı olmaktan çıkar, başkalarının şiddetli bedensel acısına dönüşür. Bu ne büyük bir kurtuluştur böyle!"

Ancak şimdi ben onun bu kanlı dogmatizminden ziyade (tabii ki onun da kendince bir çekiciliği vardı ama) bakirliğini yitirdikten sonraki yolculuğunu duymak istiyordum. "Yaşam" hakkında ona ciddi anlamda bel bağladığımdan daha önce de söz etmiştim. Sözünü kesip sorumu açıkça sordum.

"Kadınlar mı? Hımm. O zamanlarda, yumru ayaklı bir adamı sevebilecek bir kadını sezgiyle tamamen anlar hale geldim. Böyle kadınlar vardır. Yumru ayaklı adamları severler, belki de ömürleri boyunca gizli kalacak, onlarla beraber mezara gidecektir bu hisleri; bu tür kadınların yegâne sapkın zevki, yegâne rüyası budur.

Şimdi bir bakalım. Yumru ayaklı bir adamı seven bir kadın bir bakışta nasıl anlaşılır? Onlar çoğunlukla birinci sınıf güzelliktedirler, sivri burunları vardır ancak ağızlarında biraz gevşeklik vardır."

Tam o sırada bir kız bize doğru yürüyerek geldi.

Beşinci bölüm

Kız arazinin içinde yürüyor değildi. Arazinin dışında, konutların yanından geçen bir yol vardı. Yol, araziden altmış-yetmiş santim daha alçaktaydı. İşte orada yürüyordu.

Kız etkileyici bir İspanyol tarzı evden çıkmıştı. Evin iki bacası, yana meyilli kafesli pencereleri vardı. Geniş cam tavanlı bir serası olan bu ev, her şeyiyle kırılgan bir izlenim veriyordu ama besbelli ki ev sahibinin ısrarıyla çekilmiş, yolu geçip üniversite arazisine kadar uzanan tel örgü çit bu izlenimi bozuyordu.

Kaşivagi'yle ikimiz telin bitimindeki salıncaktaydık. Kızın yüzüne baktığımda hayrete düştüm. Bu asil yüz, Kaşivagi'nin bana anlattığı "yumru ayak sever" türden kadın tarifine birebir uyuyordu. Sonradan bu hayretimin aptalca olduğunu düşünsem de, Kaşivagi'nin belki de bu yüzü çok önceden görmüş olduğu ve onunla ilgili hayaller kurabilecek olduğundan şüphe ettim.

Kızın gelmesini bekledik. Baharın tüm güneş ışığının altında, uzakta Hiey Dağı'nın koyu mavi zirvesi görülüyor, kız bize doğru gittikçe yaklaşıyordu. Hâlâ az önce Kaşivagi'nin anlattıklarını etkisi altındaydım; yumru ayakları ile onun kadınının iki yıldız gibi birbirine dokunmadan gerçek dünyada birer nokta gibi var olmaları,

onun kendisinin "şeyler dünyası"na kesin bir şekilde arzularını gömmeyi başardığı mucizevi anlatısını, o anlatının verdiği etkiyi hâlâ hissediyordum. O sırada bulutlar güneşi kapattı, Kaşivagi'yle ikimizin ince bir gölgeyle sarmalandığımızı, bizim dünyamızın ansızın "şeyler dünyası"nın görüntüsüne maruz kaldığını düşündüm. Her şey grileşip belirsizleşti, benim varlığım da belirsizleşti. Hiey Dağı'nın mor zirvesi ile ağır ağır bize doğru yürümekte olan asil kız, sadece bu ikisi gerçek dünyada parlıyordu, gerçekten vardı sanki.

Kız sahiden de bize doğru yürüyordu. Ancak zamanın geçişi artan bir ıstırap gibiydi, kız bize doğru yaklaşıyordu yaklaşmasına ama bununla birlikte onunla hiçbir akrabalığı olmayan birinin yüzü, gittikçe net bir şekilde görünür hale geliyordu.

Kaşivagi ayağa kalktı. Kulağıma güçlü bir sesle fısıldadı: "Yürü haydi. Sana dediğim gibi yürü."

Yürümezlik edemedim. Kıza paralel halde, aynı yöne doğru, kızın yürüdüğü yoldan altmış-yetmiş santim kadar yüksekteki taş duvar boyunca yürüdük.

"Oradan atla!"

Kaşivagi, sivri parmaklarıyla beni sırtımdan itti. Alçak taş duvarın üzerinden geçip yola atladım. Altmış-yetmiş santimlik yükseklik aman aman bir şey değildi. Ancak benim ardımdan Kaşivagi korkunç bir sesle yanıma düştü. Yumru ayakları üzerinde duramayıp devrilmişti.

Aşağı bakınca siyah formasının arkasının dalgalandığını gördüm; orada yüzüstü yatarken insan gibi görünmedi gözüme, bir an için anlamsız, iri bir siyah nokta, yağmur sonrası yoldaki su birikintisi gibi göründü adeta.

Kaşivagi tam da kızın önüne yığılmıştı. Kız durakladı. Kaşivagi'ye kalkması için yardım etmek üzere yere diz çöktüğümde kıza baktım; havalı, yüksek burnu, hiç-

bir gevşeklik belirtisi göstermeyen dudakları, buğulu gözleri vardı; bunlara bakarken bir anlığına ay ışığı altında karşımda beliren Uiko'yu görüyorum sandım.

Uiko'nun görüntüsü hemen kayboldu, şimdi, henüz yirmi yaşını geçmemiş bir kız bana yukarıdan, küçümser bir şekilde bakıyordu ve yanımızdan geçip gitmek üzereydi.

Kaşivagi böyle durumlarda benden daha duyarlıydı. Birden bağırmaya başladı. Korkunç sesi, öğle vaktinde hiç kimsenin olmadığı konut caddesinde yankılandı.

"Taş kalpli! Beni böylece bırakıp gidiyor musun? Senin yüzünden bu hale düşmeme rağmen!"

Kız geri döndü, titriyordu. Kuru, ince parmak uçlarıyla, soluk yanaklarını tutuyordu. Bir süre sonra bana döndü ve sordu: "Ne yapabilirim?"

Kaşivagi başını kaldırıp kıza dikkatle baktı, sonra her sözcüğün üzerine basa basa konuştu:

"Ne yani, evinde hiç ilaç yok mu senin?"

Bir süre suskun kalan kız, arkasını dönüp geldiği yöne doğru yürümeye başladı. Ben Kaşivagi'yi yerden kaldırdım. Öyle ağırdı ki ayaklarının üzerine dikilesiye dek çor zorlandı, nefes nefese kaldı ancak omzuna dayanıp yürümeye başladıktan sonra son derece rahat bir şekilde hareket ettiğini gördüm.

Koşarak Karasuma durağına gidip tramvaya atladım. Tramvay Altın Tapınak'a doğru hareket edince, ancak o zaman rahat bir nefes aldım. Avuç içlerim terden sırılsıklamdı.

Kaşivagi'ye yardım edip onu İspanyol tarzı evin giriş kapısına kadar götürmüş, onu kızın arkasında bırakmıştım; içim korkuyla dolmuştu, ardıma bakmadan koşup kaçtım. Üniversiteye uğrayacak zamanım yoktu. Sessiz caddeyi koşarak geçtim. Eczanenin, şekerlemecinin,

elektrikçinin önünden koşarak geçtim. Rüzgârda pembe, kırmızı bir şeyin parladığını gözucuyla gördüğümü hatırladım, bu muhtemelen Tenrikyo'daki Kotoku Kilisesi'nin önünden geçerken gördüğüm, kara duvarın karşısındaki erik çiçeği desenli fenerlerdi ve kapının üzerinde asılı mor perdede de aynı erik çiçeği deseni vardı.

Bu kadar hızlı nereye koşuyordum, farkında değildim. Tramvay yavaş yavaş Murasakino'ya yaklaştıkça telaşlı yüreğimin beni Altın Tapınak'a götürdüğünü anladım.

Hafta içi olmasına rağmen, turist sezonu olduğundan Altın Tapınak ziyaretçilerle dolup taşmıştı. Kalabalığın arasından Altın Tapınak'ın ön kapısına doğru hızlı hızlı yürüyordum ki yaşlı rehber şüpheyle bana baktı.

İşte sonunda baharda toz duman ve çirkin kalabalıkla sarılmış Altın Tapınak'ın önünde dikiliyordum. Rehberin yüksek sesinin uğultusunda Altın Tapınak her zamanki güzelliğini bir parça gizliyor, aldırış etmez gibi görünüyordu. Sadece gölet üzerindeki gölgeler parlıyordu. Ancak belirli bir yönden bakılırsa, Bodhisattva'larla çevrili Amida Buda'nın olduğu Şoucuraygo resmindeki gibi, toz bulutları sanki resimdeki altın bulutlarmış gibi görünüyordu; aynı şekilde Altın Tapınak da tozun içinde puslu haliyle rengini atmış boyaya, aşınmış bir desene benziyordu. Bu karmaşa ve gürültünün, tapınağın ince sütunlarından içeri süzülüp, beyazımsı gök tarafından emilip küçük Kukkyoço ve tepesindeki Anka kuşuna kadar ulaşarak bir şekilde seyrelmesi hiç de tuhaf değildi. Bu yapı, sadece orada var olmakla bile kontrolü elinde tutan bir güç, düzenleyen bir güçtü. Etrafın gürültüsü arttıkça batıdaki Sosey bir yana, üst katına doğru giderek incelen Kukkyoço'yu alan Altın Tapınak, bu asimetrik, hassas bina, çamurlu suyu temiz suya dönüştüren bir filtre gibi işlev görüyordu. Ziyaretçilerin fısıltılarını red-

dediyor değildi Altın Tapınak, bu sesler esip geçmenin kolay olduğu sütunların arasından içeri sızıyor, sonunda sükûnetin ve netliğin bir parçası olana dek filtreleniyordu. Ve Altın Tapınak, üzerinde hiçbir kıpırtı olmayan bir gölün üzerindeki yansımalar neyse yeryüzü üzerinde o da aynını başarıyordu.

Yüreğim sakinleşmiş, korkularım çekip gitmişti. Benim için güzellik denen şey böyle bir şey olmalıydı. Güzellik beni yaşamdan alıyor ve ondan koruyordu.

"Benim yaşamım da Kaşivagi'ninki gibi bir yaşam olacaksa, koru beni. Çünkü buna dayanabileceğimi hiç sanmıyorum," diye dua edecektim neredeyse.

Kaşivagi'nin öne sürdüğü, benim önüme serdiği yaşamda doğallık eksik olduğu gibi Altın Tapınak'ınki gibi yapı güzelliği de noksandı, deyim yerindeyse acı veren bir tür spazmdan başka bir şey değildi. Beni çekenin de bu olduğu ve kendi yönümü oraya sabitlediğim de bir gerçekti ancak öncelikle dikenlerle dolu yaşamın kıymıklarıyla elimin kana bulanmasından ürküyordum. Kaşivagi içgüdü ve aklı aynı oranda küçümsemekteydi. Acayip şekilli bir top gibi, onun varlığının ta kendisi de yuvarlanıyor, gerçekliğin duvarını yıkmaya çalışıyordu. Bunu tek bir eylem olmaksızın yapıyordu. Özetle onun öne sürdüğü yaşam bilinmeyen bir kostümdü, bizleri aldatan gerçekliği yıkıp yeniden biraz da olsa bilinmeyini dahil etmeye çalışan dünyayı temizlemek için tehlikeli bir kaba güldürüydü. Bunları söylememin nedeni, daha sonra bir gün, onun evinde gördüğüm bir posterden ileri geliyordu.

Bu, bir turizm şirketi tarafından yaptırılmış Japonya Alpleri'nin posteriydi; taşbaskıydı, mavi gökyüzüne yükselen beyaz dağ zirvesinde, "Sizi bilinmeyen bir dünyaya davet ediyoruz" cümlesi basılıydı. Kaşivagi, berbat kırmızı mürekkepli fırçayla bu cümle ve dağın zirvesinin

üzerini çaprazlamasına çizmiş, hemen yanına onun çarpık ayaklarını anımsatan elyazısıyla, "Bilinmeyen bir hayata tahammülüm yok" yazmıştı.

Ertesi gün okula giderken Kaşivagi için endişeliydim. Önceki gün onu bırakarak kaçıp geri döndüğümü hatırlayınca bunun hiç de arkadaşça bir şey olmadığını düşünüyor, öte yandan ona karşı pek de sorumlu hissetmiyordum kendimi. Sadece bugün onu sınıfta göremezsem diye endişe ediyordum. Ne var ki ders başlamak üzereyken Kaşivagi'nin her zamanki gibi, anormal yürüyüş tarzıyla, kurumla içeri girdiğini gördüm.

Teneffüste hemen Kaşivagi'nin kolundan tuttum. Böyle kaygısızca hareket etmek benim için ender bir şeydi. Kaşivagi dudağının kenarıyla hafifçe gülümsüyordu, koridora kadar bana eşlik etti.

"Yaran iyi mi?"

"Yaram mı?" Kaşivagi, bana acır gibi bir ifadeyle gülümsedi. "Ben ne zaman yaralandım ki? Sana yaralandığımı düşündürecek bir rüya falan mı gördün?"

Dedikleri karşısında afallamıştım. Benimle yeterince alay ettikten sonra sırrını açıkladı:

"O bir oyundu. O yola düşme alıştırmasını defalarca yaptım ben, sanki kemiğim kırılmış gibi, becerikli bir şekilde devrilme numarasını. Kızın aldırış etmeden yürümeye devam edeceğini hesaba katmamıştım. Ancak sonrasında olanları görmeliydin. Kız bana âşık olmaya başladı bile. Yanlış söyledim. Demek istediğim, kızın benim yumru ayaklarıma âşık olduğu. Kendi elleriyle ayaklarıma tentürdiyot sürdü."

Pantolonunun paçasını sıyırdı ve koyu sarı renge boyanmış tenini gösterdi.

Şimdi onun hilesini anlamıştım. Kasten öylece yolun ortasına düşmesi, kızın dikkatini çekmek içindi ama aynı zamanda kendini yaralanmış gibi göstererek aslında

yumru ayaklarını gizlemeye de çalışmamış mıydı? Ancak bu şüphem onu aşağılamama değil aksine ona duyduğum yakınlığı artıran bir tohum atılmasına neden oldu. Onun felsefesindeki hileleri gördükçe onun yaşama karşı samimiyetini daha net olarak hissediyordum ve evet, son derece ergen bir histi bu.

Tsurukava, Kaşivagi'yle arkadaşlığımızı onaylamıyordu. Arkadaşça, içten uyarılarda bulundu ama ben bundan rahatsız oldum. Yetinmedim, kendisinin iyi arkadaşlar edinebileceğini ancak benim ancak Kaşivagi'yı bulabildiğimi söyleyecek kadar ileri gidip karşı çıktım ona. O sırada Tsurukava'nın bakışında gördüğüm, söylemekle söylememek arasında kaldığı üzüntüsünün rengini sonraları büyük bir pişmanlıkla hatırlayacaktım.

* * *

Mayıs geldi. Kaşivagi, hafta sonu kalabalığından kaçıp hafta içi gündüz okulu asarak Araşiyama'ya gezme planı yaptı. Tam da karakterine uygun biçimde, eğer hava açık ve güneşli olursa gitmeyeceğini, bulutlu, kapalı olursa gideceğini söyledi. Kendisi İspanyol stilindeki evdeki genç kızla birlikte gideceğinden benim için de kaldığı pansiyondan bir kız ayarladı.

Normalde Randen adı verilen Keyfuku tren hattının Kitano İstasyonu'nda buluştuk. Mayıs ayı olmasına rağmen o gün şans eseri, bulutlu ve kasvetli bir hava vardı.

Tsurukava, ailevi bir sorundan ötürü bir hafta kadar önce izin alıp Tokyo'ya gitmişti. Tsurukava kesinlikle ispiyoncu biri değildi ama sabah onunla üniversiteye geldikten sonra okulu asmanın vereceği kötü histen kurtulmuş oldum böylece.

Geziye gelince, o gezinin bendeki hatıraları acı verici. Hepimiz genç olmamıza karşın bütün günümüze

gençliğin getirdiği karanlık, sinirlilik, rahatsızlık ve nihilizm damga vurmuştu diye düşünüyorum. Kaşivagi'nin de bunları tahmin ettiğine, havanın o denli kasvetli olduğu o günü özellikle seçtiğine şüphe yoktu.

O gün rüzgâr güneybatıdan esiyordu, aniden şiddetini artıracak diye düşünürken bir anda diniyor, çok geçmeden yeniden insanı rahatsız edecek kadar kuvvetli esmeye başlıyordu. Gökyüzü kapalıydı ancak güneş arada bir görünmüyor da değildi. Bulutların bazıları, sanki bir kadının kat kat giydiği kıyafetlerinin altında belli belirsiz ayrımsanan memeleri gibi beyaz beyaz parlıyordu; daha ötelerde ise beyazlık fark edilmez hale geliyordu, güneşin yeri belliydi ama o da hemen bulutlu gökyüzüyle birlikte koyu gride eriyip gidiyordu.

Kaşivagi verdiği sözü tutmuştu. Dediği gibi iki genç kızla birlikte bilet gişe kapısında göründü.

Kızlardan biri gerçekten de o günkü kızdı. Havalıydı, kalkık burnu, gevşek dudaklarıyla güzel bir kızdı; ithal kumaştan dikilmiş bir kıyafet giymiş, omzuna da su termosunu asmıştı. Onun yanındaki Kaşivagi'nin pansiyondan getirdiği şişman kız ise hem kıyafetleri hem de görünüşüyle ondan daha bayağı duruyordu. Sadece küçük çenesi ve birbirine iliklenmiş gibi görünen dudakları kızlara özgü bir çekiciliğe sahipti.

Eğlenceli olması gereken gezi havası hareket halindeki trende şimdiden bozulmuştu. Ne dediklerini tam duyamıyordum ama Kaşivagi ve kız durmadan tartışıyorlardı, kız arada bir gözyaşlarını engellemek için dudaklarını ısırıyordu. Pansiyondan gelen kız, tüm olanlara ilgisiz halde oturmuş, popüler bir şarkının sözlerini mırıldanıyordu. Birden bana dönerek konuşmaya başladı:

"Evimizin yakınında çok güzel bir *ikebana* ustası kadın yaşıyor, geçen gün bana hüzünlü, romantik bir hikâye anlattı. Savaş sırasında bu ustanın bir sevgilisi varmış.

Kara Kuvvetleri subay okulundaymış ve artık savaşa gitme zamanı gelmiş. Vedalaşmak için Nanzen Tapınağı'nda kısa bir süre buluşmuşlar. Aileleri birlikteliklerini onaylamıyormuş ama vedalaşmalarından bir süre önce kadının hamile olduğu anlaşılmış. Zavallı bebek ölü doğmuş. Subay bu duruma çok üzülmüş. Veda sırasında, 'En azından bir anne olarak senin sütünü içmek isterim,' demiş kadına, fazla vakitleri olmadığından hemen orada kadın sütünü bir fincan çay içine katmış ve içmesi için ona vermiş. Bundan bir ay sonra da o subay savaşta ölmüş. O günden sonra da kadın aşkına sadık bir şekilde yaşamış ve bir daha kimseyle birlikte olmamış, tek başına hayatını sürdürmüş. Hem de çok genç ve güzel olmasına rağmen."

Kulaklarıma inanamamıştım. Savaş sonuna doğru Nanzen Tapınağı'nın girişindeki üst kattan Tsurukava'yla birlikte gördüğümüz o inanılması güç sahneydi bu. Kıza bu hatıramdan söz etmekten özellikle kaçındım. Eğer o gün gördüklerimizden söz edersem, bu konuşmayı dinlediğim sıradaki hislerim, o zamanki gizemli hislere karşı ihanet etmiş olacaktı; ancak bundan söz etmeyerek onun anlattıklarının sırlarına ermek bir yana, aksine gizemi ikiye katlayıp onu daha da yoğunlaştırdığımı hissettim.

Tren o sırada Narutaki dolaylarındaki büyük bambu ağaçlarının yanından geçmekteydi. Bambu yaprakları mayıs ayının etkisiyle sarıya dönmeye başlamıştı. Dalları hışırdatan rüzgâr, kurumuş yaprakları korunun üzerine savuruyordu ama bambu ağaçlarının alt tarafları bundan hiç etkilenmiyor gibiydi, iç içe geçmiş halde kalın birleşme yerleri birbirine karışmış, sessizce duruyorlardı. Yalnızca tren geçerken yakındaki bambu ağaçları eğilip sallanıyordu. Aralarındaki genç ve parlak bir bambu ağacı dikkatimi çekti. Acı çeker gibi eğilmiş halinde tuhaf ve büyüleyici bir yan vardı; onu gördüm, sonra uzaklaştı ve gözden kayboldu.

Araşiyama'ya ulaştık, Togetsu Köprüsü'ne kadar geldiğimizde o güne kadar hiçbirimizin fark etmediği, Prenses Kogo'nun mezarını gördük. Tayra no Kiyomori'den kaçıp Sagano'ya gizlenen Kogo'yu bulmak üzere imparatordan emir alan Minamoto no Nakakuni onun kaldığı yeri, mehtaplı bir gecede çok derinden duyulan *koto*[1] melodisini izleyerek bulur. Çaldığı parçanın adı, "Kocanın Aşkını Düşünmek" idi. Noh oyunu *Kogo*'daki sahne şöyleydi: "Ay ışığı özlemiyle dolup ortaya çıkınca Horin'e vardı, o anda *koto*'nun melodisini duydu. Bu ses dağ zirvelerinden esen rüzgâr mıydı yoksa çamların arasından mı geliyordu, anlamadı. Kadına çaldığı parçanın adını sorunca, 'Kocanın Aşkını Düşünmek' cevabını aldı. Çok sevindi, bu bir işaretti, demek ki bu kadın kocasını seviyordu." Kogo, yaşamının kalanını Sagano'da geçirdi ve İmparator Takakura'nın günahlarından arınması için dua etti.

Mezar dar bir yolun sonundaydı, büyük bir akçaağaç ile kurumuş, yaşlı bir erik ağacının arasında küçük bir mezar taşından oluşuyordu sadece. Kaşivagi'yle ikimiz, dindar kadının ruhuna dua okuduk. Kaşivagi'nin kutsal sutraları okurken son derece ciddi sesi, küfreder gibi okuyuş tarzı bana da bulaştı ve ben de oradaki öğrencilerin burunlarından hımlayarak söyledikleri gibi, ateşli bir halde okudum. Bu kısa dua okuması algılarımı açmış ve kendimi canlı hissettirmişti.

"Asil mezar dedikleri bu şey, kırık dökük bir şeymiş ya," dedi Kaşivagi. "Siyasi erk sahipleriyle varsıllar geride muhteşem mezarlar bırakır. Görkemli mezarlardır bunlar. Bu herifler yaşarken hiç hayal gücüne sahip olmadıklarından mezarlarını da doğal olarak hayal gücünden yoksun insanlar inşa eder. Asilzadeler yalnızca kendileri

1. Bir kutunun üzerine serilmiş on üç telden oluşan ve iki elle çalınan, Japonya'ya özgü bir müzik aleti. (Y.N.)

ve başkalarının hayal gücüyle yaşadıklarından mezarları da böyle, hayal gücünü kullanmak yerine, elden gelen bu kadarı halinde kalır. Bu da bence acınası bir şeydir. Öldükten sonra bile başkalarından hayal gücü dilenmeye devam etmek zorundadırlar çünkü."

"Asilzadelerin sadece hayal gücünde mi var olduklarını söylüyorsun?" diye neşeli bir şekilde konuşmaya girdim. "Senin dediğin gerçeklikle asilzadelerin gerçekliği arasındaki fark nedir peki?"

"İşte budur," dedi Kaşivagi, yosun tutmuş mezar başına avuçlarıyla vurarak, "taş ya da kemik, insan öldükten sonra geri kalan cansız parça."

"Tam anlamıyla bir Budist görüş bu, değil mi?

"Bunun Budizmle ne ilgisi var? Asalet, kültür, insanların estetik olarak düşündüğü şeyler, tüm bunların gerçekliği bereketsiz ve cansızdır. Ryoan Tapınağı sadece taştan oluşmuyor mu? Felsefe ve sanatın kendisi de taşlardan oluşur. İnsanın tek sahici ilgisi de duygular değil siyasettir. İnsanlar kendi kendilerini dar boğaza sokan canlılardır."

"Cinsel istek hangisine girer peki?"

"Cinsel istek mi? Arada bir yerdedir sanırım. İnsanla taş arasında gidip gelen o muhteşem döngü, ruh ebelemesi gibi."

Onun dile getirdiği güzellik fikrine derhal karşı çıkmak istedim ama bu tartışmadan sıkılan iki kız patikaya geri girdiler, biz de peşlerinden gittik. Patikadan Hozu Nehri'ne bakınca tam da Togetsu Köprüsü'nün kuzeyindeki barajda olduğumuzu anladık. Nehrin öte yanında Araşiyama kederli bir yeşillikle kaplı olmasına rağmen nehrin sadece o bölümünde su canlı, beyaz bir köpükle akıyordu ve suyun sesi tüm alana yayılıyordu.

Nehirde çok sayıda kayık yüzüyordu. Ancak biz nehir boyunca yürüyüp yolun sonundaki Kameyama

Parkı'nın kapısından içeri girince etrafa saçılmış kâğıt çöplerinden başka bir şey göremedik, o gün parkta çok az ziyaretçi olduğunu anladık.

Giriş kapısından geriye baktık ve bir kez daha Hozu Nehri ile Araşiyama'nın taze yeşilliklerini gördük. Nehrin diğer tarafında küçük bir şelale vardı.

"Güzel manzara cehennemdir, öyle değil mi?" diye konuştu yine Kaşivagi.

Kaşivagi'nin bu deyiş tarzı her nasılsa bana gelişigüzel geldi. Yine de o manzaraya cehennemmiş gözüyle bakmaya çalıştım. Bu gayretim boşa gitmedi.

Gözümün önündeki taze yapraklarla kaplı, sessiz, sıradan manzarada bile cehennem titriyordu. Cehennem, gece ya da gündüz, herhangi bir zamanda, herhangi bir yerde bir kişinin düşünce ya da dileğine göre görünebilir gibiydi. Bizim onu keyfimize göre çağırdığımız yerde, o hemen orada var oluyor gibiydi.

13. yüzyılda Yoşino Dağı'na dikildiği söylenen Araşiyama'daki kiraz çiçeği ağaçlarının çiçekleri tamamen solmuş, dökülmüştü. Çiçek açma mevsimi geçtiğinde, çiçekler bu topraklarda sadece ölmüş güzel kadın adlarıyla anılırdı.

Kameyama Parkı'ndaki en büyük ağaçlar çam ağaçları olduğundan, burada ağaçların renkleri mevsimlerle değişmiyordu. Geniş, tepeli bir parktı, çam ağaçlarının her biri epey uzundu ve iğneli dalları çok yükseklerde başlıyordu. Sayısız çıplak çam iğnesi karışık şekilde birbirine dolanmış gibiydi, bu haliyle de parkın görüntüsü huzursuzluk veren bir his uyandırıyordu.

Yükseliyormuş gibi görünürken aşağıya inen geniş patika parkı çevreliyordu, orada burada ağaçların kök kalıntıları, çalılar ve küçük çam ağaçları vardı, büyük kayalığın beyaz yarısının toprağa gömülü olduğu yerde mor açelyalar iri çiçeklerini açmıştı. Bulutlarla kaplan-

mış göğün altında bu mor renk kötücül bir niyeti çağrıştırır gibiydi.

Küçük bir tepeye tırmanıp şemsiye biçimli çardağın altında dinlendik. Aşağıdaki eğimde bulunan bir salıncakta genç bir çift sallanıyordu. Olduğumuz yerden doğuya doğru açılan park tümüyle görülüyordu, batıda ise Hozu Nehri suları üzerindeki ağaçlar seçilebiliyordu. Salıncağın kesintisiz, diş gıcırdaması gibi sesi çardağa, bize kadar ulaşıyordu.

Kaşivagi'nin genç kız arkadaşı yanında getirdiği bohçayı açtı. Kaşivagi'nin yanımızda kumanya götürmemize gerek olmadığını söylemesi boşuna değildi demek. Bohçadan her birimiz için birer sandviç, hâlâ bulunması güç olan ithal tatlı çeşitleri, en son olarak da yalnızca işgalci kuvvetlere sağlanan ve karaborsa dışında elde edilemeyen Suntory viskisinden bir şişe çıktı. O zamanlarda Osaka, Kyoto ve Kobe'nin yer aldığı bölge karaborsa merkezi olarak anılıyordu.

Ben pek içemiyordum ama kız Kaşivagi'yle birlikte bana da kadeh uzatınca ellerimi birleştirip saygılı bir tavırla kadehi elime aldım. Kızlar ise mataradan yeşil çay içtiler.

Kız ile Kaşivagi'nin nasıl olup da bu kadar yakınlaştıklarına hâlâ akıl sır erdiremiyordum. Memnun edilmesi zor gibi görünen böyle bir kızın nasıl olup da Kaşivagi gibi yumru ayaklı ve çulsuz bir öğrenciyle arkadaş olduğunu anlamıyordum. Birkaç kadehten sonra, zihnimdeki bu soruya cevap verirmişçesine Kaşivagi söze başladı.

"Az önce trende tartıştığımızı gördün değil mi? Kızın ailesi onu hiç sevmediği bir adamla evlendirmekte ısrar ettiği için tartıştık. Kız zayıf karakter sergileyip hemen razı olmaya kalkışıyor. Bunun üzerine ben de bu evlilik planını tamamıyla bozacağımı söyleyip onu hem teselli hem de tehdit ediyordum işte."

Bunları kızın önünde anlatmasa iyi olurdu ama Kaşivagi sanki kız orada yokmuş gibi rahat bir şekilde konuşmuştu. Bunları duyan kızın yüz ifadesinde en ufak bir değişiklik olmadı. Zarif boynunda mavi porselen boncuklardan oluşan bir kolye vardı. Bulutlu gökyüzüne karşı gür siyah saçları onun fazlasıyla göze çarpan çehresini biraz yumuşatıyor gibiydi. Gözleri derin bir çukurda gibiydi, sadece gözleri bu yüzden ferah, çıplak bir izlenim veriyordu. Dudaklarının arasındaki hafif aralıktan, ince, keskin dişleri dizi dizi, kuru ve beyaz olarak görünüyordu. Bunlar, sanki küçük bir hayvanın dişleriydi.

"Acıyor! Acıyor!" diye bağırdı birden Kaşivagi, vücudunu öne eğip bacaklarını tutarak. Telaşla ona yardım edeyim diye hamle ettim ama Kaşivagi beni eliyle geri iterken aynı zamanda bana tuhaf ve alaycı bir şekilde baktı. Bunun üzerine elimi çektim.

"Acıyor! Acıyor!" diye Kaşivagi ciddi ve buyurgan bir ses tonuyla bağırdı. İstemeden yanındaki kızın yüzüne baktım. Kızın yüzünde fark edilir bir değişim olmuştu. Gözlerindeki sakinlik gitmiş, ağzı tir tir titremekteydi. Sadece o güzel, kalkık burnu olanlardan etkilenmemiş görünüyor ve yüzündeki diğer ifadelerle tuhaf bir zıtlık gösteriyordu. Yüzündeki uyum ve denge tamamıyla bozulmuştu.

"Özür dilerim! Özür dilerim! Hemen iyileştireceğim seni! Derhal!" Onun böyle utanmadan, yüksek sesle konuştuğunu ilk kez duyuyordum. Uzun, zarif boynunu uzatıp bir süre etrafı kolaçan ettikten sonra hızla çardakta taş zemin üzerine diz çöktü ve Kaşivagi'nin bacaklarına sarıldı. Yanağını onun ayaklarına dayadı ve o ayakları öptü.

Ben bir kez daha önceki gibi bir korkuya kapıldım. Diğer kıza baktım. O bakışlarını başka bir tarafa çevirmiş kendi kendine bir melodi mırıldanıyordu.

O sırada güneşin bulutları yarıp çıktığını görür gibi oldum, bu bir yanılsamaydı belki de. Ancak sessiz parkın tüm görünümünde bir farklılık oluşmuştu, etrafımızı çevreleyen berrak resimdeki çam ormanı, nehrin parlak yansıması, uzaktaki tepeler, kayaların beyaz dibi, orada burada açmış açelyalar, tüm bunlarla dolu manzarada uçtan uca küçük çatlaklar olmuş, tüm zemini kaplar hale gelmişti sanki.

Besbelli beklenen mucize gerçekleşmişti. Kaşivagi bağırmasını azaltarak kesti. Başını kaldırdı, başını kaldırınca da yine tuhaf ve alaycı bir şekilde baktı.

"Geçti! Çok garip. Acı başladığında sen bana bunu yapınca acı derhal geçiyor."

Sonra kızın saçlarını iki eliyle tutup yüzünü yukarı kaldırdı. Saçı tutulan kız, sadık bir köpeğin ifadesiyle Kaşivagi'nin yüzüne bakıp ona gülümsedi. Beyaz bulutlu ışık altında kızın yüzü, Kaşivagi'nin bir zamanlar anlattığı o altmış yaşındaki kadının yüzüyle aynı göründü bana.

Mucize yaratmayı başaran Kaşivagi neşelenmişti. Keçileri kaçırmış gibi neşeliydi. Yüksek sesle gülüp aniden kızı yerden kaldırdı ve onu öpmeye başladı. Gülüşleri tepenin dibindeki çam ağaçlarının dallarında yankılandı.

"Neden o kızla birlikte olmuyorsun?" diye sordu orada sessizce duran bana. "Onu özellikle senin için getirdim. Yoksa kekelersen sana güleceğinden mi korkuyorsun? Kekele! Kekele! Belki o da bir kekemeye âşık olur."

"Sen kekeme misin?" diye sordu kız, ilk kez fark ediyormuş gibi. "Neredeyse tüm sakatlar buraya toplanmış bugün."

Bu sözler beni derinden yaraladı, orada daha fazla duramazdım. Ne var ki kıza karşı hissettiğim öfke, bir tür baş dönmesiyle birlikte aniden, tuhaf bir şekilde ona karşı bir arzuya dönüştü.

"Ayrılıp ikişer ikişer bir yerlere gizlenelim. İki saat

sonra tekrar bu çardakta buluşuruz," dedi Kaşivagi, hâlâ bıkmadan salıncakta sallanan genç çifte bakarak.

Kaşivagi ve kızdan ayrılıp diğer kızla birlikte çardağın bulunduğu tepenin kuzeyine doğru inip sonra doğu tarafını takip eden hafif engebeli bayırı çıktık.

"Kendinde 'kutsal' bir şey varmış gibi hissettiriyor kıza; her zamanki numarası," dedi kız. Fena halde kekeleyerek sordum.

"Nerden biliyorsun?"

"Nerden mi? Ben de Kaşivagi'yle bir ilişki yaşadım çünkü."

"Şimdi aranızda bir şey yok ama değil mi? Çok rahat görünüyorsun."

"Rahatım. Onun gibi bir sakatla başka bir çare yoktu."

Bu sözler bu kez aksine beni cesaretlendirince sonraki soruyu rahatça sordum.

"Sen de onun sakat ayaklarını sevmiştin, değil mi?"

"Yok daha neler! Kurbağaya benzeyen o ayakları mı? Aslında onun gözlerini çok güzel bulurum ben."

Bu cevap üzerine yine cesaretimi yitirdim. Kaşivagi ne düşünürse düşünsün, kız onun farkında bile olmadığı bir yanını sevmişti ve ben de şimdi kendimle ilgili bir şeyin ayrımına varıyordum; hiçbir yanımın sevilemeyeceğini düşünen kibirli yanım, sevilecek güzel bir yanım olabileceğini reddediyordu.

Bayırın tepesine ulaştığımızda küçük, sessiz bir alana çıktık. Çam ve sedir ağaçlarının arasından Daimonji, Nyoigatake ve diğer dağlar net bir şekilde görülüyordu. Bambu çalılığı bu tepeden şehre doğru inen patikayı doldurmuştu. Çalılığın sonunda bir kiraz çiçeği ağacı vardı, henüz çiçekleri dökülmemişti. Bu çiçekler gerçekten geç mi açmışlardı acaba, diye düşündüm, kekeleyerek açtıkları için mi böyle gecikmişlerdi?

Yüreğimde bir bungunluk vardı ve midem kötü olmuştu. İçtiğim viskiden kaynaklanmıyordu bu. O an gelmişti; içimdeki arzu şiddetlenmiş, bedenimden ayrılan soyut bir form oluşturmuş, omuzlarıma inmekteydi. Sanki simsiyah, ağır, demirden bir makine gibi hissettiriyordu kendini.

Kaşivagi'nin nezaketten ya da kötü niyetten beni yaşamaya sevk etmesini takdir ettiğimi daha önce birkaç kez belirtmiştim. Ortaokuldayken önceden mezun olmuş bir öğrencinin kamasının kınını çizmiş olan ben yaşamın aydınlık tarafına katılmaya yetkili olmadığımın açıkça farkındaydım. Dahası, Kaşivagi yaşama ulaşabileceğim karanlık bir arka kapı daha olduğunu gösteren ilk arkadaşımdı. Bu ilk bakışta yıkıma götüren bir metot gibi görünse de, aslında alışılmadık kurnazlıkların sayısını çoğaltan, korkaklığı cesarete dönüştüren, kötü ahlak olarak andığımız şeyi yeniden saf bir enerji haline getiren, bir tür simya olarak anılsa yeridir. Bu aslında bir tür yaşamdır; ilerlemiş, yakalanmış, değişmiş ve yitmiş haliyle yaşam. Tipik yaşam denilemese de, yaşamın tüm işlevleri onda bulunmaktadır. Eğer bizim gözümüze görünmeyen yerlerdeki tüm yaşamların anlamsız olduğu önermesiyle karşılaşırsak, bu yaşamın, Kaşivagi'nin bana gösterdiği yaşamın diğer sıradan yaşamlara eşdeğer olduğunu giderek daha çok kabullenebilirdik.

Kaşivagi'nin bir tür sarhoşluktan azat olduğunu söyleyemezdim. Karanlık bir kabulleniş de olsa, kabullenişin kendisinde bir tür sarhoşluğun olduğunu çok önceden beri biliyordum. İnsanı sarhoş eden her şey, sonuçta alkol sayılırdı.

Oturduğumuz yerde rengi atmış, böcekler tarafından yenmiş süsen çiçekleri vardı. Yanımdaki kızın nasıl olup da benimle ilişkiye girmek istediğini anlamamıştım. Hangi dürtüsü bu kızı benim onu, bu çirkin ifadeyi özel-

likle kullanıyorum, "kirletmemi" istemeye yönlendiriyordu, anlamıyordum. Dünyada utanç ve nezaketle dolu teslimiyet de vardır mutlaka ama bu kız ellerimi alıp o küçük, tombul ellerinin üzerine koydu, sanki öğle uykusundaki birinin bedeni üzerine konmuş sinekler gibi.

Uzun öpüşme ve kızın yumuşak çenesine dokunmak beni tahrik etmişti. Bu çok uzun zamandır hayalini kurduğum bir şey olsa da, gerçeklik hissi hafif ve yüzeyseldi. Arzularım dolambaçlı bir yoldan ilerliyordu. Beyaz bulutlu gökyüzü, bambu korusunun hışırtısı, süsen çiçeği yaprağı üzerinde sürünen uğurböceğinin gayretli hareketi; tüm bunlar düzensiz bir halde, ayrı ayrı, oldukları gibiydiler.

Önümdeki kızı şehvetimin nesnesi olarak düşünmekten kaçınmaya çalıştım. Bunu da yaşam gibi düşünmeliydim. Bunu ilerleyişimin ve ele geçirmemin önünde bir engel olarak düşünmeliydim. Şimdi bu şansı kaçırırsam, yaşam bir daha bana asla uğramazdı. Bu düşünceler içinde, kekemeliğimin beni engellediği, ağzımı açamadığım zamanlardaki yüzlerce aşağılayıcı hatıra zihnime akın etti. Kararlı bir şekilde ağzımı açıp kekeleyerek de olsa bir şeyler deyip kendi yaşamımı sahiplenmeliydim. Kaşivagi'nin acımasız buyruğu, onun o utanmasız, "Kekeme! Kekeme!" diye bağırışı kulaklarımda yankılanıyor ve beni cesaretlendiriyordu. Nihayet elimi kızın eteğinin altına soktum.

O sırada Altın Tapınak gözümün önüne geldi. O asil, zarif ve hüzünlü yapı. Kopmuş altın varakları oraya buraya savrulmuş yapının görkemli cesedi. Yakın diye düşündüğünde uzaklaşan, hem yakın hem uzak olanaksız bir mesafede, her zaman açıkça süzülen Altın Tapınak göründü.

Bu yapı benimle amaçladığım yaşam arasına girmişti, başta bir minyatür resim kadar küçükken bakıkça

büyüdü, eskiden gördüğüm o zarif Altın Tapınak maketinin her şeyi içine alacak denli büyük olması gibi, beni çevreleyen dünyayı bir köşesinden diğerine kadar gömüp bu dünyanın tüm boyutlarını tam olarak doldurdu. Dünyayı sanki çok büyük bir müzik gibi doldurdu ve bu müziğin kendisi dünyanın tüm anlamını içermek için yeterliydi. Bazen bana karşı çok kayıtsız kaldığını, bazen benim dışımda yükseldiğini düşündüğüm Altın Tapınak şimdi beni tümüyle sarıyor, bu yapının içinde bana da yer veriyordu.

Kız uzağa, küçücük bir toz parçası gibi uçup gitti. Kız, Altın Tapınak tarafından reddedildiği sürece benim yaşamım da reddediliyordu. Sonsuz güzellikle sarmalanınca yaşama nasıl el uzatabilirdim ki? Güzelliğin açısından bakılınca da, onun da benden vazgeçmemi isteme hakkı var olmalıydı. Bir elin parmaklarıyla sonsuzluğa dokunup diğerleriyle yaşama dokunması olanaksızdır. Yaşama yönelik hareketin anlamı, bir âna yönelik sadakate söz vermek, o ânı durdurmayı başarma durumu olursa, muhtemelen Altın Tapınak bundan tümüyle haberdar olur, çok az bir süre bana karşı kayıtsızlığını bırakır, Altın Tapınak'ın kendisi o âna dönüşür, benim yaşamaya duyduğum güçlü isteğin boş oluşunu bana öğretmeye gelirdi. Yaşamda sonsuzluğa dönüşen an bizi sarhoş eder ama Altın Tapınak bunun önemsiz olduğunu biliyordu, bir âna dönüşmüş sonsuzluğu biliyordu çünkü; onun yaptığı buydu zaten.

Güzelliğin sonsuz varlığının aslında yaşamımızın önünü kestiği, bizi zehirlediği durumlar tam da böyle zamanlardı. Yaşamın bizlere parmaklıklar arasından gösterdiği anlık güzellik, böylesine bir zehir karşısında çaresizdi. Zehir bir anda ezip tahrip eder ve sonunda yaşamı viraneliğin açık kahverengi parıltısı altında sergiler.

Altın Tapınak'ın bu hayali tarafından tamamıyla ele geçirilmem kısa sürdü. Kendime geldiğimde Altın Tapı-

nak artık gizlenmişti. O artık Kinugasa'nın kuzeydoğusunda dikilen bir binadan başka bir şey değildi ve onu olduğum yerden görmem olası değildi. Altın Tapınak'ın beni kabul ettiği ve kucakladığı hayali kaybolmuştu. Ben Kameyama Parkı'nın tepesinde uzanmıştım, çevremde çimenler, çiçekler vardı, böceklerin monoton kanat çırpma sesleri ve şehvetle yayılmış bir kız vardı sadece.

Kız benim aniden ürkeklik göstermem karşısında yerinde doğrulup oturdu ve boş gözlerle bana baktı. Kalçasını döndürüp bana arkasını döndü, cebinden çıkardığı el aynasına baktı. Hiçbir şey söylemese de beni küçümseyişi, kimonoya batan güz pıtrakları gibi, derimin içine, en derine battı sanki.

Gökyüzü alçalmış gibiydi. Hafif yağmur damlaları etraftaki çimenlerin ve süsen çiçeklerinin yapraklarına çarpmaya başlamıştı. Alelacele yerimizden kalktık ve çardağa giden patikaya döndük.

* * *

Gezinin berbat bir şekilde bitmesinin de etkisi olmalı ama o günün bende son derece kasvetli bir izlenim bırakmış olmasının nedeni sadece bu değildi. O akşam tapınakta yatağa gitmeden önce başkeşişe Tokyo'dan bir telgraf gelmiş ve telgrafın ilettiği haber bütün tapınağa duyurulmuştu.

Tsurukava ölmüştü. Telgrafta basitçe bir kazada öldüğü yazıyordu, sonradan öğrendiğimize göre olay şöyle olmuş: Bir önceki gece, Tsurukava, Asakusa'da amcasının evindeki yemek davetine katılmış ve pek de alışık olmadığı halde çok sake içmiş. Dönerken, istasyon yakınında birden yan caddeden çıkan kamyonun altında kalmış, kafatası kırılmış ve orada hemencecik ölmüş. Şoke olan ailesi Rokuon Tapınağı'na haber vermeyi ancak ertesi gün akıl edebilmişler.

Babamın ölümünde dökmediğim gözyaşını Tsurukava için döktüm. Neden derseniz, Tsurukava'nın ölümüyle beni sarmalayan sorunlar arasındaki bağ, babamla kıyasladığımda bana çok daha yakındı. Kaşivagi'yle tanıştığımdan beri Tsurukava'yı epey ihmal etmiştim, onu kaybedince de anlamıştım ki benimle parlak gün ışığının olduğu dünyayı bağlayan tek ip, onun ölümüyle kopmuştu. Ben, kaybolan gün ışığı, kaybolan parlaklık ve kaybolan yaz için ağlıyordum.

Tokyo'daki ailesine başsağlığına hemen gitmeyi istiyordum ancak param yoktu. Başkeşişten aldığım harçlık, aylık topu topu 500 yendi. Annem yoksuldu. En iyi olasılıkla bana yılda birkaç kez 200-300 yen gönderebiliyordu. Babamın tapınağındaki işleri halledip Kasagun'daki amcamın yanına giderek orada yaşamaya başlamasının nedeni, tapınak müritlerinin bağışladığı aylık 500 yen ve belediyenin verdiği azıcık yardım parasıyla geçinemeyecek olmasıydı.

Tsurukava'nın ölü bedenini görmeden, cenazesine katılmadan onun öldüğüne nasıl inanabilirdim ki? Bu soru içimi kemiriyordu. Bir zamanlar ağaç yapraklarından sızan güneşle parıldayan gömleğinin altındaki karnı şimdi alev alev yanıyordu. Onun gibi sadece aydınlık için yaratılmış ve sadece aydınlığa uygun olan bu çocuğun bedeni ve ruhunun bir mezara gömüleceğini kim hayal edebilirdi? Onda zamanından önce öleceğine dair en ufak bir işaret bile yoktu ki, huzursuzluk ve üzüntüden doğuştan azattı, ölümle veya onunla ilintili tek bir öge bile yoktu ki onda. Ani ölümü belki de tam da bu yüzdendi. Safkan hayvanların yaşamlarının kırılganlığı gibi, Tsurukava'nın yaşamı saf içerikten oluştuğundan onun ölümünü önleyecek bir yol da yoktu. Durum böyle olunca da bana lanetlenmişçesine uzun bir yaşam vaat edilmişti.

Onun yaşadığı dünyanın şeffaf yapısı, benim için hep derin bir sır olmuştu ama ölümüyle bu sır daha da korkutucu bir şey haline dönüştü. O şeffaf dünyayı, tamamen şeffaf olduğundan görünmeyen bir cama çarpar gibi, yan yoldan çıkıp gelen kamyon parçalamıştı. Tsurukava'nın ölümünün hastalıktan olmadığı gerçeği tam anlamıyla bir metafor gibiydi, kazada ölmek basit bir ölümdü, onun kıyaslanamaz sadelikte olan yaşamının yapısına uygundu. Sadece bir anda gerçekleşen kısacık bir temasla onun yaşamı ölümüyle birleşti. Hızlı bir kimyasal reaksiyon gibi. Böylesine şiddetli bir yöntem olmasaydı, gölgesi olmayan bu tuhaf gencin kendi gölgesi ve kendi ölümüyle birleşemeyeceğine şüphe yoktu.

Tsurukava'nın dünyası, aydınlık duygular ve iyi niyetle doluydu. Rahatlıkla diyebilirim ki bu dünyanın öyle olmasının nedeni bir yanlış anlama ya da abartılı bir değerlendirme değildi. Onun bu dünyaya ait olmayan aydınlık kalbi, bir güç ve kuvvetli bir esneklikle destekleniyordu, bu olduğu haliyle onun hareketlerini düzenliyordu. Onun, benim karanlık duygularımı birer birer aydınlık duygulara çeviren yönteminde benzersiz bir kesinlik vardı. Onun aydınlığı benim karanlığımın her noktasını öylesine iyi karşılıyordu, benzer ve karşıt yönlerimizi öylesine detaylı şekilde gösteriyordu ki, bazen Tsurukava'nın benim yüreğimdekileri gerçekten deneyimlediğinden şüpheleniyordum. Ama öyle değildi! Onun dünyasının aydınlığı saf ve tek yönlüydü, bu haliyle de kendi detaylı sistemi meydana gelmişti, kesinliği ise şeytani olanın kesinliğine yakın olabilirdi. Bu gencin yorulmaz bedenindeki güç eğer sürekli olarak onun aydınlık, saydam dünyasını desteklemezse bir anda o dünya çökebilirdi. O son sürat koşuyordu. Ve bir kamyon o bedeni ezip geçti.

Tsurukava'nın insanlar üzerinde iyi izlenim bırak-

masının kaynağı olan neşeli görüntüsü ve kaygısız bedeni, artık bunlar yoktu, bu da beni insanların görünen yanlarıyla ilgili gizemli bir düşünceye sevk etti. Bir şeyin sadece gözlerimize göründüğü, sadece orada bulunduğu için böylesine parıltılı bir güce sahip olması çok inanılmazdı. Ruhun, varlığını bu denli yalın hissedebilmesi için bedenden ne kadar çok şey öğrenmesi gerektiğini düşündüm. Zen'in özünün hiçlik olduğu ve kişinin yüreğinin ne şekli ne de görüntüsü olduğunu bilmenin öz farkındalık olduğu söylenir. Ama hiçliği olduğu haliyle görmek kadar öz farkındalık yeteneği de muhtemelen yine şeklin çekiliğine karşı son derece keskin bir karşı koymaydı. Şekli ve hiçliği özgeci bir keskinlikle görmeyi başaramayan kişi nasıl olur da şekilsizlik ve görüntüsüzlüğü o denli açıklıkla görür ve anlayabilir? Böylece, Tsurukava gibi, sadece var olarak ışık saçan biri, gözle görünen, elle dokunulabilen biri, deyim yerindeyse yaşam için yaşam olarak adlandırılabilecek bu kişinin yitirildiği şu anda onun belirgin şekli ve görünmeyen şekilsizliği çok açık bir metafor olmuyor muydu; onun gerçek varlık hissi, şekilsiz nihilizmin son derece gerçek bir formuydu ve aslında o böylesi bir metafordan başka bir şey de değildi. Sözgelimi, nasıl ki Tsurukava ile mayısçiçeklerinin yan yanalığı uygun ve yerindeyse, onun mayıs ayındaki ani ölümü ile onun tabutuna mayısçiçeği konması da uygun ve yerindeydi.

Yaşamım herhalde Tsurukava'nın yaşamındaki sağlam sembolizmden yoksundu. Bu yüzden ona ihtiyacım vardı. Onunla ilgili en çok imrendiğim şey de, onun benimki gibi en ufak bir bireysellik bilinci ya da bireysel bir görev üstlenme duygusu olmadan yaşamını bitirmiş olmasıydı. Bu bireyselliğin kendisi yaşamın sembolizmini, diğer bir deyişle onun yaşamı başka bir şeyin metaforu olabilirmiş gibi bir sembolizmi ele geçirmiş, böylelikle

yaşamın açılımı ile birliğini zapt etmiş, sonsuza dek beni takip edecek yalnızlığı doğuran kaynak olmuştu. Bu garip bir şeydi. Hiçlikle bile hiçbir duygusal dayanışmam yoktu oysaki.

* * *

Yeniden yalnızdım işte. O kızla o günden sonra bir daha görüşmedim, Kaşivagi'yle de önceki gibi yakın arkadaş değildik artık. Kaşivagi'nin yaşam tarzı beni hâlâ fazlasıyla etkiliyordu ancak ona biraz da olsa karşı durup istemesem de araya mesafe koymayı Tsurukava'ya karşı son bir görev gibi hissediyordum. Anneme bir mektup yazarak ona, bağımsızlığımı kazanasıya dek beni ziyarete gelmemesini açıkça belirttim. Daha önce de annemin karşısına geçip ona söylediğim bir şeydi bu; ancak bir kez daha güçlü bir şekilde ona yazmazsam rahat edemeyeceğimi hissettim. Annemin cevabında tereddütlü ifadeler vardı. Amcamın çiftliğinde çalışmanın ne kadar güç olduğunu anlattığı mektubuna basit öğütler vererek devam ediyor, sonunda da şu cümleyi yazıyordu: "Senin Altın Tapınak'ta bir keşiş olduğunu görmeden ölmek istemiyorum." Mektubun bu bölümünden nefret ettim ve sonraki birkaç gün boyunca huzursuzluk duydum.

Yaz süresince de annemi bulunduğu yerde ziyaret etmedim. Tapınaktaki kötü yemekten dolayı yaz beni çok zorluyordu. 10 Eylül'den sonra bir gün, şiddetli bir tayfunun vurabileceği haberini aldık. Birisinin gece nöbeti tutması gerekiyordu, ben gönüllü oldum.

O günden sonra Altın Tapınak'a duyduğum hislerimde hassas bir değişiklik oldu. Nefret diyemem ama içimde yavaş yavaş filizlenen bir şey ile Altın Tapınak arasında kesinlikle bağdaşmayan bir durum oluşmasının bir gün kaçınılmaz olacağı gibi bir şeyler seziyordum.

Kameyama Parkı'ndaki o olaydan sonra bu his belirginleşmişti ancak ona bir ad vermekten korkuyordum. Bununla birlikte Altın Tapınak'ın bir gece boyunca bana emanet edilmesine sevinmiştim ve bu sevincimi de gizlemedim.

Kukkyoço'nun anahtarını teslim aldım. Tapınağın bu üçüncü katı özellikle değerli sayılıyordu. Zeminden birkaç metre yukarıda, kirişlerden birine İmparator Go-Komatsu tarafından yazılmış etkileyici bir tablet asılıydı.

Radyoda tayfunun her an bize ulaşabileceği haberi veriliyordu ama görünürde bir belirti yoktu. Öğleden sonraki sağanak yağış dinmişti, gece gökyüzü açıktı ve parlak bir dolunay yükselmişti. Tapınaktakiler bahçeye çıkıp gökyüzünü inceliyor, bunun fırtına öncesi sessizlik olduğunu konuşuyorlardı.

Tapınak uykuya daldı. Altın Tapınak'ta tek başınaydım. Ay ışığının sızamadığı bir yerdeydim, Altın Tapınak'ın ağır, gösterişli karanlığının beni sardığı düşüncesiyle coşkuya kapılmıştım. Bu gerçeklik hissi artarak beni derinlerine çekmiş ve bu haliyle de adeta bir tür halüsinasyona dönüşmüştü. Kameyama Parkı'nda beni yaşamdan uzaklaştıran halüsinasyonun içine tam da şimdi, tam anlamıyla girdiğimi fark ettim.

Ben tek başınaydım, mutlak Altın Tapınak beni kaplamıştı. Altın Tapınak'a sahip olmuş muydum ya da Altın Tapınak mı bana sahip olmuştu? Veya nadir oluşan bir denge kurulmuş ve benim Altın Tapınak'a, Altın Tapınak'ın ise bana dönüşmesi mümkün olmuş olabilir miydi?

Rüzgâr, gece 23.30'dan sonra şiddetlendi. El fenerini açıp merdivenlerden çıktım, Kukkyoço'nun kapısının anahtar deliğine anahtarı soktum.

Kukkyoço'nun parmaklıklarına tutunup dikildim. Rüzgâr güneydoğudan esiyordu. Ancak gökyüzünde he-

nüz bir değişiklik görülmüyordu. Ayın yansıması gölette sumercimeklerinin arasında parlıyor, havada böcek ötüşleri ile kurbağa vıraklamaları yankılanıyordu.

Rüzgârın ilk kez dosdoğru yanağıma çarptığı anda, tenimde şehvetli diyebileceğim bir titreşim hissettim. Giderek şiddeti artan rüzgâr fırtınaya dönüştü, Altın Tapınak'la birlikte beni yok edecek bir kehanet gibiydi. Kalbim Altın Tapınak'ın içindeydi, aynı zamanda da rüzgârdaydı.

Benim dünyamın yapısını oluşturan Altın Tapınak'ın rüzgârda salınacak perdeleri yoktu, bir başına ay ışığı banyosu yapmaktaydı. Rüzgârın, benim şeytani niyetlerimin, nihayetinde Altın Tapınak'ı sallayıp uyandırarak mutlak yok oluş ânında onun küstah varlığının anlamını çalacağına şüphe yoktu.

Tabii ya! O zaman ben güzellikle sarmalanacak, kesinlikle o güzelliğin içine girecektim ama yine de gücü gittikçe artan şiddetli rüzgârla desteklenmeden, aslında o kadar güzellikle sarmalanıp sarmalanmayacağım şüpheliydi. Kaşivagi'nin benimle, "Kekeme! Kekeme!" diye alay etmesi gibi, ben de rüzgârı mahmuzlayıp dörtnala koşması için cesaretlendirecek sözleri bağırmaya çalışıyordum: "Daha güçlü es! Daha güçlü es! Daha da hızlan! Çok daha güçlü es!"

Orman hışırdamaya başladı. Göletin çevresindeki ağaçların dalları birbirine çarpıyordu. Gök sakin çivit rengini kaybetti, bulanık morlu grili bir renk aldı. Böceklerin hız kesmeyen cırlamaları etrafa canlılık katarken, rüzgârın uzaklardan gizemli, flüt sesine benzeyen sesi yakınlaşıyordu.

Büyük bir bulut kütlesinin ayın önünü hızla kapatışını izledim. Güneyden kuzeye doğru, dağların üzerinden, art arda büyük bir tabur gibi kalktılar. Kalın bulutlar vardı. İnce bulutlar vardı. Geniş bulutlar vardı. Sayı-

sız, küçük bulut öbekleri vardı. Bunların istisnasız tümü, güneyden belirip, ayın önünden geçip Altın Tapınak'ın çatısının üzerinden süzülüp sanki önemli bir şey için acele edermiş gibi kuzeye doğru gidiyorlardı. Başımın üzerindeki altından Anka kuşunun ötüşünü duyar gibi oldum.

Rüzgârın gücü bir anda hafifledi, sonra yine şiddetlendi. Orman bu değişimlere hassas bir şekilde kulak kabartıp bir sessizleşti, bir şiddetli şekilde hışırdamaya başladı. Aynı şekilde ayın göletteki yansıması da bir kararıp bir aydınlanıyor, bazen huzmeler bir araya gelip göletin zeminini hızla süpürüyordu.

Dağların ardındaki bulut kümesi, büyük bir el gibi göğe yayılmıştı. Eğilip büzülerek, itişip kakışır gibi yakınlaşmaları ürkütücüydü. Bulutların arasından aydınlık görülen göğün yarısı, hemen yine, bulutlarla kaplanıyordu. Ancak, çok ince bir bulut geçerken, onun ardında etrafında ışık halkası olan ayı görebiliyordum.

Tüm gece boyunca gökyüzü böyle hareket edip durdu. Ancak rüzgâr artık daha fazla şiddetlenecek gibi görünmüyordu. Parmaklık başında uyumuşum. Ertesi sabah –açık ve aydınlık bir sabahtı– erkenden yaşlı tapınak hademesi beni uyandırmaya geldi ve tayfunun şans eseri Kyoto'ya uğramadan geçip gittiğini söyledi.

Altıncı bölüm

Tsurukava'nın ölümünün ardından yaklaşık bir yıldır yas tutuyordum. Yalnızlığım bir kez başlayınca bu duyguya kolayca alıştım; hiç kimseyle konuşmadan bir yaşam geçirmenin benim için hiç gayret gerektirmeyen bir şey olduğunu bir kez daha anlamıştım. Yaşamla zıtlaşma tavrım beni terk etmişti. Her ölü gün keyif vericiydi.

Okul kütüphanesi gönül rahatlığı içinde olduğum biricik yerdi, orada okuduklarım Zen üzerine kitaplar değildi, eldeki çeviri romanlar ve felsefe konulu kitapları okuyordum. O yazar ve felsefecilerin adlarını burada vermekten çekiniyorum. Bunların beni etkilediğinin ve daha sonra yapacağım eyleme ilham verdiklerinin farkındayım ancak bu eylemin sadece benim yaratıcılığımdan kaynaklandığına inanmak istiyorum; her şeyin ötesinde bu eylemimin kurumsallaşmış bir felsefe sayesinde gerçekleşebildiği düşüncesinden hoşlanmıyorum.

İlk gençlik dönemimden beri, başkaları tarafından anlaşılmamanın benim yegâne övünç kaynağım olduğunu ve anlaşılmak için kendimi ifade etmek konusunda delice bir dürtü falan hissetmediğimi daha önce de belirtmiştim. Hiçbir düşünce olmadan kendimi netleştirmek istediğimde, bunun kendimi anlama dürtüsünden gelip gelmediği şüpheli. Böylesi bir dürtü insanın gerçek

kişiliğine uygun olarak kendiyle diğerleri arasında bir köprü de oluyor çünkü. Altın Tapınak'ın güzelliğinin verdiği sarhoşluk benim bir parçamı bir anlamda ışık geçirmez hale getiriyor, bu sarhoşluk beni diğer sarhoşluklardan yoksun bırakıyordu. Ona karşı koymak için kişiliğimin net yanlarını korumalıydım. Başkaları nasıldır bilmiyorum ancak benim durumumda netliğin kendisi benim ta kendimdim, ya da tersi, diğer bir deyişle net bir benin sahibi değildim.

Üniversiteye başladığımın ikinci yılıydı, 1948 yılının bahar tatilindeydik. Başkeşiş bir gece tapınak dışında olduğundan, bu özgürlük şansını, hiç arkadaşı olmayan biri olarak, tek başına gezinerek kullanmak dışında bir yolum yoktu. Tapınaktan çıkıp ana kapıdan geçtim. Ana kapının dışında bir hendek, onun üzerinde de bir dikkat tabelası dikiliydi. Uzun zamandır görüyordum bu tabelayı, ama bu gece durup üzeri ay ışığıyla yıkanan eski tabelada yazan karakterleri öylesine okumaya başladım.

DİKKAT

1. *Bu arazide izinsiz olarak değişiklik yapılamaz.*
2. *Bu arazinin korunmasını etkileyecek hiçbir şey yapılamaz.*

Bu kurallara uymayanlar yasal yollardan cezalandırılacaktır.

İÇİŞLERİ BAKANLIĞI
31 Mart 1928

Bu duyuru açıkça Altın Tapınak'ı işaret ediyordu. Ancak bu soyut sözcüklerden ne kastedildiği anlaşılmıyordu. Değişmez ve tahrip edilemez olan Altın Tapınak'ın bu tabelada yazanlardan tamamen farklı bir dünyada var olduğundan başka bir şey düşünemiyordum. Bu

tabela bir şekilde anlaşılmaz bir eylemi ya da mümkün olmayan bir eylemi anlatıyordu. Bu kuralları koyan kişinin, bu eylemleri özetlerken kafasının karışık olduğuna şüphe yoktu. Ancak bir usuyitiğin yapabileceği bir eylemdi bu ve usuyitik birini de henüz yapmadığı bir eylemden dolayı cezalandırmakla korkutmak mümkün değildi. Belki de sadece delilerin okuyabileceği bir yazı gerekirdi.

Bu boş şeyleri düşünürken kapının önündeki geniş yoldan benim olduğum yere doğru gelen birinin gölgesini fark ettim. Bu saatte etrafta öğlen saatlerinde görülen ziyaretçi grupları yoktu, sadece ay ışığıyla aydınlanmış çam ağaçları, arabaların gelir geçerken yayılan ışıkları geceyi dolduruyordu.

O gölgenin Kaşivagi olduğunu anladım bir anda. Yürüyüş şeklinden anlamıştım bunu. Geçen bir yıl boyunca ondan uzak durmayı seçmiştim, bunu sona erdirmeyi istedim; beni geçmişte iyileştirmiş olmasından dolayı ona minnet duyuyordum. Evet, öyle. İlk karşılaştığımız andan itibaren o biçimsiz yumru ayakları, utanma bilmeden beni yaralayan sözleri, çekingesiz itiraflarıyla benim kusurlu düşüncelerimi düzeltmişti. O zamanlar, hayatımda ilk kez kendim gibi biriyle konuşmanın mutluluğuna erişmiştim galiba. Hem bir keşiş hem de bir kekeme olarak, sağlam bilincin derinliklerine kendimi daldırmak, ahlaksız bir şey yapmaya benzer bir mutluluk gibi olmalıydı. Buna karşın Tsurukava'yla arkadaşlığımda bütün bunlar silinip giderdi.

Yüzümde kocaman bir gülümsemeyle Kaşivagi'yi karşıladım. Üzerinde forması vardı, elinde ince, uzun bir bohça tutuyordu.

"Bir yere mi gidiyorsun?" diye sordu.

"Yoo."

"Seni gördüğüme sevindim. Gerçekten," dedi ve taş

basamakların üzerine oturup bohçanın ağzını çözdü. İki karanlık, parlak borulu bambu flütü çıkardı. "Geçenlerde memleketimdeki amcam vefat etti, bu bana ondan yadigâr. Bu arada bende bir tane daha var, çok önceleri amcam bana üflemeyi öğretirken vermişti, bu yadigâr kalan daha kaliteli ama ben alıştığımı kullanmak istiyorum ve ikisine birden sahip olmamın bir anlamı olmadığından bunu sana vermek için getirdim."

Daha önce kimseden hiçbir hediye almamış biri olarak, bu hediye ne olursa olsun beni çok mutlu etmişti. Bambu flütü elime alıp inceledim. Biri önde dördü arkada olmak üzere beş deliği vardı.

Kaşivagi konuşmayı sürdürdü:

"Benim mensup olduğum Kinko ekolü. Bu gece ay ışığı çok güzel, ben de değişiklik olsun diye Altın Tapınak'a gelip burada çalarım diye düşündüm. Hem sana da öğretebilirim diye düşündüm..."

"Şu an çok uygun. Başkeşiş dışarıda, yaşlı, tembel hademe henüz süpürmeyi bitirmiş değil. Süpürme işi bitmeden Altın Tapınak kapıları kapanmaz da."

Birdenbire kapıda belirmişti, ay güzel olduğundan tapınakta bambu flüt üfleme isteği de öyle anidendi, tüm bunlar ise benim tanıdığım Kaşivagi'nin kafamdaki imajıyla farklıydı. Buna karşın monoton yaşamımda bir sürprizle karşılaşmak benim için mutluluktu. Hediye flütü elimde tutarak Altın Tapınak'a doğru yolu gösterdim ona.

O gece ne üzerine konuştuk, pek hatırlamıyorum. Muhtemelen çok da önemli şeyler değildi. Kaşivagi ilkin, her zamanki uçuk felsefe ve alaycı paradokslarını hiç ağzına almadı.

Hayal bile edemediğim farklı bir yanını özellikle bana göstermek için gelmiş olabilirdi belki de. Güzelliği kirletmek dışında bir şeye ilgi göstermeyen bu zehir dil-

li, o gece bana tamamıyla farklı, hassas bir yanını gösterdi. Onun benden çok ama çok daha kesin bir teorisi vardı güzellikle ilgili. Bunu bana sözcüklerle değil, jestleri, gözleri, üflediği bambu flütteki melodi, ay ışığında ortaya çıkan alnıyla, bu gibi şeylerle anlatıyordu.

Altın Tapınak'ın ikinci katı, Çoondoo'nun parmaklıklarına yaslandık. Hafif eğimli saçağın altındaki koridor Tenjiku stilindeki sekiz dirsekle destekleniyordu ve göletin altından ay, yattığı yerden yukarı doğru yükselmiş gibi görünüyordu.

Kaşivagi önce "Goşoguruma"[1] adlı kısa parçayı çaldı. Becerisine hayran kaldım. Ben de onu taklit edip çalmayı denedim, dudaklarımı ağızlığa dayayıp soluk verdim ama ses çıkaramadım. Flütü sol elimde nasıl tutacağımdan başlayıp çeneme nasıl dayayacağımı, ağızlığa dudaklarımı yerleştirme biçimimi gösterdi, ayrıca hafif aralık dudaklar arasından havanın nasıl bolca üfleneceğini özenle öğretti. Ama ne kadar uğraşsam da hiç ses çıkaramadım. Yanaklarımı şişiriyor gözlerimi pörtletiyordum ama ses çıkmıyordu. Göletteki ayın yansıması, rüzgâr da olmamasına karşın binlerce parçaya ayrılmış gibi hissettim.

Çok yorulmuştum, bir an için Kaşivagi'nin benim kekemeliğimle dalga geçmek için özellikle bana bu cezayı verdiğinden şüphe duydum. Ancak gitgide, çıkaramadığım sesi çıkarmaya çalışırken gösterdiğim fiziksel gayret, kekelemekten çekindiğim için ilk sözcüğü düzgün söylemeye çalışırken gösterdiğim ruhsal gayretimi andırıyor diye düşünmeye başladım. Henüz çıkaramadığım seslerin, bu ayın parlattığı sessiz dünyanın bir yerinde aslında zaten var olduğunu düşündüm. Çeşitli deneme-

1. Japonya'da ağırlıklı olarak Heian döneminde (794-1185) asilzadelerin genelde imparatorluk sarayı içinde bindiği, bir öküz tarafından çekilen fayton tarzı taşıt. (Ç.N.)

lerin ardından o seslere ulaşıp onları uyandırmaktan çok memnun olacaktım.

Peki o sese, Kaşivagi'nin üfleyip çıkardığı o gizemli sese nasıl ulaşacaktım? Hiçbir şey değil, yetenekti bunu mümkün kılan. Güzellik de bir yetenekti. Kaşivagi çirkin, yumru ayaklarına rağmen o net, güzel sesleri çıkarabildiğine göre benim de yetenekle güzelliğe ulaşabileceğim düşüncesi bana cesaret verdi. Ancak farklı bir şeyi dahafarketmiştim. Kaşivagi'nin çaldığı "Goşoguruma"nın melodisinin böylesine güzel duyulmasının nedeni, güzel ay manzarasının yanı sıra onun çirkin, yumru ayakları değil miydi?

Kaşivagi'yi tanıdıkça daha iyi anlamıştım; o ebedî güzellikten nefret ediyordu. Hemen biten müzik, *ikebana*'nın birkaç gün geçmeden solan çiçekleri, onun hoşlandığı şeyler bunlarla sınırlıydı; mimari ve edebiyattan tiksiniyordu. Parlayan ay olmasa Altın Tapınak'a gelmeyeceğine de şüphe yoktu. Bununla birlikte müziğin güzelliği ne kadar da şaşılasıydı! Üfleyen kişinin gerçekleştirdiği o kısacık güzellik, sabit bir zamanı saf bir sürekliliğe dönüştürüyordu; kesinlikle tekrarı olmayacak bir şeydi bu; su sineği ya da kısa ömürlü diğer böcekler gibi, güzellik mükemmel bir soyutlama ve yaratının ta kendisiydi. Müzik kadar yaşama benzeyen bir şey yoktu; aynı güzellik olmasına karşın, Altın Tapınak kadar yaşama mesafeli, yaşamı bu denli aşağılayan bir başka güzellik de yoktu. Ve Kaşivagi "Goşoguruma"yı çalmayı bitirir bitirmez, müziğin, o hayalî ömrün vadesi dolunca geriye Kaşivagi'nin çirkin bedeni ve karanlık düşünceleri bir hasar görmemiş, değişmez halleriyle kaldı sadece.

Kaşivagi'nin güzellikte aradığı kesinlikle avuntu değildi! Bunu hiç konuşmadan, tek kelime etmeden anlamıştım. O, dudaklarından bambu flütün ağzına üflediği nefesin bir süre havada gerçekleştirdiği güzelliğin ardın-

dan, kendi çarpık ayakları ve karanlık düşüncelerinin olduğu haliyle tüm canlılığıyla kalmasını seviyordu. Güzelliğin faydasızlığı, onun bedeninden geçip giden güzelliğin geride kendinden hiç iz bırakmaması, kesinlikle bir şey değiştirmemesi; işte Kaşivagi'nin sevdiği de buydu. Güzellik benim için de böyle bir şey olsaydı hayatım ne kadar da hafiflerdi oysa.

Kaşivagi'nin gösterdiği şekilde, defalarca, hiç bıkmadan denedim. Yüzüm kıpkırmızı oldu, nefesim kesildi. O anda birden sanki kuş olmuşum gibi, flütten kalın bir kuş ötüşü sesi etrafa yayıldı.

"İşte bu!" diye bağırdı Kaşivagi gülerek. Kesinlikle güzel bir ses değildi bu; ama aynı ses art arda çıkmaya devam etti. O zaman bana ait olmadığını düşündüğüm bu gizemli sesin başımızın üzerindeki kırmızı altın rengi Anka kuşu heykelinden geldiği gibi bir duyguya kapıldım.

* * *

O günden sonra Kaşivagi'nin verdiği kendi kendine öğrenme kitabını temel alarak her akşam bambu flütü üflemeyi geliştirmek için çalıştım. "Hakuçi ni Akaku Hi no Maru"[1] gibi parçaları çalabildikçe, Kaşivagi'ye eskiden duyduğum yakınlık hissi de geri geldi.

Mayıs ayı geldiğinde, Kaşivagi'ye hediye ettiği bambu flüt için teşekkür niyetine bir şey vermem gerektiğini düşündüm. Ama hiç param yoktu. Bir cesaretle bunu Kaşivagi'ye söylediğimde, parayla alınan bir şeye gerek yok, diye yanıtladı, sonra dudaklarını tuhaf biçimde büzüp şunları söyledi:

"Öyle demek. Madem özellikle sordun, senden iste-

1. "Beyaza kırmızı boyanır Japon bayrağı." (Ç.N.)

diğim bir şey var aslında. Bugünlerde *ikebana* yapmak istiyorum ancak çiçekler çok pahalı. Tam da şimdilerde Altın Tapınak'taki süsen ve hazanbel çiçekleri açmıştır. Acaba bana henüz yeni açmaya başlamış ya da açmış olanlarından dört-beş adet süsen çiçeği, ayrıca sukamışından altı-yedi tane getirebilir misin? Bu akşam hazırlasan iyi olur. Gece evime getirirsin değil mi?"

Düşünmeden bu isteğini kabul edivermiştim ama sonra aslında bana hırsızlık yaptırdığının ayrımına vardım. Görünüşe göre rezil olmamak için çiçek hırsızı olmak durumundaydım.

O geceki akşam yemeğinde pirinç lapası[1] yoktu. Onun yerine simsiyah, ağır ekmek ve haşlanmış sebze çıkmıştı sadece. Neyse ki günlerden cumartesiydi, "içsel açılma perdesi" günü gereği dışarı çıkması gerekenler çıkmıştı; isteyen erkenden uyuyabilir, isteyen gece on bire dek dışarıda kalabilirdi. Dahası, ertesi sabah "uykuda unutma" olarak adlandırılıyordu ve sabah geç vakte dek uyunabiliyordu. Başkeşiş de dışarıdaydı.

Hava nihayet akşam altı buçukta kararmıştı. Rüzgâr esmeye başlamıştı. Akşamın ilk çan sesini duymayı bekledim. Saat sekizde ana giriş kapısının solundaki Ocikiço'daki çan on sekiz kez çaldı, sesi uzunca bir süre daha havada yankılandı.

Altın Tapınak'taki Sosey'nin yanında, bir lotus göletinden geniş Kyoko Göleti'ne su akıtan küçük bir şelale vardı, yarısı su bendiyle çevriliydi. Süsen çiçekleri burada bol miktarda yetişmişlerdi. Çiçekler bu son günlerde çok güzeldi.

Yanlarına gidince süsen çiçeği demetlerinin gece rüzgârındaki hışırtılarını işittim. Yüksek, mor renkli taç yapraklar sakin suda sessizce titreşiyorlardı. Bahçenin bu

1. Japon yemek kültüründe pirinç lapası ana yemektir. (Ç.N.)

kısmı çok karanlıktı, mor da, yaprakların koyu yeşillikleri de aynı biçimde simsiyah görünüyorlardı. Birkaç tane süsen çiçeği koparmaya çalıştım. Ancak rüzgârla birlikte çiçek de yaprakları da elimden kaçıyordu, hatta yapraklardan biri parmağımı kesti.

Kucak dolusu süsen çiçeği ve sukamışıyla Kaşivagi'nin kaldığı pansiyona vardığımda o uzanmış halde kitap okuyordu. Ben Araşiyama gezisinde yanında benim için getirdiği kızı görmekten korkuyordum, neyse ki orada değildi.

Bu küçük çiçek hırsızlığım beni neşelendirmişti. Kaşivagi'yle arkadaşlığımız bana hep küçük ahlaksızlıklar, kutsal olana karşı ufak hürmetsizlikler ve küçük kötülükler yaptırmış, bunlar beni neşelendirmişti, ne var ki bu kötülükler giderek artarsa bana verdiği keyif de giderek artacak mıydı, bilemiyordum.

Kaşivagi hediyeme çok sevinmişti. Sonra pansiyon sahibesinin odasına bir kova ve *ikebana* için gerekli aletleri ödünç almaya gitti. Pansiyon tek katlıydı, Kaşivagi'nin odası ek binada dört buçuk *tatami* genişliğindeydi.

Duvardaki oyukta duran bambu flütü alıp dudaklarımı ağız kısmına getirip alıştırma parçasını üflemeye çalıştım; bu denemede ses çıkarmayı başarmıştım, odaya döndüğünde bunu gören Kaşivagi çok şaşırdı. Öte yandan bu gece karşımda duran Kaşivagi, önceki gece Altın Tapınak'ta gördüğüm kişi değildi sanki.

"Bambu flütte hiç de kekelemiyorsun bakıyorum. Oysaki ben bir kekemenin nasıl çaldığını duymak istediğim için sana bunu çalmayı öğretmiştim."

Onun bu sözleri, ilk karşılaşmamızdaki konumlarımıza çekmişti bizi. Kendi üstün konumunu geri almış oldu böylelikle. Ben de İspanyol tarzındaki evin kızı hakkında ona rahatça soru yöneltebildim.

"Aa, o kız mı? Çoktan evlendi," diye yanıtladı basit-

çe. "Ona bakire olmadığını gizlemenin yöntemini, dokunmadık bir yerini bile bırakmadan öğrettim. Damat mutaassıp biriymiş ama her şey yolunda gitmiş."

Bunları anlatırken bir yandan da su dolu kova içinden süsen çiçeklerini birer birer çıkarıp dikkatlice inceledi, makası suya daldırıp suyun içinde saplarını kesti. Eline her çiçek alışında çiçeğin gölgesi *tatami* döşemenin üzerinde kocaman hareket ediyordu. Sonra pat diye konuşmaya başladı:

"*Rinsayroku*'daki Popüler Aydınlanma bölümündeki ünlü sözleri biliyor musun? 'Buda'yla karşılaşınca onu öldür! Atanla karşılaştığında atanı öldür!'"

Ben devamını getirdim:

"'Buda'nın müridiyle karşılaştığında müridi öldür. Anne ve babanla karşılaştığında anne ve babanı öldür. Bir akrabanla karşılaştığında akrabanı öldür. İşte ancak o zaman kurtuluşa erersin!'"

"Evet, öyle. Durum bu işte. O kız Buda'nın müridiydi."

"Böylece sen kurtuluşa erdin mi?"

"Hı hı," diye yanıtladı Kaşivagi, kestiği süsen çiçeklerini bir araya getirip onları izlerken. "Yine de öldürme şekilleri henüz bitmiş değil," dedi.

Çiçek kâsesi duru suyla doluydu, içi simtene boyanmıştı. Kaşivagi sivri uçlu kısımları dikkatlice düzeltti.

Ben sıkılıp konuşmaya başladım yine:

"'Nansen Bir Kedi Öldürüyor' adlı bilmeceyi biliyorsun değil mi? Başkeşiş savaş bitiminde tapınakta hepimizi bir araya toplayıp vaaz verdiğinde anlatmıştı..."

"'Nansen Bir Kedi Öldürüyor' demek," diye yanıtladı Kaşivagi, sukamışlarının boylarını inceleyip çiçek kâsesine karşı tutarken, "O bilmece var ya, insanın yaşamında çeşitli şekillerde defalarca görünen bir şey. Tüyler ürperten bir bilmece. Yaşamının her dönüm noktasında

karşılaşacağın bu bilmece, görünüş ve anlamını değişse de yine aynı bilmecedir. Keşiş Nansen'in kestiği o kedi alçak bir yaratıktı. O kedi çok güzeldi; biliyor musun, eşsiz bir güzellikteydi o kedi. Gözleri altın sarısıydı, kürkü parlak ve düzdü. O ufak yumuşacık bedeninde bu dünyadaki her türlü zevk ve güzellik, bir kaynak gibi bükülüp fışkırarak orada sonlanıyordu. Kedinin bir güzellik yumağı olduğu pek çok yorumcunun aktarmayı unuttuğu bir şeydir, ben hariç. Kedi birden çimenlerin arasından sıçramış, sanki bir niyetle yapmış gibi, nazik, oyuncu bakışları varmış, onu bir keşiş yakalamış. İşte böylece tapınağın iki salonu arasında tartışmaya yol açmış. Çünkü güzellik kendini herkese sunabilir ama aslında hiç kimse tarafından sahiplenilemez. Güzellik denilen şey böyledir işte, nasıl ifade edebilirim... Sözgelimi, güzellik çürük dişe benzer. Dilin sürekli oraya gider, diline takılır durur, ağrır, illaki varlığını hissettirir. Nihayet ağrıya dayanamaz hale gelince diş hekimine gider çektirirsin. Kana bulanmış, küçük, kahverengi, kirli dişi avucunun içine alıp bakar ve şunları demez misin acaba? 'Bu muymuş? Böyle bir şey miymiş? Bana acı veren, bana durmadan kendi varlığını dayatan, böylece içimde inatçı bir şekilde kök salan şey, artık ölü bir maddeden başka bir şey değilsin. Ancak bu ölü şey ile o şey gerçekten aynı mı? Bu normalde benim dış görünüşüme ait bir şey ise neden, ne tür bir öngörüyle benim içime ekleniyor ve içimdeki acının kaynağı oluveriyor? Bu şeyin varlık kökeni nedir? Bu köken benim içimde mi yer alıyordu? Ya da o, kendisinin içinde miydi? Yine de bu benden çekilip alınan ve şimdi avucumda bulunan şey, bu kesinlikle artık farklı bir şey. Kesinlikle artık *o* değil.'

Anlıyorsun değil mi? Güzellik denilen böyle bir şeydir. Bu yüzden kediyi kesmek aynen ağrıyan çürük dişi çekip güzelliği oymak gibi görülebilir; ancak bu son

çare midir, emin değilim. Çünkü güzelliğin kökü sökülmeden, kedi ölse bile, kedinin güzelliği canlı kalacaktır belki de. Bu durumda da böylesi bir çözümün basitliğini yermek için Çoşu, başına ayakkabılarını koyar. O, bir bakıma, çürük dişin verdiği ağrıya dayanmaktan başka bir çözüm yolu olmadığını biliyordur."

Bu yorum tamamıyla Kaşivagi'ye aitti ama muhtemelen benim yüreğimdekileri görüp ondaki çözümsüzlüğü yeriyor, diye düşünmeden edemedim. İlk kez Kaşivagi'den ürkmüştüm. Suskun kalmaktan korktuğum için hemen sordum:

"Peki sen hangisisin, Nansen mi Çoşu mu?"

"Hımm, hangisi acaba? Şimdilik ben Nansen'im, sen Çoşu'sun; ancak bir gün sen Nansen olurken ben Çoşu olurum belki de. Bu bilmece tam da 'Kedinin Gözleri Gibi' değişebilir çünkü."

Kaşivagi konuşurken elleri özenle hareket ediyordu, kâseye paslı çiçek tutacağını yerleştirip cenneti temsil edecek sukamışlarını ona sapladıktan sonra üçlü set halinde düzenlediği süsen çiçeklerini ekledi. Sonrasında, *Kansui* ekolünde çiçek düzenlemesi formunu oluşturdu. Bir kısmı beyaz, bir kısmı kahverengi bir tutam minik, tertemiz çakıltaşı, çiçek düzenlenmesinin sonunda içine yerleştirilmek üzere kâsenin yanında bekliyordu.

Kaşivagi'nin el hareketleri muhteşemdi. Bir küçük kararı bir diğerini takip ediyor, karşıtlık ve simetrinin etkisi kesin olarak bir noktada birleşiyor, doğanın bitkileri sabit bir melodinin altında, yapay bir düzende canlı biçimde salınıyordu. Olduğu haliyle çiçekler ve yaprakları aniden olması gereken çiçek ve yapraklara dönüşüyordu. Sukamışları ve süsen çiçekleri artık kendi türlerine ait tekillikten çıkıyor, sukamışının özü, süsen çiçeğinin özü denilebilecek son derece sade ve doğrudan bir görüntü halini alıyordu.

Ancak onun el hareketlerinde gaddarca bir şey de vardı; bitkilere davranışı kaba, karanlık bir ayrıcalığa sahip gibiydi. Bu belki de her makasın sesini duyup sapın kesildiğini gördüğümde, kan damladığını görür gibi bir izlenime kapıldığım içindi.

Kansui tarzı çiçek düzenlemesi tamamlanmıştı. Kâsenin sağ alt köşesinde, süsen çiçeği yapraklarının saf kavisi ile harmanlanmış sukamışlarının düz sırasında çiçeklerden biri açmış diğer ikisi ise açmak üzere olan tomurcuk halindeydi. Duvardaki oyuğa kâseyi koyunca neredeyse tüm yeri doldurdu. Kâsedeki su durulunca çiçek tutacağını gizleyen çakıltaşları, suyun dibinde tamamen berrak bir görüntü oluşturdu.

"Harikulade. Nerede öğrendin bunu?" diye sordum.

"Evin yakınındaki bir kadın *ikebana* öğretmeninden. Birazdan burada olur kendisi de. Bu kadınla arkadaşlık ederken bir yandan da bana *ikebana* öğretti ve işte böyle tek başıma yapar hale geldim; ancak bundan da sıkılıyorum artık. Henüz genç ve güzel bir öğretmen kendisi. Savaş sırasında bir subayla birlikte olmuş, ondan hamile kalmış ama çocuğu ölü doğmuş, subay da savaşta ölmüş; sonrasında ise erkeklerin peşinden koşup duruyor bu kadın. Az çok parası var ve *ikebana*'yı hobi için öğretiyor. İstersen bu akşam onu bir yerlere götür. Her yere gelir o."

O an hissettiğim şokla zihnim allak bullak olmuştu. Nanzen Tapınağı'nın giriş kapısının üst katından onu gördüğümde, yanımda Tsurukava vardı ama o günün üzerinden üç yıl geçmişti. Şimdi, o kadın birazdan burada olacaktı, bu kez Kaşivagi'nin gözlerinden görünecekti. O kadının trajedisine önceden ışıltılı bir gizem gözüyle bakmıştım ama şimdi hiçbir şeye inanmayan karanlık gözlerle bakıyordum artık. Kesin olan bir şey varsa, o da öğlen uzaktaki ay gibi gördüğüm beyaz memesine Kaşivagi'nin çoktan dokunduğu; o zamanki zarif kimo-

nosu içinde topladığı bacaklarına çoktan Kaşivagi'nin çarpık ayaklarının değdiğiydi. Kesin olay şey, o kadının çoktan Kaşivagi tarafından, diğer bir deyişle bilgi tarafından kirletildiğiydi.

Bu düşünce o kadar canımı yaktı ki orada daha fazla kalamazdım. Ancak merak beni gitmekten alıkoydu. Uiko'nun reenkarnasyonu olduğunu düşündüğüm o kadının şimdi sakat bir öğrencinin bir köşeye attığı bir kadın olarak karşıma çıkmasını sabırsızlıkla bekledim. Kaşivagi'nin suç ortağı olarak bir gün kendi anılarımı kendi ellerimle kirletmenin hayalî keyfini sürmeye hazırdım.

Derken kadın geldi ancak yüreğimde hiçbir çarpıntı hissetmedim. Şimdi bile o ânı tüm canlılığıyla hatırlıyorum. Onun bir parça boğuk sesi, ihtişamlı hareketleri ve düzgün konuşması, bunlara karşın gözlerinde parlayan vahşi ifade, benim orada oluşumdan çekiniyor gibi görünse de Kaşivagi'yle konuşurkenki ses tonundaki üzüntü... O zaman ilk kez Kaşivagi'nin beni neden odasına çağırdığını anladım; beni bir bariyer olarak kullanmak istemişti.

Kadının benim hayalimdeki kişiyle hiçbir ilgisi yoktu. Tamamıyla ilk kez gördüğüm başka bir kişi izlenimi edinmiştim ondan. Düzgün konuşma tarzı değişmemişti ama giderek kendini kaybediyordu. Bana en ufak bir dikkat göstermiyordu.

Sonunda üzüntüsü katlanamaz hale gelen kadın, Kaşivagi'nin düşüncesini değiştirme gayretinden bir süre vazgeçmiş gibiydi. Bir anda sakinleşmiş gibi yaptı ve odaya göz gezdirdi. Orada yarım saattir bulunmasına karşın ilk kez duvar oyuğundaki çiçeği fark ediyordu.

"Bu harikulade bir *Kansui* tarzı. Gerçekten güzel yapmışsın."

Bunu duymayı bekleyen Kaşivagi, sonu ilan etti.

"Başarılı, değil mi? Gördüğün gibi artık senden öğrenecek bir şeyim kalmadı. Artık gerek yok, gerçekten."

Kaşivagi'nin bu resmî tondaki sözleriyle birlikte kadının yüzünden renk çekilmiş gibi oldu. Kadın hafiften gülüyor gibiydi, duvar oyuğuna dizleri üzerinde törensel bir şekilde yanaştı. Sonra sesini duydum.

"Ne bu? Böyle çiçekler? Nedir bu çiçekler böyle?"

Bir anda sular yere döküldü, sukamışı devrildi, süsen çiçeğinin açılmış çiçeği parçalara ayrıldı; çalıp geldiğim tüm çiçekler tümüyle darmadağın oldu. Farkında olmadan oturduğum yerden ayağa kalkmış, ne yapacağımı bilemeden pencereye sırtımı dayamıştım. Kaşivagi'nin kadının ince bileklerini kavradığını gördüm. Sonra saçını tutup onu tokatladı. Kaşivagi'nin bu peş peşe yaptığı sert hareketleri aslında az önce, çiçek düzenlemesi yaparken yaprak ve sapları makasla kesme sırasındaki sessiz gaddarlığıyla aynıydı ve onun bir uzantısıydı sanki.

Kadın iki eliyle yüzünü kapatıp odadan dışarı koşarak çıktı.

Kaşivagi ise ayakta durmuş halde yüzüme bakıyordu, tuhaf çocuksu bir gülümsemeyle şunları dedi:

"Haydi! Arkasından yetişip onu avut. Haydi, çabuk!"

Kaşivagi'nin bu sözlerindeki otorite mi sevk etmişti beni yoksa kadına karşı içimden gelen bir sempati mi duymuştum, bu belirsizdi ama ayaklarım bir anda hareketlendi ve kadının peşinden gittim. Pansiyonun iki-üç blok ötesinde ona yetiştim.

Karasuma tramvay yolunun arkasında Itakumaçi'nin köşesindeydik. Bulutlu gece gökyüzünün altında hangara giren travmayın takırtısını duydum, hafif mor kıvılcımlar karanlıkta sönüp gitti. Kadın Itakuramaçi'den doğuya doğru aceleyle gitti ve bir arkadaki caddede yürüdü. Ağlayarak yürüyen kadını sessiz bir şekilde takip ediyordum; sonra beni fark etti ve yanıma yaklaştı. Ağladığı için sesi daha da boğuk çıkıyordu ancak aşırı düzgün konuşmasını

hiç bozmadan uzun uzun Kaşivagi'nin kötü davranışlarından yakındı.

Bu halde ne kadar yürümüştük acaba?

Kulağıma Kaşivagi'nin kötü davranışlarını anlatırken, alçaklıklarının tüm detaylarını söylerken onların içinde sadece "yaşam" sözcüğü kulağımda çınladı. Onun gaddarlığı, planlı fesatlıkları, ihanetleri, kalpsizliği, kadınlardan para sızdırmak için başvurduğu çeşitli hileleri, tüm bunlar onun gizli çekiciliğini açıklamaktan başka bir şey değildi. Sadece Kaşivagi'nin yumru ayaklarıyla ilgili dürüstlüğüne inanmak istiyordum.

Tsurukava'nın ani ölümünden sonra uzunca bir süre yaşama değmeden yaşayıp gitmiştim. Ama nihayetinde kendine özgü, daha şanssız olmayan ama karanlık bir yaşama, yaşandığı sürece başkalarını sürekli incitecek bir yaşama doğru cesaretlendirilmiştim. Onun o basit cümlesi "öldürme şekilleri bitmez" bir kez daha yaşam buldu ve beni büyüledi. Bana hatırlattığı şey, savaşın bitiminde Fudo Dağı'ndan Kyoto'nun kalabalık ışıklarını izlerken ettiğim dua idi. "Yüreğimdeki karanlık, sayısız ışığı çevreleyen gece karanlığı ile eşit olsun."

Kadın kendi evine doğru yürümüyordu. Daha rahat konuşmak için tenha olan arka caddede amaçsızca dolanıyordu. Nihayet tek kaldığı evin önüne geldiğimizde şehrin neresinde olduğumuz konusunda hiçbir fikrim yoktu artık.

Saat gece on buçuk olduğundan ondan ayrılıp tapınağa dönmek istedim ama kadın ısrarla kalmamı istedi ve birlikte evine girdik.

Önden giren kadın ışığı açtı ve birden şunu sordu:

"Baksana, sen hiç herhangi birine ölsün diye beddua ettin mi?"

Duraksaman yanıtladım: "Evet, ettim." Tuhaf olan, bu âna dek unuttuğum bir şeydi bu, benim beceriksizli-

ğime tanık olmuş o pansiyondaki kızın ölümünü açıkça dilemiştim.

"Korkutucu bir şey ama ben de diledim," dedi kadın ve hasır zemin üzerine bıraktı kendini. Odadaki ampul yüz vat gücünde olmalıydı, elektrik kısıtlaması olan bir dönemde istisnai bir durumdu bu, Kaşivagi'nin pansiyondaki odasındakiyle kıyaslayınca üç kat daha parlaktı. Kadının vücudunu ilk kez ışık altında gördüm. *Nagoya* stili kuşağı parlak beyazdı, *Yuzen* tarzı kimonosunun morsalkım sisli deseni açıkça görülüyordu.

Nanzen Tapınağı'ndaki giriş kapısının üst kısmı ile Tencuan konuk odasının arası ancak bir kuşun uçarak kolayca kat edeceği bir mesafedeydi; ama yıllar yılı o mesafeyi kat etmek için uğraşmış ve şimdi nihayet oraya vardığım duygusuna kapılmıştım. Kapının üzerinde durduğum o günden beri zamanı ince ince parçalıyordum ve şimdi Tencuan'daki o gizemli manzaranın anlamına nihayet yaklaşmıştım. Böyle olmalı, diye düşündüm. Tıpkı uzak bir yıldızın ışığı ulaştığında yeryüzünün görüntülerinin değişmesi gibi, kadının da değişmiş olduğuna şüphe yoktu. Nanzen Tapınağı'nın kapısının üst kısmından gördüğümde ben ve bu kadın şu ânı öngörüp de birbirimize bağlanmış olsaydık, onda gerçekleşen değişimler küçük bir düzeltmeyle eski haline döner, tekrardan o zamanki ben ve o zamanki o kadın halinde karşı karşıya gelebilirdik, diye düşündüm.

Bu yüzden ona anlattım. Soluk soluğa kalmış halde ve kekeleyerek de olsa. Anlattıkça yeşil yapraklar parladı, Goboro tavanındaki melek resimleri ve örümcekkuşu canlandı. Kadının yanaklarına renk geldi, gözlerindeki vahşi bakışın yerini bilinmez, karışık bir ifade aldı.

"Öyle demek. Yaa... öyle demek. Ne garip bir tesadüf ama... Tesadüf dediğin böyle bir şey olmalı."

Bu kez konuşurken gözlerinden mutluluk gözyaşla-

rı dökülüyordu. Az önceki aşağılanmışlığını unutmuş, onun yerine kendini anılara bırakmış, bir heyecandan bir diğerine geçerken delirecek gibi olmuştu. Morsalkım desenli kimonosunun etekleri açılıp saçılmıştı.

"Artık hiç sütüm de yok. Ah, zavallı bebeğim! Hiç sütüm yok artık ama o zamanki yaptığımı şimdi sana da yapacağım. O zamandan beri beni sevegeldiğin için şimdi ben de seni o adam gibi düşüneceğim. Utanacak bir şey yok. Gerçekten aynısını senin için yapacağım şimdi."

Sanki büyük bir karara varmış gibi bir tonla konuşan kadının yaptığında delice bir coşku ve aynı zamanda delice bir çaresizlik hissi vardı. Muhtemelen bilinç düzeyinde delice bir coşku vardı sadece, bu tutkulu hareketi ona yaptıran gerçek güç ise Kaşivagi'nin ona hissettirdiği çaresizlik duygusu ya da çaresizliğin ardında bıraktığı tat olmalıydı.

Böylece gözümün önünde çeşit iplerini açarak ipeksi bir sesle kuşağını çözüp çıkardı. Kimononun yakası açılmıştı. Beyaz memeleri belli belirsiz görülüyordu. Kadın, elini kimonosunun içine sokup sol memesini çıkardı ve bana gösterdi.

Sersemlemedim dersem yalan söylemiş olurum. Memelerini görüyordum. Dikkatlice bakıyordum. Ancak sadece bir tanık olmakla kaldım. O kapının üzerinden, uzak, gizemli beyaz bir nokta olarak gördüğüm şey bunun gibi bir top şeklinde bir et kütlesi değildi. O zamanki izlenimim içimde o kadar uzun zaman mayalanmıştı ki, gözümün önündeki bu meme sadece bir et parçasıydı, bir maddeden öte bir şey değildi. Dahası, bir çekiliği ya da kışkırtıcılığı olan bir et de değildi bu. Var olmanın sıkıcı bir kanıtı, canlı bir bütünden kesilmiş ve orada öylece sergilenen bir şeydi.

Yine de yalan söylemek istemem. Öyle ya! Onun be-

yaz memeleri karşısında sersemlediğim ortadaydı. Tek yaptığım büyük bir dikkatle bakmak oldu, memelerin bu kadının memeleri olduğuna ikna olup giderek anlamsız parçalara dönüştüğünü görene dek, baktıkça bakmıştım.

Tuhaf olan asıl bundan sonrasıydı. Bu acı veren sürecin ardından nihayet kadının memesi gözüme güzel görünmeye başladı. Güzelliğin kısırlık ve cinsellikle ilgisiz özellikleri vardı onda; memesi gözümün önünde olmasına karşın giderek kendisini kendi özü içine kapattı. Gülün, kendini gülün özü dediğimiz şeyin içine kapatması gibi.

Güzellik bana geç ulaşır. Diğer insanlardan, insanların güzellik ve şehveti aynı anda görmelerinden de geç, çok geç ulaşır bana güzellik. Meme hızlıca tümle bağlantısını yeniden kurmuş, eti geçip cinsellikle ilgisiz ama sonsuz bir madde olmuş, sonsuzluğa bağlanmıştı.

Anlatmaya çalıştığım şey umarım anlaşılıyordur. Yine orada Altın Tapınak göründü. Daha doğrusu meme, Altın Tapınak'a dönüştü.

Gece nöbeti tuttuğum o güz başlangıcındaki tayfunlu geceyi anımsadım. Gece Altın Tapınak ay ışığıyla aydınlansa da tapınağın içine, kafesli pencerelerin iç tarafına ahşap kapılarının iç tarafına, altın varakları dökülmüş tavanın alt kısmına ağır, şatafatlı bir karanlık çökmüştü. Bu doğaldı. Çünkü Altın Tapınak'ın kendisi zarif bir şekilde tasarlanmış ve inşa edilmiş yokluğun kendisinden başka bir şey değildi. Onun gibi, gözümün önündeki bu memenin de, dış kısmı ışıltıyla parlayan et olsa da, içi karanlıktı. Bu karanlığın özü yine aynı ağır, şatafatlı karanlıktı.

Kesinlikle kendi anlayışımdan sarhoş olmuş falan değildim. Aksine anlayışım, ayaklar altına alınıp aşağılanmıştı. Yaşam ve arzularım da tartışmasız biçimde aynı süreçten geçmişti! Ne var ki bu yoğun esriklik halim

beni terk etmedi, bir süre felç olmuş gibi kadının çıplak memesi karşısında öylece oturdum.

Böylece bir kez daha memesini kimonosunun içine sokan kadının soğuk, aşağılayıcı bakışlarıyla karşılaştım. Kalkmak için izin istedim. Koridora kadar beni geçiren kadın ardımdan kapıyı gürültülü bir şekilde kapattı.

Tapınağa dönünceye dek aynı esriklik hali içindeydim. Zihin gözlerimle peş peşe bir memeyi bir Altın Tapınak'ı görüyordum. Hem yetersizlik hem de bir mutluluk duygusu kaplamıştı içimi.

Ne var ki, rüzgârla uğuldayan karanlık çam ormanının içinden geçerken tapınağın ana kapısı belirmeye başladığında heyecanım geçip yetersizlik hissim üstün gelmeye başlamış, sarhoşluk hissim yerini nefrete bırakmıştı; neye karşı olduğunu bilmediğim bir nefretti bu.

"İşte bir kez daha yaşama yabancılaştım!" dedim kendi kendime. "Bir kez daha! Altın Tapınak neden beni korumaya çalışıyor acaba? Ondan böyle bir isteğim olmamasına karşın neden beni yaşamdan uzaklaştırıyor?" Elbette ya, Altın Tapınak beni cehenneme düşmekten alıkoymak istiyordu. Böyle yaparak Altın Tapınak beni cehenneme düşmüş insanlardan çok daha kötü birine, "herkesten daha çok cehennemi derinden anlayan adam"a döndürüyordu.

Ana kapı karanlık ve sessizdi. Sabah gonguna dek yanan yan girişteki ışık loş ışıklar saçıyordu. Yan giriş kapısını ittim. İçeride eski, paslı demir zincir çekilince ses çıkardı ve kapı açıldı.

Nöbetçi dinlenmeye çekilmişti. Yan girişin iç kısmında, gece ondan sonra geri dönen kişinin kapıyı kilitlemesi gerektiği uyarı notu asılıydı. Adların yazılı olduğu iki ahşap isimlik yerine konmamıştı. Bir tanesi başkeşişin, diğeri ise yaşlı bahçıvanınkiydi.

Tapınağa doğru yürüdükçe sağ tarafımda yer alan inşaat alanında beş metreye varan uzunluklarda çok sayıda kereste olduğunu fark ettim, açık renkleri gece karanlığında bile ayırt ediliyordu. Yaklaşınca, ince, sarı çiçekler gibi talaşların etrafa dökülmüş olduğunu gördüm, karanlıkta ağacın büyüleyici kokusu etrafa yayılmıştı. İnşaat alanının dışındaki su kuyusunun yanından mutfağa doğru gitmek üzereyken geri döndüm.

İçeri girmeden önce bir kez daha Altın Tapınak'ı görmeliydim. Herkesin uyuduğu, sessiz Rokuon Tapınağı salonunu arkama alıp Karamon kapısından geçip Altın Tapınak yoluna çıktım.

Altın Tapınak görünmeye başladı. Ağaç kümeleriyle çevrelenmişti, geçe karanlığında hareketsizdi ama kesinlikle uykuda değildi, öylece dikiliyordu karşımda. Sanki gecenin bekçisi gibi. Öyle ya, diğer tapınaklar gece sessizce uyurken, Altın Tapınak'ın uyuduğunu hiç görmemiştim. İçinde insanların bulunmadığı bu yapı uykuyu unutmayı başarmıştı. Orada yaşayan karanlık, insanlara özgü kurallardan bütünüyle arınmış haldeydi.

Neredeyse bir laneti dile getirir gibi bir tonla, Altın Tapınak'a karşı yaşamımda ilk kez şu vahşi şeyleri haykırdım:

"Bir gün gelecek ve ben sana hükmedeceğim. Bir daha asla yoluma çıkamayacağın şekilde, bir gün mutlaka seni egemenliğim altına alacağım."

Sesim, gecenin yarısında Kyoko Göleti'nde yankılandı.

Yedinci bölüm

Böylece yaşam deneyimlerimde bir tür şifre işlemeye başlamış gibiydi. Aynalı bir koridorda oluşan görüntü gibi, sonsuz derinliklere kadar yansımaktaydı; yeni gördüğüm şeylere geçmiştekilerin gölgesi yansıyor, bu tür benzerliklerle yönlendirilerek farkında olmadan koridorun derinlerindeki gizli bir yere gittiğimi hissediyordum. Kader denilen şeye aniden çarpmayız. İleride idam edilecek bir kişi, gün içinde her telgraf direği görüşünde, hemzeminden her geçişinde, hep zihninde bir idam yeri canlandırıp bu imgeye alışıyor olmalıydı.

Bununla birlikte, deneyimlerimde bir yığılma yoktu. Üst üste yığılarak kat kat dağ şeklini alan bir kalınlık yoktu. Altın Tapınak'tan başka bir şeye yakınlık duymayan ben, kendi deneyimime karşı da özel bir yakınlık hissetmiyordum. Sadece deneyimlerim içinden, karanlık zaman denizi tarafından yutulmayan bir bölümünün, anlamsızlığı bitmeyen bir tekrara düşmemiş bir bölümün, o küçük bölümün birbirine bağlanıp rahatsız edici, uğursuz bir resim şeklini aldığını anladım.

Peki bu küçük küçük şeyler ne oluyordu acaba? Bu soru üzerine defalarca düşündüm. Ne var ki bu dağınık, parlak parçacıklar, yol kenarında parlayan bira kutusu parçalarından çok daha anlamsız, çok daha düzensizdiler.

Yine de bu parçacıkların, geçmişte mükemmel bir güzelliği ve şekli olan bütün halindeki bir şeyin parçaları olduğunu düşünemiyordum. Çünkü kendi anlamsızlıkları içinde, tam bir düzensizlikte, kendilerine özgü çirkinliklerinde, her bir gözden çıkarılmış görüntülerinde hâlâ gelecek düşleri görüyor gibiydiler. Parçacıklar orada korkusuzca, anlamsızca, sessizce geleceği hayal ediyorlardı. Kesinlikle çaresi olmayan, başka türlü yazılamayacak hatta el sürülemeyen, başka da bir örneği daha bulunmayan bir geleceği.

Bu belirsiz yansımanın benim için uygun olmadığını düşünmek bana coşkun bir heyecan veriyordu. Böyle zamanlar ayın gökte görünür olduğu bir geceye denk gelirse bambu flütümü alıp Altın Tapınak yakınına gidip onu üflerdim. Artık Kaşivagi'nin çaldığı "Goşoguruma" adlı parçayı notalara bakmadan çalar hale gelmiştim.

Müzik rüyaya benzeyen bir şey. Aynı zamanda da rüyanın tam zıddı bir şey, sıradan uyanık saatlerimizden farklı olarak özel bir bilinçlilik haline benziyor. Müzik bunlardan hangisiydi? Her nasılsa müzik, bu ikisini tersyüz eden bir güce sahipti. Çaldığım "Goşoguruma" adlı parçanın melodisine dönüştüğümü hissediyordum bazen. Ruhumun müzikte beden bulmasının keyfini sürüyordum. Kaşivagi'den farklı olarak müzik benim için bir avuntuydu.

Bambu flüt üflemeyi bitirdikten sonra hep düşündüğüm bir şey vardı; Altın Tapınak acaba neden bu eylemim için beni suçlamıyordu, bu dönüşümü önlemeye kalkmıyor ve onu görmezden geliyordu? Aksine, kendimi yaşamın mutluluğu ya da keyfine kaptırmaya kalktığımda Altın Tapınak beni bir kez bile görmezden gelmeye kalkmamıştı. Öyle bir durumda ânında beni engelleyen, benim dönüşümümü geri çeviren, Altın Tapınak'ın

ta kendisi değil miydi? O halde neden sadece müzik söz konusu olduğunda Altın Tapınak benim esrikleşmeme ve kendimi unutmama izin veriyordu?

Altın Tapınak'ın izin verdiğinin sadece müzik olduğunu düşününce, benim için müziğin çekiciliği azaldı. Çünkü Altın Tapınak üstü kapalı şekilde onay verdiği sürece, müzik yaşama ne denli yakından benzese de hayalî ve yapay bir yaşam formundan başka bir şey olmadığından, ne kadar onda beden bulmaya çalışsam ve bunu başarsam da, bu beden bulma hali ancak geçici bir şey olabilirdi.

Kadınlar ve yaşam karşısında iki kez başarısız olduğumdan beri vazgeçip kendi içime gömüldüğüm düşünülsün istemem. 1948 yılının sonuna dek pek çok kez benzer fırsatlar karşıma çıkmış, Kaşivagi'nin yönlendirmesiyle yılmadan kadınlarla birlikte olmaya çalışmıştım. Ancak her seferinde sonuç aynıydı.

Kadınlarla aramda, yaşamla aramda değişmez bir şekilde Altın Tapınak beliriyordu. Böyle olunca tutmaya çalıştığım şey elim titreyince hemen küle dönüyor, sonrasında da çöl haline geliveriyordu.

Bir keresinde mutfağın arka tarafındaki tarla işine ara vermiş biraz dinlenirken küçük, sarı yaz krizantemi nin üzerindeki bir arının hallerini gözlemlemiştim. Parıltı içindeki altın rengi kanatlarından ses çıkararak uçup gelen arı, çok sayıdaki yaz krizantemlerinden birini seçip onun önünde bir süre havada durup bekledi.

Etrafa arının gözlerinden baktım. Krizantemin tek bir kusuru bile olmayan sarı taçyaprakları düzgünce açılmıştı. O tam olarak küçük Altın Tapınak gibi güzel, Altın Tapınak gibi mükemmeldi ama kesinlikle Altın Tapınak'a dönüşmemiş, tek bir yaz krizantemi silüeti halinde kalmıştı. Öyle ya, o sabit bir krizantem, tek bir çiçekti, metafiziksel bir çağrışım taşımayan bir şekilden ibaretti. O

bu şekilde varlığının kurallarını koruyarak bolca cazibe yayıyor, bir arının arzusuna davet çıkarıyordu. Biçimsiz, uçan, süzülen, hareketli bir arzunun karşısında bu şekilde bir obje olarak bir biçim içinde yer alıp nefes alması ne kadar da gizemli bir şeydi böyle! Biçim gittikçe seyrelir, yırtılacak gibi olur ve titrer. Böyle de olmalıdır çünkü krizantemin düzgün şekli arının arzusu açısından biçimlenmiş, o güzellik beklentiye karşı çiçek açtığından şimdi, yaşamın içindeki çiçeğin biçiminin anlamının parladığı andır. Biçimin kendisi, biçimsiz olan sürekli akan yaşamın şeklidir, aynı zamanda biçimi olmayan yaşamın uçuşu bu dünyadaki tüm biçimlerin şeklidir. Arı çiçeğin derinliklerine doğru ilerleyip her yeri polenlere kaplanmış halde esrikleşmişti. Arıyı bedenine kabul eden krizantemin kendisi sarı, gösterişli, zırhla kaplanmış bir arıya dönüştü sanki ve şiddetle titredi, çiçek her an sapından kopup uçup gidecekmiş gibi görünürken bu manzarayı izledim.

Işık ve onun altında gerçekleşen bu performansı izlemek başımı döndürmüştü. Bir anda arının gözlerinden çıkıp tekrar kendi gözlerime döndüğümde bunları izleyen gözlerimin tam da Altın Tapınak'ın gözlerinin yerinde durduğunu düşündüm. Şöyle ki, ben arının gözlerini bırakarak kendi gözlerime dönerken yaşam bana yakınlaştı, ben benim gözlerim olmayı bırakıp Altın Tapınak'ın gözlerini kendi gözlerim yaptım. Tam da böyle anlarda benimle yaşam arasında Altın Tapınak beliriyordu.

Kendi gözlerime döndüm sonra. Arı ile krizantem bu büyük, belirsiz objeler dünyasında oldukları gibi, "düzen içinde" kaldılar. Arının uçuşu ve çiçeğin sarsılması, rüzgârın hışırtısından farksızdı. Bu durağan, donmuş dünyada her şey eski haline dönmüştü ve cazibeyi böylesine güçlü yayan şeklin soyu tükenmişti. Krizantem artık biçimi yüzünden değil, bizim ona keyfî bir biçimde

verdiğimiz "krizantem" adı yüzünden ve bu sözcükteki vaat uyarınca güzeldi ancak. Ben bir arı olmadığımdan krizantem tarafından baştan çıkarılmıyor, krizantem olmadığım için de arı tarafından arzulanmıyordum. Her türlü biçim ve yaşamın akışıyla bu türdeki yakınlık kaybolmuştu. Dünya göreceliğe doğru fırlatılmış, sadece zaman hareket ediyordu.

Sonsuz, mutlak Altın Tapınak belirmiş, gözlerim Altın Tapınak'ın gözlerine dönüşmüş ve bu dönüştüğü dünyada yalnızca Altın Tapınak biçimini korumuş, güzelliğini muhafaza etmiş, onun dışındaki her şeyi toza döndürmüştü; bunlar dışında söyleyecek bir şey yok. Altın Tapınak'ın bahçesinde o hayat kadınını tekmelediğimden beri ve özellikle de Tsurukava'nın ani ölümünden sonra şu soruyu kendime sorup duruyordum: "Tüm bunlara rağmen, kötülük diye bir şey mümkün olabilir mi?"

* * *

1948 yılının ilk günleriydi. Bir cumartesi öğleden sonrası iznimi kullanıp üçüncü sınıf, ucuz bir sinemada bir film izlemiş, dönüyordum; uzun zamandan beri ilk kez Şinkyogoku Caddesi'nde tek başına yürürken buldum kendimi. Kalabalık arasında birden tanıdığım bir yüzle karşılaştım, kim olduğunu hatırlayamadan o surat insanlar içine kapılıp arkamda kayboldu gitti.

Adam fötr şapka takıyordu, üzerinde kaliteli bir paltosu, boynunda atkısı vardı, geyşa olduğu açıkça belli olan ateş kırmızısı bir manto giyen kadınla birlikte yürüyordu. Adamın pembe, dolgun yüzü, orta yaşlı bir adamınkinden farklı olarak bir bebeğinki kadar temiz bir havaya sahipti; heybetli bir de burnu vardı ve evet, bu başkası olamazdı, başkeşişin ta kendisiydi, yüzünün özelliklerini fötr şapka gizlemişti.

Kendi adıma o an utanılacak bir şey yapmıyor olduğum halde beni görmüş olmasından korktum. Çünkü başkeşişin gizli kapaklı kaçamağına tanık olup buna şahitlik etmekten ve böylece başkeşişle sessizce bir güven veya güvensizlik ilişkisi içine girmekten kaçınmak istiyordum.

O sırada bir kara köpek yılın ilk günlerinin kalabalığı içinde yürüyordu. Bu kara, sefil köpek kalabalık içinde yürümeye alışık görünüyordu, güzel kadın montlarıyla askerî üniformaların birbirine karıştığı kalabalıkta, insanların ayaklarından becerikli bir şekilde sıyırıp etraftaki dükkânların önüne doğru gidiyordu. Şogoin Yatsuhaşi'nin döneminden beri değişmeyen bir hediyelik eşya dükkânı önünde bir şeyler kokladığını gördüm. Köpeğin yüzünü dükkânın ışığıyla ilk kez seçebilmiştim; bir gözü ezilmiş, gözünün kenarında kan ve kurumuş salgılar yakut gibi parlıyordu. Sağlam gözü doğrudan yere bakıyordu. Kabarık tüyleri sırtının orasında burasında kirlenmiş, sertleşmiş tüyleri bir demet gibi göze çarpıyordu.

Bu köpek neden dikkatimi çekmişti emin değildim. Belki de bu köpeğin bu ışıklı ve canlı caddeyi sanki başka bir dünyadan gelmiş gibi inatla dolaşması ilgimi çekmiş olabilirdi. Köpek, sadece koku alma duyusuna dayalı, karanlık bir dünyayı dolaşıyordu, bu dünya insanların şehriyle üst üste biniyor, şehrin ışıkları ve plaklardan gelen şarkı sesleri ile insanların gülme sesleri ısrarcı, karanlık kokular olarak ona korku veriyordu. Çünkü kokunun düzeni daha kesindi, köpeğin nemli ayakları altına yapışan idrar kokusu insanların iç organları ve diğer organlarından çıkan hafif ancak nahoş kokuyla birleştiği içindi.

Hava çok soğuktu. Karaborsacı kılıklı birkaç genç, yeni yılın ilk tatil günlerinin bitmiş olmasına rağmen hâlâ evlerin dışarısında bulunan çam ağaçlarının yapraklarını çekiştirip koparak geçtiler. Yeni deri eldivenlerinin avu-

cunu açarak kim daha çok toplayacak diye birbirleriyle yarıştılar. Birinin avucunda sadece birkaç tane yaprak vardı; diğerindekinde bütün halinde küçük bir dal duruyordu. Karaborsacı gençler gülerek geçip gittiler.

Köpeği takip ederken buldum kendimi. Bir an onu gözden kaçırdığımı sandım ama tekrar ortaya çıktı. Kavaramaçi Caddesi'ne çıkan yola döndü. Ben de peşinden Şinkyogoku'dan çok daha karanlık tramvay yoluna çıktım. Köpek ortadan kayboldu. Orada dikelip her yöne baktım. Yolun köşesine kadar gittim ve ona bakınmaya devam ettim.

O sırada parlak renkli bir kiralık araba tam önümde durdu. Kapı açıldı ve önce bir kadın içine bindi. Farkında olmadan ona baktım. Kadının ardından binen adam, bir an beni fark edip orada öylece kalakaldı.

Bu adam başkeşişti. Kısa bir süre önce önümden geçen başkeşiş, kadınla birlikte bir tur atmış ve nasıl olduysa yeniden karşıma çıkmıştı. Sonuçta oydu işte, başkeşişti ve arabaya önden giren kadının mantosunun alev kırmızısı rengini de hatırlıyordum.

Bu kez onunla karşılaşmaktan kaçamamıştım. Öyle afallamıştım ki ağzımdan tek söz çıkmadı. Bir şey demeden önce kekelemem ağzımın içinde kaynamaya başlamıştı. Sonunda yüzümde hiç planlamadığım bir ifade yer oluşmuştu. Şöyle ki, durumla hiç bir ilgisi olmayan bir şey yapmıştım, başkeşişin yüzüne doğru gülmeye başlamıştım.

Neden güldüğümü açıklayamam. Gülme, dışarıdan gelmiş de aniden dudaklarıma yayılmış gibiydi. Fakat yüzümdeki gülümsemeyi gören başkeşişin yüzünün rengi atmıştı.

"Seni aptal! Beni mi takip ediyorsun sen?" dedikten sonra hızlıca arabaya bindi ve yüzüme karşı kapıyı çarparak kapattıktan sonra kiralık araba yola devam etti. O

zaman açıkça anladım ki az önce Şinkyogoku'da karşılaştığımda başkeşiş de beni fark etmişti.

Ertesi gün, başkeşişin beni azarlamak üzere çağırmasını bekledim. Bu aynı zamanda kendimi ifade etmek için de bir fırsat olabilirdi. Ne var ki, hayat kadınını tekmelediğim o olay sonrasında olduğu gibi bu kez de başkeşiş suskunluğuyla bana eziyet etmeye başlamıştı.

Tesadüfen o sırada annemden bir mektup geldi. Benim Altın Tapınak'ın efendisi olacağım günü sabırsızlıkla bekleyerek yaşadığını belirttiği o aynı son cümleyle bitiyordu mektubu yine.

"Seni aptal! Beni mi takip ediyorsun sen?" diye bana bağıran başkeşişin sözlerini düşündükçe, gittikçe daha çok uygunsuz geliyordu bana yaptığı. Daha açık görüşlü ve güçlü bir mizah duygusuna sahip olan gerçek bir Zen keşişi olsaydı eğer, öğrencisine bu şekilde bayağı bir fırça atmazdı. Onun yerine daha etkileyici ve özlü bir şeyler söylerdi. Elbette artık geri dönüşü yoktu olanların; başkeşiş beni yanlış anlamış, onu takip ettiğimi sanmış, bu yüzden onu suçüstü yakaladığım için alay ederek ona güldüğüme inanmış, telaşlanmış ve farkında olmadan öfkelenivermişti, buna emindim.

Ne olursa olsun başkeşişin suskunluğu yeniden içimi günbegün kemiren bir endişe hali yaratmıştı. Onun varlığı büyük bir güce dönüştü, sanki gözümün önünde rahatsız edici biçimde çırpınan bir güvenin gölgesi gibiydi. Tapınağın dışında bir hizmet için davet aldığında ona bir ya da iki keşişin eşlik etmesi bir gelenekti, eskiden yardımcısı mutlaka onunla birlikte giderdi ancak bugünlerde sözü çok geçen demokratikleşme süreci adına yanında yardımcısı, hademe, ben ve iki çömez olmak üzere beş kişi birlikte hareket eder olmuştuk. Sertliği hâlâ konuşulan yurt yöneticisi askere alınmış ve savaşta ölmüş-

tü, onun görevini şimdi kırk beş yaşındaki hademe yerine getiriyordu. Tsurukava'nın ölümünün ardından da bir başka çömez alınmıştı tapınağa.

Tam o sırada aynı Şokoku Tapınağı mezhebine bağlı, Altın Tapınak'la aynı tarihsel bağa sahip bir başka tapınağın başkeşişi vefat etmiş, bizim başkeşiş onun yerini alacak yeni görevlinin atanma merasimi için davet edilmişti ve ona eşlik etme sırası bana gelmişti. Başkeşiş onunla birlikte gitmemi özellikle önlemeye kalkışmamıştı, gidip gelirken aramızda bir açıklama yapma fırsatı doğmasını ümit ediyordum. Ancak atanma merasiminin önceki gecesi yeni çömez de bize katılınca ümitlerim boşa çıktı.

Gosan edebiyatına aşina olanların, Koan döneminin ilk yılında (1361) Işimuro Zenkyu'nun Kyoto'daki Mancu Tapınağı'na girdiği sıradaki vaazını hatırlayacaklarına şüphe yok. Yeni başkeşişin görevlendirildiği tapınağa ulaşıp ana kapıdan geçerek Yeryüzü Salonu'nu, sonra Atalar Salonu'nu geçip sonunda başkeşiş odasına ilerlerken söylediği güzel sözler bugüne kadar ulaşmıştır.

Ana kapıyı işaret ederek yeni görevinin verdiği mutluluk ve heyecan içinde, gururla şöyle demiş:

"Tenco Kyuçu içinde, Teico Mancu kapısı önündeyim. Boş ellerimle kilidi açıyor, çıplak ayaklarımla kutsal Konron Dağı'na tırmanıyorum."

Tütsü yakma seremonisi başladı, önce Keşiş Şiho'ya saygı için Şihoko tütsüsü yakıldı. Eskilerde, Zen dininin henüz âdetlerle ele geçirilmediği ve ruhsal aydınlanmanın her şeyden değerli sayıldığı dönemlerde çömezler keşişleri seçermiş, keşişler çömezleri değil. Yine o günlerde çömez, sadece kendisinden dersler aldığı keşişten değil, diğer keşişlerden de "onay" almak durumundaymış ve Şihoko tütsüsü seremonisi sırasında kendisini müridi olarak adayacağı keşişin adını herkes önünde açıkça söylermiş.

Bu etkileyici tütsü seremonisini izlerken, bir gün Altın Tapınak'a kabul edilme merasimim geldiğinde gelenekler doğrultusunda başkeşişin adını söyleyip söyleyemeyeceğimden şüphe ettim. Belki de yedi yüz yıllık bir geleneği kırıp başka birinin adını söylerdim. Baharın ilk günlerinin öğle soğukluğu, beş çeşit tütsünün güzel kokusu, Üç Malzeme'nin arkasında parlayan taç, ana Buda heykelinin etrafındaki göz alıcı hale, görevli keşişlerin üzerindeki cüppelerin parlaklığı... Bir gün ben de Şihoko seremonisinde bulunur muyum acaba, diye düşündüm. Yeni başkeşişin yerinde hayal ettim kendimi.

Asıl tam o sırada, baharın ilk günlerinin sert atmosferinden esinlenip neşeyle bu geleneğe ihanet edebilirdim. Başkeşiş orada bulunuyor olurdu; sözlerimi duyunca şaşkınlıktan dilini yutar ve yüzünün rengi atardı. Başkeşişin adını dilimin ucuna bile getirmezdim. Başka bir ad söylerdim.

Başka bir ad? Ancak beni gerçek aydınlanmaya götüren bu keşiş kim olabilirdi? Bu gerçek öğretici kim olabilirdi? Dilim tutulmuştu. Kekelemek engel oluyordu ve o diğer adı bir türlü telaffuz edemiyordum. Kekeliyordum. Kekeleyerek o diğer ad için "güzellik" diyor, "hiçlik" diyordum. Bunu der demez de orada bulunan tüm keşişler gülmeye başlıyor, kahkahalara boğuluyorlardı ve ben orada beceriksiz bir şekilde ayakta kalakalıyordum.

Bir anda hayalden sıyrılıp kendime geldim. Başkeşişin yapması gereken işleri vardı, ben de tapınağın bir görevlisi olarak ona yardımcı olmak durumundaydım. Böylesine bir merasime katılmak bir çömez için gurur verici bir olaydı, özellikle de Altın Tapınak'ın başkeşişi özel konuk olarak katılınca. Başkeşiş tütsünün yanması bitince "beyaz tokmak" olarak bilinen bir tokmağı indirdi, böylece yeni başkeşiş görevine getirilen kişinin *Ganfuto*, yani sahte bir keşiş olmadığını onaylamış oldu.

Şunları mırıldandı:

Hoenryşoşu
Tokan Dayiçi.[1]

Sonra beyaz tokmağı güçlü bir şekilde yeniden vurdu. Tokmağın etrafa yayılan sesi bana başkeşişin sahip olduğu erkin tazelenişini fark ettirdi.

Başkeşişin ne zamana dek süreceği belirsiz olan suskunluğuna daha fazla katlanamadım. Eğer bende insancıl duygular varsa, karşımdakinde de buna karşılık olacak hisleri ümit etmememi gerektiren bir kural yoktu. Bu duygular ister aşk ister nefret olsun.

Her fırsatta başkeşişin yüz ifadesini incelemek bende acınası bir alışkanlık haline gelmişti ancak yüzünde zerre kadar özel bir his belirmiyordu. Bu ifadesizliğe soğukluk bile denemezdi. Bu ifadesizlik aşağılama olarak anlamdırılsa bile bu aşağılama bireysel bir şey değil, daha evrensel bir şeydi, örneğin genel olarak insanlığa yöneltilmiş ya da çeşitli soyut kavramlara yöneltilmiş gibi.

O günden sonra kendimi zorlayarak başkeşişin hayvansı başının görüntüsünü, edepsiz bedensel işlevlerini hayalimde canlandırmaya çabaladım. Onun kakasını yaparkenki görüntüsünü gözümde canlandırdım, dahası, onu o alev kırmızısı mantolu kadınla birleşirken hayal ettim. Onun ifadesiz suratının gevşediğini, zevkle kaplanan suratına gülme ya da acı gibi bir ifadenin yayıldığını canlandırdım gözümde.

Parlak, yumuşak bedeni aynı parlaklık ve yumuşaklığa sahip kadının bedenine karışıyor, birbirlerinden ayırt

1. Budizmde keşişlerin görevlerini layığıyla yerine getirmelerini, önceliğe bunu almalarını öğütleyen sutra. (Ç.N.)

edilemeyecek bir hal alıyordu. Başkeşiş şiş karnını kadının şişkin karnına bastırıp onunla birleşiyordu. Ancak tuhaf bir şekilde, hayal gücüm ne kadar güçlü olursa olsun, başkeşişin ifadesiz yüzü zihnimde hemen onun kakasını yaparken veya cinsel birleşmenin hayvansı ifadesine karışıyordu ve ikisinin arasını dolduracak bir şey yoktu. Gündelik küçük hislerin gökkuşağı gibi farklı tonları o arayı bağlamıyor, sadece bir uçtan diğerine değişiyordu. O arayı bağlayan, tek ipucu veren şey o bir anlık kaba azarlaması, "Seni aptal! Beni mi takip ediyorsun sen?" deyişiydi yalnızca.

Düşünmekten ve beklemekten yorulmuştum sonunda; isterse nefret ifadesi olsun, başkeşişin yüzünde bir ifade yakalamak gibi aklımdan çıkaramadığım bir arzunun esiri olmuştum. Bunun sonucunda düşündüğüm plan, çılgınca, çocukça ve her şeyden önce benim zararıma olacak bir şeydi ancak artık kendimi kontrol edemiyordum. Böylesine bir şeytanlığın başkeşişin yanlış anlamasını destekleyip zararıma olacağı gerçeğini dikkate almıyordum bile.

Okula gidip Kaşivagi'ye dükkânın yerini ve adını sordum. Kaşivagi nedenini sormadan cevapladı. O gün hemen o dükkâna gidip Gion bölgesindeki meşhur geyşaların çok sayıdaki kartpostal büyüklüğündeki fotoğraflarına baktım. Yapay görünümlü makyajları olan kadınların yüzleri önce birbirinin aynı gibi göründü, sonra fotoğrafların içinden ince özellikleri canlı bir şekilde çıkıp geldi. Beyaz pudralı ve kırmızı rujlu birbirinin aynı maskelerin arasından hüzünleri ve iyimserlikleri, kıvrak zekaları ve donuk güzellikleri, aksi mizaçları ve bastırılamaz neşeleri, şanssızlık ve mutlulukları, bunların tümü çeşitli renk tonlarında ortaya çıktı. Nihayet aradığıma denk geldim. Bu fotoğraf, dükkânın fazlasıyla aydınlık olan ışıkları sayesinde, kuşe kâğıdın üzerine yansıyan ışı-

ğın parlaklığından az daha gözümden kaçacaktı ama yansımayı elimle kesince, alev kırmızısı mantolu kadının yüzü belirdi.

"Bunu alıyorum," dedim dükkân sahibine.

Nasıl o denli gözüpek olabildiğimin tuhaflığı, planı uygulamaya başladığımdan beri tamamıyla değişmiş, cesaret bulmuş, açıklanamaz bir sevinçle dolmuş olmanın tuhaflığıyla karşılık bulmuştu. Öncelikle düşündüğüm şey, başkeşişin tapınakta bulunmadığı bir zamanı kollayıp kimin yaptığını anlamayacağı bir şekilde yapmaktı ama bu yeni heyecanlı halim beni planı daha cesur bir şekilde yürütmeye itmiş, bunun benim işim olduğunu anlayacağı tehlikeli bir yöntemi seçmeme karar vardırmıştı.

Başkeşişin odasına gazete götürmek hâlâ benim görevimdi. Mart ayının henüz soğuk olduğu bir sabah, her zamanki gibi koridora gazeteyi almaya gittim. Gion'daki kadının fotoğrafını cebimden çıkarıp gazetenin arasına koydum; kalbim gümbür gümbür atıyordu.

Ön avludaki çitin ortasındaki Sago palmiyesi çitle çevrilmişti, üzerine sabah güneşi vurmaktaydı. Palmiyenin sert gövdesinin kabuğuna sabah güneşine canlı gölgeler düşüyordu. Sol tarafta küçük bir ıhlamur ağacı vardı. Göçmeye gecikmiş dört-beş saka dallara konmuş, tespih çekilirken çıkan ses gibi cıvıldıyorlardı. Bu mevsimde hâlâ sakaları görmek bana garip gelse de, sabah güneşinin içlerine işlediği dallarda, göğsünde ufacık sarı tüylerin bulunduğu kuş sakaydı kesinlikle. Ön avludaki beyaz çakıltaşları sessizlik içindeydi.

Sabah temizliğinden orada burada ıslaklık kalmış koridoru, ayağımı ıslatmamaya özen göstererek yürüdüm. Başkeşişin büyük kütüphane içindeki odasının kapısı sıkıca kapalıydı. Kâğıt sürme kapının beyazlığının canlı halde görülebileceği kadar erken bir saatiydi sabahın.

Koridorda dizlerimin üzerine çöküp her zamanki gibi seslendim:

"İzninizle girebilir miyim?"

Başkeşişten onay cevabı geldi. Sürme kapıyı açıp içeri girdim, masanın bir köşesine hafiften katladığım gazeteyi bıraktım. Başkeşiş bir kitabı okumaya yoğunlaşmıştı. Bana bakmadı bile. Huzurundan ayrılıp kapıyı kapattım, sakinleşmek için özel bir gayret göstererek odama doğru yavaşça yürüdüm.

Odama dönüp oturdum ve okula gidesiye dek kalbimi hızlı hızlı çarptıran heyecanıma kendimi bıraktım; bugüne değin hiçbir şeyi bu kadar ümitle beklemişliğim yoktu. Başkeşişi öfkelendirecek bir plan olmasına karşın, iki insanın birbirini anlamasındaki dramatik tutku ânını yaşamayı hayal ediyordum sadece.

Başkeşiş aniden odama girer ve beni affederdi belki. Affedilince, yaşamımda ilk kez Tsurukava'nın her gün yaşadığı gibi saf ve aydınlık bir duygu haline girerdim. Başkeşişle birbirimize sarılacaktık, geriye kalan tek duygu birbirimizi geç anladığımız için duyduğumuz pişmanlık olacaktı.

Kısa bir süreliğine de olsa nasıl böylesine *budalaca* bir hayale kendimi kaptırmışım, açıklayamam. Sakince düşününce, bu saçma sapan hareketimden ötürü başkeşişi öfkelendireceğimi, tapınak başkeşişi vârisleri arasından benim adımı çıkarmasına neden olacağımı, böylece Altın Tapınak'ın efendisi olma düşümü de sonsuza dek yitireceğimi fark ettim; o anda Altın Tapınak'a yaşam boyu adanmışlığımı dahi unutmuştum.

Büyük kütüphanedeki başkeşişin odasından gelecek sese kulak kabarttım. Hiçbir ses duyulmuyordu.

Başkeşişin büyük öfkesini, gök gürültüsü sesi gibi bekledim. Yumruklanıp tekmelensem, yere düşürülüp kanlar içinde kalacağım bir duruma düşsem de yaptığımdan hiç pişmanlık duymayacaktım.

Ne var ki büyük kütüphane tarafı sessizlik içindeydi, odama doğru yaklaşan bir tıkırtı da yoktu.

O sabah üniversiteye gitmek üzere Altın Tapınak'tan çıkma saati gelmişti, zihnim iyice yorgun, yüreğim bungundu. Üniversitede kendimi derse veremedim. Öğretmenin sorduğu soruya ilgisiz bir yanıt verince sınıftaki herkes güldü. Bir tek Kaşivagi'nin olanlara kayıtsız bir şekilde pencereden dışarıyı izlediğini gördüm; yüreğimdeki heyecanı hissettiğine emindim.

Tapınağa döndüğümde değişen bir şey yoktu. Tapınak yaşamının karanlık, küf kokulu sonsuzluğu bugün ile yarın arasına hiçbir ayrım doğmayacak şekilde yerleşmişti. Ayda iki kez düzenlenen din dersinin biri bugüne denk gelmiş, tapınaktaki herkes başkeşişin yerinde dersi dinlemek için toplanmıştı; *Mumonkan* kitabı üzerine konuşurken bir bahaneyle herkesin önünde beni eleştireceğini düşünüyordum.

Böyle düşünmemin bir nedeni vardı. Bu akşamki ders sırasında başkeşişin tam karşısına oturacağımdan dolayı kesinlikle kendi karakterimle uyuşmayan bir halde, bir tür erkeksi cesarete sahip olacağımı hissediyordum. Bunun üzerine başkeşiş de buna karşılık erkeksi bir erdem gösterecek, ikiyüzlülüğü bırakıp tapınaktaki herkesin önünde kendiliğinden yaptıklarını itiraf edecek, dahası beni de sefil hareketim için kınayacak diye düşünüyordum.

Tapınaktakiler loş ışık altında *Mumonkan*'ın kopyaları ellerinde olduğu halde toplanmıştı. Soğuk bir geceydi. Başkeşişin yanında sadece küçük bir el ısıtıcısı mangal vardı. Burun çekenleri duyuyordum. Orada oturan yaşlı genç herkesin aşağı doğru eğilmiş yüzlerine loş gölgeler vurmuş, tarifsiz bir güçsüzlük yayılmıştı. En yeni çömez gündüzleri ilköğretim okulunda öğretmen olarak çalışan

bir adamdı, yakın gözlüğü kısa burnunun üzerinden ikide bir düşüyordu.

Bedeninde güç hisseden bir tek bendim. En azından ben öyle olduğunu düşünüyordum. Kutsal metni açtıktan sonra herkese bir göz attı başkeşiş, gözlerimle onun bakışlarını izledim. Kesinlikle ondan gözlerimi kaçırmadığımı görmesini istiyordum. Ancak başkeşişin kırışıklarla çevrili gözü zerrecik ilgi göstermeden bana bakıp sonraki kişinin üzerine çevrildi.

Ders başladı. Dersin hangi ânında konu aniden benim sorunuma dönecekti, bekliyordum. Kulaklarımı kabartmış onu dinliyordum. Başkeşişin tiz sesi duyuluyordu ama hislerinin sesi duyulmuyordu.

O gece gözümü uyku tutmadı. Başkeşişi küçümsüyor, onun ikiyüzlülüğüyle alay etmeye çalışıyordum ama içimde giderek artan pişmanlık, bu had bilmez duygularımı değiştirmeye başladı. Başkeşişin ikiyüzlülüğüne karşı onu küçümsemem, tuhaf bir şekilde ruhumun güç kaybetmesiyle birleşmiş, onun değersiz bir kişi olduğunu anladığımdan ondan özür dilemekle bir şey kaybedecek olmayacağıma karar vermiştim artık. Sarp bir tepeye tırmanmış olan yüreğim oradan hızlı adımlarla aşağıya iniyordu şimdi.

Ertesi sabah özür dilemeye gitmeye karar verdim. Sabah olduğundaysa gün içinde giderim, diye düşündüm. Başkeşişin yüz ifadesinde hiçbir değişiklik görülmüyordu.

Rüzgârın sert olduğu bir gündü. Üniversiteden dönünce çekmecemi öylesine açmıştım ki beyaz kâğıda sarılı bir şey gördüm. O fotoğraftı. Sarılı olduğu kâğıda tek bir sözcük bile yazılmamıştı.

Belli ki başkeşiş bu şekilde olaya kendince bir son vermişti. Açıkça üzerinde durduğu bir olay değildi ve bu hareketimin faydasızlığını bana bildirmek istemiş olma-

lıydı. Ne var ki fotoğrafı böyle tuhaf bir şekilde geri vermesi zihnime birçok tahmini de üşüştürmüştü.

"Başkeşiş kesinlikle acı çekiyor," diye düşündüm. "Akla gelmeyecek türlü ıstıraplar çektikten sonra bu yolu bulduğuna şüphe yok. Şimdi de yüzde yüz benden nefret ediyordur. Muhtemelen fotoğrafın kendisiyle alakalı değil bu nefreti; bu tek fotoğrafla onu kendi tapınağında gizlice hareket ettirdim, hiç kimse yokken sessiz adımlarla koridorda yürüttüm, hiç gitmediği çömezlerin odasına soktum ve bir suç işlermişçesine masamın çekmesini açtırdım; onu bu fena duruma soktuğum için artık benden nefret etmesi için yeterli sebepleri var."

Böyle düşününce yüreğimi aniden tarifsiz, nerden geldiğini bilmediğim bir sevinç kapladı. Sonra kendimi keyifli bir işe verdim.

Kadının fotoğrafını makasla küçük küçük parçalar halinde kestim, bu parçaları defterimden kopardığım sağlam bir sayfaya iyice sardım, elimde sımsıkı tutarak Altın Tapınak'ın yakınındaki bir yere doğru yürüdüm.

Altın Tapınak, her zamanki kasvet ve denge dolu haliyle rüzgârlı, aylı gece göğüne doğru yükseliyordu. İnce sütunlar birbirine yakın duruyor; ay ışığı üzerlerine vurduğunda *koto* telleri gibi, Altın Tapınak ise büyük, tuhaf bir müzik aleti gibi görünüyordu. Ayın yüksek ya da alçakta olmasına göre değişse de bu görüntü, bu gece tam da öyleydi. Ne var ki rüzgâr hiç ses çıkarmayan *koto* tellerinin arasındaki boşluktan öylece geçip gitti.

Ayağımın ucundan bir küçük taş aldım. Kâğıda sardığım bu taşı avucumda sımsıkı bastırdım. Bu şekilde taşla ağırlaşan kadının suratının parçalarını Kyoto Göleti'nin ortasına doğru fırlattım. Özgürce yayılan dalgacıklar, durduğum yere, suyun en köşesine kadar ulaştı.

* * *

O yılın kasım ayında tapınaktan aniden ayrılmam tüm bu olayların birikiminin sonucuydu.

Daha sonra düşündüğümde, anidenmiş gibi görünen bu ayrılığımın aslında uzun bir süredir devam eden düşünce ve tereddütlerin sonucu olduğunu anlamıştım; ancak bunun ani bir dürtüden oluşan bir eylem olduğuna inanmayı tercih ettim. Bende temelde dürtü denilen şey eksik olduğundan bir dürtüye kapılmış gibi yapmayı özellikle seviyordum. Sözgelimi, babasının mezarını ziyarete gitmek üzere bir gün önceden plan yapan bir adam, o gün gelince evinden çıkar, istasyona geldiğinde aniden fikrini değiştirip birlikte içtikleri arkadaşının evine gider; böyle bir durumda, onun gerçekten düşünmeden hareket eden biri olduğu söylenebilir mi? Onun bir anda değişen ruh hali, o âna dek uzun süredir yaptığı kabir ziyareti hazırlığından daha bilinçli, kendi isteğine karşı bir intikam hareketi değil midir?

Benim tapınaktan ayrılışımın en dolaysız nedeni bir önceki gün başkeşişin ilk kez net bir şekilde bana şu açıklamayı yapmasıydı: "Seni burada halefim olarak atamayı istediğim bir zaman olmuştu ama artık kesinlikle bu düşüncede olmadığımı bilmeni isterim."

Onun benimle ilgili ilk hükmüydü bu ama çok önceden beri bu hükmü bekliyor ve kendimi buna hazırlıyordum. Bu hükmü aniden ve beklenmedik bir şekilde duymuş, dahası şaşkınlıktan dilim tutulmuş ya da paniğe kapılmış da değildim. Buna rağmen tapınaktan ayrılışımı başkeşişin bu sözlerinden etkilenerek ani bir itkiyle oluştuğunu düşünmeyi tercih ediyorum.

Fotoğraf planımla başkeşişin nefretini kesin bir şekilde kazandıktan sonra üniversitedeki derslerimi de boşlamaya başlamıştım. Bir yıllık hazırlık sınıfında en yüksek notları seksen dörtle Çince ve tarih derslerinde almıştım, genel toplamda yedi yüz kırk sekizdi, devam-

sızlıkta ise seksen dört kişi içinde yirmi dördüncü sıradaydım. Devamsızlığım dört yüz altmış dört saat içinde sadece on dört saatti. İkinci yılımda toplamda altı yüz doksan üç puan yapmıştım, devamsızlığım ise yetmiş yedi kişi içinde otuz beşe gerilemişti. Ancak vakit kaybedecek param olmamasına karşın salt dersi asma zevkine erişmek için yaptığım tembellikler üçüncü yılımda yeni dönemde tam da fotoğraf olayından sonra başlamıştı.

Birinci dönem sonunda üniversiteden uyarı belgesi gelmişti ve başkeşişten azar yemiştim. Notlarım kötü, devamsızlığım çok olduğu için yemiştim azarı, dahası bir dönemde sadece üç kez verilen uygulamalı Zen derslerinin hiçbirine gitmediğimden başkeşiş bana çok kızmıştı. Uygulamalı Zen dersleri yaz, kış ve bahar tatili öncesi olmak üzere veriliyor, diğer özel seminerlerle aynı tarzda düzenleniyordu.

Başkeşişin beni azarlamak için özellikle odasına çağırması çok nadir bir durumdu. Orada sessizce duruyordum. Yüreğimde gizlice ümit ettiğim tek bir şey olmasına karşın başkeşiş ne fotoğraf olayı ne de daha önceki hayat kadının şantajı hakkında tek kelime söyledi.

Ancak o andan itibaren başkeşişin bana karşı tavırları fark edilir derecede değişti. Zaten benim arzuladığım sonuç tam da buydu, çok uzun zamandır görmek istediğim kanıttı, bir tür zaferimdi benim; ancak bunu başarmak için dersleri asmış olmam yetmişti.

Üniversitede üçüncü yılımın ilk döneminde derslere devamsızlığım altmış saati bulmuştu, bu benim tüm bir yıl boyunca olan devamsızlığımın beş katı kadardı. Bu kadar bol zamanı kitap okumakla geçirmediğim gibi eğlenmek için cebimde beş kuruş param da yoktu, arada sırada Kaşivagi'yle sohbet etmek dışında tek başına hiçbir şeyden yapmadan geçirmiştim. Otani Üniversitesi'yle ilgili hatıralarım hiçbir şey yapmadan geçen zamanlardan iba-

ret; suskun bir şekilde tek başına hiçbir şey yapmadan geçirmiştim onca zamanı. Bu şekilde hiçbir şey yapmamak bana özgü bir tür uygulamalı Zen dersi miydi acaba; çünkü böyle yaparken tek bir an bile canım sıkılmıyordu.

Bir keresinde çimenlerin üzerine oturup saatlerce minik kırmızı toprak taneleri taşıyan karınca kolonisini izlemiştim. Karıncalar ilgimi çektiğinden falan değil. Bir başka sefer üniversitenin arkasındaki fabrikanın bacasından çıkan ince dumanı uzun bir süre sersem sersem izlemiştim. Duman ilgimi çektiği için değil. Kendimi ben denen varlığın dibine kadar girmiş gibi hissediyordum böylesi zamanlarda. Dış dünya parça parça soğuyup tekrar ısınıyordu. Öyle ya, ne desem yerinde olur acaba bu durumda? Dış dünya benek benek oluyor, sonra yeniden çizgilerle birleşiyordu sanki. Benim içim ile dış dünya yavaşça, düzensizce yer değiştiriyor, etraftaki anlamsız manzara gözlerime yansır halde manzara içime giriyor, dahası içime girmeyen kısmı dışarıda canlı bir şekilde parlıyordu. O parlayan kısım bazen fabrikanın bayrağı bazen duvardaki belirsiz bir leke ya da çimenlere atılmış eski bir çift hasır sandalet oluyordu. İşte bu ve başka şeylere bakarken anbean içimde yaşam açıyor, sonra ölüp gidiyordu. Ya da her türlü şekli olmayan düşünce mi demeli? Önemli şeyler değersiz ufak şeylerle birbirine karışıyor, o gün gazetede okuduğum Avrupa'daki siyasi bir olay gözümün önündeki eski hasır sandaletlerimle kaçınılmaz bir bağ oluşturuyordu sanki.

Bir çim filizinin ucundaki keskin açı üzerine uzun süre düşünmüşlüğüm var. "Düşünmek" doğru bir tanım değil aslında. O tuhaf, önemsiz kavrayış (düşünce) kesinlikle devam etmiyor, ne yaşadığı ne de öldüğü belli olan hislerimin üzerine kaçınır gibi ısrarcı gibi bir tekrarla kendini gösteriyordu. Neden bu çim filizinin ucu bu denli keskin bir sivri açıda olmak durumundaydı? Eğer

geniş açılı olsaydı çim denilen özel tür kaybolacaktı da doğa o tek açıdan dolayı mecburen yok mu olacaktı? Doğanın çarkından küçücük bir şey çıkarılırsa doğanın bütünü alt üst edilmiş olmaz mıydı? Zihnim amaçsızca bu sorun üzerinde oyalandı durdu.

Başkeşişten azar yediğim tapınakta öğrenilmiş, bana karşı tavırlar gözle görülür ölçüde sertleşmişti. Üniversiteye gitmek için önerilmemi kıskanan o çömez beni her gördüğünde zafer edasıyla kıs kıs gülüyordu.

Yaz ve güz boyunca tapınakta neredeyse hiç kimsenin benimle konuşmadığı günler geçirdim. Tapınaktan ayrılmadan bir gün öncesinin sabahı başkeşiş, tapınak hademesine beni odasına çağırtmıştı.

9 Kasım'dı. Üniversiteye gitmek üzere olduğumdan onun karşısına üzerimde öğrenci formamla çıkmıştım.

Başkeşişin normalde neşeli olan yüzü, benimle görüşmek, bana bir şeyler söylemek zorunda olmanın verdiği tatsızlıkla doluydu ve tuhaf bir biçimde donuktu. Beni sorarsanız, başkeşişin bana bir cüzamlıya bakıyormuşçasına bakmasından hoşnuttum. İşte tam da benim arzu ettiğim insanca duyguları taşıyan bakışlardı bunlar.

Başkeşiş hemen bakışlarını kaçırdı ve el mangalının üzerinde ellerini ovuşturarak benimle konuşmaya başladı. O yumuşak avuç içi etinden çıkan ses hafifti ama kış başındaki sabahın havasının açıklığını bozan bir şey gibi tırmalıyordu kulaklarımı. Başkeşişin etinin etiyle teması lüzumsuz bir yakınlık hissi uyandırmıştı.

"Rahmetli baban bu duruma ne kadar da üzülürdü kim bilir! Şu mektuba bir bak. Üniversiteden yine mektup geldi, bu kez daha sert yazmışlar. Böyle devam edersen bunun sonu nereye varacak düşün bakalım!" Bunları dedikten sonra da o sözleri söyledi: "Seni burada halefim olarak atamayı istediğim bir zaman olmuştu ama artık kesinlikle bu düşüncede olmadığımı bilmeni isterim."

Uzun bir süre sustuktan sonra şunları dedim:

"Beni artık gözden çıkardınız, öyle mi?"

Başkeşiş bir süre bir şey demedi. Sonra, "Tüm bunlardan sonra seni gözden çıkarmayacağımı nasıl düşünürsün?" diye sordu.

Ona cevap vermedim. Bir süre sonra farkında olmadan kekeleyerek bir şeyler dediğimi işittim.

"Benimle ilgili her şeyi biliyorsunuz. Ben de sizinle ilgili her şeyi bildiğimi düşünüyorum."

"Bilsen ne olacak?" dedi başkeşiş gözlerinde karanlık bir bakışla. "Hiçbir şey olmaz. Hepsi faydasız."

Ben o âna kadar dünyayı tümüyle terk eden bir insan yüzü görmemiştim. Dünyanın tüm detayları, para, kadın ve türlü çeşitli şeylerle ellerini kirleterek dünyayı böylesine küçümseyebilen birine daha rastlamamıştım. Hâlâ sıcak ve canlı görünen bir cesede dokunmuş gibi bir nefretle doldu içim.

O anda çevremdeki her şeyden kısa bir süreliğine de olsa uzaklaşmak için şiddetli bir isteğe kapıldım. Başkeşişin odasından ayrıldıktan sonra durmadan bunu düşünüyordum ve bu isteğimin şiddeti giderek artıyordu.

Paket sarma kâğıtlarımı, Budizm sözlüğümü, Kaşivagi'nin verdiği bambu flütü bir bohçaya tıktım. Çantamı ve bu bohçayı alarak üniversiteye doğru hızla giderken, durmaksızın oradan ayrılmak üzerine düşünüyordum.

Üniversitenin giriş kapısından geçince Kaşivagi'nin önümde yürüdüğünü görünce sevindim. Onu kolundan tutup yolun kenarına çektim, ondan 3.000 yen borç istedim. Sonra Budizm sözlüğü ve bana verdiği bambu flütü uygun bulduğu şekilde kullanması için almasını istedim. Kaşivagi'nin yüzünde, paradoksal bir ifade belirtirken oluşan, felsefi keyif denilebilecek o her zamanki şeyden zerre kadar iz yoktu. Kısık, anlaşılmaz gözlerle bana baktı.

"*Hamlet*'te Laertes'in babasının oğluna verdiği öğü-

dü hatırlıyor musun? 'Ne borç ver ne de borç al; çünkü borç vermek, çok kez hem paranı yitirmektir hem dostunu,'[1] demişti."

"Benim babam yok ki artık," dedim. "Borç veremeyeceksen, sorun değil."

"Henüz hayır demedim. Bunun üzerine konuşalım. Şu an tüm paramı toplasam 3.000 yen çıkar mı emin değilim."

Çiçek düzenleme sanatı öğreten kadından duyduğum şeyle –Kaşivagi'nin kadınlardan para sızdırdığını– onu suçlamak istedim ama sonra kendimi tuttum.

"Öncelikle şu sözlük ve bambu flütü elden çıkarmaya bakalım."

Kaşivagi bunları söyledikten sonra hemen dönüp okulun dış kapısına yöneldi. Ben de döndüm ve adımlarımı yavaşlatıp ona eşlik ettim. Kaşivagi, Işık Kulübü'nün öğrenci patronunun karaborsacılık şüphesiyle tutuklanmasını, eylül ayında salındıktan sonra güvenirliğini kaybettiği için zor duruma düştüğünü anlattı. Işık Kulübü'nün patronu bahardan beri Kaşivagi'nin ilgisini çok çekiyordu, sıkça ondan söz ediyorduk. İkimiz de onun sosyal anlamda çok güçlü biri olduğunu düşünüyorduk; ikimiz de onun iki hafta sonra intihar edebileceğini aklımıza getiremezdik.

"Para ne için gerekli?"

Aniden bu soruyla karşılaşınca hiç de onun tarzı olmadığını düşündüm.

"Öylesine bir yerlere gezmeye gitmek istiyorum."

"Geri gelecek misin peki?"

"Sanırım..."

"Bir şeyden mi kaçıyorsun?"

1. William Shakespeare, *Hamlet*, çev. Sabahattin Eyüboğlu, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2010, I. Perde, 3. sahne, s. 22. (Y.N.)

"Etrafımdaki her şeyden uzaklaşmak istiyorum. Çevremde buram buram âcizlik kokan her şeyden. Başkeşiş de âciz. Hem de çok âciz. Bunu da gördüm."

"Altın Tapınak'tan da mı uzaklaşmak istiyorsun?"

"Öyle. Altın Tapınak'tan da."

"Altın Tapınak da mı âciz?"

"Hayır, Altın Tapınak âciz değil. Kesinlikle âciz değil. O tüm âcizliklerin kaynağı."

"Bu ancak senin düşünebileceğin bir şey," dedi Kaşivagi; dans edermişçesine abartılı tarzda yürürken neşeyle dilini şaklattı.

Kaşivagi'yi takip ettim, soğuk mu soğuk küçük bir antik eşyalar dükkânında bambu flütü sattık. Sadece 400 yen etti. Sonrasında bir sahafa uğrayıp sözlüğü ancak 100 yen'e satabildik. Kalan 2.500 yen'i vermek üzere Kaşivagi beni kaldığı pansiyona götürdü. Parayı bana verdikten sonra tuhaf bir teklifte bulundu. Sözlük bir hediyeydi ancak bambu flüt, geri alınmak üzere ödünç verilmişti, bu durumda satıştan elde edilen 500 yen de Kaşivagi'ye aitti, bu 2.500 yen'e eklenince 3.000 yen ediyordu. Bu parayı ona geri ödeyesiye dek her ay için yüzde on faiz almak istiyordu. Işık Kulübü'nün aylık yüzde otuz dört faiziyle karşılaştırılınca bu düşük bir orandı, Kaşivagi bana iyilik yapıyordu. Bir parça kâğıt ve mührünü çıkardı, bu şartları kâğıda net bir şekilde yazdı ve borç sözleşmesine parmak basmamı istedi. Geleceği düşünmekten hoşlanmayan biri olarak hemen başparmağımı mürekkebe batırıp kâğıdın üzerine parmak bastım.

Yüreğim sabırsızlıkla çarpıyordu. 3.000 yen'i cebime koyup Kaşivagi'nin evinden çıktım, tramvayla Funaoka Parkı'na kadar gittim, orada inip Kenkun Şinto Tapınağı'nın taş merdivenlerinden tırmandım. Orada kutsal *mikuji* çektim, onda yazılanlardan yolculuğum üzerine fikir edinmek istiyordum.

Taş basamaklardan çıkarken, sağ kol üzerinde şatafatlı halde boyanmış Yoşiteru Inari Şinto Tapınağı'nı ve üzerine demir tel örülmüş bir çift taş tilki gördüm. Her bir tilkinin ağzında bir parşömen tomarı vardı ve tilkiler kulaklarının içine kadar şatafatlı renklerle boyanmıştı.

Zayıf güneş ışınlarının arasında esen rüzgârla serin bir gündü. Çıktığım taş basamaklar, ağaç dalları arasından sızan zayıf güneş ışınlarından dolayı üzerlerine ince kül yağmış gibi bir renge bürünmüştü. Işık o denli güçsüzdü ki kül kirli duruyordu.

Kenkun Şinto Tapınağı'nın geniş avlusuna dek hiç durmadan çıkmış, oraya vardığımda kan ter içinde kalmıştım. Önümde tapınağın kendisine çıkan taş basamaklar vardı. Düz, yatay taş basamaklar önümde uzayıp gidiyordu. Basamakların sağında ve solunda küçük çam ağaçları tapınak giriş yolunda göğe doğru uzanıyordu. Sağda tahtadan duvarlarının rengi atmış ahşap ofis vardı, giriş kapısındaki tabelada "Kader Çalışmaları Araştırma Enstitüsü" yazıyordu. Ofisle tapınaktaki ibadet yeri arasında beyaz ambar vardı, oradan itibaren seyrek sedirler, soğuk, donuk bulutlardan kasvetli ışık süzülen göğün altında, Kyoto'nun batısındaki dağlar görülüyordu.

Kenkun Şinto Tapınağı, Nobunaga'yı kutsamak adına inşa edilmiş, sonrasında onun büyük oğlu Nobutada da katılmıştı. Basit bir tapınaktı ancak ibadethane kısmındaki ana salonu çevreleyen parmaklıkların rengi sadece ateş kırmızısıydı.

Taş basamaklardan yukarı çıktım ve ibadetimi yaptım, sonra para bağış sandığının yanında duran eski altıgen tahta kutuyu elime aldım. Onu salladım. Kutunun deliğinden incecik oyulmuş bir bambu çubuğu çıktı. Çin mürekkebiyle "14" yazıyordu üzerinde sadece.

Arkamı döndüm. "On dört, on dört," diye mırıldanarak taş basamaklardan aşağıya indim. Bu rakamın he-

celeri dilimin üzerinde pıhtılaşıyor gibi bir his uyandırdı ve giderek bir anlama bürünmeye başladı.

Tapınağın idari ofisinin girişinde yorum istedim. Suyla bir şeyler yaptığı belli olan orta yaşlı bir kadın elini üzerindeki önlüğe silerek göründü, ona uzattığım 10 yen'i ifadesiz bir suratla kabul etti.

"Numaran kaç?"

"On dört numara."

"Taraçada bekleyin lütfen."

Açık taraçada oturup bekledim. Orada beklerken kadının o ıslak, çatlak ellerimde kaderimin belirlenmesinin tamamıyla anlamsız bir şey olduğunu düşündüm ama zaten buraya gelmekle anlamsızlık riskini göze aldığım için bu sorun değildi. Kâğıttan sürme kapının arkasında kadının anlaşılan güçlükle açmaya çalıştığı eski küçük çekmecenin metal halkasının çarpma sesi, kâğıdın yırtılma sesi duyuldu. Nihayet sürme kapı aralandı.

Kadın, "İşte. Buyurun," diyerek ince bir parça kâğıt uzattı ve kapıyı tekrar kapattı. Kâğıdın bir köşesinde kadının ıslak parmak izi kalmıştı.

Kâğıdı okudum. "Numara 14[1]; uğursuzluk," yazıyordu.

Burada kalmaya devam edersen tanrılar seni mahvedecek.
Üzerine yanan taşlar atılan, oklar fırlatılan, kendisine türlü eziyet edilen
Prens Okuni, atalarının tanrılarının talimatıyla ayrılmak zorunda kaldı
topraklarından. Gizli kaçışında bir alamet olacak senin.

1. Japoncada dört rakamı *yon* ve *shi* olarak iki farklı şekilde okunur ve *shi* imi ölüm anlamındaki imle sesteştir. Bu yüzden Japonya'da dört sayısı uğursuz kabul edilir. (Ç.N.)

Alttaki yorumda, karşılaşacağım güçlükler ve önümdeki belirsizlikten söz ediliyordu. Ancak bunlar beni korkutmadı. Alt satırlarda yer alan çeşitli maddeler arasında yolculukla ilgili olana baktım.

"Yolculuk; uğursuzluk. Özellikle de kuzeybatı yönü uğursuz olacak," yazıyordu. Bunu okuduktan sonra kuzeybatıya gitmeye karar verdim.

* * *

Tsuruga yönüne giden tren Kyoto İstasyonu'ndan sabah 6.55'te hareket etti. Tapınakta uyanma saati 5.30'du. Ayın 10'u sabahı uyanıp hiç zaman kaybetmeden okul formamı giymemden kimse işkillenmedi. Beni görmezden gelmelerine alışkındım.

Sabah alacakaranlığında tapınak hep biraz karışık olurdu, bazıları etrafı süpürmekle bazıları yerleri silmekle uğraşırdı. 6.30'a dek temizlik zamanıydı.

Avluyu süpürüyordum. Yanıma tek bir çanta bile almadan oradan, sanki bir anda ruhlara karışır gibi yolculuğa çıkmaktı planım. Şafak vaktinde uçuk beyaz renkteki çakıltaşları üzerinde ben ve süpürgem hareket ediyorduk. Aniden süpürge yere düşecek, ben ortadan kaybolacaktım, sonrasında loş ışık altında sadece beyaz çakıltaşlı yol kalacaktı. Bu şekilde yola çıkmam gerektiğini hayal ediyordum.

Bu yüzden Altın Tapınak'a veda etmemiştim. Altın Tapınak da dahil tüm çevremden birdenbire kopmam gerekliydi. Yavaş yavaş ana kapıya doğru süpürmeye devam ettim. Çamların arasından şafak yıldızları görünüyordu.

Yüreğim küt küt atıyordu. Artık gitmeliydim. Bu sözün sanki havada dalgalandığını söylesem yeriydi. Çevremden, beni zincirleyen güzellik anlayışımdan, içinde

yaşadığım ıssız belirsizlikten, kekemeliğimden ve varlığımın her türlü koşulundan, ne olursa olsun, ayrılmak zorundaydım.

Süpürge elimden, olgun bir meyvenin dalından düşmesi gibi doğal bir şekilde çimenlerin arasındaki karanlığa düştü. Ağaç gölgelerinden ana kapıya doğru gizlice yürüdüm. Kapıdan çıkınca tabana kuvvet koşmaya başladım. Günün ilk tramvayı yaklaştı. İçeride sadece üçbeş işçi görünümlü yolcu vardı. İçerideki elektrik ışığının üzerime tüm gücüyle yansımasına izin verdim. Hiç bu kadar aydınlık bir yerde bulunmamış gibi hissediyordum kendimi.

O yolculuğun ayrıntılarını bugün de zihnimde net bir şekilde canlandırabiliyorum. Varış noktamı bilmeden yola çıkmış değildim. Varmayı hedeflediğim yer, ortaokulda bir kez okul gezisinde gittiğim bölgeydi. Ne var ki oraya yaklaştıkça hareket ile özgürlük duygum o denli güçlenmişti ki, önümde bilinmezlikten başka bir şey yokmuş gibi gelmeye başlamıştı.

Doğduğum yere doğru giden bildiğim bir hattaydım ama bu eski kara tren bana hiç bu kadar tuhaf ve bu denli canlı görünmemişti. İstasyon, tren düdüğü, sabah vakti hoparlörden yayılan kulak tırmalayıcı ses, bunların tümü tek bir duyguyu tekrarlıyor, güçlendirip göz kamaştırıcı ve lirik bir beklentiye dönüştürüyordu. Sabah güneşiyle büyük platform parçalara ayrılmış gibi görünüyordu. Platformun üzerinde koşuşanların ayak sesleri, hasır sandaletlerin takırtıları, sürekli, monoton bir tonda çalan zil, istasyondaki büfenin sepetinden alınmış mandalinanın rengi; bunların hepsinin kendimi yoluna koyduğum büyük şeyin birer önerisi, birer uğursuzluk alameti olduğunu düşünüyordum.

İstasyondaki her detay, ayrılık ya da terk etme duy-

gularıma karşı ortak bir his uyandırıyordu. Platform nazik ve son derece huzurlu bir şekilde benden ayrılıyordu. Hissediyordum: İfadesiz beton yüzeyin, kendisinden ayrılıp yola çıkan şeyle ne kadar aydınlandığını hissediyordum.

Trene güveniyordum. Bu tuhaf bir ifade oldu. Tuhaf bir ifade ama konumumun Kyoto İstasyonu'ndan hareket edip oradan giderek uzaklaşması gibi inanılmaz bir düşünceyi güven altına almak için başka bir şekilde söyleme imkânı yok. Geceleri yük trenlerinin düdüğünü Altın Tapınak yakınında defalarca duymuşluğum vardı; şu an, gece gündüz hatasız bir şekilde giden o trenlerden birine binmiş olmak tuhaf geliyordu bana.

Tren, babamın hastalığında birlikte gördüğümüz Hozu Nehri'nin yanından geçiyordu. Buradan Atago Dağı ve Araşiyama'nın batısına, Sonobe'ye kadar olan bölgedeki hava koşulları, muhtemelen hava akımının etkisiyle Kyoto'dakinden tamamıyla farklıydı. Ekim, kasım ve aralık aylarında, gece on birden sabah ona dek istisnasız her gün Hozu Nehri üzerinde yükselen sis bölgenin her yerini kaplıyordu. Sis nehir üzerinden akıp geçerken nadiren bir açıklık oluşurdu.

Trenin iki tarafında tarlalar puslu bir şekilde açılıyordu, biçilmiş ürünler ise yeşil küf rengindeydi. Her biri farklı uzunluk ve büyüklükteki çeltik tarlalarının kıyısında aralıklarla birkaç ağaç büyümüştü. Alt dalları ile yaprakları budanmış ve ince gövdesi (bu bölgede "buhar kafesi" olarak adlandırılan) saz hasırla sarılmıştı, böylece sisin içinden art arda görününce sanki ağaçların hayaletleri gibiydiler. Yine bir ara tren penceresinin yakınında, neredeyse görünemeyecek kadar gri çeltik tarlaları arkasında kalan çok büyük bir salkımsögüt çarpıcı berraklığıyla göründü, nemli yaprakları ağır ağır aşağıya sarkıyor, tüm ağaç sisler içinde hafifçe sallanıyordu.

Kyoto'dan ayrılırkenki neşemin yerini ölmüşlerin hatıralarının verdiği hüzün almıştı. Uiko, babam ve Tsurukava'nın hatıraları aklıma gelince içimde betimlenemez bir şefkat hissi duydum ve sevebileceğim yegâne insanlar acaba yalnızca ölüler mi, diye şüpheye kapıldım. Öyle olsa bile, yaşayanlarla kıyaslandığında ölüleri sevmek ne kadar da kolaydı!

Pek de dolu olmayan üçüncü sınıf vagonda, sevilmesi zor olan yaşayanlar meşgul bir halde sigaralarını tüttürüyor ya da mandalina soyuyorlardı. Yanımda oturan, bir sivil toplum organizasyonunda çalıştığı belli yaşlı bir adam başka biriyle yüksek sesle sohbet ediyordu. Her ikisi de eskimiş, biçimsiz takım elbise giymişlerdi, birinin kolunun çizgili astarında bir yırtık vardı. Sıradanlık denilen şeyin yaş aldıkça zerre kadar azalmadığını yeniden hissettim. Çiftçi görünümlü ikisinin de güneşten yanmış, kırışık yüzleri ve içkiyle boğuklaşan sesleriyle birlikte bir tür sıradanlığın özünü temsil ettiği söylenebilirdi.

Sivil toplum örgütüyle ilintili olan insanların konuştukları türden konuları konuşuyorlardı. Sakin görünüşlü, kel, yaşlı bir adam konuşmaya hiç dahil olmadan, defalarca yıkanmaktan sararmış beyaz bir mendile ellerini silmekteydi.

"Bakın şu kara ellerime. İsten kirlenmiş. Gerçekten rahatsız edici!"

Başka biri onunla konuşmaya başladı.

"Bu is için bir kere gazetede senin yazın çıkmıştı, değil mi?"

"Yo," diye karşı çıktı kel adam. "Ama gerçekten de rahatsız edici bir şey bu is!"

Onları dinlemesem de ister istemez duyuyordum konuşmalarını. Sıklıkla Altın Tapınak ve Gümüş Köşk Tapınağı'nın adları geçiyordu.

Altın Tapınak ve Gümüş Köşk Tapınağı'ndan daha tatmin edici bir destek almaları gerektiği konusunda hemfikirdiler. Gümüş Köşk Tapınağı'nın geliri Altın Tapınak'ın yarısı kadar olmasına rağmen bu çok büyük bir rakamdı. Altın Tapınak'ın gelirinin 5 milyon yen'in üstünde olabileceğini söyledi adamlardan biri, örnek olması için. Tapınağın masrafları, Zen düzeninde, elektrik ve su faturası dahil edilse bile yılda 200 bin yen'i geçmezdi. Peki geri kalan para ne oluyor derseniz, çömez keşişlere soğuk pirinç lapası yedirirken, başkeşiş her gece tek başına Gion'da harcıyordu bu parayı. Tapınak vergiden muaf olduğundan yasal anlamda dokunulmazlıkla aynıydı bu durum. Kesinlikle bu tapınaklardan destek talep edilmeli, diye konuşmaktaydılar.

Kel, yaşlı adam elini mendile silmeyi sürdürüyordu, sohbetleri sona erince "Bu gerçekten rahatsız edici bir şey," dedi ve bu, konuşmanın sonu oldu. Siline siline adeta parlamış olan yaşlı adamın ellerinde isten iz yoktu, bir minyatür heykel gibi parıltı saçıyordu. Aslında o bir çift hazır ele, el demekten ziyade eldiven dense yeriydi.

Garip bir şey, bu benim toplumsal eleştiriyle ilk karşılaşmamdı. Biz keşişler dünyasına aittik, üniversite de bu dünyaya aitti; tapınak hakkında eleştiri yapmıyorduk. Yine de bu yaşlı görevlilerin bu sohbeti beni hiç şaşırtmamıştı. Her şey gün gibi açıktı! Biz soğuk pirinç lapası yiyorduk. Başkeşiş, Gion'a geyşalarla eğlenmeye gidiyordu. Fakat benim de bu yaşlı işçilerin anlayış biçimleriyle anlaşılacağımı düşününce içimde büyük bir öfke duyuyordum. "Onların sözleri"yle anlaşılmak dayanılmaz bir şeydi. "Kendi sözcüklerim" onlarınkinden farklıydı. Hatırlatmak isterim, başkeşişi Gion'da o geyşayla birlikte yürürken gördüğümde bile en ufak bir ahlaki iğrenme duymamıştım.

Yaşlı işçilerin konuşmaları bu yüzden geride bir sıra-

danlık kokusu ve hafif bir nefret bırakarak zihnimden uçup gitti. Düşüncelerim için toplumun desteğini istemek gibi bir niyetim yoktu. Dünya tarafından kolay anlaşılmak için düşüncelerimi bir çerçeveye koyma niyetim de yoktu. Defalarca dediğim gibi, anlaşılamamak, benim var olma nedenimdi. Aniden kapı açıldı ve boğuk sesli, göğsünden ağır bir sepet indiren bir satıcı göründü. Birden karnımın aç olduğunu hissettim, pirinç yerine yosunun kullanıldığı yeşil erişteden oluşan yemek kutusundan aldım. Sis dağılmıştı ama gökyüzünde parlaklık yoktu. Tamba Dağı'nın eteklerindeki kıraç topraklarda yetişen karadut ağaçları ve kâğıt fabrikasında çalışan insanların evleri görünüyordu.

Mayzuru Körfezi. Bu ad eskiden olduğu gibi şimdi de aynı şekilde etkiledi beni. Nedenini bilmiyordum. Ne var ki, Şiraku kasabasında geçirdiğim çocukluk günlerimden beri Mayzuru benim için görülmeyen denizle eşdeğer bir terim olmuş, sonunda da deniz sezgisinin ta kendisi halini almıştı.

O görülmeyen deniz de Şiraku kasabasının ardındaki Aoba Dağı'nın zirvesinden açıkça görülüyordu. O dağa iki kez tırmanmışlığım vardı. İkicisinde, Mayzuru Deniz Kuvvetleri Körfezi'nde demirlemiş filoyu görmüştüm.

Parlayan körfeze demir atmış savaş gemileri, gizli bir mevzilenme içindeydiler belki de. Bu filo hakkındaki her şey o kadar gizliydi ki, insan bu filo gerçekten var mı diye merak etmeden edemiyordu. Bu yüzden uzakta görünen filo adı bilinen ama sadece fotoğraflarda görünen muhteşem su kuşları gibi gibiydi. İnsanların kendilerini gördüğünün farkında olmadan bir yaşlı, kızgın kuşun bakışları altında körfezde gizli bir yüzmenin keyfini çıkarıyor gibiydiler.

Kondüktörün bir sonraki istasyon adını "Batı Mayzu-

ru" olarak anons etmesiyle kendime geldim. Yolcular arasında eskiden olduğu gibi telaşla teçhizatını sırtına alan bahriyeli yoktu. İnmeye hazırlananlar arasında benim dışımda birkaç karaborsacıya benzeyen adam vardı sadece.

Her şey değişmişti. Kavşaklarda İngilizce yazılı tehditkâr sokak tabelalarının altında burası yabancı bir liman olmuştu. Çok sayıda Amerikalı asker gelip geçiyordu.

Bulutlu kış göğünün altında soğuk, tuzlu rüzgâr askerler için yapılmış geniş caddede esiyordu. Deniz kokusundan ziyade doğal olmayan paslı demir kokuyordu. Kasabanın içine doğru ilerleyen bir kanal gibi olan deniz şeridi, onun ölü su yüzeyi, kıyıya bağlı küçük Amerikan savaş teknesi... Tüm bunlarda kesinlikle huzurlu bir şey vardı; ancak aşırıya kaçmış hijyen politikasıyla limanın eski karışık, fiziksel canlılığı çalınmış ve tüm kasaba bir hastane havasına bürünmüştü.

Burada denize bu kadar yakınlaşacağımı düşünmemiştim. Bir cip arkamdan yaklaşıp beni sırf eğlencesine denize atabilirdi belki de. Şimdi düşünüyordum da, beni gizli gizli bu yolculuğa iten şeylerden biri de denizdi; ancak o deniz bu yapay limandaki deniz değil, çocukluğumda, Nariu Burnu'ndaki memleketimde karşılaştığım gibi, yeni doğmuş canlılığını koruyan o sert denizdi. Sert, hep öfkeyle dolu, hırçın Japon Denizi kıyısında bulunan denizdi.

Bu yüzden Yura'ya gitmeye karar verdim. Sahil yazları güneşlenenlerle dolu ama bu mevsimde terk edilmiş halde olurdu, sadece kara ve denizin aralarında karanlık bir güçle savaşmalarından başka bir şey olmadığına şüphe yoktu. Batı Mayzuru'dan Yura'ya giden yol on bir kilometreden biraz daha uzundu. Ayaklarım yolu biliyordu.

Yol, Mayzuru şehrinden koyun alt kısmından batıya doğru hareket edip Mizayu tren hattını doğru açıyla kesip Takaciri Geçidi'nden geçtikten sonra Yura Nehri'ne

varıyordu. Okawa Köprüsü'nü geçtikten sonra da Yura Nehri'nin kuzey yönünden batı sahilince devam ediyordu. Oradan da nehir akıntısı yönünde giderek denizin ağzına varıyordu.

Şehirden çıkıp yürümeye başladım.

Yürürken bacaklarım yoruldu ve kendime şunu sordum:

"Yura'da ne var? Neyi kanıtlamak için böylesine bir gayretle yürüyorum? Orada Japon Denizi'nin uzantısı ile ıssız bir sahilden başka bir şey yok, öyle değil mi?"

Ancak ayaklarımın yavaşlamaya niyeti yoktu. Neresi olduğunu bilmediğim bir yere ulaşmaya çalışıyordum. Gittiğim yerin hiçbir önemi yoktu. Ne olursa olsun, beni o yere ulaşmaya yönlendiren bir cesaretim vardı – neredeyse ahlaksızca bir cesaret doğmuştu içimde.

Değişken gün ışığı ara ara ışıldıyor, yol kenarındaki büyük *keyaki* ağacının dalları arasından davetkâr bir şekilde parlıyordu ama nedenini bilmediğim halde dinlenerek zaman kaybetmemem gerektiğini hissediyordum.

Nehrin geniş vadisine ulaşan kolay bir yamaç yerine Yura Nehri dağdaki dar yoldan göründü aniden. Nehir suyu maviydi, geniş olmasına karşın bulutlu göğün altındaki akıntı donuk bir seyir izliyordu nehir, isteksizce denize doğru sürüklenir gibiydi.

Nehrin batı kıyısına ulaştığımda ne araba ne de yayalar vardı artık yolda. Yol boyunca portakal ağaçları görülüyordu ama tek bir kişi bile yoktu ortalıkta. Kazue adındaki küçük köyü geçtikten sonra yan taraftan çimlere basılma hışırtısı duydum. Burnunun üzerinde siyah kılları olan bir köpek başını çimlerden kaldırdı.

Bu bölge hakkındaki tarihsel bilgi şüpheli olmakla birlikte, Sanşo Dayu adındaki bir derebeyinin konağının izlerinin bulunmasıyla ünlüydü. Ancak burada durma niyetim yoktu, fark etmeden konağın önünden geçip git-

miştim. Tek baktığım nehirdi çünkü. Nehrin ortasında bambu ağaçlarıyla kaplı büyük bir ada vardı. Yürüdüğüm yolda hiç rüzgâr esmemesine karşın adadaki ağaçlar rüzgârdan eğilmişlerdi. Adada yağmur suyuyla sulanan dört-beş dönüm çeltik tarlası vardı ancak üzerinde tek bir çiftçi bile görünmüyordu. Sadece bir kişi sırtı bana dönük halde elinde balık ağı tutuyordu.

Uzun bir aradan sonra gördüğüm bu kişiye karşı bir yakınlık hissettim.

"Kefal miydi tuttuğu? Eğer avladığı kefal ise, burası nehir ağzından fazla uzak değildir," diye düşündüm.

O sırada rüzgârdan hışırdayıp duran bambu ağaçları nehrin sesini aşan yükseklikte bir ses çıkarıyordu, sis gibi görünen şey ise yağmur olmalıydı. Yağmur damlaları adadaki kurumuş nehir kıyısını ıslatıyordu. Bir anda üzerime yağmur yağmaya başladı. Islanıyordum ama durduğum yerden baktığım adanın üzerinde artık hiç yağmur izi yoktu. Balık avlayan kişi az önceki duruşunu hiç değiştirmeden korumuştu. Sonunda benim üzerimdeki sağanak da geçti.

Tüykamışı ve güz çiçekleri yolun her dönüş yerinde görüş alanımı kaplıyordu. Ancak nehir ağzını görebileceğim yere yaklaşıyordum. Denizden gelen aşırı soğuk rüzgâr burnuma vuruyordu.

Yura Nehri'nin sonuna doğru birkaç ıssız ada oraya çıktı. Nehir suyu kesinlikle denize yaklaşmış, tuzlu suyun saldırısıyla karşılaşmıştı bile ancak yüzey giderek durgunlaşmıştı ve ileride olacaklara dair bir işaret de yoktu – bayılan ve bilinci yerine gelmeden ölüp giden bir insan gibi.

Nehir ağzı beklenmedik şekilde dardı. Orada nehre karışan, saldıran deniz, göğün karanlık kümülüs bulutları ile birbirine geçmiş, nehrin içinde erimiş, belli belirsiz uzanıyordu.

Denize dokunmak için boş arazi ve çeltik tarlalarından esen şiddetli rüzgâra karşı bir süre daha yürümek zorundaydım. Rüzgâr tüm deniz yüzeyine gelişine göre desenler çiziyordu. Böylesine şiddetli bir rüzgârın ıssız tarlalar üzerinde enerjisini böylesine harcaması deniz yüzündendi. Deyim yerindeyse, bu bölgenin kışını saran buharlı deniz, buyurgan, baskın ve görünmezdi.

Nehir ağzının ötesinde birbiri üzerine katlanan dalgalarla denizin gri yüzeyi gitgide genişledi. Fötr şapka şeklindeki ada nehrin üzerinde yüzüyordu. Burası Kanmuri Adası'ydı, nadir bulunan yelkovan kuşlarının doğal yaşam ortamıydı.

Tarlalardan birine girmiştim. Etrafa bakındım. Terk edilmiş bir yerdi burası.

O sırada bir çeşit anlam zihnimde parladı. Parlamasıyla birlikte de ortadan kayboldu, anlam yitip gitti. Orada bir süre durup bekledim ama bedenime vuran soğuk rüzgâr tüm düşüncelerimi çaldı. Yine rüzgâra karşı yürümeye başladım.

Kuru tarlalar, taşların çok olduğu kıraç toprakla birleşti; çimen sararmıştı, yeşil kalan tek şey yosun gibi otlardı sadece, bu otlar da ezilip büzülmüş gibi görünüyorlardı. Toprakla kum birbirine karışmıştı.

Titrek, donuk bir ses duydum. Sonra insan sesleri. Şiddetli rüzgâra sırtımı dönüp Yuragatake'nin tepesine baktığımda duymuştum bunları.

Etrafta insan var mı diye bakındım. Alçak kayalık arasından sahile inen bir yol vardı. Orada bu kayalıkları güçlü erozyondan korumak için bir çalışma yapıldığını anladım. Sağda solda beyaz iskelet gibi beton sütunlar vardı ve kumun üzerinde yeni betonun rengi tuhaf biçimde canlı bir şekilde görünüyordu. Titrek ve donuk ses, yapıya dökülen çimentoyu karıştıran beton karıştırıcısından çıkıyordu. Burun uçları kıpkırmızı olmuş dört-

beş işçi, öğrenci forması içindeki bana bakıyorlardı merakla. Ben de onların olduğu yere doğru baktım. İnsani selamlaşmamız bu kadarla kaldı.

Deniz sahilden konik şekilde birdenbire çökmüş gibiydi. Sert toprağa basıp dalgaların vurduğu yere doğru yürürken, az önce zihnimde çakan o anlama doğru, kesin bir şekilde adım adım yakınlaşıyormuşum gibi bir mutluluğa kapıldım. Şiddetli rüzgâr soğuktu, eldiven giymediğim için ellerim neredeyse donmak üzereydi ama bunu hiç umursamıyordum.

Evet, burası kesinlikle Japon Denizi sahiliydi! Mutsuzluğumun, tüm kederli düşüncelerimin, tüm çirkinliğimin ve gücümün kaynağıydı burasıydı. Deniz taşkındı. Dalgalar art arda kıyıya vuruyor, o an gelen dalga ile bir sonraki dalga arasında düz, gri bir çanak oluşuyordu. Açık deniz üzerindeki gökyüzünde kat kat süzülen kümülüs bulutları ağırlık ve zarafeti bütünleştirmişti. Diğer bir deyişle sınırsız, ağır bulut kümesi, daha fazlası olamayacak denli hafif ve soğuk kuş tüyü gibi bir çizgi çiziyordu, ortası ise varlığı yokluğu pek anlaşılmayan uçuk mavi gökyüzüyle sarılıydı. Çinko rengi denizin ardındaki burunda siyah mor dağlar yükseliyordu. Her şeyde sallantı ve hareketsizlik, durmadan hareket eden karanlık bir güç, koyulaşmış bir metal hissi vardı.

Birdenbire Kaşivagi'yle ilk karşılaştığımda bana söylediklerini anımsadım. Birdenbire zalim olmamız, sözgelimi, böyle havanın açık olduğu bir bahar öğleden sonrasında, özenle biçilmiş otların üzerinde, yaprakların arasından sızan güneş ışığını tembel tembel izlerken böylesi bir anda oluverir, demişti.

Şimdi ben dalgaların karşısında, şiddetli kuzey rüzgârının karşısındaydım. Şu an ne hoş bir bahar öğleden sonrasıydı ne de güzelce biçilmiş çimler vardı. Ancak bu terk edilmiş doğa, bahar öğleden sonrası ve biçilmiş çim-

lerden daha çok hitap etmişti ruhuma, varlığımla yakın bir bağ kurmuştu. Burada kendi kendime yetiyordum. Burada hiçbir şey tarafından tehdit edilmiyordum.

Aniden ulaştığım bu kavrayışa, Kaşivagi'nin dediği gibi zalimce denebilir miydi? Her halükârda bu kavrayış birdenbire içimde doğmuş, biraz önceden beri parıldayıp açmaya çalışan anlamı ortaya çıkarmış ve içimde canlı bir şekilde aydınlatmıştı. Henüz bu durumu derinlemesine düşünmeye çalışmamış, ışıkla çarpılmış gibi ancak bu kavrayışla sarılmıştım sadece. Ancak şimdiye dek aklıma hiç gelmeyen bu düşünce, doğuşuyla birlikte, ânında güç kazanıp büyüklüğünü artırdı. Hayır, bir kavrayışa varmak değildi bu, aksine ben bir düşünce tarafından sarmalanmıştım. Beni saran bu düşünce şuydu:

"Altın Tapınak'ı yakmalıyım."

Sekizinci bölüm

Yürümeye devam ettim ve Miyazu hattı Tango-Yura İstasyonu'na vardım. Doğu Mayzuru Ortaokulu'nda okul gezisinde aynı rotayı takip etmiş, bu istasyondan geri dönmüştük. İstasyonun önündeki cadde tenhaydı, bu yörenin halkının geçimini kısa yaz sezonundaki ziyaretçilerden kazandığı biliniyordu.

İstasyonun önündeki, tabelasında "Yura Pansiyon – Yüzmeye Gelenlerin Konaklama Yeri" yazılı küçük bir pansiyonda kalmaya karar verdim. Girişteki sürme kapıyı yana çekip açtım ve içeriye seslendim ancak bir cevap alamadım. Merdiven basamakları tozluydu, pencereler kapalı, içerisi karanlıktı ve ortalıkta insandan eser yoktu.

Arka kapıya dolandım. Solmuş krizantemlerin olduğu sade bir bahçe vardı. Yüksekte bir yerde bir su tankı bulunuyordu. Bunun altı, yazın yüzmeden dönen konuklar vücutlarına yapışmış kumları yıkasınlar diye duş yeriydi. Pansiyondan az ileride pansiyon işletmecisinin ailesiyle yaşadığı küçük bir ev vardı. Kapalı cam kapının ardından radyo sesi geliyordu. Bu lüzumsuz yüksek ses aldatıcıydı, evde kimse yokmuş da özellikle radyo açılmış gibi. Orada, iki-üç çift hasır sandaletin dağınak halde durduğu girişte, radyo sesinin azaldığı bir anda içeri seslendim ama boşunaydı.

Arkamda bir gölge belirdi. Bulutlanmaya başlayan gökyüzünden güneş süzülüyordu içeriye. Girişteki hasır sandaleti koyacak yerin ahşabının aydınlanmasından fark etmiştim ancak.

Bir kadın bana bakıyordu; hafifçe toplu, beyaz tenli bir kadındı, varla yok arasındaki kısık gözlerini bana dikmişti. Boş oda olup olmadığını sordum. Kadın onu takip etmemi söylemeden, tek kelime etmeden topuklarının üzerinde döndü ve otel girişine doğru yürüdü.

Bana verilen oda ikinci katta köşede, denize bakan küçük bir yerdi. Kadının getirdiği el mangalı içindeki zayıf ateş, uzun zamandır kapalı kalmış odanın havasını dumanla doldurdu ve odanın küf kokusu daha da katlanılmaz oldu. Pencereyi açıp kendimi kuzey rüzgârına verdim. Deniz tarafında, az öncekiyle aynı bulutlar usul usul, ağır bir oyuna devam ediyorlardı. Bu bulutlar doğanın hedefsiz güdüsünün bir yansıması gibi görünüyordu. Bulutlar arasında mavi gök parçacıkları görünüyordu, açık bir zekânın küçük, mavi kristalleri. Deniz görünmüyordu.

Pencere kenarında, yine az önceki düşüncelerime geri döndüm. Altın Tapınak'ı neden yakmam gerektiğinden önce başkeşişi öldürmeyi nasıl akıl edemedim, diye sordum kendime.

O âna dek başkeşişi öldürme düşüncesi aklımın kıyısından bile geçmemişti; ama düşününce de bunun yararsız bir şey olacağını hemen anladım. Çünkü başkeşişi öldürsem de onun keşiş tıraşı edilmiş kafası, âcizlikten oluşan kötülüğü, karanlık bir ufuktan sonsuza dek tekrar tekrar görünecekti.

Genelde yaşam bahşedilen şeyler Altın Tapınak gibi kati bir varoluş barındırmazdı içinde. İnsanlara sadece doğanın çeşitli özelliklerinden biri verilmiş, onlar da etkili bir yöntemle yerine koymak adına o özelliğe nüfuz

ederek onu katlamışlardı. Eğer bir katilin amacı kurbanının kati olan karakterini tahrip etmekse, bu durumda katil kalıcı bir yanlış hesaplama içinde olacaktır. Böyle düşünüyordum. Bu şekilde Altın Tapınak ve insan varlığı giderek tam bir tezat oluşturacaktı aralarında, öte yandan insanların yok olması kolay görünümlerinden, aksine uzun yaşama hayalleri ortaya çıkıyor, Altın Tapınak'ın yok edilmeyen güzelliğinden aksine yok edilme olasılığı ortaya çıkıyordu. İnsanlar gibi ölümlülerin kökü kazınamazdı. Öte yandan Altın Tapınak gibi yok edilemeyen bir şey tahrip edilebilirdi. Acaba neden kimse bunu fark etmiyordu? Benim çıkarımımın orijinalliğinde bir şüphe yoktu. 1897 yılında ulusal hazine olarak kabul edilen Altın Tapınak'ı yakmam durumunda bu temiz bir yok ediş, karşı koyulamaz bir yıkım, insanlığın bu dünyada ürettiği güzelliğin hacmini gerçekten indirmek olacaktı.

Düşünmeyi sürdürdükçe komik bir hisse kapıldım. "Altın Tapınak'ı yakmam durumunda," diye kendi kendime konuştum, "öğretici değeri olan bir şey yapmış olacağım. Bu sayede insanlar, örneksemeye dayalı yok edilemezliğin anlamsız olduğunu öğrenecekler. Sadece beş yüz elli yıl boyunca Kyoko Göleti yanında dikilmeye devam etmiş olmanın hiçbir garantisi olmadığını anlayacaklar. Bizlerin varlığını sürdürmesini onun üzerine bindiren açık aksiyom, belki de yarın çökebileceği endişesini öğrenecekleri için."

Öyle ya. Şüphesiz yaşamlarımızın sürekliliği, bir süreliğine devam eden zamanın katı maddesiyle sarılarak korunmaktaydı. Sözgelimi bir marangozun evde rahatlık olması için yaptığı küçük bir çekmeceyi düşünün. Çekmece zamanın üstesinden geldiği onlarca, yüzlerce yıla rağmen aslında kendinin değil de geçen zamanın katılaşmış şeklini almış olabilir. Bir küçük yer, önce madde tarafından işgal edilirken sonrasında katılaşan zaman tarafından işgal edilmektedir. Bir çeşit ruhta vücut bulmak.

Ortaçağ'a ait bir peri masalı kitabı olan *Tsukumogami Kitabı*'nın başında şunlar yazar:

> Kozmik güçler ve Yin-Yang üzerine bir derlemede şöyle yazar; yüz yıl geçer, objelerin içine ruh girer ve insanları kandırır, buna *Tsukumogami* adlı verilir. Bu yüzden her yıl bahardan önce insanlar eski eşyalarını evden atarlar, bu gelenektir "ev arınması" denir. Yine de her yüz yılda bir insanlar *Tsukumogami*'nin felaketleriyle karşılaşır.

Benim eylemim insanların *Tsukumogami*'nin felaketlerine karşı gözlerini açacak, onları bu felaketlerden koruyacaktı. Ben bu eylemimle, Altın Tapınak'ın var olduğu dünyayı, onun var olmayacağı bir dünyaya sokacaktım. Dünyanın anlamı da kesinlikle değişecekti böylelikle.

Bunu düşündükçe keyfim yerine geldi. Şimdi çevremi saran, gözümün önündeki dünyanın sonu ve çöküşü yakındı. Batan güneşin ışıkları yere uzanmış, Altın Tapınak o ışıkla parlıyordu, onu kapsayan dünya kesin olarak kayıp gidiyordu, sanki birinin parmakları arasından süzülüp giden kum taneleri gibi.

* * *

Yura Pansiyon'da kalışım üç gün sürdü; ancak bu süre boyunca bir kez bile dışarıya adım atmamış olmamdan şüphelenen pansiyoncu kadın beni polise vermişti. Odaya giren üniformalı polisi gördüğümde planımı anlayacağından korktum ancak bu korkumun asılsız olduğunu anladım. Soruları yanıtladım, olduğu gibi anlattım her şeyi: Tapınak yaşantısından biraz uzaklaşmak için oradan kaçtığımı söyledim, öğrenci kimlik kartımı gösterdim, po-

lisin yanında pansiyon ücretinin tamamını ödedim. Polis derhal Altın Tapınak'a telefon etti, iddialarımın yalan olmadığından emin oldu, beni tapınağa bizzat kendisinin geri götüreceğini bildirdi karşı tarafa. Sonra dediğine göre *geleceği olan* biri olarak bana bir zarar gelmesini önlemek için üzerine sivil kıyafetlerini giydi.

Tango Yura İstasyonu önünde beklerken aniden sağanak başladı, istasyonun çatısı olmadığı için hemen ıslanmıştık. İstasyon ofisine girdik. İstasyon şefinin de görevlisinin de arkadaşı olduğunu göstermiş oldu sivil kıyafetleri içindeki polis bana. O kadarla da yetinmedi. Oradaki herkese beni Kyoto'dan gelen yeğeni olarak tanıttı.

Devrimcilerin psikolojisini anlamıştım. Şu an kor demir mangalın çevresinde oturan bu kırsal yerdeki görevlilerin, istasyon şefi ve polisin gözlerinin önünde dünyada gerçekleşecek büyük değişim hakkında, yaşadıkları düzenin çöküşü üzerine zerre kadar öngörüleri yoktu.

Altın Tapınak'ın yanıp kül olmasıyla, evet, Altın Tapınak yanıp kül olduğunda bu heriflerin dünyası değişecek, yaşamlarının en temel kuralları alaşağı olacak, tren tarifeleri büyük bir kargaşa içine girecek, tüm kuralları etkisiz hale dönecekti.

Şu an yanlarında bulunan, yüzünde ilgisiz bir ifadeyle ellerini mangalda ısıtan kişinin muhtemel bir suçlu olduğunu hiçbir şekilde fark etmiyor olmaları beni son derece sevindiriyordu. Yaşam dolu genç istasyon görevlisi sonraki izin gününde izlemeye gideceği sinema filmi üzerine yüksek sesle konuşuyordu. Film harikaymış, izleyenler duygulanıp ağlamadan duramıyormuş, aynı zamanda da bol hareketli sahnelerden de yoksun değilmiş. Sonraki izin gününde mutlaka bu filmi izleyecekti! Bu gencecik, benden kat kat güçlü, yaşam dolu delikanlı sonraki izin gününde film izleyecek, bir kadını kollarına alıp onunla yatacaktı.

Durmadan istasyon şefini dalgaya alıyor, şakalar yapıyor, amirlerinden tatlı sert azar yiyor, o arada da mangala kömür atıp kara tahtaya rakamlar yazıp duruyordu. Bir kez daha yaşamın cazibesine kapılma ya da hayata imrenme halinin eşiğinde buldum kendimi. Altın Tapınak'ı yakmadan tapınaktan kaçıp, keşişlikten vazgeçip ben de bu şekilde kendimi yaşama verebilirdim.

Ancak içimde hemen karanlık bir güç doğdu ve beni bu düşüncelerden çekip çıkardı. Ne olursa olsun Altın Tapınak'ı yakmalıydım. O zaman özellikle benim için düzenlenmiş, hiç duyulmamış bir yaşama başlayacaktım.

İstasyon şefi çalan telefonu açtı. Sonra aynanın önüne geçti, yaldızlı şeritli kepini başına özenle taktı. Boğazını temizledikten sonra göğsünü öne çıkardı ve bir tören için salona giriyormuş edasıyla platforma çıktı; yağmur dinmişti. Binmem gereken treninin raylar boyunca kayalıklar tarafından ara ara kesilen ilerleme sesi duyulur oldu. Yağmur sonrası sarp toprağın ilettiği net, ıslak bir sesti bu.

* * *

Öğleden sonra saat sekize on kala Kyoto'ya vardım; sivil giysileri içindeki polis beni tapınağın ana girişine getirdi. Serin bir akşamdı. Karanlık çam sırasından geçip sert görünüşlü kapıya yaklaştığımda, orada dikilen annemi gördüm.

Annem tam da üzerinde "Bu kurallara uymayanlar yasal olarak cezalandırılacaktır" yazılı işaret tabelasının önünde duruyordu. Darmadağınık saçları, kapıdaki lambanın ışığı altında, sanki beyaz saç tellerinin her biri kalkmış gibi görünüyordu. Annemin saçları o kadar da beyaz değildi aslında, lambanın ışığı altında böyle görünüyordu. Böyle beyaz fırça gibi saçlarla çevrilmiş küçük yüzü hareketsizdi.

Annemin küçük bedeni, korkutucu bir şekilde şişirilmiş gibi büyük görünüyordu. Onun ardında açık kapıdan gördüğüm avlunun karanlığı uzanıyordu. Annem sırtı karanlığa dönük halde, artık iyice yıpranmış durumdaki nadide, altın işlemeli kuşağını taktığı gösterişli kimonosunu giymişti sersem gibi, ayakta dikilmişti; bu haliyle de bir ölü gibi görünüyordu.

Ona yaklaşmaktan çekindim. Nasıl olup da buraya geldiğini anlamamıştım başta, sonradan başkeşişin benim tapınaktan kaçtığımı anlayınca annemi arayıp beni sorduğunu öğrendim. Bu duruma annem feci derecede üzülmüş ve tapınağa gelerek dönüşümü burada beklemişti.

Sivil kıyafetli polis beni öne doğru itti. Yaklaştıkça annem gittikçe küçüldü. Yüzü gözlerimin altına geliyordu ancak, başını kaldırmış bana ürkütücü gözlerle bakıyordu.

Hislerimin beni yanılttığı pek olmamıştır. Annemin küçük, hain bakan, çukura kaçmış gözleri, uzun bir aradan sonra ona duyduğum nefreti hatırlattı. En başında bu kişiden doğmuş olmaya karşı duyduğum nefret; beni onunla karşı karşıya getiren o derin küçük düşme hatırası, daha önce de açıkladığım gibi, ondan intikam almaya yer bırakmayan bir hatıraydı, aksine beni ondan koparmıştı basitçe. Ne var ki aramızdaki bağ tam anlamıyla kopmamıştı.

Fakat şimdi, onun annelere özgü bir ıstırabın içine yarı yarıya gömüldüğünü görünce bir anda kendimi özgür hissettim. Nedenini bilemiyorum ama annemin beni bir daha tehdit edemeyeceğini hissetmiştim.

Sanki biri boğazlanıyor gibi çıkan şiddetli bir hıçkırık duyuldu. Sonra annemin eli yanağıma doğru uzandı ve güçsüz bir şekilde tokatladı beni.

"Sorumsuz! Vefasız!"

Annem beni tokatlarken sivil kıyafetli polis sessizce

izliyordu bizi. Annemin parmakları çözüldü, parmaklarındaki güç kaybolunca tırnak uçları yüzüme dolu tanesi gibi çarpıyordu. Bana vurduğu sırada yüz ifadesindeki yakarışın değişmediğini görünce gözlerimi başka yere çevirdim. Bir süre sonra ses tonunu değiştirerek sordu:

"Ta oralara... O kadar uzağa gidecek parayı nereden buldun?"

"Para mı? Arkadaşımdan borç aldım."

"Gerçekten mi? Çalmadın ya?"

"Çalmadım."

Sanki bu onu tedirgin eden tek şeymiş gibi rahat bir soluk aldı.

"Öyle demek... Kötü bir şey yapmadın değil mi?"

"Yapmadım."

"Öyle mi? Peki, bu iyi bir şey. Başkeşişten özür dileyeceksin. Ben özür diledim ama şimdi sen ona gidip yüreğinin derinliklerinden gelecek şekilde özür dileyeceksin. Başkeşiş anlayışlı biridir, bu durumu uzatmayacaktır. Ama kendine çekidüzen vermezsen bu anneciğini öldürür. Samimiyim! Annenin ölmesini istemiyorsan kendine çekidüzen vermelisin. Sonra da büyük bir keşiş olup.... Neyse, ondan önce başkeşişten özür dilemelisin."

Ben ve sivil kıyafetli polis sessizce annemin ardından gittik. Annem öyle heyecanlıydı ki nezaketen polisle selamlaşmayı bile unutmuştu.

Hızlı, kısa adımlarla giden annemin arkasından sarkan yumuşak kuşağa baktım ve annemi bu kadar çirkin yapan şeyin ne olduğunu düşündüm. Annemi çirkin yapan şey umuttu. Rutubetli, kırmızımsı, durmadan kaşıntı yayan, bu dünyadaki hiçbir şeye yenilmeyen, kirli cildine işlemiş sürekli bir kaşıntıya neden olan, çaresi bulunmayan umut.

* * *

Kış geldi. Altın Tapınak'ı yakma kararım kesindi ama planımı gerçekleştirmeyi erteledikçe erteledim, bu sürekli erteleme halinden bıkmamıştım.

Sonraki sömestrle ilgili olarak beni endişelendiren tamamıyla farklı bir konu vardı. Her ay sonunda Kaşivagi bana ödünç verdiği parayı, üzerine faiz de ekleyerek benden talep edecek, parayı geri alamayınca da bana eziyet edecekti. Ama artık ona parayı geri verme niyetim yoktu hiç. Kaşivagi'yle karşılaşmamak için üniversiteye gitmiyordum.

Bir kez karar verdikten sonra nasıl oldu da hemen kafa karışıklığı yaşayıp bir ileri bir geri gittim, bunun hesabını vermiyor olmam tuhaf kaçabilir. Bu gelgitlerim artık geride kalmıştı. Bu sömestr içinde gözlerim gelecekteki tek bir nokta üzerine odaklanmıştı. O süre boyunca sanırım mutluluğu tam anlamıyla hissetmiştim.

Öncelikle tapınaktaki yaşamım rahatlamıştı. Gün gelip Altın Tapınak'ın yanıp kül olacağını düşününce, katlanılması güç olan her şeye dayanabiliyor hale gelmiştim. Ölümünü bekleyen biri gibi, tapınaktaki diğer insanlara karşı tavırlarım iyileşmiş, hareketlerime canlılık gelmiş, her şeyle uzlaşma içine girmiştim. Doğayla bile. Sabahları çobanpüskülünden arta kalanları gagalamaya gelen kuşların ince tüylü göğüslerine bakıp onlara sevgi duyuyordum.

Başkeşişe duyduğum nefreti unutmuştum! Annemden de arkadaşlarımdan da, her şeyden özgür kalmıştım. Ancak bu yeni günlerimdeki rahatlığın, elimi bile değdirmeden dünyayı değiştirmiş olmamdan kaynaklandığına inanacak kadar aptal değildim. Sonuç açısından ele alındığında her şey hoş görülebilir. Olaylara sonuç odaklı olarak kendi açımdan bakmak, sonucun benim ellerimle bu duruma geldiğini hissetmek, işte bunlar benim özgürlük duygumun temelini oluşturuyordu.

Altın Tapınak'ı ateşe verme düşüncemin içimde doğuşu çok hızlı olmuştu, buna rağmen özenle dikilmiş bir takım elbise gibi üzerime tam olmuştu. Doğduğumdan bugüne kadar bunu planlıyormuşum gibi. En azından babamla Altın Tapınak'ı ilk ziyaret ettiğim o günden sonra bu düşünce benim içimde büyüyüp çiçek açmayı beklemiş olmalıydı. Altın Tapınak bir gencin gözüne sadece eşsiz bir güzellik olarak görülmüyordu, aynı zamanda o genci bir kundakçı yapacak çeşitli nedenleri de barındırıyordu.

17 Mart 1950'de Otani Üniversitesi'nin hazırlık sınıfını bitirdim. İki gün sonra yirmi birinci doğum günümdü. İlk üç yıl ders notlarım çok iyiydi. Yetmiş dokuz öğrenci arasında yetmiş yedinciydim; en düşük notum kırk ikiyle Japonca dersindendi. Toplamda altı yüz on altı saatlik derslerin iki yüz on sekiz saatine devam etmemiştim, bu haliyle üçte birden fazlaydı. Ancak bu üniversitede her şey Budizm öğretilerindeki merhamete dayalı olduğu için başarısızlık söz konusu değildi ve temel derslere devam etmeme izin verildi. Başkeşiş de rıza göstermişti buna.

Derslerimi asmaya devam ettim ve geç bahardan erken yazın güzel günlerine dek vaktimi ücret ödemeden girilen Budist ve Şinto tapınaklarını gezerek geçirdim. Ayaklarımın gücü yettiğince yürüdüm. Böyle günlerden birini hâlâ hatırlarım.

Myoşin Tapınağı'nın önündeki caddede yürüyordum. Önümde benimle aynı hızda yürüyen bir öğrenci fark ettim. Eski stilde, basık tavanlı bir sigara dükkânından sigara almak için durduğunda kepini ve profilini gördüm. İnce kaşlarıyla sert, beyaz profilini gördüm, kepinden Kyoto Üniversitesi öğrencisi olduğunu anladım. Gözucuyla bana baktı. Koyu bir gölgenin akıp gelmesi gibi bir bakıştı. O anda içgüdüsel bir hisle onun şüphesiz bir kundakçı olduğunu anladım.

Öğleden sonra saat üçtü. Bu, yangın çıkarmak için hiç de uygun bir zaman değildi. Otobüslerin geçtiği asfalt caddeden kanat çırpıp gelen bir kelebek, sigara dükkânının önündeki vazoda sarkan japongülüne kondu. Beyaz çiçeğin ölmüş yaprakları sanki kahverengi ateşle yanmış gibiydi. Cadde üzerinde zaman durmuştu.

O öğrencinin adım adım bir kundaklama işine kalkışacağını nasıl hissettim, bilmiyorum. Bana açıkça bir kundakçı gibi görünmüştü. Kundakçılık için en zor olan zamanı, parlak öğle vaktini seçmiş, kararlı bir şekilde usul usul hedefine doğru ilerliyordu. Önünde ateş ve yok ediş, ardında terk ettiği dünya düzeni vardı. Okul formasının sırtından bir acımasızlık hissi alıyordum. Genç bir kundakçının sırtının bu şekilde olması gerektiğini zihnimde bu şekilde resmediyordum belki de. Onun, üzerine güneş vuran kara, ince yünden kumaşlı sırtı mutsuzluk ve öfkeyle doluydu.

Adımlarımı seyrekleştirip onun peşinden gitmeye karar verdim. Bu şekilde onun ardından yürürken, arkadan sol omzunun hafif düşük görüntüsünü benim kendi arkadan görüntüm gibi düşündüm. O benden fark edilir derecede daha güzeldi ama aynı yalnızlık, aynı mutsuzluk, aynı güzellik düşüncesinden dolayı aynı hareketi yapmaya itildiğimize şüphe yoktu. Onu takip ederken beklenti içinde olduğum bir eyleme tanıklık ediyor gibi hissetmeye başlamıştım.

Bir geç bahar öğleden sonrasında, aydınlık ve durgun havada böyle şeyler olması gayet mümkündü. Şöyle ki, ben çift olmuştum ve diğer ben hareketlerimi önceden taklit ediyordu, böylece bana açıkça zamanı gelip de tapınağı yakma planımı gerçekleştirdiğimde göremeyeceğim kendimi gösteriyordu.

Otobüs hâlâ gelmemişti, caddede de kimse yoktu. Myoşin Tapınağı'nın güney geçidine gittikçe yaklaşıyor-

dum. Sağımda ve solumda genişçe kapılarını açan geçit her türlü fenomeni yutmuş gibi görünüyordu. Buradan bakınca, o muhteşem çerçeve içinde İmparatorluk Haberci Kapısı ile iki katlı Sammon Kapısı'nın üst üste binmiş sütunları, çok sayıda çam ağacı, geri kalanından kesilip ayrılmış gibi görünün bir parça mavi gökyüzü ve bir sürü hafif bulut öbeği vardı. Geçide yaklaştıkça tapınağın boş alanında uzunlamasına ve çaprazlamasına devam eden taş yol, pagodanın duvarları ve sayısız başka şey de eklendi. Sonra bir kez geçitten geçince, bu gizemli yapının kendi içinde tüm gökyüzünü ve gökyüzündeki tüm bulutları kapsadığını anlıyordunuz. Baş tapınak böyle bir şey demekti.

Öğrenci geçitten ilerledi. İmparatorluk Haberci Kapısı'ndan geçti ve Sammon Kapısı'nın önündeki lotus göleti yanında durdu. Sonra Çin stilindeki taş köprünün üzerine kadar ilerleyip orada durdu ve kendi üzerinde yükselen Sammon Kapısı'na baktı. "Onun kundaklama yapacağı hedef bu Sammon Kapısı demek," diye düşündüm.

Bu harika Sammon Kapısı alevler içinde kalmak için çok uygundu. Böylesine aydınlık bir günde alevler muhtemelen görünmezdi. Duman kapının üzerinden dolanarak havaya yükselecekti, bu görünmez alevlerin gökyüzünü yalamasını görmek ancak mavi göğün eğilip titremesinden anlaşılabilirdi.

Öğrenci Sammon Kapısı'na yaklaşırken ben de fark edilmeyeceğim şekilde kapının doğu tarafına gizlendim. Dışarıya dilenmek için çıkan keşişlerin tapınağa dönme saatiydi. Patikadan üç kişilik bir grup taş yoldan ayaklarında hasır sandaletlerle, yan yana yürüyerek geliyorlardı. Ellerinde de hasır şapkaları vardı. Hücrelerine dönerken, dilenen keşiş kurallarına uygun olarak birkaç adımdan ötesine bakmadan, aralarında tek keli-

me konuşmadan tam bir sessizlik içinde önümden geçip sağa döndüler.

Öğrenci Sammon Kapısı yanında öylece dikiliyordu. Nihayet sütunlardan birine yaslanıp cebinden az önce satın aldığı sigara paketini çıkardı. Tedirgin bir halde etrafına bakındı. Sigarayı bahane edip kapıyı ateşe verecek diye düşündüm. Sigaralardan birini dudağına koydu, başını yaklaştırıp kibritle yaktı.

Kibrit bir anlığına küçük, berrak bir ışık saçtı. Ateşin rengi bir çocuğun gözüne dahi görünmez halde, diye düşündüm; çünkü o sırada öğleden sonra güneşi geçidin üç tarafını da sarmış, sadece benim bulunduğum kısım gölgede kalmıştı. Bir anlığına ateş balonu gibi bir şey oluştu kibritten, lotus göletindeki sütuna dayanmış duran öğrencinin yüzünü parlattı. Sonra elini şiddetlice salladı ve kibriti söndürdü.

Kibritin sönmüş olmasıyla yetinmedi öğrenci. Onu, yere attı ve dikkatli bir şekilde üzerine bastı. Sonra keyifle sigarasını içerek köprüyü geçti ve İmparator Habercisi Geçidi'nden dolanıp evlerin gölgesinin uzadığı büyük caddenin göründüğü Sammon Kapısı'ndan çıktı gitti; orada büyük bir düş kırıklığı içinde tek başıma, terk edilmiş halde kalakaldım.

O bir kundakçı değil, gezintiye çıkmış bir öğrenciydi yalnızca. Muhtemelen biraz sıkılmış, biraz fakirdi, hepsi hepsi böyle bir gençti.

Onun hareketlerini detaylıca izlemiş biri olarak, ateşe vermek için değil de bir tane sigara içmek için etrafı tedirgin bir şekilde gözlemleyen bu gencin küçük yüreği, diğer bir deyişle kurallara uymamakla oluşan bir öğrenciye ait o cimri mutluluğu, sönmüş bir kibritin üzerine dikkatle basarak söndüğünden emin olması, diğer bir deyişle "kültürel eğitimi", özellikle de bu son kısım hoşuma gitmemişti. Bu berbat kültürden dolayı küçük alev güvenli

bir şekilde kontrol altına alınmıştı. Muhtemelen kibritin kontrolünün kendinde olmasıyla, toplumu ateşin tehlikelerinden koruyan mükemmeliyetçiliğiyle kontrolün tamamıyla kendinde olmasıyla böbürleniyordu.

Meici Restorasyonu'ndan sonra Kyoto ve çevresindeki tapınaklar arasında yananların çok ender olması bu kültürel eğitimin bir lütfuydu. Nadir olarak çıkan yangınlarda ise alevler küçük parçalara bölünüp kontrol altına alınıyordu. O döneme kadar ise kesinlikle böyle değildi. Çion Tapınağı 1431 yılında yanmış, sonrasında da defalarca yangına maruz kalmıştı. Nanzen Tapınağı'nın ana binası 1393'te yanmış, yangında Buda Salonu, Ayin Salonu, Elmas Salonu, Büyük Bulut İnziva Yeri ve diğer binalar da tahrip olmuştu. Enryaku Tapınağı da 1571'de kül olmuştu. Kennin Tapınağı 1552'deki savaşta ateşe verilmişti. Sancusangendo 1249'da yanmıştı. Honno Tapınağı, 1582'deki çarpışmadaki ateşle yıkılmıştı.

O eski günlerde yangınlar birbiriyle yakın ilişkideydi. Yangın bu şekilde küçük parçalara ayrılıp küçümsenmeden her zaman başka bir yangınla el ele veriyor, sayısız yangın bir araya gelerek büyük bir yangını oluşturuyordu. O günün insanları da muhtemelen böyleydi. Ateş nereye giderse gitsin başka ateşi çağırıyor ve sesi hemen yerine ulaşıyordu. Tapınaklardaki yangınların nedeni olarak kaza, başka yerden sıçraması ya da savaş gösteriliyordu, eski kayıtların hiçbirinde kundakçılıktan söz edilmiyordu. Benim gibi birinin o günlerde yaşadığını varsayalım, sadece nefesini tutup kendini gizleyerek beklemesi yeterliydi tapınağı ateşe vermesi için. Budist tapınakları bir gün mutlaka yakılırdı. Ateş, bol ve önüne geçilemez bir şeydi. Beklediği takdirde bir boşluk bulup mutlaka alev alacak, ateş ile ateş el ele verecek, yapmaları gereken şeyi yapacaklardı. Altın Tapınak gerçekten de ender bir tesadüf eseri yanmadan kalmıştı. Ateş doğal

olarak ortaya çıkınca tahrip etme ve yadsıma günlük düzenin parçası haline gelince tapınakların yanması kaçınılmaz olurdu, Budist prensip ve kanunlar dünyayı bu düzende yönetiyordu. Yangının nedeni kundaklama olsa bile ateşin güçleriyle öylesine doğal bir bağ kuruluyordu ki hiçbir tarihçi o zamanlardaki bir yangının nedenini bir kundaklama olarak düşünmüyordu.

O günlerde dünya huzursuz bir yerdi. Şimdi, 1950 yılında da dünyanın o zamandan geri kalır bir yanı yok huzursuzluk konusunda. Eskiden pek çok tapınağın bu huzursuzluklar dolayısıyla yanmış olduğunu varsayarsak, Altın Tapınak'ın yanmaması için ne gibi bir neden olabilirdi?

* * *

Derslere girmesem de kütüphaneye sık sık gidiyordum, bir mayıs günü kendisiyle karşılaşmaktan kaçındığım Kaşivagi'yle rastlaştık. Kendisinden kaçmaya çalıştığımı görünce peşimden eğlenir bir şekilde geldi. Eğer koşmaya başlarsam yumru ayaklarıyla peşimden gelemeyeceği düşüncesi aksine beni durdurmuştu. Omzumdan tuttu, soluğu kesilmiş haldeydi. Derslerin sona erdiği beş buçuk civarıydı. Kütüphaneden çıktıktan sonra Kaşivagi'yle karşılaşmamak için üniversite binasının arkasından dolanmış, batı tarafındaki barakalardan oluşan sınıflar ile yüksek taş binalar arasındaki yolu seçmiştim. Burası, yabani krizantemlerin terk edilmiş arazide yayıldığı, kâğıt parçalarının oraya buraya saçıldığı ve insanların boş şişeleri etrafa attığı bir yerdi. Bazı çocuklar buraya sızıp yakalamacılık oynuyorlardı. Yüksek sesleri, dikkati kırık camlardan içerisi görülen, öğrencilerin terk ettiği sınıflardaki tozlu sıralardaki boşluğa çekiyordu.

Orayı geçtikten sonra ana binayı batı tarafından çıkıp

çiçek düzenleme sanatı kulübünün "Stüdyo" tabelasının yer aldığı küçük bir kulübenin önünde durduğum andı. Duvar boyunca yetişmiş kafur ağaçları sırası üstüne güneş vuruyor, ana binanın kırmızı tuğlalı duvarı üzerindeki yaprakların narin gölgeleri kulübenin tavanına yansıyordu. Kırmızı tuğlalar akşam güneşinde parlıyordu.

Ağır ağır soluk alan Kaşivagi, bedenini duvara dayamıştı. Kafur ağaçlarının yapraklarının gölgeleri yanağına yansıyor, her zamanki vahşi görünüşüne daha da canlı bir hava katıyordu. Ya da kırmızı tuğlaların yansımasıydı ona yakışmayan bu görüntüyü yapan.

"5.100 yen oldu borcun!" dedi. "Bu mayıs ayı sonunda 5.100 yen. Geri ödemeyi kendi kendine güçleştiriyorsun."

Hep taşıdığı yerden, göğsü üzerindeki cebinden çıkarıp açtığı borç senedini bana gösterdi. Sonra, onu elinden alıp yırtacağımdan korkmuş olmalı, telaşla katlayıp eski yerine koydu hızlıca, zehirli, kırmızı bir parmak mührünün artçı görüntüsünden başka zihnimde hiçbir görüntü kalmamıştı, sadece parmak izim zalimce görünüyordu.

"En kısa zamanda öde! Aksi senin için iyi olmaz. Ders ücretini ya da başka bir şeyleri kullanıp ödesen ya!"

Bir şey demedim. Dünyayı yıkacak birinin borcunu ödeme zorunluluğu mu olurmuş? Kafamda olan bitenden biraz ipucu vermek istedim Kaşivagi'ye ama sonra tuttum kendimi.

"Susarsan seni anlayamam ki. Kekelemekten mi utanıyorsun? Bunun zamanı değil şimdi! Kekeme olduğunu herkes biliyor. Bu bile biliyor," derken eliyle güneş ışığı yansıyan kırmızı tuğlaya vurdu. Yumruğu kahverengimsi sarı toza bulandı. "Hatta bu duvar bile biliyor. Üniversitede bilmeyen tek bir kişi bile yok."

Tüm bu yaptıklarına karşın ona sessizce bakıyordum. O sırada çocuklardan biri topu kaçırdı ve top ikimizin

arasına yuvarlandı. Kaşivagi topu alıp onlara atmak için bedenini eğmeye başladı. Ahlaksızca bir merak uyandı içimde; birkaç adım ötesindeki topu yumru ayaklarıyla nasıl olup da hareket ettirip de topu eliyle tutacağını izlemeye başladım. Gözlerim farkında olmadan onun ayaklarına dönmüş olmalı. Kaşivagi bunu olağanüstü bir hızla fark etti. Eğilip eğilmediği fark edilmeyecek bir hızla hemen doğruldu ve hiç de onun tarzı olmayan bir şekilde, serinkanlılığını yitirmiş bir nefretle baktı bana.

Çocuklardan biri çekine çekine bize doğru yaklaştı, aramızda duran topu aldı ve hızla koşup gitti. Nihayet Kaşivagi konuştu:

"Pekâlâ. Böyle davranıyorsun madem, ben bilirim yapacağımı. Önümüzdeki ay eve dönmeden önce, her ne şekilde olursa olsun, alabileceğim kadar parayı senden geri alacağım. Kendini olacaklara hazırlasan iyi olur!"

* * *

Haziran ayında önemli derslerin sayısı azalmış, öğrenciler memleketlerine dönme hazırlıklarına başlamışlardı. 10 Haziran asla unutamayacağım bir gündü.

Sabahtan beri aralıksız yağan yağmur gece sağanağa dönüşmüştü. Akşam yemeğini yemiş, odamda kitap okuyordum. Akşam sekiz sularında konuk odası ile büyük kütüphane arasındaki koridorda odama yaklaşan ayak sesleri işittim. Başkeşişin tapınaktan ayrılmadığı nadir akşamlardan biriydi. Belli ki bir konuğu vardı. Ne var ki ayak sesleri bir tuhaftı, sanki yağmur damlaları tahta zemine vurur gibiydi. Konuğu başkeşişin odasına götüren çömez keşişin adımları yumuşak ve düzenli olmasına karşın neredeyse konuğun bitkin ayak sesleri onu bastırıyor, koridordaki eski tahta döşemede çok tuhaf bir şekilde gıcırtı çıkarıyordu, hatta çok fazla.

Tapınak yağmur sesiyle doluydu. Eski, büyük tapınağa dolan yağmurun sesi sonsuz, boş, küf kokulu odalarına geceyi, deyim yerindeyse ağzına kadar dolduruyordu. Mutfakta, başkeşiş yardımcısının odasında, konuk odasında, tapınak hademesinin odasında sadece yağmurun sesi vardı. Şimdi Altın Tapınak'ı ele geçiren yağmuru düşünüyordum. Sürme kapıyı hafifçe araladım. Yalnızca taşlardan oluşan küçük, orta avluyu yağmur suyu almıştı, su taştan taşa kara sırtını göstererek akıyordu.

Çömez keşiş, başkeşişin odasından çıktı, başını benim odama sokarak, "Başkeşişin yanına Kaşivagi adında bir öğrenci geldi. Senin arkadaşın değil mi?" diye sordu.

Bir anda içimi huzursuzluk kapladı. Gün içinde ilkokul öğretmenliği yapan bu gözlüklü çömez geri çekilmek üzereydi ki onu durdurdum ve odama girmesini istedim. Kütüphanede geçen konuşmalar hakkında bir sürü şey hayal ederken tek başına kalmaya katlanamazdım.

Beş-altı dakika kadar geçti. Başkeşişin çaldığı el çanının sesi duyuldu. Çanın emredici çınlaması, yağmur sesinin içine nüfuz ettikten sonra birden sustu. Çömezle birbirimize bakıyorduk.

"Senin için," dedi çömez. Yerimden zorlukla kalktım.

Başkeşişin masasının üzerinde parmak bastığım sözleşme duruyordu. Başkeşiş kâğıdı bir ucundan tutup eliyle kaldırdı ve uzaktan bana gösterdi. İçeri girmeme izin vermemişti.

"Bu gerçekten sesin başparmak izin mi?" diye sordu.

"Evet," diye yanıtladım.

"Yine bize sorun çıkardın değil mi? Bir daha böyle bir şey yaparsan seni tapınakta barındırmam. Bu durumu dikkate al. Bundan başka da bir sürü..." diye başladığı cümlesini Kaşivagi'nin odada olmasından belki de,

devam ettirmedi. "Parayı ben ödeyeceğim, sen artık çekilebilirsin," dedi.

Bu sözler üzerine Kaşivagi'nin yüzüne bakma fırsatı buldum. Uysal bir surat ifadesiyle oturuyordu. Tahmin edileceği gibi gözlerini benden kaçırıyordu. Şeytani bir şeyler yaparken, kendisi de farkında olmadan, kişiliğinin özü çıkarılıp alınmış gibi hep çok masum bir hale bürünüyordu. Bunu bilen tek bendim.

Odama dönünce, şiddetli yağmur sesi altında, yalnızlık içinde birdenbire arınmış hissettim kendimi. Çömez artık yanımda değildi.

"Seni tapınakta barındırmam," demişti Başkeşiş. Onun ağzından ilk kez duymuştum bunu, diğer bir deyişle başkeşiş diyeceğini demişti. Durum aniden netleşmişti. Benim tapınaktan kovulmam başkeşişin aklına yerleşmişti çoktan. *Kararımı uygulamaya koymak için acele etmeliydim.*

Eğer Kaşivagi bu gece tapınağa gelip beni şikâyet etmiş olmasaydı, başkeşişin ağzından bu cümleleri duyma şansım olmayacak, planımı gerçekleştirmeyi yine ertelemem gerekecekti büyük olasılıkla. Ataletimi kıracak gücü bana verenin Kaşivagi olduğunu düşününce içimde ona karşı bir şükran duygusu uyandı.

Yağmur duracak gibi değildi. Haziran olmasına karşın hava oldukça serindi, tahta döşemeli küçük odam zayıf ampul ışığında daha da ıssız görünüyordu. Burası belki de yakın zamanda kovulacağım yerdi. Tek bir süs eşyası yoktu, rengi atmış hasır zeminin siyah ucu yırtılmış haldeydi ve içindeki sert iplik parçaları açıkça görülüyordu. Karanlık odaya girdiğimde ışığı yakasıya dek ayağım bu yırtık kısma takılıyordu ama onu tamir etmemiştim. Yaşama gayretim ile bu hasır zeminin ilgisi yoktu ki.

Dört buçuk *tatami* büyüklüğündeki alanım, yaz yaklaştıkça ter kokumla dolardı. Komikti; bir keşiş olma-

ma rağmen vücudum sıradan bir gencinki gibi kokuyordu. Bu koku, odanın dört kenarındaki eski, cilalı kara sütunlara, hatta tahta duvarlara kadar işlemiş ve yılların küfle doldurduğu tahtanın gözenekleri arasına bir genç adamın ter kokusu sızmıştı. Böylece sütun ve duvarlar canlıya dönüşmüştü; hareketsizlerdi ama çiğ, balıksı bir koku yayıyorlardı.

Daha sonra, biraz önce duyduğum o tuhaf ayak sesleri koridordan bana doğru yaklaşmaya başladı. Ayağa kalkıp koridora çıktım. Kaşivagi ayakta duruyordu, sanki mekanik bir makine aniden durmuş gibi; arkasında başkeşişin odasından yayılan ışık tekne şeklindeki çam ağacını aydınlatıyor, ağacın ıslak, siyahımsı yeşil başı karanlıkta yukarıya doğru kalkmış gibiydi. Yüzümde bir gülümseme belirdi; Kaşivagi'nin suratında benim gülümsememle birlikte korkuya yakın bir ifade belirmesinden büyük bir hoşnutluk duydum.

"Biraz odama gelmez misin?" dedim.

"Ne? Beni korkutmasana. Sen tuhaf bir adamsın."

Kaşivagi ona gösterdiğim yer minderine her zamanki gibi yavaş hareketlerle yan oturdu. Başını kaldırıp odaya bakındı. Yağmur sesi kalın bir perde gibi bizi içeriye kapatmıştı. Yağmur damlalarının kâğıt sürme kapılara vurma sesleri duyuluyordu.

"Beni suçlama sakın. İşlerin bu hale gelmesinin sebebi sensin. Aynen öyle!" dedikten sonra cebinden üzerinde tapınak resminin bir baskısının olduğu bir zarf çıkardı ve içindeki banknotları saydı. Yılbaşından sonra piyasaya sürülen yeni bin yen'likten üç adet vardı zarfta sadece.

"Bu tapınaktaki banknotlar temiz, değil mi? Başkeşiş öylesine titiz biri ki, yardımcısını üç günde bir bozuk paraları temiz banknotlara tümletmek için bankaya gönderir," dedim.

"Bak! Sadece üç tane. Başkeşişisiniz gerçekten de eli sıkı biriymiş. Öğrenciler arasındaki borçlanmada faiz olmaz, dedi. Kendisinin bu şekilde bolca kazanmasına rağmen!" dedi Kaşivagi.

Kaşivagi'nin hiç de beklemediği bu hayal kırıklığı karşısında çok keyiflendim. Kendimi tutmadan güldüm, Kaşivagi de bana katıldı. Kısa bir süreliğine aramızda bir uyum oldu, sonra bir anda gülmeyi kesen Kaşivagi suratıma doğru bakarak sanki kestirip atar gibi konuştu:

"Anlıyorum seni. Bugünlerde aklında yıkıcı bir şeyler mi var senin?"

Bakışındaki dayatmadan kurtulabilmek benim için çok güçtü. Sonra onun yıkıcılıktan kastettiği ile benim planladığımın birbirinden çok ayrı şeyler olduğunu anlayınca soğukkanlılığımı geri kazandım. Kekelemeden cevap verdim:

"Hayır... Hiçbir şey yok aklımda."

"Gerçekten mi? Sen tuhaf bir adamsın. Bugüne dek karşılaştığım en tuhaf adamsın."

Bunları, dudaklarımdan hâlâ kaybolmayan dostane gülümsemeden esinlenerek söylediğini biliyordum ama Kaşivagi'nin içimde doğan şükran duygusunun anlamını hiçbir zaman anlamayacağını kesin olarak bilmek, gülümsememi daha da doğal bir halde yüzüme yaymıştı. Normal arkadaşların yaptığı gibi ona şu soruyu sordum:

"Memleketine mi dönüyorsun?"

"Öyle. Yarın gidiyorum. Sannomiya'da bir yaz geçirmek mi! Off, orası çok sıkıcı bir yer yahu," diye yanıtladı.

"Bir süre üniversitede karşılaşamayacağız demek."

"Ne diyorsun? Üniversiteye geldiğin mi var ki?" Bunları derken formasının düğmelerini açtı ve içcebine elini attı. "Memleketime dönmeden önce, seni sevindirmek için bunları getirdim sana. Onun hakkında saçma bir şekilde yüce düşüncelerin var çünkü."

Masamın üzerine bir demet mektup bıraktı. Zarfın üzerinde göndericinin adını okuyunca hayrete düştüm, Kaşivagi duygusuz bir tonla şöyle dedi:

"Oku bunları. Tsurukava'dan hatıralar."

"Tsurukava'yla yakın mıydınız?" diye sordum.

"Eh işte. Kendi tarzımda yakındım. Ancak o benim arkadaşım olma düşüncesinden hep nefret etmişti. Öte yandan onun kendini açabildiği tek kişi de bendim. Öleli üç yıl olduğundan bu mektupları artık insanlara gösterebileceğimi düşündüm. Aslında sana; onunla çok yakın olduğundan sadece sana gösterebilirim bunları."

Mektuplardaki tarihlerin her biri onun ölümünden hemen önceydi. 1947 yılı Mayıs ayından önce Tokyo'dan Kaşivagi'ye neredeyse her gün mektup gönderilmişti. Bana tek bir mektup bile yazmışlığı yoktu ama bu mektuplara bakılırsa, Tokyo'ya döndüğünün ertesi gününden itibaren her gün Kaşivagi'ye mektup göndermişti. Elyazısı şüphesiz onunkiydi; Tsurukava'nın düzensiz, çocuksu yazısıydı. Biraz kıskanmıştım işin doğrusu. Duygularını benden gizlemek için en ufak bir gayret göstermeyen Tsurukava, bazen Kaşivagi hakkında fena şeyler söyleyerek onunla arkadaşlığım konusunda beni eleştirirken asıl kendisi onunla arkadaşlığını benden gizlemişti.

Tarih sırasına göre küçük karakterlerle ince kâğıt üzerine yazılmış mektupları okumaya başladım. Cümleleri çok beceriksizce yazılmış, düşünceleri çamura batmış gibi olduğundan okuyup anlaması zordu ama karmaşık cümlelerinin arkasında üstü kapalı bir ıstırap çıktı ortaya; daha sonraki tarihli mektupları okuduğumda, Tsurukava'nın çektiği ıstırap gün gibi ortaya çıktı. Okudukça ağladım. Ağlarken de Tsurukava'nın ıstırabının sıradanlığı karşısında hayrete düştüm.

Bu her yerde rastlanabilecek, basit bir aşk olayından başka bir şey değildi. Pek yaşam tecrübesi olmayan bir

gence, ebeveyni ilişkisini sürdürmesi için izin vermemişti, onun mutsuz aşkından başka bir şey değildi olay. Ancak Tsurukava'nın yazdıklarında bilinçli olmasa da yaptığı abartılı bir kısım beni hayrete düşürdü:

"Şimdi düşündüğümde, bu mutsuz aşk, yüreğimin mutsuz oluşundan kaynaklanıyor olmalı. Ben doğuştan beri hüzünlü bir doğaya sahibim. Neşeli olmanın ne olduğunu bilmiyorum."

Son mektubunda telaşlı bir not vardı, okuduğumda o âna değin hayal bile edemeyeceğim bir şüphenin farkına varmıştım.

"Acaba..." diye başladım cümleye, Kaşivagi beni başıyla onayladı.

"Evet, öyle. İntihardı. İntihardan başka bir şey düşünemiyorum. Ailesi muhtemelen olanları yumuşattı ve şu kamyon çarpma hikâyesini uydurdu."

Öfkeden kekeleyerek Kaşivagi'yi cevaplamaya zorladım:

"Ona cevap yazmıştın, değil mi?"

"Yazdım. Ancak o öldükten sonra yerine varmış."

"Ne yazdın?" diye sordum.

"Sakın yapma, diye yazmıştım. Sadece bu."

Susup kalmıştım.

Duygularımın beni hiçbir zaman ihanete uğratmayacağı yönünde kendime güvenim boş çıkmıştı. Kaşivagi bu yanılsamama bir son vermişti.

"Ne oldu peki? Bu mektupları okuyunca yaşam üzerine düşüncen değişti mi? Tüm planların alt üst mü oldu?"

Üzerinden üç yıl geçtikten sonra Kaşivagi'nin bana bu mektupları göstermesindeki amaç çok belliydi. Ancak o anda şok geçirmeme rağmen yaşadığımız bir an belirgin halde zihnimdeydi; ağaçlar arasından sızan sabah güneşinin beyaz gömlek üzerine benek gibi dağıldığı genç ada-

mın kalın çimler üzerinde uzanması aklımdan çıkmamıştı. Tsurukava ölmüştü ve üç yıl sonra bu şekilde dönüşmüştü, ona yüklediğim anlamın onun ölümüyle birlikte yok olduğunu düşünürken, aksine başka bir tür gerçeklikle yeniden doğmuştu. Gerçek anlamından ziyade hafızamın tuttuklarına inanır olmuştum. Eğer şimdi bu anılarıma inanmayı bırakırsam, yaşamın kendisinin de otomatik olarak çökeceğine inanıyordum. Kaşivagi orada durmuş bana yukarıdan bakarken, duygularımı küstahça parça parça etmenin verdiği tatmini yaşıyordu.

"Nasılmış? İçinde bir şeyler paramparça oldu değil mi? Arkadaşlarımın içlerinde kırılması kolay bir şey taşıyarak yaşamalarını görmeye dayanamam. Benim nezaketimdir bu tür şeyleri kırmak."

"Henüz kırılmamışsa peki, ne yapacaksın?"

"Yenildin işte, çocuk gibi mızmızlanma artık," dedi Kaşivagi küçümser bir gülümsemeyle. "Öğrenmeni istedim: Dünyayı dönüştüren şey farkındalıktır. Anlıyorsun değil mi? Başka hiçbir şey dünyada tek bir değişim bile yapamaz. Sadece farkındalık dünyayı değişmez biçimde, olduğu haliyle dönüştürebilir. Farkındalığın gözünden baktığında dünya sonsuza dek değişmez olan ve aynı zamanda sonsuza dek dönüşendir. Bu ne işe yarar peki, diye soracaksın. Bu yaşama katlanmak için insanlar farkındalık silahına sahip olmalı diyelim. Hayvanlar için böyle bir şey gerekmez. Çünkü hayvanlarda yaşama katlanma bilinci yoktur. Farkındalık olduğu haliyle yaşama katlanmayı insanların silahı yapar, bu şekilde katlanma güçlüğünü az biraz hafifletirler. Hepsi bu."

"Yaşama katlanmak için başka bir yol olduğunu düşünmüyor musun peki?"

"Yok ki. Delilik ve ölüm dışında tabii!"

"Dünyayı dönüştüren farkındalık değil kesinlikle!" İtirafa yakın, tehditkâr bir şekilde ağzımdan çıkıverdi bu

sözler. "Dünyayı dönüştürecek olan eylemdir. Sadece eylem!"

Beklediğim gibi Kaşivagi, yüzüne yapıştırılmış gibi duran soğuk bir sırıtmayla beni durdurdu.

"İşte bu. Eylem diyorsun demek. Ancak senin sevdiğin güzel olma durumunu farkındalıkla korunan, uyku kaçıran bir şey diye düşünmüyorsun değil mi? Sana anlattığım o 'Nansen Bir Kedi Öldürüyor' öyküsündeki kedi sözgelimi. Eşi benzeri olmayan güzellikte bir kedi. İki salondaki keşişlerin tartışması, her birinin kendi farkındalıkları içinde kediyi korumak, ona bakmak ve onu mırıl mırıl uyutmak içindi. Şimdi, Nansen bir eylemci olduğundan kediyi kesip atıverdi. Sonradan gelen Çoşu ise ayakkabısını başına koydu. Çoşu'nun söylemek istedi buydu. O, güzelliğin uyuması gerektiğini, uyurken de farkındalık tarafından korunması gerektiğini biliyordu. Ancak *bireysel* farkındalık ve *her kişiye ayrı* bir farkındalık diye bir şey yoktur. Farkındalık denilen şey, insanlık denizinin ta kendisidir. Çoşu'nun demek istediği buydu kanımca. Sen şimdi Nansen'in rolünü oynamak istiyorsun değil mi? Güzellik, senin sevdiğin güzel olan, arta kalanın, fazla kısmın yanılsamasıdır; farkındalığa teslim edilen kısımdır. Senin dediğin, 'yaşama katlanabilmenin başka bir yolu' yanılsamasıdır. Aslında güzellik diye bir şey olmadığı söylenebilir. Söylenebilir söylenmesine de, bu yanılsamayı kuvvetlendiren, ona gerçeklik gücü katan tam olarak farkındalıktır. Farkındalık açısından bakıldığında güzellik asla bir avuntu değildir. Bu bir kadın olabilir, eşin olabilir; ama avuntu değildir. Öte yandan bu kesinlikle avuntu olmayan yanın güzelliği ile farkındalığın evliliğinden bir şeyler doğar. Her ne kadar bir köpük kadar gelip geçici ve son derece umarsız bir şey olsa da bir şey doğar. Dünyada sanat diye adlandırılan şeydir bu."

"Güzellik..." diye başladım söze ancak şiddetli bir

kekelemeyle durdum. Belli belirsiz bir düşünceydi ama o sıradaki kekelememin, güzellik kavrayışımdan doğduğu yönündeki şüphe geçti zihnimden. "Güzellik... Güzel olan şey benim için ölümcül düşmandır."

"Güzellik senin ölümcül düşmanın demek?" dedi Kaşivagi gözleri fal taşı gibi açılmış halde. Kızarmış yüzüne her zamanki felsefi, canlı bakışları geri gelmişti. "Senden bunları duymak ne büyük değişiklik. Gerçekten de kavrayışımın merceklerini yeniden ayarlamalıyım."

Ondan sonra da bir süre daha, uzun zamandır ilk kez bu kadar içten bir şekilde düşüncelerimizi paylaştık. Yağmur hâlâ dinmemişti. Dönmeden önce Kaşivagi bana hiç bulunmadığım Sannomiya ve Kobe limanlarını, yazın büyük gemilerin limandan çıkarkenki hallerini anlattı. Bunlar bana Mayzuru'yu anımsatmıştı. Hangi farkındalık veya eylem olursa olsun, denize açılmanın mutluluğuna hiçbirinin eş olmadığında hemfikir olan biz iki fakir öğrencinin hayalleri bir kez daha birleşmişti.

Dokuzuncu bölüm

Başkeşişin beni her zamanki gibi azarlamak yerine –aslında tam da azarlanmamın gerektiği bir durumda– aksine bana bir iyilik yapıyor olması büyük olasılıkla bir tesadüf değildi. Kaşivagi borcunu istemeye geldikten beş gün sonra başkeşiş beni çağırıp üniversitenin ilk dönem harcı olarak 3.000 yen, ulaşım için 350 yen ve kırtasiye masraflarım için 500 yen verdi. Yaz tatiline girmeden önce okul harcını ödeme şartı vardı ancak olanlardan sonra başkeşişin bana para vereceğini hayal bile edememiştim. Ödemeleri yapmaya karar verse bile bana güven duymayacağından dolayı parayı doğrudan üniversiteye gönderir diye düşünmüştüm çünkü.

Ancak parayı elime vermiş olsa da bana olan güveninin sahte olduğunu biliyordum. Başkeşişin bana bu şekilde, tek söz etmeden iyilik yapması bana onun yumuşak, pembe etini anımsattı. Sahtekârlıkla dolu et, ihaneti hak edene güvenen et, güveni hak edene ihanet eden et, hiçbir çürümenin uğramadığı, kendini sessizce çoğaltan ılık, hafif pembe et.

Yura Pansiyon'a polis memuru geldiğinde fark edilmiş olmaktan düştüğüm dehşet hissini duymuştum; şimdi başkeşişin planlarımı anladığını ve bu kararlı eylemimi gerçekleştirme fırsatını kaçırmam için bana para verdiği

gibi bir aldanışa kapılmanın eşiğine gelme korkusunun da üstesinden gelmiştim. Bu kadar parayı üzerimde taşırken, hiçbir zaman eyleme geçme cesareti gösteremeyebileceğimi hissediyordum. Bir an evvel bu parayı kullanacak bir yer bulmalıydım. Sadece fakirlerin aklına para harcayacak iyi bir yer gelmezdi. Başkeşiş parayı başka bir yerde kullandığımı öğrenecek olursa, öfkesini dizginlemesi mümkün olmaz ve beni derhal tapınaktan atardı.

O gün mutfak nöbeti sırası bendeydi. Akşam yemeğinden sonra bulaşıkları yıkarken farkında olmadan sessizleşmiş mutfağa doğru baktım. Girişte isli sütun karanlık bir parıltı veriyordu. İsle neredeyse tamamı solmuş bir tahta levha takılmıştı sütuna.

ATAGO KUTSAL LEVHA
ATEŞE DİKKAT EDİN!

Zihnimde bu muskamsı levhada esir kalmış ateşin solgun şekli canlandı. Bu levhanın arkasında bir zamanlar canlı bir şekilde bekleyen şey şimdi solgun ve zayıf bir halde görülüyordu. O günlerde ateşin görüntüsüne karşı şehvet duyduğumu söylersem bana inanan çıkar mı acaba? Yaşama arzum tümüyle ateşe bağlandığında, bedensel arzularımın da ona dönmesi doğal değil miydi? Arzularımın, ateş gibi çevik bir biçime büründüğünü, alevlerin onları siyah sütun arkasından izlediğimin bilincinde olup kendilerini zarafetle donattıklarını düşündüm. Ateşin elleri, bacakları, memesi çok narindi.

18 Haziran akşamı tüm parayı cebime koyarak tapınaktan sessizce sıvıştım ve doğruca Gobanço olarak da adlandırılan Kuzey Şinci bölgesine gittim. Oranın ucuz olduğunu, tapınaktaki çömez keşişlere nazik davrandıklarını duymuştum. Gobanço, tapınaktan yarım saatlik yürüme mesafesindeydi.

Çok nemli bir akşamdı, ay göğü kaplayan ince bulutların ardında loş bir parlaklık içindeydi. Haki renkli pantolon ile süveter giymiştim, ayağımda hasır sandalet vardı. Muhtemelen birkaç saat sonra aynı kıyafetlerle dönecektim. Kendimi bu kıyafetler içinde farklı bir insan olduğuma nasıl da ikna etmiştim!

Ben yaşamak için Altın Tapınak'ı ateşe vermeyi planlıyordum; ancak şu an yaptığım şey ölüme hazırlığa benziyordu. İntihar etmeye karar vermiş bakir bir erkek gibi ben de önce kırmızı bölgeye gidiyordum. Rahat olmalıydım. Böyle bir adamın buraya gidişi bir belgeye imza atması gibiydi, bakirliğini kaybetse de hiçbir zaman "farklı bir insan"a dönüşmüş olmayacaktı.

O sıklıkla yaşadığım düş kırıklığı, kadınlarla arama Altın Tapınak'ın girmesiyle oluşan cinsel beceriksizliğin verdiği düş kırıklığı bu sefer beni korkutmuyordu. Artık düş görmediğim gibi yaşama kadınlar üzerinden dahil olmayı da istemiyordum çünkü. Yaşamım artık bütünüyle başka bir şey üzerine odaklanmıştı, bu âna kadarki eylemlerim kasvetli bir süreçten başka bir şey değildi.

Kendime bunları söylerlen Kaşivagi'nin sözleri geldi aklıma:

"Hayat kadını müşterisini sevip de onunla birlikte oluyor değil. Müşterisi yaşlı biri de olsa, bir dilenci de olsa, tek gözlü de olsa, yakışıklı da olsa, hatta farkında olmadan bir cüzamlıyla bile birlikte olabilir, fark etmez. Sıradan insan, bu eşitlik karşısında kendini rahat hissedip ilk bulduğu hayat kadınıyla birlikte olur. Ama ben bu eşitlik yaklaşımını beğenmemiştim. Tümüyle normal bir adam ile benim eşit muamele görmem düşüncesini kaldıramamıştım, bu kendimi korkunç şekilde kirletmek olurdu."

Bunları hatırlamak keyifsiz bir şeydi. Ancak kekemelik dışında herhangi bir kusurum olmadığından, Kaşi-

vagi'den farklı olarak, son derece normal olan çirkinliğime gönlümce inanabilirdim.

"Bununla birlikte herhangi bir kadın sezgi yoluyla çirkin alnımda doğuştan bir suçlunun izlerini okuyabilir mi acaba?" diye yeniden budalaca bir endişe içine düştüm.

Adımlarım yavaşladı. Fazla düşünmekten öyle yorulmuştum ki, acaba Altın Tapınak'ı ateşe vermek için mi bakirliğimden kurtulmaya çalışıyorum yoksa bakirliğimi kaybetmek için mi Altın Tapınak'ı ateşe vermeye çalışıyorum, karar veremez olmuştum. O sırada hiçbir anlamı olmadan, *tempo kannan*[1] denilen asil ifade aklıma geliverdi ve *tempo kannan, tempo kannan, tempo kannan* diye mırıldanarak yürümeye devam ettim.

Böyle ilerlerken bir *paçinko* dükkânı ve barların, parlak ve şamata dolu yerlerin devamında, sokak lambaları ve soluk beyaz kâğıt lambaların, karanlıkta düzgün bir şekilde sıralandığı bir yer göründü.

Tapınaktan ayrıldığımdan beri Uiko'nun yaşadığı, bu özel yerde gizlice yaşadığı fantazisine kapılmıştım ve bu fantazi bana güç vermişti.

Altın Tapınak'ı yakmaya karar verdiğimden beri, gençlik zamanlarımın başlarındaki gibi yeni ve lekesiz bir durumda hissettiğimden, yaşamımın başında karşılaştığım kişiler ve şeylerle bir kez daha karşılaşmam iyi olabilirdi. Böyle düşündüm.

Bundan böyle yaşamalıydım, yine de tuhaf bir biçimde günbegün talihsiz bir şey gelecek başıma ve ölüvereceğim diye düşünüyor, Altın Tapınak'ı yakıncaya dek ölümün benden uzak durması için dua ediyordum.

1. Her şeyin kötüye gideceğine inanıp zor duruma düşmek; kaderin kötüye gitmesiye zor duruma düşmek. (Ç.N.)

Kesin bir hastalığım ya da hastalık belirtim yoktu. Ancak beni hayatta tutmaya devam eden türlü durumların ayarlanması sorumluluğunun ağırlığını omuzlarımda her gün daha da şiddetli halde hisseder olmuştum.

Önceki gün yerleri süpürürken işaretparmağıma bir kıymık batmış, bu kadar küçük bir çizik bile beni endişelendirmeye yetmişti. Gül dikeninin parmağına batmasıyla ölen şairi hatırladım. Benim gibi sıradan insanlar bu şekilde ölmezlerdi aslında. Ancak ben değerli bir insana dönüşmüştüm, bu yüzden kaderimde beni ne tür bir ölümün beklediği bilinmezdi. Şanslıydım ki parmağım iltihap toplamamıştı ve bugün üzerine bastırdığımda hiçbir acı hissetmedim.

Gobanço'ya giderken her türlü hijyenik tedbiri aldığımı söylememe gerek yok. Bir gün öncesinden şehrin uzak bir yerindeki eczaneye gidip prezervatif almıştım, orada beni tanıyan çıkmazdı. Bu şeylerin pudralı zarları gerçekten de tamamıyla güçsüz, sağlıksız bir renkteydi. Dün gece bir tanesini çıkarıp denedim. Üzerine kırmızı pastel kalemle karaladığım Buda resmi, Kyoto Turist Derneği'nin takvimi, Zen tapınaklarında bulunan ve Butço-Sonşo ayinlerinde tam olarak açık tutulan Budist metinleri, kirli çoraplarım, çatlamış hasır zeminin, tüm bunların arasında şeyim düz, gri, gözler ve burundan yoksun uğursuz görünümlü bir Buda heykeli gibi kalkıktı. Bu nahoş görüntü artık sadece söylentilerde kalmış, hadım edilme olarak bilinen o acımasız eylemi hatırlatmıştı bana.

Her neyse, kâğıt fenerlerin sıralandığı bir ara caddeye girdim.

Cadde boyunca yüzden fazla ev aynı stilde inşa edilmişti. Bir kanun kaçağının bu bölgenin patronuna sığınması durumunda, onun burada kolayca gizlenebileceği

söyleniyordu. Patronun bir düğmeye basışıyla tüm randevu evlerinde zil çalıyor ve suçlu, polis daha yoldayken uyarılmış oluyordu.

Her evin giriş kenarında kara bir kafesli pencere vardı. Nemli ayın altında uzanan ağır, eski kiremitli çatılar aynı yükseklikteydi. Her girişte, üzerinde beyaz boyayla Nişicin yazılı lacivert renkli perdeler asılıydı; beyaz önlük giymiş hayat kadınları bu perdenin ardından öne doğru eğilip caddeden geçenleri gözlemekteydi.

En ufak bir keyif alma düşüncem yoktu. Normal düzenden uzaklaşmış, kendi başıma kademelerden uzaklaşmış gibiydim; şimdi tam bir ıssızlığa doğru yorgun ayaklarımı sürüklüyormuşum gibi hissediyordum. Arzu içimde çömelmiş, dizlerime sarılmış ve bana kasvetli sırtını gösteriyordu.

"Her neyse, parayı burada kullanmak benim görevim," diye düşünmeye devam ediyordum. "Burada üniversite harcı için aldığım parayı kullanıp bitireyim. Bunu yaptığımda başkeşişe beni tapınaktan kovması için son derece iyi bir neden vermiş olurum."

Bu düşüncede herhangi özel bir zıtlık varmış gibi gelmiyordu bana, yine de bu benim gerçek niyetim ise başkeşişi seviyorum demekti bu.

Henüz Gobanço'ya gelmek için erken bir zaman olmalıydı, caddede alışılmadık halde çok az kişi vardı. Hasır sandaletimden çıkan ses net bir şekilde yankılanıyordu. Hayat kadınlarının monoton davet sesleri, yağmur döneminin rutubetiyle havada sürünüyormuş gibi duyuluyordu. Ayak parmaklarım, genişleyen hasır sandaletlerimi kavramıştı. Sonra şöyle düşündüm: Savaş bitiminde Fudo Dağı'nın tepesinden gördüğüm çeşitli ışıklar içinde mutlaka bu şehrin ışıkları da vardı.

Ayaklarımın beni götürdüğü yerde Uiko olmalıydı. Kavşaklardan birinde Otaki adında bir randevu evi gör-

düm. Bu yeri gelişigüzel bir şekilde bulmuştum, girişteki perdenin ardına geçmiştim. On metre genişliğinde karo döşeli bir zemini olan odanın diğer köşesinde üç kadın tren beklemekten yorulmuş gibi oturuyordu. Biri kimonoluydu, beline kuşak sarılıydı. Batılı kıyafet giymiş ikisinden biri öne eğilmiş, jartiyerini indirmiş baldırını kaşımaktaydı. *Uiko dışarı gitmişti.* Onun dışarıda olması beni rahatlatmıştı.

Bacağını kaşıyan kadın, adıyla çağrılmış bir köpek gibi başını kaldırdı. Yuvarlak, şiş yüzü bir çocuğun çizdiği resimdeki gibi sert bir netliğe sahipti, beyaz pudra ve ruj sürmüştü, bana bakışındaki ifadede, bunu söylemek tuhaf kaçacak ama gerçekten iyi niyet vardı. Kadın, bir sokak köşesinde çarpıştığı tanımadık birine bakar gibi bakıyordu. Gözlerinde, içimdeki şehveti fark eden hiçbir şey yoktu.

Uiko dışarıda olduğuna göre, kadınlardan herhangi biriyle olabilirdim. Bir seçim yapmak ya da beklenti içine girmemin başarısızlığa yol açacağı yönünde bir batıl inancım vardı. Kadınlar müşterilerini seçemediğine göre, ben de kadın seçmeyebilirdim. O korkutucu, insanı güçsüz bırakan güzellik kavramı benimle isteğim arasına girmemeliydi.

Mama sordu: "Hangisini beğendin?"

Bacağını kaşıyan kadını gösterdim. Kadının bacağındaki kaşıntı, muhtemelen karo döşemeli zeminde sinsice dolaşan bir sivrisineğin ısırığından kalmaydı ve beni çekmişti. Bu kaşıntı sayesinde, o kadın daha sonra eylem şahidim olma hakkını kazanacaktı.

Kadın ayağa kalktı ve bana doğru geldi, dudakları bir gülümsemeyle yukarı kıvrılırken süveterim üzerinden bana hafifçe dokundu.

Eski, loş merdivenlerle ikinci kata çıkarken Uiko'yu

düşünüyordum yine. Onun bu saatten, dünyanın bulunduğu bu saatten nasıl da çıkıp gittiğini düşünüyordum. Şimdi burada olmadığına göre, artık nerede ararsam arayayım Uiko'yu bulamayacaktım. O, dünyamızın dışında bulunan bir banyoya yıkanmaya ya da öyle bir şey yapmaya gitmiş olmalıydı bir süreliğine.

Uiko henüz yaşarken, onun böyle bir paralel dünyaya özgürce girip çıkabildiğini düşünürdüm. O trajik olay sırasında da bu dünyayı reddederken sonra tekrar kabul etmişti. Uiko'nun ölümü belki de sadece geçici bir şeydi. Onun Kongo Tapınak balkonunda kalan kanı, bir sabah pencereyi açınca uçup giden kelebeğin kanatlarından geriye kalan pudramsı toz gibiydi.

İkinci katın ortasında seyrek örgülü bir parmaklık vardı, bahçeden cereyan yapıyordu burası; bir saçaktan diğerine asılan ipe içeteği, birkaç parça kadın iç çamaşırı ve bir gecelik asılıydı.

Odalardan birinde bir kadın şarkı söylüyordu. Kadının sesi pürüzsüz geliyordu; arada ona uyumsuz bir erkek sesi katılıyordu. Şarkı bitip bir sürelik sessizliğin ardından ipin kopma sesi gibi kahkaha atmaya başladı kadın.

"Bu ...ko," dedi benimle birlikte olan kadın, mamaya dönerek.

"O hep böyledir," dedi o da. Ve sesin geldiği odaya sırtını döndü bir inatla. Beni götürdükleri küçük oda zevksiz, üç *tatami* genişliğinde bir yerdi; duvar girintisi yerine bir sehpa konmuş, üzerinde şans getiren Hotey tanrısı ve müşteri çağıran kedi heykelcikleri vardı. Duvara detaylıca yazılmış kurallar listesi ve bir de takvim asılmıştı. Otuz-kırk mum kuvvetinde loş bir ampul sallanıyordu tavandan. Açık pencereden dışarıda zevk peşinde koşan kişilerin ayak sesleri işitiliyordu.

Mama, seanslık mı yoksa gecelik mi kalacağımı sordu. Seans 400 yen idi. Sake ve yanına biraz meze iste-

dim. Mama bunları getirmek için alt kata indiyse de kadın bir türlü bana yaklaşmadı. Mama sake ve çerezle geri dönünce kadına yanıma oturmasını söyledim; ancak o zaman oturdu. Yakından bakınca üst dudağının pürüzlü ve hafif kızarık olduğunu fark ettim. Kadının sıkılınca sadece bacağını kaşımakla kalmadığı, tüm bedenine bunu yapmak gibi bir alışkanlığı olduğu belliydi. Sonra bunun sadece kalın rujundan bir leke olabileceğini düşündüm.

Bu benim ilk randevu evi ziyaretimdi, bu yüzden bu denli detaylı incelediğim için şaşırmayın. Görebildiğim kadarıyla zevkin kanıtlarını arayıp bulma peşindeydim. Her şeye bir gravürü inceler gibi yakından bakıyordum; her detay gözlerimden belirli bir uzaklıkta tüm açıklığıyla yapıştırılmış gibiydi.

"Sizi daha önce görmüştüm değil mi?" diye sordu adının Mariko olduğunu söyleyen kadın.

"Hayır, bu ilk."

"Gerçekten mi? Böyle bir yere ilk gelişiniz mi?"

"Evet, ilk gelişim."

"Öyle olmalı; elleriniz titriyor."

O bunu söyledikten sonra sake kadehini tutan elimin titrediğini fark ettim.

"Eğer bu doğruysa, Mariko bu gece şanslı demektir," dedi mama.

"Gerçek olup olmadığını birazdan göreceğiz," dedi Mariko gönülsüzce. Bu sözlerinde şehvetten hiçbir iz yoktu; Mariko'nun ruhu kendini ne benim ne de onun bedeniyle ilgisi olan bir yerde eğlendiriyordu anladığım, oyun arkadaşlarından ayırılmış bir çocuk gibi. Mariko'nun üzerinde hafif yeşil bir bluz ve sarı bir etek vardı. Çalışma arkadaşlarından ödünç alıp eğlence olsun diye parmaklarını boyamış gibi, iki elinin parmakları kırmızı ojeliydi.

Sonra yatak odasına geçtik. Mariko, hasır zemin üzerine serili yer yatağının üzerine bir ayağını koyup lamba başlığından sarkan uzun ipi çekti. Işıkla yerdeki yorganın canlı renkleri ortaya çıktı. Zarif duvar girintisine süs için bir Fransız bebeği konmuştu.

Beceriksizce soyundum. Mariko omzuna uçuk pembe renkli bir havlu koydu ve onun altında becerikli bir şekilde kıyafetlerini çıkardı. Yatağın başucunda duran sudan kana kana içtim. Su içme sesini duyan Mariko, başka yöne bakarken, "Ne su içermişsin sen de be," dedi gülerek. Sonra yatağa girdik, yüz yüze geldik, parmağıyla burnumun ucuna hafifçe dokunup, "Gerçekten bu ilk mi?" diye sordu ve güldü. Yatak ucundaki lambanın loş ışığı altında ona bakmayı sürdürüyordum. Görmek var olduğumun kanıtıydı çünkü. Bununla birlikte bir başkasının gözlerini ilk kez bu kadar yakından görüyordum. Dünyamı düzenleyen yakınlık uzaklık kuralları çökmüştü. Bir yabancı korkusuzca varlığıma tecavüz ediyor, bedeninin sıcaklığı ucuz parfüm kokusuyla birlikte şiddetini azar azar artırarak içime işleyip beni boğuyordu. Bir başkasının bu şekilde eridiğini ilk kez *görüyordum*.

Evrensel bir varlık, normal bir erkek olarak ilgileniyordu benimle. Birisinin benimle bu şekilde ilgileneceğini hayal bile edemezdim. Kıyafetlerimle birlikte üzerimdeki katmanları da çıkarmıştım; kekemeliğimi çıkarıp atmıştım, çirkinliğimi, fakirliğimi de. Kesinlikle fiziksel doyum yaşamıştım ancak bu zevki yaşayanın ben olduğuna inanamıyordum. Uzakta kendime bir yabancılaşma hissi doğmuş ve sonra yok olmuştu... Hemen kadının bedeninden kendimi ayırmış, çenemi yastığa koymuştum, soğuktan hissizleşen başımın bir bölümüne elimle hafifçe vurdum. Sonra her şeyin benden çekilip gittiği hissiyle sarsılsam da, bu gözyaşı dökecek kadar hisli bir şey değildi.

Birlikte olduktan sonra yan yana yatıp sohbet ettik, kadının buraya Nagoya'dan geldiğini anlattığını yarım kulak dinlerken aklım sürekli Altın Tapınak'taydı. Bu kez düşündüklerim tapınakla ilgili soyut düşüncelerdi, her zamanki gibi miskin ya da yoğun şehvetli şeyler değildi.

"Yine gel," dedi Mariko, bunu deyişinden benden ancak bir-iki yaş büyük olduğunu hissettim. Gerçekten de öyleydi. Memeleri hemen gözümün önündeydi ve terden ıslaktı. Kesinlikle Altın Tapınak'a dönüşmeyecek salt etti bunlar. Onlara ürkekçe parmak ucumla dokundum.

"Bunlar sana yabancı olmalı," dedi Mariko, sonra yataktan kalktı ve memelerinden birine dikkatle bakıp sanki küçük bir hayvanla oynarmış gibi hafifçe salladı onu. Memesinin salınışı Mayzuru Koyu'ndaki günbatımı ışıklarının hızlı değişimini anımsattı bana. Günbatımının hızla değişen ışıkları ile memesinin hızlıca değişimi zihnimde birbirine girmişti. Katmanlı bulutlara gömülen akşam güneşi gibi gözlerimin önündeki titreyen et parçasının da kısa bir süre sonra gecenin karanlık mezarına gireceğini düşünmek beni rahatlattı.

Ertesi gün yine aynı randevuevine gidip aynı kadını sordum. Gidişimin nedeni hâlâ artmış çok paramın olması değildi. İlk seferin coşkusu, hayal ettiğimle karşılaştırınca epey zayıf kalmıştı, bir kez daha deneyerek hayal ettiğim coşkuya yaklaşmak benim için önemliydi. Diğer insanlardan farklı olarak benim gerçek yaşamımdaki eylemlerim, her zaman hayal ettiğimin sadık birer kopyası olarak bitme eğilimindeydi. Hayal demek uygun olmadı. Aksine benim temellerimin hafızası demeliydi. Yaşamımda tadını çıkaracağım bir deneyimin, daha önce çok daha harika bir şekilde tadına varmış olduğum düşüncesi bir türlü beni terk etmiyordu. Şimdiki gibi tensel bir deneyimi de, hatırlayamadığım bir zaman ve mekânda –muhtelemen Uiko'yla– çok daha şiddetli bir şekilde, bedenimi

uyuşturan şehvetli bir coşkuyla tattığım hissine kapılıyordum. Bu sonraki zevkli anlarımın kaynağıydı; gerçek zevk oradan kepçe kepçe su almaktan başka bir şey değildi.

Gerçekten çok eskiden bir yerlerde eşsiz güzellikte bir günbatımı parıltısını izlemişim gibi bir hisse kapılıyordum. Ondan sonra izlediğim günbatımlarının yetersiz ya da daha soluk görünmesi benim suçum muydu?

Dünkü kadın bana herhangi bir müşteriye davrandığı gibi normal davrandığından, birkaç gün önce bir sahaftan aldığım eski bir kitabı ona vermek üzere cebime koyup gelmiştim. Beccaria'nın *Suçlar ve Cezalar Hakkında* adlı kitabıydı. 18. yüzyılda bir İtalyan ceza davası avukatı tarafından yazılan bu kitap aydınlanma ile rasyonalizmin klasik ögelerini içeriyordu, birkaç sayfa okur okumaz fırlatıp atmıştım bir kenara. Ama sonra dün birlikte olduğum kadının bu kitabın adına ilgi duyabileceğini düşünmüştüm.

Mariko dünkü gibi gülümseyerek karşıladı beni. Aynı gülümsemeydi ancak "dün"den hiçbir iz yoktu o gülümsemede. Bana karşı yakınlığı da herhangi bir köşede karşılaştığı birine gösterdiği türden bir yakınlıktı ama bunun nedeni onun bedeninin de herhangi bir köşe gibi olmasından olabilirdi.

Küçük odadaki geleneksel sake içiminde artık o kadar beceriksiz değildim. "Sake kadehini karşındakine verirken yapman gereken kadeh çevirmesini iyi yapıyorsun. Genç olsan da görgü kurallarını biliyorsun," dedi mama.

"Buraya her gün gelmeye devam edersen başkeşiş seni azarlamaz mı?" diye sordu Mariko, kim olduğumu anlamış olmalarının şaşkınlığı yüzüme yansıyınca da devam etti: "Anlaşılıyor ki. Bugünlerde herkesin saçları İngiliz Naiplik Çağı tarzında, seninkisi gibi kısacık kesilmiş saçlı birini görünce tapınaktan olduğu hemen anlaşılıyor. Bizimkisi gibi evlerde bilinir, bugünün ünlü keşişleri

gençliklerinde sıklıkla burada görülürdü. Neyse, bir şarkıya ne dersin?"

Mariko son günlerde ünlü olan, limandaki bir kadının yaptıklarıyla ilgili bir şarkıyı söylemeye başladı.

İkinci kezdi, artık görmeye alıştığım bir ortamda rahat bir şekilde hallettim her şeyi. Bu kez ben de kısa bir süreliğine zevk almıştım ama hayal ettiğim gibi bir şey değildi yine, duruma uygun olduğumu hissettiren baştan savma bir doyumdu sadece.

Birlikte olduktan sonra Mariko benden yaşça daha büyük olduğu gerçeğiyle bana duygusal bir ders vermeye kalktı ama aksine üzerimde soğuk bir etki yaptı bu.

"Bu tür yerlere fazla gelmesen daha iyi olur," dedi Mariko. "Sen ciddi birisin. Öyle olduğunu düşünüyorum. Bu tarz şeylere takılı kalmadan enerjini işinde kullansan iyi olur. Gelmeni istiyor muyum diye sorarsan, elbette gelmeni isterim, sadece bu duygularımı bilmeni istedim. Erkek kardeşimmişsin gibi bir his uyandırıyorsun bende, bu yüzden söylüyorum bunları."

Muhtemelen Mariko böyle konuşmayı okuduğu ucuz romanlardan öğrenmişti. Söylediklerinde derin hisler yoktu. Beni kullanarak bir öykü kuruyordu kafasında ve orada yarattığı duygular içinde olmamı bekliyordu benden. Buna karşılık vererek gözyaşlarına kapılırsam daha da iyi olacaktı onun için.

Ancak öyle yapmadım. Birden yatak ucundan *Suçlar ve Cezalar Hakkında*'yı çıkarıp onun burnuna doğru uzattım.

Mariko itaatkâr bir şekilde kitabı aldı ve sayfalarını karıştırdı. Sonra tek bir söz etmeden onu eski yerine bıraktı. Bırakmasıyla birlikte kitap zihninden çıkmıştı bile.

Kadının benimle karşılaşmasında kadersel bir şeyler sezmesini beklemiştim. Dünyanın mahvoluşuna yardımcı olduğu bilincine birazcık da olsa yakınlaşmasını

dilerdim. Bu onun kayıtsız kalacağı bir şey olmamalı, diye düşünüyordum. Birden bir tür sabırsızlığa kapıldım ve ona söylememem gereken bir şeyi deyiverdim:

"Bir ay... evet, bir ay içinde gazetelerde benim hakkımda bir sürü haber çıkacak. O zaman bu dediğimi hatırla lütfen," dedikten hemen sonra kalbim deli gibi çarpmaya başladı. Buna karşın Mariko kahkahalara kapıldı. Öyle bir güldü ki memeleri titredi; bir yandan bana bakarken bir yandan da gülmemek için kolunu ısırıyordu, sonra yine bir gülme dalgasına katıldı ve tüm bedeni şiddetle sarsılarak kahkahalar attı. Eminim kendisi de neden bu kadar güldüğünü açıklayamazdı. Sonra yüz ifademi fark edip gülmeyi kesti.

"Nedir bu kadar tuhaf olan?" diye sordum budalaca.

"Sen gerçek bir yalancısın, öyle değil mi? Yapma ya! Ne kadar da kötü bir yalancıymışsın."

"Yalan söylemiyorum."

"Dur artık. Yapma ya. Beni gülmekten öldüreceksin. Yalan söylerken bile böyle bir surat takınıyorsun."

Mariko yine gülüyordu. Belki de onun bu kadar gülmesinin nedeni, etkili açıklamalar yapayım derken tuhaf şekilde kekelemiş olmamdı. Her neyse, Mariko kesinlikle inanmamıştı dediğime.

İnanmamıştı. Gözünün önünde bir deprem olsa dahi inanmayacağına şüphe yoktu. Dünya yıkılsa da inanmayan sadece Mariko olurdu sanırım. Çünkü o kendi mantığı doğrultusunda oluşan şeyler dışındakileri inanmıyordu ve dünyanın Mariko'nun düşündüğü gibi yerle bir olmaması, onun bunu düşünecek fırsatı veya buna neden olacak bir olay olmadığı içindi. Bu noktada Mariko, Kaşivagi'ye benziyordu. Mariko dişi Kaşivagi, düşünmeyen Kaşivagi'ydi.

Konuşmamız bitmişti, Mariko memeleri hâlâ açıkta olduğu halde yatağa oturmuş, dudakları kapalı, şarkı mı-

rıldanıyordu. Bu mırıldanma bir sineğin vızıldamasına karıştı. Etrafında uçan sinek tesadüfen memesinin üzerine konunca, "Ah, gıdıklandım," demekle kaldı, onu kovmadı. Memesine konduktan sonra oraya daha da yapışmıştı sivrisinek. Şaşırtıcı olan ise Mariko'nun bu dokunuştan hiçbir rahatsızlık duymayışıydı.

Saçaklardan yağmur sesi geliyordu. Bu sadece saçaklara yağan yağmurun sesi gibiydi. Yağmur şehrin bu kısmında yolunu kaybetmiş de başıboş dolaşıyor gibi dense yeriydi. Yağmurun sesi benim bulunduğum yer gibi, uçsuz bucaksız geceden ayrılmıştı. Yatak ucundaki lambanın aydınlattığı yer kadar kısıtlı bir dünyaya ait bir sesti bu.

Sinekler çürümüş şeylerden hoşlandıklarına göre Mariko çürümeye başladı mı demekti bu? Hiçbir şeye inanmamak çürümek miydi? Mariko'nun sadece kendi mutlak dünyasında yaşıyor olmasından dolayı mı sinek ona konmuştu? Bunları anlayamıyordum.

Sonra birden ölü gibi uykuya daldı Mariko. Yatak ucundaki lambanın ışığında aydınlanan memesinin üzerinde sinek de aniden uykuya dalmış gibi hareketsizdi.

* * *

Otaki'ye bir daha gitmedim. Yapmam gereken şeyi yapmıştım. Bundan sonra geriye kalan, başkeşişin üniversite harcı için verdiği paranın nasıl kullanıldığını anlaması ve beni tapınaktan atmasıydı.

Ancak başkeşişe parayla ne yaptığımla ilgili ipucu verecek bir harekette bulunmuyordum. İtiraf etmeme gerek yoktu, itiraf etmesem de başkeşiş işin kokusunu alacaktı.

Neden bir anlamda başkeşişin gücüne bu kadar bel bağladığımı, ondan güç almak istediğimi kendime izah etmekte güçlük çekiyordum. Neden nihai kararımın

başkeşiş tarafından kovulmaya göre ayarlanmasına izin veriyordum, bilmiyordum. Oysa ki daha önce de belirttiğim gibi, başkeşişin âcizliğinin çok uzun zamandır farkındaydım.

Randevu evine ikinci ziyaretimden birkaç gün sonra başkeşişi değişik bir halde görmüştüm. Onun için çok ender bir durumdu; o gün sabah erkenden, henüz ziyarete açılmadan önce Altın Tapınak'ın bahçesinde gezintiye çıkmıştı. Üzerinde havalı beyaz cüppesiyle başkeşiş, yerleri süpüren biz çömez keşişlere gayretimizi takdir ettiğini belirten şeyler söyledikten sonra Yukatey'e giden taş basamakları çıkmaya başladı. Orada kendine tek başına çay hazırlayıp zihnini dinlendirecekti herhalde.

Gökyüzünde şiddetli gün doğumunun izleri vardı hâlâ. Mavi göğün çeşitli yerlerinde henüz kızıl ışıkların yansıdığı bulutlar görünüyordu. Bulutlar henüz utangaçlıklarını yenememiş gibiydi.

Süpürme işi bittikten sonra ana binaya dönerken onlardan ayrıldım ve Yukatey'i geçip büyük kütüphaneyi dolaştım. Büyük kütüphanenin arka tarafını süpürmeliydim çünkü.

Süpürgemi alıp etrafı bambu çitle çevrili taş basamaklardan çıkıp Yukatey'in yanına vardım. Ağaçlar önceki gece yağan yağmurdan dolayı hâlâ ıslaktı. Ağaçların yaprakları üzerindeki yoğun halde bulunan çiy damlalarında sabah güneşi parıltısı yansıyor, bu haliyle zamansız gelişmiş kırmızı böğürtlenlere benziyordu. Bir çiyden diğerine uzanan örümcek ağları da hafif kırmızıydı ve sallanıyordu.

Yeryüzündeki şeylerin, göksel âlemdeki renkleri bu denli incelikli yansıtıyor oluşunu bir tür hayretle izledim. Tapınağın iç duvarlarına sızan yağmurun nemi de, tüm hepsi göksel âlemden geliyordu. Her şeyden göksel âlemlerden gelmiş cömert bir rahmet gibi su damlıyor, çürü-

müşlüğe karışmış tazelik gibi bir koku yayılıyordu etrafa; yeryüzü bir şeyi reddetme yolunu bilmiyordu çünkü.

Bilindiği üzere Yukatey'in yanında Kuzey Yıldızı Kulesi vardır, bu ad "Burada Kuzey Yıldızı bulunur ve sayısız yıldız ona hizmet eder" yazılı metindendir. Ancak bugünkü haliyle bu kule, Yoşimitsu'nun hüküm sürdüğü dönemdeki halinden farklıdır, yüz küsur yıl önce yapılan bu kule daire şekliyle çay törenleri için idealdir. Başkeşişi Yukatey'de görememiştim, Kuzey Yıldızı Kulesi'nde olmalıydı.

Başkeşişle tek başıma yüz yüze gelmek istemiyordum. Çit boyunca kendimi gizleyerek yürürsem karşı taraftan görülmezdim. Ben de öyle yaptım, ayak sesi çıkarmamaya dikkat ederek gizlice yürüdüm.

Kuzey Yıldızı Kulesi açıktı. Avlusunda her zamanki gibi Maruyama Okyo'nun parşömen üzerine yazısı görülüyordu. Avluda Hindistan'dan getirilmiş, uzun yıllar içinde rengi kararmış sandal ağacından yapılmış küçük ve zarifçe süslenmiş bir Budist mabet maketi de yer alıyordu. Sol tarafta dut ağacından yapılmış Rikyu tarzında bir raf vardı. Kapı üzerine bir resim asılmıştı. Ancak başkeşişi ortada göremeyince istemeden başımı çitten yukarı çıkarıp etrafa bakındım.

Sütunun yanında karanlık içinde büyük, beyaz pakete benzer bir şey vardı. Dikkatlice baktığımda bunun başkeşiş olduğunu anladım. Beyaz cüppesi içinde iyice çömelmiş, başını dizlerinin arasına almış, yüzünü uzun kollarıyla kapamıştı.

Başkeşiş bu pozisyonda kıpırdamadan duruyordu. Tamamen hareketsizdi. Ancak onu izleyen ben, hareketli duygularla sarsılıyordum.

İlk aklıma gelen, başkeşişin aniden hastalandığı ve bir kriz geçirdiğiydi. Hemen yerimden doğrulup ona yardıma gitsem iyi olacaktı.

Ancak beni durduran başka bir güç oldu. Başkeşişe karşı en ufak bir sevgi beslemiyordum, ayrıca her an Altın Tapınak'ı ateşe verme kararımı gerçekleştirebilirdim; bu durumda ona yardımım tamamıyla ikiyüzlülük olacaktı. Dahası, ona yardım etmemin sonrasında başkeşişin bana göstereceği minnet ve sevgiyle kararlılığımı zayıflayacağı tehlikeli bir duruma düşecektim.

Daha dikkatli bakınca, başkeşiş hasta gibi görünmüyordu. O haldeki duruşuyla gurur ve saygınlığını kaybetmiş bir görüntüsü vardı; sanki uyuyan bir hayvanın şekli gibiydi duruşu. Kollarını hafifçe salladığını gördüm, sırtına sanki görülmeyen bir ağırlık yüklenmiş gibiydi.

Bu görülmeyen ağırlık acaba ne olabilirdi? Istırap mıydı? Ya da başkeşişin farkında olmadığı âcizliği mi?

Kulağım sessizliğe alışınca başkeşişin bastırılmış bir sesle sutraya benzer bir şeyler mırıldandığını duydum ama hangisi olduğunu anlayamadım. Birden gururumu kıran bir düşünce belirdi kafamda; başkeşişin bilmediğimiz karanlık bir ruhsal hayatı vardı; onunkiyle kıyaslandığında benim bin bir gayretle deneyimlediğim küçük kötülükler, günahlar ve kayıtsızlıklar sözü edilmeyecek ıvır zıvırlardı ancak.

Sonra fark ettim; başkeşişin o anki çömelmiş duruşu, tapınağa girmek isteyen ancak reddedilen gezgin keşişlerin tüm gün boyunca tapınak girişinde eşyalarının üzerine başları öne eğik olduğu halde oturmasına, diğer bir deyişle "bahçede bekleme" duruşuna benziyordu. Başkeşiş gibi yüksek mertebede birisi gerçekten de henüz keşişliğin başında olan gezici keşişlerin yaptığı bu dinsel disiplini taklit ediyorsa şaşılacak derecede alçakgönüllü olmalıydı. Ancak neye yönelik olarak bu denli alçakgönüllük gösteriyordu, onu anlamış değildim. Bahçedeki çimlerin, ağaçların yaprak uçlarının, örümcek ağı üzerindeki çiyin göklerdeki şafağa gösterdikleri alçakgö-

nüllük gibi başkeşiş de kendine ait olmayan kötülüğe ve suçlara karşı, belki de onları bu pozisyonda durarak kendinde yansıtır halde mi gösteriyordu?

"Bana göstermek için!" diye düşündüm birden. Buna şüphe yoktu. Buradan geçeceğimi bildiğinden bana göstermek için bu şekilde duruyordu. Âcizliğinin tamamıyla farkına varan başkeşiş sessizce kalbimi parçalara bölüyor, ona karşı içimde acıma uyandırıyor ve dizlerimin üzerine kapanıp dua ettiriyordu bana; nihayet bu berbat, ironik uyarı yöntemini bulmuştu benim için!

Orada şaşkın bir halde başkeşişi izlerken kendimi duygulanmaktan son anda almıştım. Tüm gücümle reddetmeye çalışırken başkeşişe karşı sevgi duymanın sınırında olduğuma şüphe yoktu. Ancak, "Bana göstermek için böyle yapıyor," diye düşmek her şey tersine çevirdi ve yüreğimi eskisinden de katılaştırdı.

Altın Tapınak'ı ateşe verme kararımı başkeşişin beni tapınaktan kovmasına dayandırmamak konusunda kesin karara varmam o anda gerçekleşti. Başkeşiş ve ben artık birbiri üzerine etki etmeyecek iki ayrı dünyanın insanlarıydık. Ben tüm engellerden özgürdüm. Artık herhangi bir dış güçten bir beklenti içinde olmadan, kendi isteğim doğrultusunda, istediğim zaman harekete geçebilirdim.

Sabah güneşinin kızıllığı solarken gökte bulutlar çoğaldı ve berrak gün ışığı Kuzey Yıldızı Kulesi'nden çekildi. Başkeşiş orada çömelmiş halde duruyordu. Hızlı adımlarla oradan uzaklaştım.

* * *

25 Haziran günü Kore Savaşı patlak verdi. Dünyanın sahiden de çöküp yok olacağı önsezim gerçek oluyordu. Acele etmeliydim.

Onuncu bölüm

Gobanço'yu ziyaretimin ertesi günü gerçek bir şey denemiştim. Altın Tapınak'ın kuzeydeki tahta kapısından beş santimetre uzunluğunda iki çivi çıkarmıştım.

Altın Tapınak'ın zemin kısmındaki Hossui-in'in iki girişi bulunur. Biri doğuya diğeri batıya açılan iki akerdeon kapıdır bunlar. Yaşlı rehber akşamları Altın Tapınak'a çıkıp batı kapısını içeriden, doğu kapısını ise dışarıdan kapatıp kilitler ve anahtarı asar. Ancak anahtar olmasa da Altın Tapınak'a girme yolunu bulmuştum. Doğu tarafındaki kapıdan arkaya dolanan kuzeydeki tahta kapı, Altın Tapınak içindeki maket Altın Tapınak'ın arkasını koruyordu. Kapı oldukça eskimişti, üzerinden altı-yedi tane çivi çıkarılırsa rahatlıkla açılabilecekti. Çivilerin tümü yerinden gevşemişti ve parmak gücüye bile kolayca sökülebilir durumdaydı. Bu yüzden denemek için iki tanesini önceden çıkarmıştım yerinden. Çıkardığım bu çivileri bir kâğıda sarıp masamın çekmecesinin derinliklerine sakladım. Üzerinden birkaç gün geçti. Fark edilmiş gibi görünmüyordu. Bir hafta geçti. Fark edildiğine dair bir belirti yoktu. Ayın 28'inde gizlice girdim odaya ve söktüğüm iki çiviyi yerine taktım.

Başkeşişi çömelip oturmuş halde gördüğüm gün, hiç kimsenin gücüne dayanmayacağıma kesin bir karar ver-

miş ve Çimoto Imadegava'daki Nişicin Polis Karakolu yakınında bir eczaneden arsenik almıştım. Önce içinde otuzdan fazla tablet olmadığını düşündüğüm küçük bir şişe verdiler ama daha büyük bir tane istedim ve içinde yüz tablet bulunan şişeye 100 yen ödedim. Sonra karakolun güney kısmında bulunan hırdavatçıdan on santimetre uzunluğunda bıçağı olan bir çakıyı 90 yen'e satın aldım.

O gece Nişicin Polis Karakolu'nun önünden birkaç kez geçtim. Pencerelerden bazıları aydınlıktı, yakası açık bir gömlek giymiş, elinde evrak çantasıyla bir dedektifin hızlıca binaya girdiğini gördüm. Bana dikkat eden tek bir kişi bile yoktu. Son yirmi yılda bana dikkat eden kimse olmamıştı ve bu durum şimdi de sürüyordu. Bu Japonya'da milyonlarca, on milyonlarca insan kimsenin dikkatini çekmez halde bir köşede kalmıştı ve ben de bu gruba dahildim. Bu tür insanlar yaşıyorlar mı, öldüler mi diye en ufak bir endişe duymuyordu dünya ama bu insanlar karşısındakine güven veren bir yapıya sahiptiler. Bu yüzden dedektif de benden endişe duymamış ve bana bir kez daha bakma gereği hissetmemişti. "Cin" harflerinin düştüğü Nişicin Polis Karakolu'nun yukarıdan aşağı duran taş tabelasındaki harfler, kırmızı duman gibi ampul lambasıyla parlıyordu.

Tapınağa dönerken o gece satın aldıklarımı düşündüm. Çok heyecan verici bir alışveriş olmuştu.

Çakıyı ve arseniği, herhangi bir ihtimale karşı kendimi öldürmem gerekirse diye hazır tutmak için hazırlamıştım ancak yeni bir ev satın almış bir adamın gelecek planları kurarkenki hali kadar sevinçliydim. Tapınağa vardıktan sonra da onlara bakmaya doyamadım. Çakıyı kabından çıkardım ve bıçak kısmını yaladım. Çelik hemen buğulanırken dilimde önce belirgin bir soğukluk sonra belli belirsiz bir tatlılık hissettim. Tatlılık, ince çeliğin içinden, çeliğin ulaşılması mümkün olmayan özünden

dilime yansımıştı. Bu belirgin şekli olan, denizin derinliğindeki demirin parıltısına benzeyen şeyin tükürüğümle birlikte sonsuza dek dilimin ucunda kalacak duru bir tadı vardı. Sonunda tat zayıfladı. Etimin bir gün bu tatla mest olacağını düşündüm keyifle. Ölümün göğü açıktı ve bana yaşamın göğüyle aynı görünüyordu. Karanlık düşüncelerden uzaklaştım. Bu dünyada hiç ıstırap yoktu.

Altın Tapınak'a savaşın ardından en yeni otomatik yangın alarm sistemi kurulmuştu. Tapınağın içindeki sıcaklık belirli bir derecenin üzerine çıkınca bulunduğumuz yerin koridorunda çalmak üzere dizayn edilmişti alarm. 29 Haziran akşamında alarm bozuldu. Bir sorun olduğunu fark eden yaşlı rehberdi. Yaşlı adamın arızayı bildirmesini tesadüfen mutfakta bulunduğum sırada işittim. Tanrısal bir yüreklendirilme hissetmiştim.

Ancak ertesi sabah başkeşiş yardımcısı sistemi kuran fabrikayı arayıp bir tamirci göndermelerini istedi. İyi huylu rehber bunu bana özellikle bildirdi. Dudağımı ısırdım. Dün gece kararımı gerçekleştirmek için altın bir fırsattı ve ben tekrarı olmayacak bu fırsatı kaçırmıştım.

Akşam tamirci geldi. Hepimiz yüzümüzde meraklı bir ifadeyle onun çalışmasını izledik. Tamir uzun zaman aldı, adam sorunu anlamadığını belirtirken başını yana eğip durdu, izleyicileri de birer birer azaldı. Zaman içinde ben de ayrıldım. Tamirin sona ermesini ve tamircinin denemek için çalıştıracağı, benim için hayal kırıklığının işareti olacak alarmın tapınak içinde çıkardığı sesi duymayı bekledim. Bekledim. Gece sanki yükselen bir dalga gibi Altın Tapınak'ı kaplamıştı, tapınak içinde tamir için yanan küçük ışık görünüyordu. Alarm çalmadı. Tamirci işi bıraktı ve ertesi gün tekrar geleceğini söyleyip oradan ayrıldı. 1 Temmuz'da tamirci sözünü tutmayıp gelmedi. Zaten acil bir tamiri gerektiren durum da yoktu ortada.

30 Haziran'da bir kez daha Çimoto Senbon Imadegava'ya gidip tatlı çörek ve tatlı fasulyeli gofret aldım. Yemekler arasında atıştırmalık bir şey verilmiyordu tapınakta, arada buraya gelip sınırlı cep harçlığımla birkaç tatlı yiyecek alıyordum.

Ancak ayın 30'unda tatlı satın almamın nedeni açlık değildi. Arseniği yutmak için ekmek almış da değildim. Bir neden belirtmem gerekirse, huzursuzluktan almıştım bunları.

Benimle elimdeki kesekâğıdı arasında ilişki. Şimdi uygulamaya çalıştığım mükemmel ve özerk eylemimle elimdeki adi tatlı çörek arasındaki ilişki. Bulutlu gök arasından sızan güneş bunaltıcı bir nem gibi eski evlerin sıralandığı sokağın üstünü örttü. Sırtımdan aniden ter soğuk bir ip çeker gibi aktı. Çok yorulmuştum.

Tatlı çörekle aramdaki ilişki. Bu ne olabilirdi? Eylemimle yüzleştiğimde ruhumun heyecandan ve o sırada konsantrasyonumdan ne kadar destek alacağını düşünürken, tek başına bırakılmış midemin yine bu tek başınalığın garantisini isteyeceğini öngörüyordum. İç organlarımın hiçbir zaman eğitilemeyecek sefil bir köpek gibi olduğunu düşünüyordum. Biliyordum. Ruhum ne denli canlanırsa canlansın midem ve bağırsaklarım, bu sıkıcı, duyarsız organlarım bencilce günlük, sıradan yaşamı düşlüyordu.

Midemin hayal kuracağını biliyordum. Tatlı çörek ve tatlı fasulyeli gofret hayali. Ruhumun mücevherleri görürken, midem inatla tatlı çörek ve tatlı fasulyeli gofretin hayalini kurmaya devam edecekti. Tatlı çörek, işleyeceğim suçun nedenini insanlar kendilerini zorlayarak da olsa anlamaya çalıştıklarında uygun bir ipucu verecekti. Şöyle diyeceklerdi: "Karnı acıkmış. Ne kadar da *insanca* bir şey."

* * *

Ve o gün geldi. 1 Temmuz 1950. Daha önce de söylediğim gibi, yangın alarmının o gün tamir edileceği öngörülmüyordu. Akşam üzeri altıda, tamirin o gün yapılmayacağı kesinleşti. Yaşlı rehber bir kez daha firmayı aradı. Tamirci özür dileyerek o gün çok yoğun olduğunu, ancak ertesi gün kesinlikle geleceğini söylemişti.

O gün Altın Tapınak'ı yüze yakın kişi ziyaret etmişti. Kapılar 18.30'da kapandığından insan dalgaları yeni çekilmeye başlamıştı. Yaşlı rehber telefonu kapattıktan sonra, bugünlük rehber işi bittiğinden, mutfağın girişinden dışarıdaki küçük araziye dalgın dalgın bakmaktaydı.

Yağmur çiseliyordu. Sabahtan beri defalarca sağanak yağıp dinmişti. Hafif bir esinti vardı ancak boğucu nem yoktu. Yağmur altındaki tarlada kabak çiçekleri orada burada dağınık halde görünüyordu. Tarlanın öte yanındaki karanlık kısımda, geçen ay başında ekilen soya fasulyeleri filizlenmeye başlamıştı.

Yaşlı rehber kendini düşünmeye verdiğinde oynattığı takma dişlerinden gacır gucur sesler çıkardı. Ziyaretçilere her gün aynı bilgileri veriyordu ancak takma dişlerinden ötürü dediklerini anlamak her geçen gün daha da zorlaşıyordu. İnsanlar onu uyarsa da takma dişlerini düzelttirmek için bir şey yapmıyordu. Tarlaya bakarken bir şeyler mırıldanmaktaydı. Mırıldanırken de yine dişlerinden ses çıkıyor, ses kesiliyor, sonra yine mırıldanmaya başlıyordu. Muhtemelen yangın alarmının tamirinin gecikmesine söyleniyordu.

O anlaşılmaz mırıldanmasını dinleyince, artık takma dişleri için de yangın alarmı için de tamirin mümkün olmadığını söylediğini düşündüm.

O gece tapınağa, başkeşişe sıra dışı bir ziyaretçi geldi. Eskiden başkeşişin okul günlerinden arkadaşıydı, şimdi Fukui bölgesi Ryuho Tapınağı'nın başındaydı, adı Baş-

keşiş Kuwai Zenkai'ydı. Başkeşişin arkadaşı olduğuna göre babamın da arkadaşı demekti.

Başkeşiş dışarıdaydı, ona telefonla ziyaretçisinin geldiği haberi verildi. Bir saate başkeşişin döneceği söylendi. Başkeşiş Zenkay Altın Tapınak'ta bir-iki gece kalmak üzere Kyoto'ya gelmişti.

Babamın Başkeşiş Zenkay hakkında hep iyi şeyler anlattığını, ona karşı saygı ve sevgi beslediğini çok net hatırlıyordum. Hem dış görünüşüyle hem de karakter olarak son derece erildi, bu haliyle de tam bir kaba Zen keşişi modeliydi. Yaklaşık bir seksen boyundaydı, koyu tenli, kalın kaşlıydı. Sesi gök gürültüsünü andırıyordu.

Başkeşişi beklerken benimle sohbet etmek istediğini belirtince keşişlerden biri beni çağırmaya geldi, bir an duraksadım. Onun duru, berrak gözleriyle bu akşam gerçekleştireceğim planımı fark etmesinden korkmuştum.

Ana binadaki on iki *tatami*'lik misafir odasında bağdaş kurup oturmuş halde, başkeşiş yardımcısının ona nezaketle sunduğu sakeyi vejetaryen mezeyle birlikte yudumluyordu. Odaya girince o âna dek Zenkay'a hizmet eden keşiş yerini bana bıraktı, onun önüne oturup hizmeti ben devraldım. Sessiz yağmur sesinin geldiği karanlığa sırtım dönüktü. Böylece Keşiş Zenkay'ın benim yüzüme ve yağmur sezonunundaki bahçeye, bu iki kasvetli yere bakmaktan başka şansı yoktu.

Ancak o tuzağa düşecek biri değildi. İlk karşılaşmamız olmasına karşın hiç tereddütsüz, canlı bir şekilde, "Babana ne çok benziyorsun. Çok büyümüşsün. Babanın vefatına çok üzüldüm" ve benzeri şeyler söyledi.

Keşiş Zenkay'da bizim başkeşişte olmayan bir sadelik, babamda olmayan bir güç vardı. Yüzü güneşten yanmıştı, burun delikleri kocamandı, kalın kaşlarının etrafındaki kıvrımlar birbirine doğru yaklaşıp duruyor, böyle olunca da yüzü sanki Noh tiyatrosunda kullanılan cüce

cinleri temsil eden Obeşimi maskelerinden model alınmış gibi görünüyordu. İçinden güç taşıyor, bu güç kendini istediği gibi açığa vuruyor ve düzeni yıkıyordu. Elmacıkkemikleri Nanga ekolü resimlerdeki dağlar kadar dikti yüksek açılıydı.

Gök gürültüsünü andıran yüksek sesi yüreğimde bir şefkat hissi uyandırıyordu. Bu, dünyadaki bilinen şefkat değildi, bir köyün dışında yetişen, sert kökleri olan ve yolcuların gölgesinde soluklandığı heybetli bir ağacın şefkatiydi. Şefkati kabaca hissediliyordu. Konuştukça, tüm geceler içinde bu gecede kararımın böylesi bir şefkatle temasından körelmemesi için tetikteydim.

Böyle olunca da başkeşişin Keşiş Zenkay'ı özellikle benim için davet ettiği şüphesi doğdu içimde; ama ta Fukui bölgesinden benim için Kyoto'ya kadar gelmesini istemesi mümkün değildi. O sadece özel bir konuktu, dönüşü olmayacak bir felaketin tanığından başka biri değildi.

Büyük beyaz toprak sake şişesi boşalmıştı, resmî bir selamlamanın ardından yenisini almaya gittim. Sıcak sakeyle geri döndüğümde o âna dek bilmediğim bir duyguya kapıldım. Bir kez bile başkaları tarafından anlaşılma isteğim olmamasına karşın bu kez Keşiş Zenkay tarafından anlaşılmayı arzu ediyordum. Ona bir kez daha sake sunarken biraz öncekinden farklı olarak gözlerimin ışıldadığını fark etmiş olmalıydı.

"Benim hakkımda ne düşünüyorsunuz?" diye sordum.

"Hımm, ciddi ve iyi bir öğrenciye benziyorsun. Elbette bunun arkasında ne tür kurnazlıklar düşünüyorsun, onu bilemem. Ne yazık ki artık eskisi gibi zamparalığa para ayıramıyorsunuz siz gençler, değil mi? Baban, ben ve başkeşiş gençken pek fenaydık."

"Ben sıradan bir öğrenciye mi benziyorum?"

"En iyisidir sıradan görünmek. Sıradanlık iyidir. Böylece insanlar senden kuşkulanmaz."

Zenkay'da kibirden eser yoktu. Üst rütbeli keşişlerin meyilli oldukları bir şeydir bu; bu insanlardan resimlerden antikalara kadar her şey hakkında bir yorum yapmaları beklenir ancak yapacakları yorumda yanlış bir şey söyleyip de kendilerine gülünmesini önlemek için düşüncelerini tam olarak belirtmezler. Elbette Zen keşişlerine özgü bir fikir belirtirler ve bu iki zıt anlama da gelebilecek bir cevap olur. Zenkay böyle biri değildi. Onun hissettiğini, gördüğünü olduğu gibi dile getirdiğini anlamıştım. Saf ve kuvvetli gözlerine yansıyana özel bir anlam bulmaya çalışmıyordu. Orada bir anlam olsa da olmasa da bir fark yoktu onun için. Zenkay hakkında hepsinin ötesinde mükemmel olarak hissettiğim şey de şuydu ki, bir şeye baktığında, sözgelimi bana baktığında, gözle görülen özel bir şeye dayanıp baktığı şeyde bir ayrım bulmaya kalkmıyordu, ona herkesin baktığı gözle bakıyordu. Ona göre salt objektif dünyanın bir anlamı yoktu. Bana söylemek istediğini giderek anlamıştım ve bu kendimi rahat hissettirmişti. Başkasına sıradan göründüğüm sürece sıradan biriydim, ne kadar değişik bir eylem yapmaya kalksam da sıradanlığım bir elekte kalan pirinç gibiydi.

Farkında olmadan kendimi Keşiş Zenkay önünde sessiz, küçük, gür bir ağaç gibi hissettim.

"Kişi, insanların onu gördüğü kişi gibi yaşayabilir mi?"

"Bu pek kolay olmayabilir. Onların gördüğü kişi gibi hareket edersen, bir süre sonra insanlar seni öyle kabul ederler. İnsanlar unutkandır."

"İnsanların gördüğü kişi ile benim olduğumu düşündüğüm kişi, hangisi kalıcıdır peki?"

"Her ikisi de kısa bir süre sonra sona erecektir. Sürdürmeye ne kadar gayret edersen et bir süre sonra mut-

laka son bulacaktır. Tren giderken yolcular hareketsiz kalır. Ancak tren durduğunda yolcular oradan yürümeye devam etmek zorundadır. Koşturmak da son bulur, dinlenmek de. Ölüm nihai dinlenmedir; ancak onun da ne kadar süreceğini kimse bilemez."

"Lütfen benim içimi görün," dedim ona. "Ben sizin düşündüğünüz gibi biri değilim. Benim yüreğimdekini görün lütfen."

Keşiş sake kadehini ağzına götürdü ve bana dikkatle baktı. Yağmurdan sırılsıklam olmuş tapınağın büyük, karanlık çatısı gibi sessizliğin ağırlığı çöktü üzerime. Tüylerim ürperdi. Sonra keşiş son derece açık bir sesle güldü.

"Senin içini görmeye gerek yok ki. Her şey yüzünde okunuyor," dedi.

Bütünüyle, varlığımın derinliklerine kadar anlaşıldığını hissettim. Yaşamımda ilk kez bomboş olmuştum. Bu boşluğa suyun dolması gibi, eylemim için cesaret ve dirilikle doldum.

Başkeşiş tapınağa döndü. Akşam saat dokuzdu. Her zamanki gibi dört bekçi devriyeye çıktı. Olağanüstü bir durum yoktu.

Başkeşiş döndükten sonra Zenkay'la sake içmeye başladı. Gece yarısı on iki buçukta bir keşiş Zenkay'a banyoyu gösterdi. Sonra başkeşiş de tapınakta "suya girmek" adı verilen banyosunu yaptı; ayın 2'sinin gece yarısında saat birde gece bekçisi de devriyesini bitirdi ve tapınak sessizliğe büründü. Sessizce yağmur yağıyordu.

Tek başıma yer yatağımın üzerinde oturuyordum. Tapınağa çöken geceyi ölçüyordum. Gece giderek yoğunluk ve ağırlığını artırdı, oturduğum dört buçuk *tatami* büyüklüğündeki odamın geniş sütunları ve tahta kapısı geceyi destekleyen bir ciddiyette görünüyordu.

Ağzımın içinde bir şeyler mırıldandım. Hep olduğu gibi tek bir sözcük, sanki çantanın içine elini sokup da

başka şeylere takılıp bir türlü çıkıp gelmeyen şey gibi beni sinirlendirerek dudaklarımın üzerinde belirdi. İç dünyamın yoğunluğu ve ağırlığı tam anlamıyla bu gece gibiydi, sözcükler ise gecenin derin kuyusundan çekilen dolu kova gibi gıcırdayarak çıkıyordu ağzımdan.

"Çok yakında. Biraz daha sabredeyim," diye düşündüm. İç dünyam ile dış dünya arasındaki kilidi bu paslanmış anahtar rahatlıkla açacaktı. İç dünyam ile dış dünya arasında cereyan oluşacak ve rüzgâr oradan ferahça esecekti. Kuyudan çıkan kova rüzgârla hafifçe sallanacak, her şey geniş bir arazi görünümünde gözümün önünde açılacak ve gizli oda yıkılacaktı. Gözlerimin önündeydi artık. Ellerim ona ulaşmak üzereydi.

Mutlulukla dolmuştum ve karanlıkta bir saat kadar daha oturdum. Doğduğumdan bugüne hiç bu denli mutlu olmadığımı hissediyordum. Birden kalkıp karanlıktan çıktım.

Kütüphaneye doğru usul usul yürüdüm, oraya daha önceden yerleştirdiğim hasır sandaletlerimi ayağıma geçirip çiseleyen yağmur altında tapınağın arkasındaki hendek boyunca yürüyerek çalışma odasına doğru ilerledim. Çalışma odasında hiç kereste yoktu ancak zemine dağılmış talaş yağmurla nemlenmiş bir koku yayıyordu etrafa. Ayrıca saman satın alınıp yığılmıştı çalışma odasına. Her seferinde kırk balya satın alınırdı. Bu gece son alımdan sadece üç balya kalmıştı. Bu üçünü kucaklayıp tarlanın kıyısından geri döndüm. Mutfakta çıt çıkmıyordu. Yemek odasının köşesinden dönüp başkeşiş yardımcısının yerine geldiğimde birden tuvalet penceresinden ışık geldi. Olduğum yere çömeldim.

Tuvalette birisi boğazını temizliyordu. Başkeşiş yardımcısı gibiydi. Nihayet çiş yapış sesini duydum. Sonsuza dek bitmeyecek gibiydi.

Samanın yağmurda ıslanmasından korktuğumdan çömeldiğimde onu göğsüme yaslayıp korumuştum. Yağmurdan dolayı tuvaletten gelen koku yoğunlaşmış ve hafif rüzgârda salınan eğrelti otlarının üzerine yayılmıştı. Çiş sesi sona erdi. Tahta duvara çarpan bedenin sesini duydum. Anlaşılan başkeşiş yardımcısı tam anlamıyla uyanmamıştı. Penceredeki ışık söndü. Üç balya samanı aldım ve kütüphanenin arka tarafından yürümeye başladım.

Sahip olduklarım içine kişisel eşyalarımı koyduğum bir hasır örgülü sepet ve ufak, eski bir bavuldan ibaretti. Tümünü yakmaya niyetliydim. Akşam erkenden kitaplarımı, kıyafetlerimi, cüppemi, sahip olduğum her şeyi ikisine sığdırmıştım. Titizliğime dikkat çekmek isterim. Taşırken ses çıkarmaması için cibinliği ve geriye kanıt olarak kalacak kül tablası, bardak, mürekkep hokkası gibi yanmaz şeyleri havluya sarmış, minder içinde onları diğerlerinden ayrı tutmuştum. Bunlara ilaveten döşek ve iki yorganı yakmak zorundaydım. Tüm bu eşyaları azar azar taşıyıp kütüphanenin arkasındaki çıkış kapısının önüne yığmıştım. Daha sonra, önceden sözünü ettiğim kapıyı sökmek için Altın Tapınak'a gittim.

Çiviler yumuşak toprağa saplıymış gibi birer birer kolayca çıktı. Eğilen kapıyı bedenimle destekledim, çürümüş tahtanın nemli yüzeyindeki şişkinlik yüzüme sürtündü. Sandığım kadar ağır değildi. Çıkan kapıyı yana, toprağın üzerine koydum. Altın Tapınak'ın içine bakabiliyordum şimdi; içerisi zifiri karanlıktı.

Kapı yan yan girmek için yeterince genişti. Altın Tapınak'ın karanlığı içine girdim. Beklenmedik bir şekilde karşıma bir surat çıktı ve beni çok korkuttu. Yüzümün yansımasıydı bu; giriş kısmında bulunan Altın Tapınak maketinin yer aldığı vitrinin camına, elimde yanan bir kibrit olduğundan yansımıştı.

Hiç sırası değildi ama vitrinin içindeki Altın Tapı-

nak'a dikkatlice baktım. Bu minyatür Altın Tapınak kibritin ay ışığıyla parlıyor, gölgesi titriyor, o narin ahşap çerçevesi tedirginlikle büzülmüştü. Bir anda karanlığa büründü. Kibrit sönmüştü.

Tuhaf bir şekilde kibritin sonundaki akkora takıldım, Myoşin Tapınağı'nda gördüğüm öğrenci gibi üzerine özenle basıp söndürdüm. Sonra yeni bir kibrit çaktım. Sutra Salonu'nun ardından üç Buda heykelinin önünden geçtim ve bağış toplama kutusunun önüne geldim. Arasından kutu içine bozuk para atılabilmesi için bir sürü ahşap çubuk vardı, bu çubuklar kibrit alevinin gölgesinde bir dalga gibi titriyordu. Bağış kutusunun dibinde Aşikaga Yoşimitsu'nun ulusal hazine olarak kabul edilmiş ahşap heykeli vardı. Bu keşiş cüppesi giymiş, oturur pozisyonda bir heykeldi, cübbesinin kolları iki yandan uzunca sarkıyordu, sağ elinde sol eline uzanan bir asa tutuyordu. Tıraşlı küçük başında gözleri kocaman açıktı, boynu cüppenin içine gömülmüştü. Gözleri kibrit aleviyle parlamıştı ama bundan korkmamıştım. Son derece sefil bir heykeldi, kendi inşa ettirdiği yapının bir köşesinde kutsal olarak korunmuştu ama çok uzun zamandır sahipliğini ve kontrolünü terk etmiş gibi görünüyordu.

Sosey'e çıkan batı kapısını açtım. Bu kapının iç taraftan açıldığını daha önce de belirtmiştim. Yağmurlu gökyüzünün gecesi Altın Tapınak'ın içinden daha aydınlıktı. Nemli kapının hafif gıcırtılı sesi, hafif rüzgârlı lacivert renkli gecenin göğüne yükseldi.

"Yoşimitsu'nun gözleri, Yoşimitsu'nın gözleri," diye düşünmeye devam ettim, dışarıya fırlayıp kütüphanenin arka tarafına doğru koşarken. "Her şey bu gözler önünde oluyor. Hiçbir şey göremeyen, ölü bir tanığın gözleri önünde..."

Koşarken pantolonumun cebinden gelen bir ses duydum. Kibrit kutusuydu bu. Durup kibrit kutusunun

içine bir mendil tıkıp sesini kestim. Mendile sardığım arsenik ve bıçak diğer cebimdeydi, ondan ses çıkmıyordu. Tatlı çörek, tatlı fasulyeli gofret ve sigaraları sardığım kazağımın cebinden ise en başından beri ses gelmiyordu.

Sonra mekanik bir işe giriştim. Kütüphanenin arka kapısı önüne yığdığım eşyaları dört seferde Altın Tapınak'ın Yoşimitsu heykelinin önüne taşıdım. İlk getirdiğim sırıklarını çıkardığım cibinlik ve döşekti. Daha sonra iki yorganı getirdim. Sonra valiz ve hasır örgülü sepeti, en son da üç balya samanı. Bunları gelişigüzel halde üst üste yığdım, üç balya samanı cibinlik ile döşek arasına koydum. Cibinlik en kolay tutuşacak gibi görünendi, onun yarısını diğerlerinin üzerine yaydım.

En son kütüphanenin arkasında döndüğümde içine yanması zor olay çeşitli şeyleri sardığım bohçayı aldım, bu kez Altın Tapınak'ın doğu kısmındaki gölet tarafına gittim. Hemen önümde Yohaku Kayası görülüyordu. Çam ağaçlarının altında dikildim ve yağmurdan zar zor korunabildim.

Gece göğü göletin yüzeyine mat bir beyazlık halinde yansıyordu. Ancak o kadar çok sumercimeği vardı ki, sanki kara devam ediyordu ve sadece yoğun yapraklar arasındaki boşluktan suyun olduğu anlaşılıyordu. Yağmur orada su şıpırtıları çıkarmıyordu. Gölet yağmurla buharlanmıştı ve sonsuza kadar devam ediyormuş gibi görünüyordu.

Ayakucumdan bir çakıltaşı aldım ve gölete attım. Çıkan su sesi etrafımdaki buharı çıtırdatmış gibi abartılı bir halde duyuldu. Çömelip öylece durdum. Sessizlikte az önce hesap etmeden çıkardığım sesin kesilmesini bekledim.

Elimi suya soktum, parmaklarıma ılık sumercimekleri yapıştı. Önce cibinliğin sırıkları nemli parmaklarımın arasından kaydı suyun içine. Ardından kül tablasını

durular gibi suya soktum. Aynı şekilde tas ve hokkayı da. Suya atacaklarım bu kadardı. Onları sardığım minder ve havlu kalmıştı geriye sadece. Bundan sonra artık bunları Yoşimitsu'nun heykelinin önüne taşıyıp tapınağı ateşe verebilirdim.

Tam o sırada aniden açlık hissi bastırdı, bunu hiç mi hiç beklemiyordum, ihanete uğramış gibi hissettim. Önceki günden kalmış tatlı çörek ve tatlı fasulyeli gofretten artanlar cebimdeydi. Islak ellerimi kazağımın kollarıyla kuruladım ve iştahla yedim. Tadını anlamamıştım bile. Midem açlıktan çığlık atınca tadın zerre kadar farkına varmamıştım, aceleyle çöreği ağzımdan içeri tıkmıştım, bu yeterliydi. Kalbim gümbür gümbür atıyordu. Lokmaları yutunca göletten avucumla su alıp içtim.

Eylemimin daha ilk adımındaydım. Eylemimi gerçekleştirmek için tüm hazırlıklarımı tamamlamıştım ve şimdi hazırlıkların ucunda dikiliyordum, geriye sadece bedenimi hareket ettirmek kalmıştı. Azıcık bir çabayla eylemimi gerçekleştirebilecektim artık.

Bir an için olsun tüm yaşamımı yutacak kadar büyük bir uçurumun benimle gerçekleştirmeye niyetlendiğim şey arasında açıldığını düşünmedim.

Demek istediğim, o sırada son bir veda etmek için Altın Tapınak'a baktığımdı.

Altın Tapınak yağmurlu gecenin karanlığında mattı ve hatları belirsizdi. Orada, sanki gece onda kristalleşmiş gibi karanlık içinde dikiliyordu. Gözlerimi kısıp bakınca üçüncü kattaki Kukkyoço'yu ayırt edebiliyordum, birden daralan yapıyı, Çoondoo ve Hossui-in'i saran dar sütun ormanını da. Ancak eskiden beni heyecanlandıran o detaylar, daha koyu bir siluet halinde karanlığın içinde eriyip gitmişti.

Güzellik üzerine hatıralarım gittikçe daha canlı hale gelirken zifiri karanlık görüntüleri istediğim gibi zihnim-

de canlandırmama zemin oluşturuyordu. Bu karanlıkta, çömelmiş gibi duran bu yapıda güzellik kavramı diye düşündüğüm şey saklıydı. Hafızanın gücüyle karanlığın sardığı çeşitli estetik detaylar birer birer parıldamaya başladı; sonunda ne gece ne gündüze benzeyen tuhaf ışığın altında, Altın Tapınak giderek daha da belirgin halde görülmeye başladı gözüme. Gözüme daha önce hiç bu denli mükemmel ve detaylı bir halde, en dip noktasına kadar parlayarak görünmemişti Altın Tapınak. Görme engelli birinin görme yetilerine el koymuş gibiydim. Kendinden parlayan ışığıyla saydamlaşan Altın Tapınak, dışarıdan da Çoondoo'nun damındaki melek resimleri, Kukkyoço'nun duvarlarındaki eski altın varaklardan kalanlar da açıkça görülüyordu. Altın Tapınak'ın zarif dış kısmı içerisiyle derinlemesine birleşti. Gözlerim onun yapısı ve motiflerinin açık dış hatlarını, bu motifleri somut hale dönüştüren özenli tekrarları ve detaylı süslemeleri, bunlardaki zıtlık ve simetrinin sonucunu bir bütün görüntü halinde görüyordu. Alttaki iki kat, Hossui-in ve Çoondoo, aynı genişlikteydi, küçük bir farkla aynı derin saçakla korunuyordu; birbirleriyle eş ya da birbirine çok benzeyen keyif verici hatıralar gibi üst üstelerdi. Unutulup yitip gidecek şeyi aşağı ve yukarıdan birlikte teyit ediyor, böylece düş gerçeğe dönüp keyif bina halini alıyordu. Ancak üçüncü kattaki Kukkyoço'nun birden incelip giden şekli de üzerlerindeydi, bir kez teyit edilen gerçeklik burada bozuluyor, o karanlık, şanlı dönem asil felsefede birleşip ona hizmet eder hale geliyordu. İnce kiremitli çatının tepesinde de altın yaldızlı Anka kuşu yüksekte uzun, ışıksız geceye yüzünü çevirmişti.

Mimar bu kadarıyla tatmin olmamıştı. Housui-in'in batısına klasik tarzdaki görkemli köşkleri andıran küçük Sosey'i eklemişti. Binanın simetrisini bozmak için tüm estetik güçleri kullanmış gibiydi. Sosey'in tüm bu mima-

ri yapı içindeki rolü, metafiziksel karşı duruşuydu. Göletin pek uzağına uzanmasa da sanki Altın Tapınak'ın merkezinde olabildiğince uzağa kaçıyormuş gibi bir havası vardı. Sosey, binadaki ana yapıdan kalkıp havada süzülen bir kuş gibiydi, biraz önce kanatlarını açmış ve göletin yüzeyine doğru uçarken dünyevi her şeyden kaçıyordu. Sosey, dünyayı kontrol eden düzenden düzensizliğe doğru, muhtemelen cinsel arzulara doğru bir köprü anlamına geliyordu. Öyle ya, Altın Tapınak'ın ruhu yarısı ayrılmış köprüye benzeyen Sosey'den başlıyordu, sonra üç katlı kule oluşturulmuş ve yine bu köprüden kaçıyordu. Çünkü bu göletin yüzeyinde parıldayan cinsel arzuların büyük gücü, Altın Tapınak'ı inşa eden gizli gücün kaynağıydı; ancak bu güç düzene konduktan ve güzel üç katlı kule oluşturulduktan sonra artık orada olmaya dayanamayıp Sōsei üzerinden göletin yüzeyine, sonsuz cinsel arzu parıltılarının içine, ilk geldiği yere kaçmaktan başka yapacak bir şeyi yoktu. Hep düşünmüşümdür, göletin üzerinde gezinen sabah ya da akşam çiyine baktıkça, Altın Tapınak'ı meydana getiren büyük cinsel gücün mekânı asıl burasıdır diye.

Ve güzellik, bu binanın her parçasındaki mücadele, karşıtlık ve uyumsuzlukları birleştirip onlara hükmediyordu. Bir sutranın sözcüğü sözcüğüne bin bir zahmetle bir kitabın koyu mavi sayfalarına altın tozuyla yazılması gibi, Altın Tapınak uzun, ışıksız gecelerde altın tozuyla inşa edilmişti. Ancak güzellik Altın Tapınak'ın ta kendisi miydi yoksa güzellik Altın Tapınak'ı çepeçevre saran hiçliğin gecesiyle aynı özden miydi, bilmiyordum. Belki de güzellik her ikisiydi. Hem tek tek parçalardı hem de bütün yapı, hem Altın Tapınak hem de onu saran geceydi güzellik. Eskiden bana epey ıstırap veren Altın Tapınak'ın güzelliğinin anlaşılmazlığının yarısı çözülmüş gibi hissediyordum. Çünkü o küçük parçaların güzelliği, o sü-

tunlar, parmaklıklar, kepenkler, sürme kapılar, desenli pencereler, piramit çatı; Housui-in, Çoondoo, Kukkyoço, Sosey; gölet üzerine düşen tapınağın gölgesi, küçük adacıklar, çam ağaçları, hatta kayığı bağlama yerine kadar tüm küçük parçalardaki güzelliği inceleyince güzelliğin bu detaylarda bitmediği, bu detaylarda tamamlanmadığını anlaşılıyordu kesinlikle; her parça bir sonraki güzelliğin alametini içeriyordu çünkü. Her bir detaylı parça hep bir endişeyle doluydu. Mükemmelliği düşlerken tamamlanmayı bilmiyordu, sonraki güzellik bilinmeyen güzelliğin çekiciliğine kapılıyordu. Sonra alametler alametlere bağlanıyor, birer birer *orada var olmayan* güzellik alameti, diğer bir deyişle Altın Tapınak'ın özünü oluşturuyordu. Böylesi bir alamet, hiçliğin işaretiydi. Hiçlikti bu güzelliğin yapısını oluşturan. Bu yüzden güzellikteki bu detayların tamamlanmaması kendiliğinden hiçliğin alametini içeriyordu, ince tahtalardan zarif bir şekilde yapılmış bu yapı, mücevherli bir kolyenin rüzgârda salınması gibi hiçlik önsezisiyle titriyordu.

Buna rağmen Altın Tapınak'ın güzelliği hiçbir zaman aşılamazdı! O güzellik hep bir yerlerde yankılanıyordu. Kulaklarının çınlamasından çeken biri gibi, her yerde durmaksızın duyuyordum Altın Tapınak'ın güzelliğini ve buna da alışmıştım. Bu güzelliği bir sese benzetmek gerekirse, bu yapı beş yüz elli yıldır çalmaya devam eden küçük, altından bir çan veya küçük bir *koto* idi. Peki ya bu ses duracak olursa?

Aşırı derecede yorulmuştum.

Hayalimdeki Altın Tapınak, karanlıktaki Altın Tapınak'ın üzerinde hâlâ tüm canlılığıyla görünüyordu. Henüz parıltısı gitmemişti. Housui-in'in sonundaki parmaklıklar son derece alçakgönüllü bir şekilde geri çekilmişken Çoondoo'nun parmaklık saçağı üzerinde Hint

stili kiremitler gölete doğru hayaller içindeyken göğsünü dışarı itiyordu. Saçaklar göletin yansımasıyla parlıyor, suyun titreşimi onlara karşı kararsızca yansıyordu.

Altın Tapınak'ın akşam güneşini yansıttığı, ay ışığıyla parıldadığı zaman bu suyun ışığıydı onu tuhaf biçimde yüzer ya da kanat çırpar gibi gösteren. Tapınağın şeklinin güçlü bağları bu titreyen suyun yanmasıyla gevşiyor ve böylesi durumlarda Altın Tapınak rüzgâr, su ve ateş gibi sürekli hareket halinde olan elementlerden yapılmış gibi görünüyordu.

Altın Tapınak'ın güzelliği eşsizdi. Ve benim büyük yorgunluğumun nereden geldiğini anlamıştım. Güzellik, son bir kez şansını deneyerek yeniden üzerimdeki gücünü kullanmak, daha önce defalarca beni vuran iktidarsızlıkla beni sıkıştırmak istiyordu. Elim kolum kalkmıyordu. Biraz önce eylemimi gerçekleştirmenin bir adım gerisinde iken şimdi oradan tekrar uzaklaşmıştım.

"Eylemimi gerçekleştirmenin eşiğine kadar her şeyi hazırladım," diye mırıldandım. "Eylemimin hayalini tamamıyla görüp o hayali tamamıyla yaşamış olduktan sonra onu gerçekleştirme gereği var mı acaba? Artık bu hareket gereksiz bir şey olmayacak mı?"

Kaşivagi'nin söyledikleri doğruydu. Dünyayı değiştiren eylem değil farkındalıktır, demişti. Ve eylemi en olabilecek sınıra kadar taklit edebilen türde farkındalık vardı. İşte benim farkındalığım bu türdendi. Eylemi gerçekten de geçersiz kılan bu tür farkındalıktı. O halde uzun zamandır süren hazırlığım yalnızca, *eylemi gerçekleştirmesem de olur*, denilen son bir farkındalığın sonucu değil miydi?

Evet, aynen öyleydi. Artık eylem benim için bir tür aşırılıktan başka bir şey değildi. Bu yaşamdan çıkmış, kendi isteğimden çıkmış, sanki ayrı soğuk çelik bir mekanizma gibi önümde durup hareket etmeyi bekliyordu.

Eylemimle benim aramda en ufak bir bağ yokmuş gibiydi. *Buraya kadar* bendim, bundan sonra ben değildim. Hangi cesaretle ben, ben olmaktan vazgeçebilecektim?

Çam ağacının dibine doğru eğildim. Ağacın nemli, serin kabuğu beni büyülemişti. Bu hissin, bu serinliğin ben olduğumu hissettim. Dünya olduğu gibi durmuştu; arzular yoktu artık ve ben tamamıyla tatmin olmuştum.

"Bu feci yorgunluğu ne yapabilirim? Tuhaf, ateşim çıkmış, bitkin hissediyorum, ellerimi düşündüğüm gibi hareket ettiremiyorum. Hastalanmış olmalıyım," diye düşündüm.

Altın Tapınak parıldamaktaydı hâlâ. Görme engelli Şuntokumaru'nun bir keresinde Cissokan'ın manzarasını görmesi gibi. Şuntokumaru, Namba Denizi'nin üzerinde batan güneşin hafifçe parlayışını, körlüğünün karanlığı içinde görmüştü. Avaji Adası, Suma Akaşi ve hatta Kii Denizi'nde akşam güneşinin yansımasını bulutsuz gök altında görmüştü.

Vücudum hissizleşmişti ve gözlerimden aralıksız yaşlar dökülüyordu. Sabaha dek orada kalabilirdim, birilerinin beni bulması umurumda değildi. Tek bir özür sözcüğü çıkmayacaktı ağzımdan.

Şimdiye kadar hafızamın çocukluğumdan beri ne kadar kötü olduğundan uzun uzun söz ettim; ama aniden hatırladığım bir şeyin bana büyük bir canlanma gücü verdiğini söylemeliyim. Geçmiş bizi sadece geçmişe çekip götürmez. Geçmişteki hatıraların sayıları az da olsa bazılarının güçlü çelik telleri vardır ve bugünde yaşayan bizler onlara dokununca bu teller bir anda sımsıkı gerilip bizi geleceğe fırlatırlar.

Bedenim hissizleşse de zihnim bir yerlerde hafızamı yoklayıp duruyordu. Bir sözcük belirdiği gibi kayboluverdi. Ruhumun elleriyle tutuverecekken birden gizlen-

mişlerdi. O sözler beni çağırıyordu. Muhtemelen beni cesaretlendirmek için bana yaklaşmaya çalışıyorlardı.

"Arkana bak, dışarı bak ve onunla karşılarsan derhal öldür onu."

İlk cümle böyleydi. *Rinsayroku*'daki bölümdeki o çok bilinen paragraftı. Cümleler sonra art arda geldi.

"Buda'yla karşılaştığında Buda'yı öldür, atanla karşılaştığında atanı öldür, Buda'nın müridiyle karşılaştığında müridi öldür. Anne ve babanla karşılaştığında, anne ve babanı öldür. Bir akrabanla karşılaştığında akrabanı öldür. İşte ancak o zaman kurtuluşa erersin!"

Bu sözler beni içine düştüğüm güçsüzlükten çekip çıkardı. Birden tüm bedenime güç geldi. Yüreğimin bir köşesi bana bundan sonra yapacağım şeyin yararsız olduğunu söylüyordu ısrarla ama gücüm faydasızlıktan korkmuyordu. Faydasız olduğu için yapmalıydım bunu.

Yanımda duran minder ve havluyu dürüp kolumun altına koydum, ayağa kalktım. Altın Tapınak'a doğru baktım. Hayalimdeki Altın Tapınak'ın parıltısı solmaya başlamıştı. Parmaklıklar giderek karanlık tarafından yutuluyor, zarif sütunlar berraklığını yitiriyordu. Sudaki ışık ve saçaktaki yansıması da kaybolmuştu. Nihayet tüm detaylar hızla karanlıkla örtülmüş, Altın Tapınak sadece belirsiz, karanlık dış hatlardan ibaret olarak kalmıştı.

Koştum. Altın Tapınak'ın kuzeyine dolandım. Bacaklarım koşmaya alıştı ve sendelemedim. Karanlık önümde açılıp beni yönlendirdi.

Sosey'in kenarından Altın Tapınak'ın batısındaki açık bıraktığım kapıdan içeri daldım. Taşıdığım minder ve havluyu daha önceden hazırladığım yığının üzerine attım.

Kalbim neşeyle çarpıyor, nemli ellerim titriyordu. Dahası kibritlerim de ıslaktı. İlki yanmadı. İkincisi çakar-

ken kırıldı. Üçüncüsü rüzgârdan korumak için siper ettiğim parmaklarımın arasını parlatarak yandı.

Saman balyalarını aramaya başladım, az önce üçünü de kendim buralarda bir yere koymuş olmama rağmen koyduğum yeri hatırlayamıyordum. Onları buluncaya dek bir kibrit daha sonuna kadar yanıp söndü. Çömelip bu kez iki kibrit birden yaktım.

Ateş, saman yığınının karmaşık gölgesinin şeklini aldı, vahşi yerlerin belirgin renklerini açığa çıkarırken bir anda her yöne yayıldı. Sonrasında çıkan dumanın içine kendini gizledi ateş. Ancak beklenmedik bir şekilde olduğum yerden uzakta yeşil cibinliği şişirerek yükseldi alevler. Etrafımdaki her şeyin canlı bir hale geldiğini hissettim.

O sırada kafam tamamıyla netleşti. Sınırlı kibritim vardı. Bu kez diğer köşeye koştum ve bir kibriti dikkatle çakıp samanı tutuşturdum. Yükselen alevler beni yüreklendirdi. Eskiden de diğer çömez keşişlerle araziye çıktığımızda kamp ateşi yakmada çok becerikliydim.

Hossui-in'in içinde büyük parlak bir gölge oluştu. Merkezde bulunan Mida, Kannon ve Seişi, üç kutsal Buda heykeli kırmızıyla aydınlandı. Yoşimitsu'nun tahta heykelinin gözleri parlıyor, arkadaki gölgesi titriyordu.

Neredeyse hiç sıcaklık hissetmiyordum. Bağış kutusuna ulaşan kararlı alevleri görünce her şeyin yolunda olduğunu düşündüm.

Arsenik ve çakıyı unutmuştum. Birden alevlerle sarılı Kukkyoço'da öleceğim düşüncesine kapıldım. Sonra ateşten kaçıp koşarak dar merdivenlerden çıktım. Çoondoo'ya açılan kapının neden açık kaldığı merakı uyanmadı içimde. Yaşlı rehber ikinci katın kapısını kilitlemeyi unutmuş olmalıydı.

Duman ardımdan gelmişti. Öksürürken Keyşin'in yaptığı söylenen Kannon heykeline, tavanda müzik çalan melek resimlerine baktım. Çoondoo'ya dolan duman gi-

derek yoğunlaştı. Merdivenden çıkmaya devam ettim, Kukkyoço'nun kapısını açmaya çalıştım.

Kapı açılmıyordu. Üçüncü katın kapısı sımsıkı bir şekilde kilitlenmişti.

Kapıya vurdum. Vurma sesim çok şiddetli olmalıydı ama kulağıma gelmiyordu. Tüm gücümle kapıya vuruyordum. Birileri içeriden açacak gibi hissediyordum.

O sırada Kukkyoço'da hayal ettiğim şey oranın benim ölüm yerim olmasıydı; ancak duman çok yaklaştığından yardım istiyormuş gibi var gücümle o kapıya vurduğumu düşünüyorum. Kapının ardında küçük bir oda olmalıydı. O sırada acı içinde hayal kuruyordum, aslında tümüyle boyası dökülmüştü odanın ama ben odanın duvarları hiç boşluk kalmayacak şekilde altın sırla kaplıdır diye hayal ediyordum. Kapıyı yumruklamaya devam ederken o parlayan küçük odada olmaya nasıl can attığımı anlatamam. En azından oraya ulaşabilirsem her şey iyi olacak, diye düşünüyordum. O altın renkli odaya bir ulaşabilsem...

Tüm gücümle vuruyordum kapıya. Ellerim yetmedi, kapıya bedenimle yüklendim. Yine de açılmıyordu.

Çoondoo dumanla dolmuştu. Ayaklarımın altında ateşin çatırdayan sesini duyuyordum. Dumanı içime çekerken neredeyse bilincimi yitirecek hale gelmiştim. Öksürürken kapıya vurmaya devam ediyordum. Kapı açılmıyordu.

Bir an reddedildiğime dair kesin bir bilinç doğdu içimde, duraksamadım. Arkamı dönüp merdivenden aşağıya fırladım. Girdap halindeki dumanın içinden Hossuin'e doğru koştum, muhtemelen ateşin içinden geçmiştim. Nihayet batı kapısına ulaştım ve kendimi dışarı attım. Sonra, nereye gittiğimi bilmeden, yıldırım hızıyla koşmaya başladım.

Koştum. Durup dinlenmeden ne kadar çok koştuğumu tahmin bile edemiyordum. Nereden nasıl geçtiğimi de hatırlamıyordum. Muhtemelen Kyohoku Kulesi'nin yanındaki tapınağın batısında bulunan arka kapıdan çıkmış, sonra Myoo Salonu'nu geçmiş, bambu ve açelyalı dağ yolunu koşarak tırmanıp Daimonci Dağı'nı tepesine kadar gelmiştim.

Kızılçamların gölgesindeki bambu tarlasına yığılmış, şiddetle atan kalbimi sakinleştirmeye çalışıyordum; gerçekten de Daimonci Dağı'nın tepesindeydim. Bu, Altın Tapınak'ı kuzeyden koruyan dağdı.

Bilincim, olanlara şaşırıp korkan kuşların ötüşüyle yerine gelmişti. Ya da bir tanesinin yüzüme yaklaşıp kanatlarını abartılı bir şekilde çırpmasıyla.

Sırtüstü yatmış halde gece gökyüzüne bakıyordum. Çok sayıda kuş öterek kızıl çamların tepesinden geçiyor, artık azalmış ateşin ince kıvılcımları başımın üzerindeki gökte süzülüyordu.

Ayağa kalktım ve vadinin ilerisindeki Altın Tapınak'a doğru baktım. Tuhaf bir ses yankılanıyordu oradan. Çatapat sesi gibiydi. Sayısız insanın eklem yerlerinin hep birden ses çıkarması gibiydi.

Olduğum yerden Altın Tapınak görünmüyordu. Girdap halindeki duman ve göğe doğru yükselen büyük ateşti tüm görünen. Ağaçlar arasından küçük ateş parçaları geçiyor, Altın Tapınak üzerindeki gök altın tozla kaplanmış gibi duruyordu.

Bağdaş kurup uzun süre bu manzarayı izledim.

Kendime geldiğimde vücudumun pek çok yerinin kabardığını, sıyrıldığını ve kanadığını gördüm. Parmaklarımda da az önce kapıya vurmamdan dolayı yaralar oluşmuş ve kanıyordu. Kovalanan bir canavar gibi yaladım yaralarımı.

Cebime baktım, mendile sarılı çakı ve arsenik şişesi vardı. Onları vadiye fırlattım.

Diğer cebimdeki sigaraya dokundu elim. Bir tanesini yakıp içtim. Bir işi yapıp bitirdikten sonra sigara içen erkeklerin yaptığı gibi. Yaşamak istiyordum.

14 Ağustos 1956

Bu gizemli altın kuş ne gündoğumunda ötüyor ne kanat çırpıyordu, kendinin bir kuş olduğunu unuttuğuna kuşku yoktu. Ancak onun uçmuyor olduğunu düşünmek de yanlıştı aslında. Diğer kuşlar gökyüzünde uçarken bu kırmızı altından Anka kuşu parlayan kanatlarını açmış, sonsuza dek zamanın içinde uçmaktaydı. Zaman onun kanatlarına çarpıyordu. Kanatlarına çarpıp geri süzülüyordu.

Kekeme olduğu için hayatı boyunca yalnızlık çeken Mizoguçi, babasının ölümünden sonra Altın Tapınak'ın başkeşişine emanet edilir. Tapınağın güzelliğini bir saplantı haline getiren Mizoguçi'nin bu güzelliğe sahip olma tutkusu onu yıkıcı bir yola sürükleyecektir.

Ali Volkan Erdemir'in güzel çevirisiyle Türkçeye kazandırılan *Altın Köşk Tapınağı*, 1950'lerde yaşanan gerçek bir olayı konu alıyor. Şiirsel üslubu ve dramatik sahneleriyle dünya edebiyatına damgasını vuran Mişima'nın sık sık ele aldığı şiddet, tutku, din ve tarih gibi konular bu romanda kusursuzca harmanlanıyor.

Kapak resmi: Kawase Hasui

can

26 TL
KDV DAHİL

canyayinlari.com twitter.com/canyayinlari facebook.com/canyayinevi

ISBN: 978-975-07-3592-9

9 789750 735929